

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 29 / Hejmar 337 / Çile 2010

Kürt halkının özgürlüğü
tasfiye politikasını boşa çıkarmaktan geçmektedir

Serxwebûn bir direniş var olma ve insanca yaşama çizgisidir

Aylık Serxwebûn gazetesi bu aydan itibaren artık eski formatıyla okuyucularıyla buluşacaktır. Serxwebûn gazetesi olarak yeni bir yıla girerken başta Rêber Apo'nun, Özgürlük Hareketimizin tüm kadrolarının ve halkımızın yeni yılını kutluyoruz. Biliyoruz ki bu yeni bir yılda Önderliğimizin, Hareketimizin ve halkımızın çabalarıyla çözüme her zamankinden daha yakınız ve 2010 yılı Kürtler açısından başarı ve zafer yılı olacaktır.
Değerli Serxwebûn okuyucuları; Partimiz PKK'nin kuruluşuyla birlikte kendisini var...

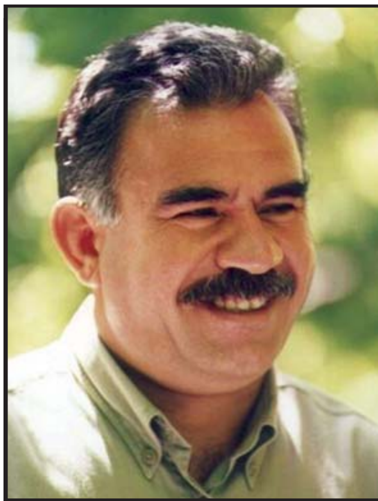
sayfa 2'de

Münafık yoğunlaşma
KENDİNE GÖRELİK

PKK, bir Önderlik hareketi olarak doğdu ve doğuşundan günümüze kadar bir Önderlik hareketi olarak gelişim gösterdi. Bu, onun hem yapısal hem de fonksiyonel özelliğidir. Onun yapısal özelliğidir; çünkü PKK Önder Apo'nun ideolojik formasyonu, felsefesi, bakış açısı ve kişilik özellikleri üzerinden örgütlendi, işleyiş ve biçim kazandı. Onun fonksiyonel özelliğidir; çünkü PKK'nin kattettiği bütün aşamalar, yaşadığı bütün gelişmeler, yarattığı bütün değerler ve gösterdiği bütün direnişler, doğrudan Önder Apo'nun emeğinin...

sayfa 6'da

Kürtler AKP ile kontrol edilmek isteniyor

ABDULLAH ÖCALAN

Ben ahlak adamıyım, ahlakım güçlüdür. Ben onur savaşçısıyım. Benim ilişkilerimde ilkeler esastır. Böyle ucuz siyaset yaparak en fazla kendilerini kandırırlar. Ben bu tür şeylere hiçbir zaman kanmam.
Bu mesele patlak lastik meselesi haline getiriliyor. Hani arabanın lastiği patlar hemen yedeğiyle değiştirirsin, yola bu şekilde devam edersin. Siyasete bu kadar teknik yaklaşılmaması gerekir. Çok dar ele alınıyor bu parti çalışmaları. Yeni bir partiyi böyle lastik değiştirir gibi...

sayfa16'da

İçindekiler

Serxwebûn bir direniş var olma ve insanca yaşama çizgisidir

"Serxwebûn yolculuğu, ulusal kurtuluş yolculuğudur. Serxweûn'un bütün sayılarında yaşanan gerçekler bir halkın dirilişinin adımlarıdır. Hepsini orada görmek izlemek mümkündür. Ve bu anlamda tarihe ileride ışık tutacak en temel belge niteliğindedir. Serxwebûn Kürdistan halkının beynini oluşturduğu gibi, iradesini de giderek geliştirmektedir"

Aylık Serxwebûn gazetesi bu aydan itibaren artık eski formatıyla okuyucularıyla buluşacaktır.

Serxwebûn gazetesi olarak yeni bir yıla girerken başta Rêber Apo'nun, Özgürlük Hareketimizin tüm kadrolarının ve halkımızın yeni yılını kutluyoruz. Biliyoruz ki bu yeni bir yılda Önderliğimizin, Hareketimizin ve halkımızın çabalarıyla çözüme her zamankinden daha yakınız ve 2010 yılı Kürtler açısından başarı ve zafer yılı olacaktır.

Değerli Serxwebûn okuyucuları;

Partimiz PKK'nin kuruluşuyla birlikte kendisini var eden ve Partimizin ideolojik, ajitasyon ve propaganda çalışmalarını yürüten Serxwebûn gazetesi bundan sonra ilk çıktığı eski formatıyla yayınını sürdürecektir. 31 yıllık bir geçmişi olan ve çıktığı ilk günden bu yana kesintisiz yayın hayatını sürdüren Serxwebûn gazetesi bundan sonra da yazılmakta olan onurlu direniş tarihine sizlerin de katkılarıyla tanıklık etmeye devam edecektir. Serxwebûn uzun soluklu bir mücadelenin sesi, hafızası; bir gelenek, bir tarih ve bu tarih yazılmaya devam ediyor.

Değerli okuyucular;

Serxwebûn ilkin PKK'nin 'Kürdistan Devriminin Yolu' adlı manifestosu ile yayın hayatına başladı ve ilk çıktığında henüz aylık bir merkez yayın organı değildi. 1981 yılında Helve Kampında gerçekleştirilen PKK 1. Konferansı'nda Serxwebûn'un aylık bir gazete olarak yayın hayatına başlama kararı alındı. Ve PKK 1. Konferans'ında Serxwebûn gazetesinin PKK'nin merkez yayın organı olarak aylık Avrupa'dan yayın yapması kararlaştırıldı. Alınan bu karar üzerine bir grup arkadaş görevlendirildi ve görevlendirilen bu arkadaşlar 1982 yılının Ocak ayından itibaren Avrupa'da gazeteyi çıkarmaya başladılar. Ve o tarihten bu yana tam 29 yıldır kesintisiz Avrupa'da Serxwebûn gazetesi yayın hayatına devam etmektedir.

Gazetenin Avrupa'da yayınlanma kararı; Türkiye'de yaşanan 12 Eylül faşist askeri darbesi ile birlikte Türkiye ve Kürdistan'da var olan hareketlerin ve örgütlerin dağılmasından kaynaklanıyordu. 12 Eylül askeri darbesi devrimci-demokrat hareketlerin üzerinden bir silindir gibi geçmiş, yoğun bir tutuklama ve işkence ile örgütsel yapılanmalar kökten dağıtılmıştı. Hareketimiz 12 Eylül öncesi geri çekilmiş, birçok kadrosu tutuklanmıştı. Tutuklanmayıp ancak hareketle bağı kopan birçok insan ise Avrupa'ya çıkmıştı. 12 Eylül darbesiyle birlikte Türkiye ve Kürdistan'da siyasal olarak koyu bir karanlık dönemi yaşanıyordu. Devrimci hareketlerin kitle ile bağları kopma noktasına gelmiş, örgütsel çalışma yapmanın zemini kalmamıştı. Bu yıllarda ajitasyon ve propaganda çalışmaları da ister istemez en asgari düzeye inmişti ve hatta bunun zemini kökten ortadan kalkmıştı. Bu yüzden en iyi ortam Avrupa sahasıydı. Hareketimiz Türkiye ve Kürdistan'da yaşanan koşulları değerlendirerek ajitasyon ve propaganda çalışmalarının en iyi yürütüleceği alan olarak Avrupa sahasını seçti ve basın yayın çalışmasını Avrupa üzerinden yapma kararını aldı ve sürdürdü.

Yayın hayatına Avrupa'da başlayan Serxwebûn gazetesi 12 Eylül darbesinden dolayı faşizminin karanlığına karşı halkımızın beyinlerinde ve yüreğinde doğan bir güneş oldu. Ve Serxwebûn gazetesi hala kesintisiz 29 yıldır Avrupa'da yayın hayatını sürdürmeye devam ediyor. Almanya'da yayın hayatına başlayan ancak daha sonra Almanya'nın yoğun baskısı ve yasaklama kararından sonra da Avrupa'nın değişik ülkelerinde çalışmalarını sürdüren ancak tüm baskı ve yasaklamalara rağmen bir tek gün bile çalışmasını aksatmadan sürdüren Serxwebûn gazetesi sizlerin destek ve katkılarıyla bu güne kadar gelmiştir. Serxwebûn çalışmaları Partimiz açısından öyle sıradan bir çalışma değildi. Önderliğimiz bu çalışmaya her zaman büyük bir değer verdi ve bizzat kendisi bu çalışmanın denetleyicisi ve takipçisi oldu.

Partimiz açısından stratejik bir önemi olan basın yayın çalışmaları hem dış güçlerin, başta da Almanya gibi bir emperyalist devletin ve hem de içimizdeki tasfiyecilerin hedefi olagelmiştir. Almanya 1986 yılından itibaren Serxwebûn gazetesi çalışmalarını takibe almış, basımı, dağıtımı ve okunmasını engellemek için tüm anti demokratik yasalarını ve polis güçlerini devreye koymuştu. Gazete bürolarımızı basmış, çalışanlar ve hatta Serxwebûn gazetesini yanında bulunduranları tutuklamış, ağır para cezalarına çarptırmıştı. Ve hala Serxwebûn gazetesi okuyanlarını ve dağıtanlarını göz altına alarak Türkiye'ye geri gönderme ile tehdit ediyor. Almanya'nın Serxwebûn gazetesinin engellenmesine yönelik çabaları 1993 PKK yasağı ile birlikte zirveye ulaştı ve PKK yasağı ile birlikte de Serxwebûn gazetesi de yasaklar listesine alındı.

Gazetemize yönelik saldırılar sadece dış emperyalist güçler tarafından yürütülmedi, daha kapsamlı, sinsi ve derinden yürütülen saldırılar içimizdeki tasfiyeci kesimler eliyle yapıldı. 1982 yılında Avrupa'da yayın hayatına başlayan gazetenin çalışmalarını o dönemde Semir ve Seher tasfiyecileri yürütüyordu. 1982 yılında yapılan PKK 2. Kongresi ile güçlerin yeniden ülkeye dönüş kararı alınmıştı. Ancak O dönemde Semir ve Seher bu kararın intihar ve ölüme gönderilme kararı olduğunu belirterek kabul etmemişlerdi ve bu teslimiyetçi tasfiyeci anlayışlarını Serxwebûn gazetesi üzerinden yaymak istiyorlardı. Bunun üzerine Önderliğimizin müdahalesi oldu ve Semir bu çalışmalardan alındı. Daha sonra Fatma ve Hüseyin Yıldırım'ın da benzer girişimleri oldu. Baştan beri ideolojik merkez yayın organı olan Serxwebûn gazetesi tasfiyecilerin saldırı hedefi haline geldi. Semirler'le başlayan süreç hiç kesilmedi ve en son Ferhat ve Botan tasfiyeciliğiyle zirveye ulaştı.

Önderliğin 1999 yılında uluslararası bir komplo ile Türkiye'ye götürülmesi ile birlikte örgüt içerisinde önderliğe oynayan ve örgütü ele geçirmek isteyen başta Ferhat ve Botan tasfiyecileri en çok da ideolojik mücadele alanlarına saldırdılar. Özellikle ABD'nin 2003 yılında Irak'ı işgal etmesiyle birlikte bunlar ABD'yi bir kurtarıcı olarak görmeye başladılar. Artık gerilla mücadelesi yürütmenin döneminin kapandığını, ideolojik mücadeleyi sürdürmenin anlamsızlaştığını söylüyorlardı. Ferhat ve Botan tasfiyecisi sosyal reform adı altında gerillayı yozlaştırmak ve ideolojik mücadele dönemi kapandı diyerek de mücadeleyi ABD'nin peşine takmak istiyorlardı. Bir yandan gerillanın yozlaştırılması için ellerinden gelen bütün çabayı sergilerlerken bir yandan da ideolojik kurumlara ve değer yargılarına saldırmaya başladılar. Maddi değerlere saldırı kadar manevi değerlerimize saldırmaya başladılar. İdeolojiler dönemi kapanmıştır deyip partinin ideolojik yayın organı olan Serxwebûn gazetesine artık gerek kalmamıştır diyerek kapatılmasını istiyorlardı. "Serxwebûn gazetesi okunmuyor, çok ideolojik ve kuru; zaten TV'lerimiz var, günlük gazete ve radyo var ne gerek var böylesi bir ideolojik yayına" diyorlardı. Serxwebûn gazetesinin kapatılması için çok çalıştılar; logosundan, içeriğine, formatından, yayın politikasına kadar müdahale ettiler, bozulması için ellerinden gelen her şeyi yaptılar, ancak başarılı olamadılar.

Hareketimiz YRD 5. Konferansı'nda yaşanan tüm bu süreçler kapsamlı olarak yeniden değerlendirmiş ve özellikle Ferhat ve Botan tasfiyecilerinin o süreçte basın yayın çalışmalarına yaklaşımlarını tekrardan ele almış ve mahkûm etmiştir. YRD 5. Konferansında Serxwebûn gazetesinin tekrardan eski formatta çıkarılması kararı alınmış ve Gazetenin manevi anlam ve öneminin altı bir kez daha kalın çizgilerle çizilmiştir. Serxwebûn gazetesine ilişkin olarak Önderliğimiz 1988 yılında yaptığı bir değerlendirmede: "*Serxwebûn geleneği bağımsız düşünen ve aydınlanmanın tarihimizdeki en güçlü sesidir. Düşüncede bağımsızlığının en yetkin organıdır. Ve Serxwebûn düşüncesinin bütün yönleriyle özümsendiğini de sanmıyoruz. Fakat tek yaşayan değer buradaki düşünce gerçekliğimizdir. Serxwebûn yolculuğu, ulusal kurtuluş yolculuğudur. Serxwebûn'un bütün sayılarında yaşanan gerçekler bir halkın dirilişinin adımlarıdır. Hepsini orada görmek izlemek mümkündür. Ve bu anlamda tarihe ilerde ışık tutacak en temel belge niteliğindedir. Serxwebûn Kürdistan halkının beynini oluşturduğu gibi, iradesini de giderek geliştirmektedir.*"

Önderliğimizin yaptığı değerlendirmeden de anlaşılacağı gibi Serxwebûn gazetesi öyle sıradan bir ideolojik yayın organı değil. Hareketimizin yaratmak istediği sistemin nasıl olması gerektiğinin ideolojik açılımını, düşünsel izahını yapıyor. Özellikle Önderliğin son geliştirdiği yeni paradigmanın kavratılması ve yeni paradigmanın kitlelere ulaştırılmasında bir kaldıraç görevi görüyor. Dar, dogmatik, kalıpçı, devletçi egemenlikçi zihniyet yapısının nasıl aşılması gerektiğini ve bunun yerine esasta insanı esas alan; iktidara ve devlete bulaşmayan, demokratik ekolojik cinsiyet özgürlükçü bir toplum yaratılması için zihinlerimizde yeni ufuklar açıyor. Yeni ufuklara Serxwebûn gazetesi ile ulaşıyoruz. Serxwebûn bir çizgi; bir direniş çizgisi, var olma ve insanca yaşama çizgisidir. Aynı zamanda bir mücadele tarihidir. Kolektif yaşama tarihi, düşünce tarihidir. Önderlik gelişiminin tarihi ve bir şehitler tarihidir. Bu çizgiyi yürütürken tüm manevi değerlerimize halel getirmeden, onları sahiplenip biçimsel değişikliklerin anlamı yok demeden, şehitlerimizin ve Önderliğimizin bize emanet bıraktığı yaşamsal değerleri sahiplenerek özgürlük mücadelemizi yürütmeyi sürdüreceğiz. Serxwebûn gazetesi sizlerin çabalarıyla yayın hayatına bundan sonra da devam edecektir. Serxwebûn okuyun ve okutun.

Serxwebûn'dan

KÜRT HALKININ ÖZGÜRLÜĞÜ TASFİYE POLİTİKASINI BOŞA ÇIKARMAKTAN GEÇMEKTEDİR

Türk devleti özellikle Önderliğin yol haritasını sunmasından sonra Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı planlı bir saldırı kampanyası başlatmıştır. Önderliğin yol haritasını kendilerinin yürüttüğü tasfiye politikasını boşa çıkaran bir belge olarak ele almışlar ve bu nedenle de vermemişlerdir. O günden sonra da devlet politikası denen ve AKP eliyle uygulanan tasfiye politikasının önünü açmak için Kürt Özgürlük Hareketi'ni etkisizleştirme politikası tüm boyutlarıyla devreye sokulmuştur. Önder Apo bunu görmüş, AKP'nin tasfiye politikasını tüm çıplaklığıyla açığa çıkarmak ve bu temelde de Özgürlük Hareketi'nin politikasını netleştirmek açısından barış gruplarının Türkiye'ye gitmesini istemiştir. Kürt Özgürlük Hareketi bu çağrıya derhal uyarak barış gruplarını Türkiye'ye göndermiştir. Barış gruplarının Türkiye'ye girmesiyle birlikte milyonlarca insan demokratik çözüm ve barış elçileri olan gerillaları ve Maxmur'dan gelen yurtseverleri karşılamak için akın akın Silopi'ye ve barış grubunun geçeceği yol güzergâhlara giderek bağlılığını ortaya koyarak sahiplenmiştir. Gerçekten de Kürt halkının köylerden, mezralardan, kasabalardan, bulunduğu her yerden demokratik çözüm gruplarının geçtiği yol güzergâhına akması tarihte ender görülen olaylardan biridir. Halkın bu coşkusu ve bağlılığı Türk devletini ürkütmüştür.

Barış gruplarının gelmesinden sonra DTP'ye yönelik saldırılar görülmedik düzeyde artmıştır

Türk devleti ve hükümeti görmüştür ki Kürt halkının büyük çoğunluğu Kürt Özgürlük Hareketine bağlı ve onun politikaları etrafında kenetlenmiştir. Bu durumu gören Türk devleti planladıkları ve uygulamaya koydukları tasfiye politikasının bu halk gerçeği tarafından kabul edilmeyeceğini, böyle bir halk gerçeğinin bu tasfiye politikasını boşa çıkaracağını görmüşlerdir. İşte o günden sonra Kürt Özgürlük Hareketine de, Kürt Demokratik Hareketine de Kürt halkına da saldırılar artmıştır. Bu iradeli ve onurlu halkın iradesini kırmak, tasfiye politikası önünde engel olmaktan çıkarmak için Önderlikten başlamak üzere saldırılarını daha da boyutlandırmışlardır. Barış gruplarının gelmesinden sonra özellikle DTP'ye yönelik saldırılar görülmedik düzeyde artmıştır. İzmir'de olduğu gibi linç girişimlerinde bulunmuşlardır. Cumhurbaşkanından bütün siyasal partilere, basından bütün sivil toplum kurumlarına kadar DTP'nin yanlış politika izlediğinden, DTP'nin hükümetin açılım politikasını boşa çıkardığından söz ederek DTP'ye yönelik saldırıları meşru hale getirmeye çalışmışlardır. İşte bu kampanya ortamında anayasa mahkemesi DTP'nin kapatılması davasını gündeme koymuştur.

Türk devletinin, hükümetinin ve özel savaş merkezinin yürüttüğü psikolojik savaş ortamında DTP'ye yönelik teşhir ardından böyle bir kapatma politikasının gündeme gelmesi tesadüfi değildir. Anayasa mahkemesi daha baştan kapatma kararıyla davayı gündemine almıştır. DTP'nin kapatılarak sindirilebileceğini ya da kapatılma ardından sonra gerçekleştirilecek psikolojik savaşla DTP'nin devlet çizgisine çekilebileceğini öngörmüşlerdir. Bundan önce de Önderliğe saldırarak, Önderliğin 17 Kasım darbesi dediği, Önderliğin koşullarını iyileştirme adına daha da kötüleştirerek Önderliğe de tasfiye politikasının önünden çekil dayatması içinde bulunmuşlardır. DTP'nin kapatılma davası da Önderliğe dayatılan tasfiye politikasının önünden çekil, engel olma politikasının bir parçası olarak görülmelidir. Zaten 29 Mart seçimlerinden sonra eski Kürt politikanın iflas ettiğini görerek yeni bir Kürt politikası inşa etme kararı alınmıştı. Bazı kültürel argümanlarla siyasi meşruiyet tazeleyip Kürtler üzerindeki egemenliği ve kültürel soykırımı devam edecek bir politika inşa edeceklerdi. Bu yeni yaklaşımın hemen arkasından 14 Nisan'da DTP'ye yönelik başlatılan siyasi saldırı da 29 Mart seçimlerinden sonra uygulamaya konulan tasfiye politikası önündeki engelleri kaldırmaya yönelik yapılmıştır.

Ancak hareketimizin demokratik çözüm konusunda deklarasyon hazırlaması ve tutumunu açık ortaya koyması, Önderliğimizin yol haritasını hazırlayarak Kürt sorununun demokratik çözüme katkıda bulanacağını belirtmesi üzerine, Türk Devleti tasfiye politikasına acaba Kürt Özgürlük Hareket'ini ve Önderliği ortak edebilir miyim, Kürt Özgürlük Hareketi'ni bu çizgiye çekebilir miyim düşüncesiyle Önderliğin yol haritasının eline geçtiği sürece kadar bu tür operasyonları kısmen durdurmuştur. Ancak Önderliğin yol haritasının ele geçmesi, Önderliğin bırakalım onların tasfiye politikasına destek vermesi, aksine o tasfiye politikasını boşa çıkaracak çok kapsamlı, ikna edici, etkileyici bir proje ortaya koyduğunu görünce gösterdikleri kısmi yumuşama politikasını bırakmışlardır. DTP'ye yönelik operasyonları da Önderliğe yönelik saldırıları da bu çerçevede anlamak gerekmektedir.

Halkımız hem Önderliğe hem DTP'ye yönelik saldırılara çok etkili bir serhıldanla karşı koymuştur

Buna karşı gerilla Tokat'ta cevap vermiştir. Önderliğe öyle istedikleri gibi saldıramayacaklarını, Kürt Özgürlük Hareketini tasfiye etmek için içte ve dışta siyasi saldırılarını rahatlıkla yürütemeyeceklerini göstermek için bu eylemi gerçekleştirmiştir. Tokat eylemi Türk Devletini şoka uğratmıştır. Saldırılarını daha da arttırıp kendi tasfiye politikalarını kabul ettirmeyi dayatacakları bir dönemde Türkiye içinde böyle bir eylemle karşılaşınca tasfiye politikasını öyle kolay yürütemeyeceklerini bir daha görmüşler, bu nedenle de bu eyleme karşı büyük bir öfke örgütlemişlerdir. Kendilerine göre bu eylemi çarpıtarak Kürt Özgürlük Hareketi'ni yıpratacaklarını düşünmüşlerdir. Hatta DTP'nin kapatılmasını bile neredeyse Tokat eylemine bağlayan bir çarpıtma içine girmişlerdir. Hâlbuki DTP'nin kapatılması Tokat eyleminden çok önce, hatta DTP'nin kapatılmasının görüşülmesinden çok önce alınmış bir karardır. Nitekim birkaç günlük görüşmeden sonra DTP'yi kapatma kararı almışlardır. Binlerce sayfalık dosya ortadayken kısa sürede karar vermeleri hem de on bir üyenin tümünün bu kararın altına imza atması, nasıl bir devlet politikası temelinde DTP'nin kapatıldığının açık kanıtıdır. Halkımız hem Önderliğe yönelik saldırıya hem DTP'nin kapatılmasına gerçekten de çok etkili bir serhıldanla karşı koymuştur. Kürt Özgürlük Hareketi'nin bu baskılarla tasfiye edilemeyeceğini bir daha dost ve düşman herkese göstermiştir.

DTP'nin kapatılmasından sonra DTP'liler haklı olarak meclisten çekilme kararı almışlardır. Çünkü devlet ve hükümet, politikalarıyla DTP üzerinde baskı kurup ya benim çizgimde politika yaparsın ya da üzerindeki baskıları süreklileştiririm mesajı vermiştir. Sine-i millete dönme kararı devletin ve AKP'nin bu baskılarına karşı iyi bir cevap olmuştur. DTP sine-i millete dönme kararı alınca devletin telaşa düştüğü görülmüştür. Özellikle AKP ve AKP yandaşı basın hiç olmadığı kadar DTP üzerinde çok yönlü baskı yaratarak, bu konuda çeşitli Kürtleri de devreye sokarak DTP'nin Meclise dönmesini sağlamaya çalışmıştır. Anlaşılıyor ki DTP'yi Mecliste tutma, bir grup olarak Mecliste kalmasını sağlama, ama bütün tabanındaki dinamik güçleri tasfiye etme, örgütlerini dağıtma, belirli belediye başkanlarını da içeriye atarak Kürt Demokratik Hareketi'ni dinamizmden ve içerikten yoksun bir kabuk olarak bırakıp daha rahat tasfiye etmeyi hesaplamıştır. Bu tasfiyede de DTP'nin mecliste olmasını bir imaj ve görüntü olarak kullanmayı hesaplamıştır. Aslında DTP'nin sine-i millet kararı AKP'nin ve devletin bu gerçek yüzünü açığa çıkarmıştır. Bu açıdan DTP'nin o kararı olumsuz olmamıştır. Kürt halkının gerekirse iradeli duruş gösterebileceğini, milletvekillerinin Meclisten çekilebileceklerini, iki halkın birliğini temsil etmesi gereken bir Meclisten çıkarak, Kürt toplumu içinde mücadeleyi geliştirebileceğini ve bu temelde de kendi çözümünü ortaya koyabileceğini göstermiştir. İşte bu kararlı tutum AKP'nin ve çeşitli çevrelerin DTP ille de Meclise girmeli biçiminde bir kampanya başlatmasına yol açmıştır.

Önder Apo DTP'nin Meclisten çekildiğini duyduğunda, daha başka bir boyuttan yaklaşarak DTP'nin Meclise girmesini istemiştir. Kürt Özgürlük Hareketi'nin ve Kürt Demokratik Hareketi'nin Meclis zeminini kullanarak bu tasfiye politikalarını boşa çıkarması gerektiğini belirtmiştir. Önder Apo, eğer onlar DTP'nin Mecliste kalmasını bir tasfiye politikası olarak düşünüyorlarsa, DTP'nin Mecliste yeni bir grup kurarak bu tasfiyeye karşı direnmesini istemiştir. Böylelikle devletin tasfiye saldırısını Meclis zeminine çekip orada karşılamayı, orada mücadeleyi yükseltmeyi gerekli görmüştür. Önderliğin bu çağrısına DTP uyarak yeniden Meclise girme ve grup oluşturma kararı almıştır. Bu süreci şöyle değerlendirmek mümkündür: DTP'nin sine-i millete dönme kararı da doğruydu, Önderliğin DTP'yi Meclise sokma kararı da doğru ve etkili olmuştur. Gelinen aşamada siyasal mücadelenin öne çıktığı ve yeni bir Kürt politikasının inşa edildiği bir süreçte Kürt halkının demokratik siyaset üzerinden bu sürece müdahil olması çok önemli olmaktadır. Önder Apo barış gruplarının bile bir yönüyle Meclisteki tartışmalara müdahil olmak için gitmesini istemişti. Böyle bir süreçte Meclis zemininin bırakılması, bu siyasal mücadele için değerlendirilecek önemli bir ayağın kullanılması olurdu. Bu da Türk devletinin tasfiye politikasını daha rahat kabul ettirme ve uygulama koşullarına sahip olmasını sağlardı. Bu nedenle Kürt halkının demokratik çözüm projesini ortaya koyma ve tasfiye politikasını teşhir etme açısından geriye dönüş önemli bir karar olmuştur. Tabii ki DTP bu saldırılar karşısında hiçbir sorun yokmuş gibi Mecliste kalacağım, devam edeceğim deseydi şu andaki kadar etkili bir pozisyonda olmazdı. Bu açıdan DTP'nin Meclisten çıkacağım demesi, Önderliğin de Meclise geri dönün çağrısı yapması hem DTP'yi güçlendirmiş hem de Önderliğin Kürt Demokratik Hareketi üzerinde, Kürt Özgürlük Hareketi üzerinde ne kadar etkili olduğunu göstermesi açısından da önemli olmuştur. Böylece Önder Apo'yu ve Kürt Özgürlük Hareketi'ni Kürt siyasetinden dıştalama, etkisizleştirme politikası da önemli oranda darbe almıştır. Nitekim birçok çevre DTP'lileri Meclise çağırması, DTP'nin de buna uyması sonrasında Önder Apo'nun konumunun daha da güçlendiğini, Kürt siyaseti üzerindeki etkisinin daha da arttığını belirtmişlerdir.

DTP'lilerin Meclise dönmesinden kısa bir süre sonra Kürt Demokratik Hareketi'ne yönelik daha kapsamlı bir operasyon gerçekleştirilmiştir. Belediye başkanları, DTP yöneticileri, üyeleri ve birçok demokratik siyasetçi tutuklanarak cezaevine konulmuştur. O günden bugüne de operasyonlar devam etmektedir. Bu operasyonlar bir stratejinin bir parçası olarak yürütülüyor. Amaç Türk devletinin AKP eliyle yürüttüğü tasfiye politikası önündeki engelleri kaldırmaktır. Kürt Demokratik Hareketi etkisizleştirilmeden kendi tasfiye politikalarının pratikleşemeyeceğini düşünüyorlar. Nitekim bu operasyonlardan sonra çeşitli yazarlar, çeşitli çevreler açılımın önü açıldı diyerek asıl amaçlarının ne olduğunu açık ortaya koymuşlardır. Açılım kod adı verdikleri tasfiye planının operasyonlardan sonra daha rahat sürdürüleceğini söylemişlerdir.

Tasfiye politikası işbirlikçiler eli ile meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır

Anlaşılıyor ki Türk devleti öngördüğü tasfiye politikasından vazgeçmediği müddetçe de bu saldırılar devam edecektir. Güçlü bir demokratik hareketin olmasını istememektedirler. Sadece dış kamuoyunda ve iç kamuoyunda böyle bir tasfiye hareketini maskeleyecek, dinamizmden yoksun, kabuk haline gelmiş bir legal siyasi parti istemektedirler. Bütün çabaları bu yöndedir. Zaten demokratik siyaset üzerinde ideolojik ve siyasi baskı hiç gevşetilmeden sürdürülmektedir. Sürekli "geçmişten ders çıkarılmalı, eski politikalar bırakılmalı" denilerek Kürt demokratik siyasetinin devletin tasfiye politikasına karşı etkili mücadele etmesinin önü alınmaya çalışılmaktadır.

Bu dönemde yürütülen politikalardan biri de Kürt işbirlikçiliğini devreye koyma çalışmalarıdır. PKK karşıtı işbirlikçi kişiler her gün yeniden yeniden keşfediliyor. Sürekli televizyon televizyon dolaştırılarak PKK'ye karşı bir saldırı kampanyası bunların eliyle yürütüyorlar. Tasfiye politikası bu Kürt işbirlikçileri eliyle meşrulaştırma politikası izlemektedirler. Yeni Kürt politikası kültürel bazı argümanlarla meşrulaştırılıp Kürt sorununda bir çözümmüş gibi gösterilmek istenildiğinden çeşitli Kürt çevrelerinin desteğini bu politikanın hakim kılınması açısından önemli görmektedirler. Nasıl ki uluslararası komplo KDP ve YNK'nin PKK'ye terörist demesi temelinde meşrulaştırılıp pratikleştirilmişse, bu tasfiye politikası da çeşitli Kürt çevrelerinin bu tasfiye politikasını bir çözümmüş gibi, bir açılımmış gibi göstererek meşrulaştırması üzerinden Kürt Özgürlük Hareketi'ne saldırıp pratikleştirilmek istenmektedir. Bunların AKP'nin tasfiye politikalarına destek vermesi temelinde Kürt Özgürlük Hareketi'ni açılımı önlüyormuş, çözümün önünde engelmiş gibi bir konuma düşürüp iç ve dış kamuoyunda bu yönlü bir teşhir propagandası yürüterek, tasfiye etme saldırısı böylece meşrulaştırılmak isteniyor.

KDP ve YNK AKP'yi destekleyerek tasfiye politikasının bir parçası haline gelmiş durumdadırlar

Böyle bir işbirlikçi Kürt desteği olmadan inşa edilecek yeni Kürt politikası temelinde yürütülecek tasfiye politikasının başarılı olmayacağını çok iyi bilmektedirler. Eski klasik inkâr ve imha politikasında Kürt işbirlikçilerine yer yoktu. Ama şimdi en azından Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etme açısından bir döneme kadar işbirlikçi Kürtlerin kullanılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni inşa edilen Kürt politikasına belirli kültürel argümanlarla meşruiyet kazandırılmak istenildiği ve sözde Kürt'ün kabul edildiği bir politikadan söz edildiği için çeşitli Kürt kesimlerle bu politikanın meşrulaştırılması ve etkili kılınması açısından önemli görülmektedir. Çeşitli Kürtlerin konuşturulması, AKP'nin politikası konusunda onlara övgüler düzdürülmesi bu tasfiye politikasının bir parçası olarak görülmelidir. Yeni inşa edilen bu tasfiye politikası açısından çeşitli Kürtlerin desteği önemli görüldüğünden özellikle KDP ve YNK'nin desteği alınmaya çalışılıyor. Çünkü KDP ve YNK'nin desteği alınmadan Kuzey Kürdistan'daki çeşitli işbirlikçilerin tek başına desteği tasfiye politikasını meşrulaştırmaya yetmeyecektir. Zaten Kuzey Kürdistan'daki işbirlikçiler de KDP ve YNK'nin ağzına bakmaktadırlar. Bu nedenle aylardır Güneylilerle ilişki kurularak bu 'açılım' kod adlı tasfiye politikasına destek vermeleri istenmektedir. Nitekim KDP ve YNK de AKP'nin açılım politikasının iyi olduğu, Kürt sorununun çözümünde gelişme yaratacağı gibi değerlendirmelerle Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etme ve Kürtler üzerinde yeni egemenlik politikasını sürdürme ve kültürel soykırımını tamamlama stratejisine de destek vermiş olmaktadırlar. Görüldüğü gibi AKP'nin tasfiye politikasının en büyük destekçisi bunlar olmaktadır. Hatta Kuzey Kürdistan'da Kürt Demokratik Hareketi'ne yapılan siyasi saldırı konusunda bile asıl destek ve cesaret aldıkları yer Güney Kürdistan'daki siyasi güçlerin tutumu olmaktadır. Bu açıdan Güney Kürdistanlı güçlerin gerçekten de ulusal politikayla uyuşmayan, tarihsel olarak büyük bir gafleti, hatta ihaneti getirebilecek böyle bir tasfiye politikasına ortak olmaları, içinde görünmeleri çok tehlikeli bir durumdur. Her ne kadar KDP ve YNK Kürtler arası bir çatışma olmaz deseler de birçok açıklamalarıyla, demeçleriyle Kuzey Kürdistan'daki ilişkiler üzerinden AKP'yi destekleyerek böyle çok tehlikeli bir politikanın parçası haline gelmiş durumdadırlar. Bu da Kürt Özgürlük Hareketine karşı yürütülen savaşın bir biçimidir. Dolayısıyla bu gerçek ortadayken KDP ve YNK'nin Kürtler arası savaş olmaz söylemi anlamsız kalmaktadır.

Türkiye bu konuda çalışmalarını hızlandırmıştır. İlk önce Bush-Erdoğan görüşmesinde bu tasfiye politikasına tam destek istenmiş, arkasından da Irak'ta yapılan üçlü zirveyle bu tasfiye politikasının dış ayağı tamamlanmaya çalışılmıştır. Obama'yla yapılan görüşmede eski destekler dışında ne kadar destek aldığı tartışmalıdır. Yine keşif uçaklarının teknik bilgi, istihbarat vermesi devam edecektir. Başka alanlarda istihbarat alışverişinin süreceği anlaşılmaktadır. ABD'nin siyasal desteği sürmeye devam edecektir. Ancak Türkiye'nin istediği daha fazla destektir. Herhalde askeri saldırılar, ortak askeri operasyonlar konusuna sıcak bakmadıklarını ve bu tür yöntemlerin çözüm olmadığını söylemişler. Ama Irak ve Güneyliler üzerinde PKK'nin etkisizleştirilmesi konusunda da gerekeni yapacakları konusunda Türkiye'ye bazı sözler vermişlerdir.

Bu çerçevede Irak'ta yapılan görüşmeler olmuştur. Bu görüşmelerde Irak, Türkiye'ye tam destek verdiğini ortaya koymuştur. Ancak Güney Kürdistanlılar Türkiye'nin istediği bir askeri saldırı seçeneğini kabul etmemişlerdir. Sorunun askeri yollarla çözülmeyeceğini önceden olduğu gibi yine söylemişlerdir. Ancak istihbarat konularında ve daha başka konularda Kürt Özgürlük Hareketi'nin etkisizleştirilmesi konusunda Türkiye'ye söz verdikleri de anlaşılmaktadır. Bu çerçevede gerillaları kaçırtma, Türk devletine belirli istihbaratlar vererek direkt olmasa bile dolaylı darbe vurmalarını sağlama gibi istihbarat paylaşımı içinde olacaklardır. Yine açılıma siyasi destek vereceklerini, bu konuda AKP'nin politikasını olumlu gördüklerini söyleyerek tasfiye politikasına siyasi desteklerini de ortaya koymuşlardır.

Hem ABD görüşmesi hem de Güneydeki görüşmeler aslında AKP'nin tasfiye politikası açısından önemli destekler olarak değerlendirilmelidir. Zaten AKP böyle bir silahlı saldırı seçeneğinin ne ABD ne de Güneyliler tarafından yapılacağını düşünmektedir. Aslında önceden de böyle bir beklentisi yoktu, ama askeri seçeneği sürekli bastırarak, sürekli bu konuyu gündeme getirerek daha fazla siyasi destek alıp, içerde işbirlikçi Kürtler ve çeşitli çevreler üzerinden Kürt halkını etkileme, Kürt siyasetini parçalama biçiminde kullanmak istemektedirler. AKP'nin son zamanlarda bu yönlü çeşitli çevreleri devreye sokmaları, Kürt halkı üzerinde bir psikolojik savaş yürütmeleri, yine Kürdistan'da çeşitli sivil toplum örgütleri üzerinden Kürt demokratik siyaseti ve Kürt halkı üzerinde baskı kurmaları söz konusu siyasi desteklerin bir parçası olarak görülmelidir. Bu nedenle bu tür özel savaş politikaları, ideolojik ve siyasi baskılar küçümsenmeden, bunların boşa çıkarılması için de mücadele yürütülmesi gerekmektedir.

Özellikle ulusal konferansın yapılması ve gündeme getirilmesi; Kuzey Kürdistan'da Kürt işbirlikçiliğinin kullanılması, KDP ve YNK'nin üzerimize sürülmesinin engellenmesi açısından önemlidir. Kürt konferansıyla bütün parçalar açısından ortak politika tespit etme, her parçadaki Kürt sorununun demokratik çözümünün temel ilkelerini ortaya koyma bu dönemde daha da önemli hale gelmiştir. Kürt konferansının toplanması konusunda Kürt kamuoyunun ve tüm siyasi güçlerin bir çalışma yapması ve bu süreci hızlandırması gerekmektedir. Kürt konferansının temel ilkelerinin bugünden başlayarak ortaya konulması ve bu temelde Kürt sorununun bütün parçalarda demokratik çözümü temelinde ulusal demokratik ilkelerin toplumsal destekle belirlenmesi önem kazanmaktadır. Böyle bir ulusal konferans toplandığında aslında Türk devletinin tasfiye politikaları da önemli oranda boşa çıkarılacaktır. Çünkü AKP'nin yeni Kürt politikası esas olarak da KDP ve YNK'den alınan destekle ve Kuzey Kürdistan'daki çeşitli işbirlikçilerin devreye sokulmasıyla ancak meşruiyet kazanabilir ve pratikleştirilebilir. Eğer bunların desteği sağlanamazsa bu tasfiye politikasını sürdürmek ve bu temelde Kürt sorunun demokratik çözümünü engellemek ve Özgürlük Hareketini de tasfiye etmek mümkün değildir.

Kürt halkına siyasi soykırım düzeyinde saldırılar ve tutuklamalar yapılmaktadır

AKP'nin bu tasfiye politikasını sürdürürken ve bu tasfiye politikası önündeki engelleri kaldırmak isterken Kürt Demokratik Hareketine saldırması, siyasi soykırım düzeyine ulaşan bu tutuklamalar, başta Kürt toplumunda olmak üzere demokratik çevrelerde önemli tepkilere yol açtı. Her ne kadar bu operasyonlar, tutuklamalar tasfiye politikasının önünü açmak doğrultusunda pratiğe geçirilse de tasfiye politikasının meşruiyeti açısından önemli bir zayıflık da ortaya çıkardı. İşte AKP hükümeti bu nedenle Kürt Özgürlük Hareketi'ne, Kürt Demokratik Hareketi'ne karşı yürüttüğü bu faşist saldırının üstünü örtmek için kozmik oda ve İsrail'le çekişme gibi çeşitli olayları öne çıkarmış, bu temelde de hem bu saldırıların üstünü örtmeyi hem de tasfiye politikasına olan desteği arttırmayı hedeflemiştir. Kozmik oda araması da böyle gündeme gelmiştir. Bülent Arınç'a suikast yapılacağı iddia edilmiş, daha sonra da yakalanan iki subay özel kuvvetlerden olduğundan dolayı özel kuvvette arama yapılmıştır. Genelkurmayın izniyle bu aramalar on-on beş gün sürdürülmüştür.

Bu aramalardan hiçbir belge çıkarılamadığı gibi, daha sonra bir mahkeme kararıyla yürütülen aramanın sadece Bülent Arınç'a yönelik suikast iddiasını araştırmayla sınırlaması, bunun dışında hiçbir şeyin araştırılmayacağı ve hiçbir belge hakkında bilginin dışarı çıkarılmayacağı kararının alınması, bu aramaların kamuoyunun bir kesimini etkileme amacıyla yapıldığını göstermektedir. Bu aramanın özellikle hükümetin çok teşhir olduğu bir dönemde yapılması tesadüfi değildir. Dikkat edilirse bu kadar belediye başkanı, bu kadar parti yöneticisi, DTK yöneticileri tutuklanmasına rağmen ne iç kamuoyundan ne de dış kamuoyundan çok fazla ses çıkmıştır. Esas tartışma Bu kozmik odanın kozmik biçimde aranmasına kenetlenmiştir. Böylece Kürt Demokratik Hareketine yönelik saldırının üstü örtüldüğü gibi, liberal, demokrat kimi çevrelere de bakın Özel Harp Dairesi'nin içine giriyoruz, devletin işlediği geçmiş suçların ortaya çıkarılması için gayret gösteriyoruz mesajı verilmekte ve onların tasfiye politikasına olan destekleri sağlanamaya çalışılmaktadır. Nitekim kozmik oda çalışmaları sürecinde kendine liberal, demokrat diyen bazıları AKP'nin tasfiye politikaları doğrultusunda AKP'yi Türkiye ve Kürdistan'daki demokratik çevrelere yutturma, AKP'nin Türkiye'yi askeri vesayetten kurtarmak için ne kadar kararlı olduğunu değerlendirme çabalarına hız vermişlerdir. Son aylarda Kütlere karşı yürüttüğü saldırılarla AKP, yıpranan imajını tazelemeye ve cilalamaya çalışmaktadır.

Kuşkusuz Genelkurmay izin vermeseydi böyle bir arama olmazdı. Bu yönüyle bu arama Erdoğan'la Başbuğ'un anlaşması sonucu gerçekleşmiştir. Nasıl ki Ergenekon'da uçlar törpülenerek devletin yeni yaklaşım ve politikaları önündeki engeller kaldırılmaya çalışılıyorsa, kozmik odanın gündeme getirilmesinin bir amacının da benzer olduğu görülmektedir. Artık Türk Devleti Genelkurmay'ın bile etkisi dışına çıkan, kontrolsüz işler yapan bu çevreleri kontrol altında tutmak istemektedir. Devletin yeniden yapılandırılması da bunu gerektirmektedir. Başta Kürt politikası olmak üzere devletin temel hassasiyetlerine dikkat etmesi temelinde siyasal İslam'ın da hükümet olabileceği, devlet içine yerleşebileceği kararını da devletin bu yeniden yapılandırmasının sonucu olarak görmek gerekir. Zaten AKP de Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etme konusunda üzerine düşen her şeyi yapacağını, devletin bilinen hassasiyetlerini gözeteceği sözünü vererek hükümetini sürdürmektedir. Kürtler üzerinde egemenliği ve kültürel soykırımı sürdürmeyi hedefleyen ve bunu temel ulusal strateji olarak gören çevreler, siyasal İslam'ın da devlet içine çekilerek Kürtlerin yalnızlaştırılmasını Kürtler üzerindeki tasfiye politikasının daha etkin ve kolay yürütülebilmesi açısından gerekli görmüşlerdir.

Son birkaç yıldır Yaşar Büyükanıt'ın da İlker Başbuğ'un da Erdoğan'la görüşerek bir uzlaşmaya gitmeleri, esas olarak da bu çerçevede ele alınmalıdır. ABD'nin AKP'yi bölge politikaları açısından iktidarda görmesini de dikkate alan asker-sivil bürokrasisi ABD ile ters düşmemek açısından da AKP ile uyumlu çalışmaya ve bu çerçevede onu Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı kullanmaya yönelmişlerdir. Ergenekon davası da kozmik oda aramaları da bu çerçevede gündeme gelmiştir. Ordu da Ergenekon denen Özel Harp Dairesi içindeki sivri uçları hem devlet politikası açısından hem de ordu hiyerarşisi açısından tehlikeli görmüştür. Bu nedenle böyle bir süreçte bunları etkisizleştirme açısından onay vermişlerdir. Yoksa AKP'nin hiçbir zaman ne Ergenekon operasyonunu yaptırması ne de özel kuvvetlere girmesi mümkün olurdu. Özel kuvvetlerin de törpülenmesi, Türkiye'nin en temel sorunu olan Kürt sorununda tasfiye politikası sürecinde gündeme getirilmesi tesadüfi değildir. Amiyane deyimle bir taşla iki kuş vurma politikası izlenmektedir.

AKP derin devleti çözecek ve Türkiye'deki tüm kirli işlerin ortaya çıkarılmasını sağlayacak bir iradeye sahip değildir. AKP'nin derdi kendisini iktidarda tutmaktır. 80 yıldır siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel alanda dıştalanmışlığın acısını iktidardayken çıkarmak istemektedir. Bu açgözlülükle iktidarını sürdürmek için özel savaş rejimi olan devletle işbirliğine girmiştir. Bu nedenle halkımızın İslami duygularını sömürerek bu konumunu devlete pazarlayıp Kürt Özgürlük Hareketini en iyi ben bastırırım, en iyi ben tasfiye ederim diyerek iktidarını sürdürmektedir. AKP dışında Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye edecek uygun bir siyasi aktör olmadığından mevcut asker-sivil bürokrasisi de AKP'nin Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etmesi temelinde iktidarda kalmasına onay vermektedir. Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanlığının kabul edilmesinin nedeni de yine Erdoğan'ın Büyükanıt'a Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etme konusunda verdiği sözüdür. Yoksa daha o zaman AKP'nin ipi çekilirdi. O günler hatırlanırsa AKP'nin çok sıkıştırıldığı görülür. Genelkurmay Başkanı Büyükanıt AKP'nin bu sıkışıklığını görerek Erdoğan'ı Dolmabahçe'de kendi çizgisine getirmiştir. Nitekim 22 Temmuz seçimlerinden sonra AKP'nin yaptığı ilk işlerden biri derhal sınır ötesi tezkere çıkaracağım demek olmuştur. Böylece Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı bir savaş hükümeti olacağını ilan etmiştir. Bu gerçekler görülmeden ne Ergenekon davası ne de kozmik oda tartışmalarının doğru bir biçimde ele alınması mümkündür.

Gelinen aşamada Kürt halkı açısından AKP'nin şifreleri çözülmüştür

Şu açık ortaya çıkmıştır: AKP kendi ömrünü Kürt Özgürlük Hareketi'nin tasfiyesine bağlamıştır. Eğer Kürt halkının özgürlük mücadelesini tasfiye edebilirse iktidarda kalacaktır. Ya da bir seçime kadar Kürt Özgürlük Hareketi'ni oyalayabilirse ve böylece Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etme konusunda askersivil bürokrasiye ümit verebilirse böyle bir ortamda seçime gidip seçimde yeniden iktidar olmayı hedeflemektedir. AKP'nin bu yönüyle her şeyi seçime göre hazırladığı, planladığı açıktır. Aslında AKP mevcut açılım denen tasfiye politikanın kabul edilmeyeceğini, boşa çıkarılacağını görmüştür. Bu yönüyle bu politika ekseninde Kürt Özgürlük Hareketi'ni tasfiye edemeyeceğini anladığından şimdi zamana oynamaktadır. Kısa vadede geçmişte şunları yaptım, orta vadede insan haklarıyla ilgili bazı yasalar çıkarıyorum, çocukları dışarı çıkarıyoruz, yine bazı şeyler yapabiliriz diyerek demokratik kamuoyunu oyalamayı ve belirli çevreleri seçime kadar kendi etrafında tutmayı hedefliyor. Çünkü mevcut durumda Kürt sorununda kalıcı bir çözümü yoktur. Devlete tasfiye politikası konusunda söz vermiştir. Ancak devlete verdiği söz temelinde de Özgürlük Hareketi'ni tasfiye etmede herhangi bir mesafe alamamıştır. Ne Kürt Demokratik Hareketi'ni ne Kürt Özgürlük Hareketi'ni bu politikayla oyalayabilmiştir. Bu politikaya karşı bir direniş ortaya çıkmıştır. Bu açıdan AKP'nin hem Kürt Özgürlük Hareketi tarafından hem de devlet tarafından sıkıştırıldığını görmekteyiz. AKP ise hem devleti hem Kürt Özgürlük Hareketi'ni oyalamayı düşünmektedir. Eğer her ikisini de oyalayabilirse yeni bir seçimde iktidar olacağını düşünmektedir.

Ancak gelinen aşamada Kürt Özgürlük Hareketi ve Kürt halkı açısından AKP'nin şifreleri çözülmüştür. 2007 seçimleri öncesi olduğu gibi Kürt Özgürlük Hareketi'ni oyalaması düşünülemez. AKP'nin halkımızın dini duygularını istismar ederek Kürt halkını bu yolla etkilemeye çalıştığı ve Kürt Özgürlük Hareketi'nin tabanını daraltıp bu temelde Kürt halkının sırtından iktidarını sürdürmeyi hedeflediği deşifre edilmiştir. Bu politikanın CHP ve MHP'nin politikalarından daha tehlikeli olduğu da anlaşılmıştır. Çünkü CHP ve MHP politikalarının artık Kürdistan'da etkili olması mümkün değildir. Ne yapsalar da bir daha etkili olamayacakları kadar teşhir olmuşlardır. Kullanacakları yöntemler onları başarıdan çok başarısızlığa götürecektir. Özcesi, CHP ve MHP'nin Kürt halkının Özgürlük Mücadelesi'ni durdurması, oyalaması mümkün değildir. Aksine CHP ve MHP gibi bir iktidara karşı Kürt halkı bütün kurum ve kuruluşlarıyla, bütün siyasi akımlarıyla birlikte hareket ederek etkili bir mücadele içine girecektir. Bunun kar-

"AKP derin devleti çözecek ve Türkiye'deki tüm kirli işlerin ortaya çıkarılmasını sağlayacak bir iradeye sahip değildir. AKP'nin derdi kendisini iktidarda tutmaktır. 80 yıldır siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel alanda dıştalanmışlığın acısını iktidardayken çıkarmak istemektedir. Bu açgözlülükle iktidarını sürdürmek için özel savaş rejimi olan devletle işbirliğine girmiştir. Bu nedenle halkımızın İslami duygularını sömürerek bu konumunu devlete pazarlayıp Kürt Özgürlük Hareketini en iyi ben bastırırım, en iyi ben tasfiye ederim diyerek iktidarını sürdürmektedir"

şısında CHP ve MHP'nin herhangi bir politik manevrası olmadığından ya büyük katliamlara yönelecektir ya da sorunun çözümü kaçınılmaz hale gelecektir. Gelinen aşamada dünya konjonktürü, halkın örgütlenme düzeyi ve Türkiye'deki gelişmeler Türk devletinin bu tür yöntemlerle Kürt Özgürlük Hareketi'ni bastırma imkânlarını zayıflatmıştır. Böyle bir konjonktür Türkiye'nin elinde bulunmamaktadır. Kaldı ki 1990'lı yıllarda bile sonuç alamayan bu politikanın şimdi sonuç alması çok zordur. O açıdan AKP'nin çözümsüz politikası deşifre olursa Kürt demokratik çözümünün önü sonuna kadar açılacaktır. Çünkü devletin elinde artık Kürt halkını oyalayacak yeni bir siyasi araç bulunmayacaktır. Kürt sorununu çözümsüz bırakmak aslında Türkiye'nin bölünmesini, Türkiye'nin daha büyük tehlikelerle karşı karşıya gelmesini beraberinde getireceğinden devletin Kürt Özgürlük Hareketi'nin makul talepleri çerçevesinde Kürt sorununun demokratik çözümüne yanaşmak zorunda kalacağını söylemek gerekmektedir.

AKP çözüm potansiyelini tüketen bir özel savaş partisi konumundadır

Kürt halkının Özgürlük Mücadelesi demokratik çözümü dayatmıştır. Türk devleti demokratik çözümden kaçamayacak durumdadır. Demokratik çözümden kaçmasının tek yolu, AKP gibi bir hükümetin varlığıdır. Kürtler üzerinde yeni bir egemenlik politikası kurarak kültürel soykırımı tamamlamak isteyen devlet, dini istismar eden AKP hükümetini kullanarak demokratik çözüm politikalarından kaçmak, oyalamak, fırsatını bulunca da ezmek biçiminde bir yaklaşım içindedir. AKP hükümetinin rolü tasfiye etmek ya da oyalamaktır. Bu açıdan AKP'nin politikası tehlikeli ve çürütücüdür. AKP iktidarı ortaya çıkan demokratik çözüm imkânlarını çürütmeyi, çarçur etmeyi ifade etmektedir. Bırakalım demokratikleşmeyi, demokratik çözümü gerçekleştirmeyi, var olan demokratik çözüm imkânlarını bile yozlaştırmayı gerçekleştiren bir konumdadır. Nasıl ki Türkiye'de halkın demokratik özlemlerini sömürerek iktidara geldi, iktidara geldikten sonra da gerçek anlamda bir demokratikleşme yerine sadece kendini yaşatmayı amaçlayan bir politika izledi, böylelikle onlarca yıldır demokrasi güçlerinin, özgürlük güçlerinin, solun, sosyalistlerin yürüttüğü demokrasi mücadelesinin ortaya çıkardığı birikimi kendi iktidarları, kendi çıkarları için çarçur edip tükettiyse, aynı Kürtler üzerinde belirli kültürel argümanlarla, kültürel alanda kimi yumuşatmalarla yeni bir Kürt politikası inşa ederek Kürt halkının onlarca yıldır yürüttüğü mücadeleyi böyle bir tasfiye politikası içinde yok etmeyi düşünmektedir. Görüldüğü gibi çözüm üreten değil, çözüm için biriken potansiyeli tüketen bir özel savaş partisi konumundadır. Bu gerçekler düşünüldüğünde AKP'nin politikasına karşı her alanda mücadelenin yükseltilmesi önemli hale gelmiş bulunmaktadır. Devletin özel savaş politikası ve AKP'nin bu konuda oynadığı rol konusunda halkımızı bilinçlendirerek bu tuzağa düşmesinin önüne geçmek gerekmektedir.

Ancak AKP'nin özel savaşı yürütmede, psikolojik saldırıları geliştirmede diğer hükümetlere göre daha becerikli ve avantajlı olduğunu söylemek mümkündür. Kendi liberalini, kendi demokratını yarattığı gibi, şimdi de kendi sol ve sosyal demokratını yaratma gayreti içindedir. Daha doğrusu sanki Kürt sorununu çözecekmiş, Türkiye'yi demokratikleştirecekmiş gibi kimi sosyalistleri de kimi sosyal demokratları da yedeğine almaya çalışıyor. Zaten dış güçleri de böyle oyalayarak ömrünü uzatıyor. Aslında birçok çevre, demokrat, sol, sosyalist gerçekten de Kürt sorununun demokratik çözümünden yanadır. Kürt sorununun demokratik çözümünde bir şey yapacağı düşüncesiyle AKP'ye olumlu yaklaşmaktadırlar. Eğer AKP politikalarının çözümü değil de tasfiyeyi amaçladığı, bu nedenle çözüm imkânlarını tükettiği, Türkiye'yi daha da tehlikeli bir noktaya getirdiği görürlerse AKP'yi hem içte destekleyen güçler hem de dışta destekleyen güçler AKP'nin bu çözümsüz politikalarına tavır koyarak gerçek demokratik çözüm yolundan yana olduklarını ortaya koyacaklardır. Bu açıdan mücadeleyle AKP'nin yüzünün daha fazla teşhir edilmesi, çözümsüz politikalarının ortaya çıkarılması önemli hale gelmiştir. Böylece AKP'nin oyaladığı ve kandırdığı çevreleri de AKP etrafından uzaklaştırarak gerçek kalıcı ve demokratik çözümün ve gerçek anlamda Türkiye'nin demokratikleşmesinin müttefikleri ve dostları haline getirerek Türkiye'nin demokratikleşmesi açısından önemli bir gelişme ortaya çıkarılabilir. Eğer Kürt sorununun demokratik çözümünü isteyenler ve Türkiye'nin demokratikleşmesini isteyenler, bir bütün olarak Türkiye'nin demokratik birikimini gerçek çözüm etrafında birleşirlerse bunun önünde hiçbir güç duramaz. Türkiye gerçek anlamda demokratikleşmeye,

Kürt sorunu da gerçek anlamda bir demokratik çözüme kavuşarak halkların kardeşliği temelinde Ortadoğu dünyasını etkileyen bir demokratik Türkiye gerçeği ortaya çıkarılabilir.

Bu açıdan yapılması gereken şeyler vardır. Bunlardan biri, BDP'nin daha geniş çevreleri içine alarak daha etkin siyaset yapabilmesidir. AKP'nin tasfiye etme politikasının boşa çıkarılması açısından da demokratik çözümü yakınlaştırması açısından da BDP'nin böyle yeni bir vizyona kavuşması gerekmektedir. Bu nedenle sol demokratları, aydınları, yazarları, sanatçıları, ekolojist ve feminist çevreleri, çeşitli demokratik güçleri, emekçi güçlerin temsilcilerini, Alevileri, Müslüman demokratları, çeşitli meslek grupları ve sivil toplum temsilcilerini yanına çekerek tüm Türkiye'ye seslenebilecek bir hareket olabilmelidir. Eğer iyi çalışılırsa böyle bir vizyona ulaşmak mümkündür. Dilde keskin olmadan, ama ilkelerden taviz vermeden Kürt sorununun demokratik çözümü ve Türkiye'nin demokratikleşmesine ve bunun için yapılması gerekenleri tereddütsüz ortaya koyacak bir politik tarzla hem Meclis içinde hem Meclis dışında etkili bir demokratik siyasi güç haline gelinebilir. Türkiye'nin gerçek demokratik muhalefeti olarak Türkiye'nin dönüşümünde inisiyatif kazanılabilir. AKP'nin kendine demokrat kendine Müslüman özelliğiyle, CHP'nin ulusalcı, şovenist ve Türkiye'nin dönüşmesini engelleyen devletçi karakteri deşifre olduğundan böyle bir partinin Türkiye'nin demokratik odağı haline gelme şansı fazlasıyla vardır.

Kürt sorununun çözümünde temel engel Türk devletinin zihniyetidir

Sadece BDP'yi bu temelde bir parti haline getirmek de böyle bir demokratik muhalefet odağı olmada yetersiz kalacaktır. Geçmişte çatı partisi çalışmalarının başarılı olmadığı ve bu yöntemde ısrarın sonuç alamayacağı görülmüştür. Bu nedenle bir taraftan BDP'yi en geniş yelpazede bir demokrat parti haline getirmeye çalışırken, diğer yandan BDP çatısı altına gelmeyecek tüm sol ve demokratik güçleri bir ittifak, cephe, hareket vb bir biçim altında toplayarak bir demokrasi hareketini yaratmak gerekmektedir. Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun demokratik çözümü hedefli ve birkaç maddelik ortak hareket programı etrafında böyle bir hareket yaratılabilirse Türkiye'nin geleceğini belirleyecek önemli bir adım atılmış olur. Böyle bir harekete birçok sol partinin, emek örgütlerinin ve meslek kuruluşlarının, demokratik çevrelerin, aydın, yazar ve sanatçıların katılacağını söyleyebiliriz. Bu ikisini birbirinin alternatifi değil de birbirini tamamlayan demokratik aktörler olarak ele alırsak gerçekten de Türkiye'deki tüm demokratik birikimi harekete geçirme şansını ve imkânını yakalamış oluruz.

Tabii ki böyle bir siyasi hareketin içinde yer alanlar gerçekten Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun demokratik çözümü açısından hem ilkeli hem de doğru bir duruş içinde olmalıdırlar. Devletin ve istihbarat örgütlerinin dayattığı psikolojik savaş ve basının kullanılmasıyla belirli çevrelere kabul ettirilen PKK silah bıraksın ya da sınırların dışına çıksın yaklaşımları kesinlikle bir çözüm politikası değildir. Bunun, devletin ve istihbarat örgütlerinin tasfiye politikası doğrultusunda Kürt Özgürlük Hareketi'ne dayatılan ve çözümsüzlüğü ifade eden bir yaklaşımı ifade ettiği açıkça görülmelidir. Bu tür dayatmaların Kürt sorununun demokratik çözümünü değil, işi yokuşa süren ve tasfiyeyi hedefleyen yaklaşımlar olduğu anlaşılmadan ne Kürt sorununun demokratik çözümünde ne Türkiye'nin demokratikleşmesinde yol alınabilir. Kürtler üzerinde yeni bir egemenlik biçimi kurmak ve bu temelde kültürel soykırımı tamamlamak isteyen devletin politikalarına alet olmak tarihi bir hata olur. Halklarımıza yapılabilecek en büyük kötülük ister iyi niyetli olsun ister kötü niyetli olsun bu tür bir yaklaşımı sanki bir çözüm getirirmiş gibi sunmak ve dayatmak olacaktır. Dolayısıyla bu gerçekliğin de Türkiye kamuoyu tarafından bilinmesi, sadece devletin değil Kürt halkının da, Kürt halkının Özgürlük Mücadelesi'nin de hassasiyetlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Gerillanın silah bırakması ya da sınır dışına çekilmesi, Türkiye toplumunun hassasiyetleri olarak gösterilemez. Kürt sorununun çözümünde engel olanın Türk devletindeki zihniyet olduğunun açıkça görülmesi gerekir. Türk devletindeki zihniyet değiştiğinde Kürt sorununun çözümünün önünde hiçbir engel kalmayacaktır. Çünkü Kürt Özgürlük Hareketi gereken hassasiyeti gösterdiği gibi, makul yaklaşımlarıyla da tıkayıcı değil çözümleyicidir. Kürt Özgürlük Hareketinden bunun dışında fedakârlıklar istemek, olsa olsa Türkiye'deki şovenist hassasiyetlere dikkat etmek olur ki, bunun da Kürt Özgürlük Hareketinden ve Kürt halkından beklenemeyeceği açıktır.

Kürt Demokratik Hareketi'ne yönelik saldırılar mutlaka boşa çıkarılmalıdır. Kürt Demokratik Hareketi'ne yönelik saldırılar hiçbir biçimde meşrulaştırılamaz. Normal tutuklamalar olarak görülemez. Kürt Demokratik Hareketi'ne yönelik saldırılara karşı durmamak, Türk devletinin tasfiye politikasına karşı mücadelesiz kalmaktır. Kaldı ki bir demokratik hareketin ciddiyeti, varlığı ve mücadelesi en başta da kendi kadrolarını ve mücadele koşullarını savunmasıyla mümkündür. Buna yönelik saldırılara etkili cevap veremeyen bir demokratik hareketin demokratik siyasal mücadele yapması ve önüne koyduğu hedeflerin gerçekleştirilmesi konusunda etkin olması düşünülemez. Kaldı ki bu tutuklamaların tasfiye politikaları önündeki engelleri kaldırmak için yapıldığı düşünülürse, bu tutuklamalara karşı mücadele aynı zamanda tasfiye politikasına karşı yürütülen temel bir mücadele olarak görülmelidir. Bu tutuklamaları yapanların Kürt sorununun çözümünden söz etmeleri, Kürt halkıyla ve demokrasi kavramıyla alay etmektir. O halde Kürt halkı, Kürt demokrasi güçleri ve dostları bu saldırılara karşı mücadeleyi süreklileştirerek Türkiye'nin demokratikleştirilmesi ve Kürt sorununun çözümüne yönelik bu saldırıyı püskürtmelidirler. Bu saldırı püskürtülmeden ne Kürt sorununun demokratik çözümü ne de Türkiye'nin demokratikleşmesi gerçekleşebilir.

Kürt halkı geçen süreçte önemli bir siyasal mücadele vermiştir. Eğer Türk devleti tasfiye politikasını pratikleştirmede zorlanıyorsa bunu sağlayan halkın bu duruşu ve mücadelesidir. Bu mücadelenin daha örgütlü ve daha planlı yürütülmesine ihtiyaç vardır. Kürt Demokratik Hareketi ve Kürt siyasi birikimi bunu yapacak güçtedir. Ayağa kalkan halk saldırılar karşısında kendini yenileme ve mücadeleyi süreklileştirme kapasitesine ulaşmıştır. Bunun için bir taraftan ideolojik ve politik mücadele ve sağlam duruşla psikolojik savaşı boşa çıkarmak, diğer taraftan halkın demokratik siyasal hareketini süreklileştirerek Türkiye'yi tek seçenek olan demokratik çözüm yoluna sokmak gerekmektedir. Kürt demokrasi güçlerinin dostlarıyla birlikte önlerinde duran tarihsel görev budur.

Meşru Savunma hala çok önemli bir direniş odağı durumundadır

Türk devleti hala halkın özgürlük ve demokrasi iradesini kırma mücadelesi vermektedir. Bu açıdan Meşru Savunma da hala çok önemli bir direniş odağı durumundadır. Bu direniş odağına da mücadele edemez hale getirme ve iradesini kırma temelinde saldırılar yürütülmektedir. Bu açıdan bu mücadelenin her bakımdan güçlendirilmesi ve Türk devletinin tasfiye iradesinin kırılması da mücadelenin başarısı için olmazsa olmaz bir gerekliliktir. Bu açıdan hem Türk devletinin özel savaş saldırılarına karşı Meşru Savunma gücünün korunması, hem de her türlü saldırıyı püskürtecek bir nitelikte bulunması açısından bu konudaki hassasiyet sürdürülmelidir. Türk devletinin ve bazı çevrelerin Meşru Savunma direnişinin dönemi kapandı gibi değerlendirmeleri kesinlikle devlet kaynaklıdır ve tasfiye politikasının bir ayağı olarak gündeme getirilmektedir. Bu açıdan halkımız da Kürt demokrasi güçleri de Meşru Savunmalarını göz bebeği gibi sahiplenmeleri ve güçlendirmesi için üzerine düşeni yapmalıdırlar.

Özgürlük Mücadelesinin öncü güçleri olan kadın ve gençlik üzerinde de kirli bir psikolojik savaş yürütülmektedir. Bu açıdan kadın ve gençlik hareketinin bu saldırıyı görerek tedbirlerini almaları, mücadelenin kaderinin kendilerinin performansı tarafından belirleneceğini bilerek örgütlülüğünü geliştirmeleri ve bu temelde mücadelenin her alanına gereken desteği vermeleri gerekmektedir. Önder Apo'nun özgürlüğü uzak değildir. Önder Apo'nun muhatap kılınması ve özgürlüğü açısından geçen yıldan bu yana önemli bir mesafe alınmıştır. Bu konudaki kararlılığımız ve ilkeli duruşumuz sürmelidir. Önder Apo'nun özgürlüğünden vazgeçmeden mücadele her alanda yükseltilmelidir. Kürt Önderlerine bakış, Kürt halkına ve özgürlüğüne bakıştır. Bu tartışmasız tarihsel bir gerçekliktir. Bunu anlamayanlar, köle ruhlu olanlar ve teslimiyeti içselleştirenlerdir. Kadın ve gençlik başta olmak üzere tüm halkımızın dayatılan tasfiye politikasına karşı Önderlik çizgisinde Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun demokratik çözümü doğrultusunda mücadelelerini yükselterek demokratik Türkiye ve özerk Kürdistan'ı bir gerçeklik haline getirmelidirler.

Münafık Yoğunlaşma

KENDİNE GÖRELİK

PKK, bir Önderlik hareketi olarak doğdu ve doğuşundan günümüze kadar bir Önderlik hareketi olarak gelişim gösterdi. Bu, onun hem yapısal hem de fonksiyonel özelliğidir. Onun yapısal özelliğidir; çünkü PKK Önder Apo'nun ideolojik formasyonu, felsefesi, bakış açısı ve kişilik özellikleri üzerinden örgütlendi, işleyiş ve biçim kazandı. Onun fonksiyonel özelliğidir; çünkü PKK'nin kattettiği bütün aşamalar, yaşadığı bütün gelişmeler, yarattığı bütün değerler ve gösterdiği bütün direnişler, doğrudan Önder Apo'nun emeğinin bir ürünü olarak gerçekleşmiştir. PKK eğer Kürdistan'da yeni bir toplumun yaratılması işlevini görmüşse bu, Önder Apo'nun emeği ile ortaya çıkmıştır.

PKK'nin doğuşuna kaynaklık eden, Önder Apo şahsında yaşanan, yeni özgür insan gerçekleşmesidir. Yani PKK yapısal ve karakteristik özelliklerini Önderlik gerçeğinden almaktadır.

Özgürlük Hareketi'nin bir militanı olarak kendimizi tanımlarken, kendimize rol ve misyon biçerken, geri-yetmez yanlarımızla mücadele ederken, yaşadığımız yetersizlikleri ve eksiklikleri anlamlandırmaya çalışırken, kişilik sorunlarımızı çözümlemeye tabi tutarken ve yeni bir kişilik ve kimlik kazanma çabasında olurken, temel başvuru kaynağımız her zaman Önderlik gerçeği oldu. Bu anlamda partileşme ve parti militanlığını yakalama, Önderlik gerçeğini ölçü alarak yaşayabilmektir. Bütün bunlara geçmeden önce, genel hatlarla da olsa Önderlik gerçeğini ve bununla bağlantılı olarak PKK'yi yeniden tanımlamak, kendimizi çözümlememize katkı sunacaktır. Bu, çözümlemeye çalıştığımız kişilik sorunlarımızın daha fazla aydınlanmasına katkı sunacaktır.

PKK'yi anlamak, ona göre gerekli olan değişim ve dönüşümü gerçekleştirmek her militanın olmazsa olmaz görevidir. Bu da ancak Önderlik gerçeğini tanımakla ve bu gerçeklik içerisinde kendini eritmekle yaşanılabilecek bir durumdur. Eğer biz "Apocu militanlaşma düzeyini yakalamak istiyorum" diyorsak, bunun çabasını sergilemek durumundayız. Bu da ancak, Kürdistan'da yaşanan Önderliksel gerçekleşmeyi ve onun ideolojik, felsefi, örgütsel ve politik çizgisini anlamak ve özümsemekle mümkündür. Bunun dışında hiçbir arayış sonuç getirmeyecektir.

Kürdistan Özgürlük Hareketi'nin kadroları ve militanları olarak Önderlik gerçeğine gelmeme noktasında yaşadığımız sorunlar, çok yönlü ve kompleks bir görünüm arz etmektedir. Kuşkusuz bu sorunlarımızın kaynağı sistemiçileşmiş kişilik yapılanmamızdır. Zira bu durum Parti 10. Kongresi'nde *"kadromuz sistemiçileşmiştir"* biçiminde tespit edilmiş ve bütün kadro yapısının bunun karşısında ideolojik mücadele yürütmesi gerektiği belirtilmiştir. Demek ki sorgulamayı bu noktada yoğunlaştırmak gerekmektedir. Yani kişilik yapılanmasının sorgulanması üzerinden Önderlik gerçeğine ulaşılabilir, partileşme yaşanabilir.

PKK'nin en temel özelliği hakikat arayışçılığıdır. Yine özgür insan ve özgür toplum yaratma arayışçılığıdır. Önderlik bu ***"Özgür İnsan"*** arayışını kendinde başlatarak yaşamında somutlaştırdı.

Önder Apo'da ifadesini bulan gerçeklik, insanı insan yapan bütün özelliklerin toplamıyla bir bütündür. Biz kendini kurumlaştırmış bu bütüne ***"Önderlik gerçeği"*** diyoruz. Toplumsallık, politik ve ahlaki bilinç, komünalite, tarih bilinci, emek, örgütlülük, ilkelilik, süreklilik, ciddiyet, cesaret, maneviyat, duygu yüklü olma, erdem, sorumluluk, tarz, üslup, yöntem, bilimsellik, değerlere bağlılık, yoldaşlık vb özelliklerin hepsi bu gerçeklikte somutlaşmaktadır. Bu anlamda Önderlikte gerçekleşen, en temelde insani olandır. Yani ***"Özgür İnsan"***'ın kendini yaratmasıdır. Önderlikteki özgürlük duruşu süreklilik arz eden bir duruştur. Yani çocukluğundan bugüne hiçbir kesintiye uğramadan özgür insan duruşu sürekli korunmuştur. Bu, son beş bin yıllık devletçi iktidarcı sistemin yarattığı, yaratmak istediği "sapmış insan" gerçeğine karşı sürekli mücadele içinde olmak, ona gelmemektir. Bu aynı zamanda "gerçek insan" ya da "hakikati temsil eden insan" olmayı ifade etmektedir. Bu durumda iki gerçeklik ortaya çıkmaktadır: *Birincisi* özgür insan gerçekliği, *ikincisi* ise sapmış insanın yaşadığı gerçeklik.

Sapmanın kısa tarihçesi ve insan gerçeği

Değerlendirmeye birkaç soru sorarak başlamak konunun anlaşılabilirliği açısından daha olumludur. Gerçek insan olmak ya da hakikati temsil eden insan olmakla 'sapmış insan' olmak arasındaki ayrışma çizgisi nerede ve nasıl ortaya çıkmaktadır? Hangi yöntemler kullanılarak böyle bir ayrışmaya gidilmiştir ya da sapmış insan gerçekliği ortaya çıkarılmıştır? Bunun iktidarcı devletçi sistemle bağlantısı nedir? Nasıl oldu da insan gerçekliği bu kadar çarpıtılabildi? Bütün bunların konumuzla nasıl bir bağlantısı vardır?

Önder Apo, doğal toplumdan devletleşmeye doğru giden süreci ***'sapma'*** olarak tanımladı. Yani toplumsal ana kadın sisteminden, toplumsal gerçekliğe ters düşen ve erkek eliyle oluşturulan devletçi iktidarcı sisteme doğru bir sapma yaşanmıştır ve bu sapma kendini bugün esas haline getirmiştir. Önderliğimizin *"gerçeklik bütündür"* belirlemesinden hareketle şunu diyebiliriz ki: "Sapma" da en az "Hakikat" kadar 'bütündür'. Yani sapma, tekil olarak insanın ruh, düşünce, duygu ve zihniyet dünyasından tutalım, bu insanın varoluş koşulu olarak toplumsallığın bütün alanlarına kadar bir bütünsellik olarak ortaya çıkmış ve bugün geldiği düzey itibariyle bütün bu alanlarda şu ya da bu düzeyde kendini hâkim kılmıştır. Sapma, gerçekliğin sadece bir alanına ilişkin ortaya çıkmamıştır. Sapma salt yönetim erkinde ortaya çıkan bir durum değildir. Ya da salt toplumsal dokunun değişmesi biçiminde ortaya çıkmamıştır. Ya da salt, toplumdaki politika ve ahlak anlayışının değişimi değildir. Ya da salt, insanın ruh ve zihniyetinin sapmaya uğraması değildir. Bu tür önermeler uzatılabilir, özcesi sapma, bütünün sadece bir parçasından ibaret veya bir parçasına ilişkin değildir. Bu durumda sapma olarak tanımladığımız durum nasıl oldu da hakikati bastırabilmiş ve geriye itebilmiştir.

Sapma için çok genel bir tanımlama yaparsak: Avcılık kültürüyle donanmış erkeğin, ana kadın sistemine karşı alternatif bir sistem geliştirmek amacıyla analitik zekâsını kullanıp hile ve zor araçlarına başvurarak yaratmış olduğu toplumsal sistem ve onun bütün mikro alanlarıdır. Burada sapmaya kaynaklık eden iki olgu daha fazla ön plana çıkmaktadır. *Birincisi*, avcılık kültürü. *İkincisi* ise analitik zekânın kullanım alanı ve biçimidir. Her ikisi tek başına bir yere kadar anlamlıdır ve kesinlikle toplumsallığın hizmetindedir. Ancak bunların bir araya gelmesi ve birbirlerini beslemesi gittikçe sapmanın ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Birincisinin yani avcılık kültürünün insanda yarattığı "ben" duygusu ve ikincisinin bu duygunun hizmetinde kullanılması, o büyük tarihsel karşı devrime yol açmıştır. Dolayısıyla sapmayı, erkeğin, analitik zekâsi ile avcılık kültüründen doğan gayrı meşru çocuğu olarak değerlendirebiliriz.

Erkeğin kendi ev düzenini kurmasıyla başlayan, giderek devletçi iktidarcı uygarlığa dönüşen ve bu uygarlığın kapitalist modernite aşamasıyla toplumun tüm gözeneklerinde yer edinen sapma gerçekliği, günümüze gelindiğinde insanlığı ve onu var eden bütün maddi-manevi değerleri, yine doğayı ve doğadaki tüm canlı türlerini yok olmayla yüz yüze getirmiştir.

Kuşkusuz bu sapmanın yarattığı en büyük tehlike insan türünde yaşanan çarpıklıktır. Zira diğer tehlikelerin hemen hepsi bu çarpıklığın sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. İnsan zihninin esnekliği çarpıtmaya en uygun alandır. Önder Apo insan zihninin bu özelliğini şöyle değerlendirmektedir: *"Zihnimizin ikinci özelliği, zihniyet esnekliğimizin geniş bir doğru algılamalar kümesi kadar, yanlış algılamalara da açık bir yapı sergilemesidir. Bu özellik temelinde esneklik, baskı ve duygu ağında her an saptırılabilir. Bu nedenle baskı ve işkence mekanizmalarıyla duyguları avlamayı esas alan havuç politikaları, aldatma ve yanlış yaptırımlarla birlikte kullanılır. Hele binlerce yıldır insan zihni üzerinde baskı kuran hiyerarşik ve devlet düzenlemeleri muazzam etkiler yaratmışlar, adeta kendilerine göre bir zihniyet yapısı inşa etmişlerdir. Ödüllerle de zihnin çokça avlandığı iyi bilinen özelliklerindendir."*

"Önder Apo, doğal toplumdan devletleşmeye doğru giden süreci 'sapma' olarak tanımladı. Yani toplumsal ana kadın sisteminden, toplumsal gerçekliğe ters düşen ve erkek eliyle oluşturulan devletçi iktidarcı sisteme doğru bir sapma yaşanmıştır ve bu sapma kendini bugün esas haline getirmiştir"

"Sapma: Avcılık kültürüyle donanmış erkeğin, ana kadın sistemine karşı alternatif bir sistem geliştirmek amacıyla analitik zekasını kullanıp hile ve zor araçlarına başvurarak yaratmış olduğu toplumsal sistem ve onun bütün mikro alanlarıdır. Dolayısıyla sapmayı, erkeğin gayrı meşru çocuğu olarak değerlendirebiliriz"

Postmodernizm ve kendine görelik

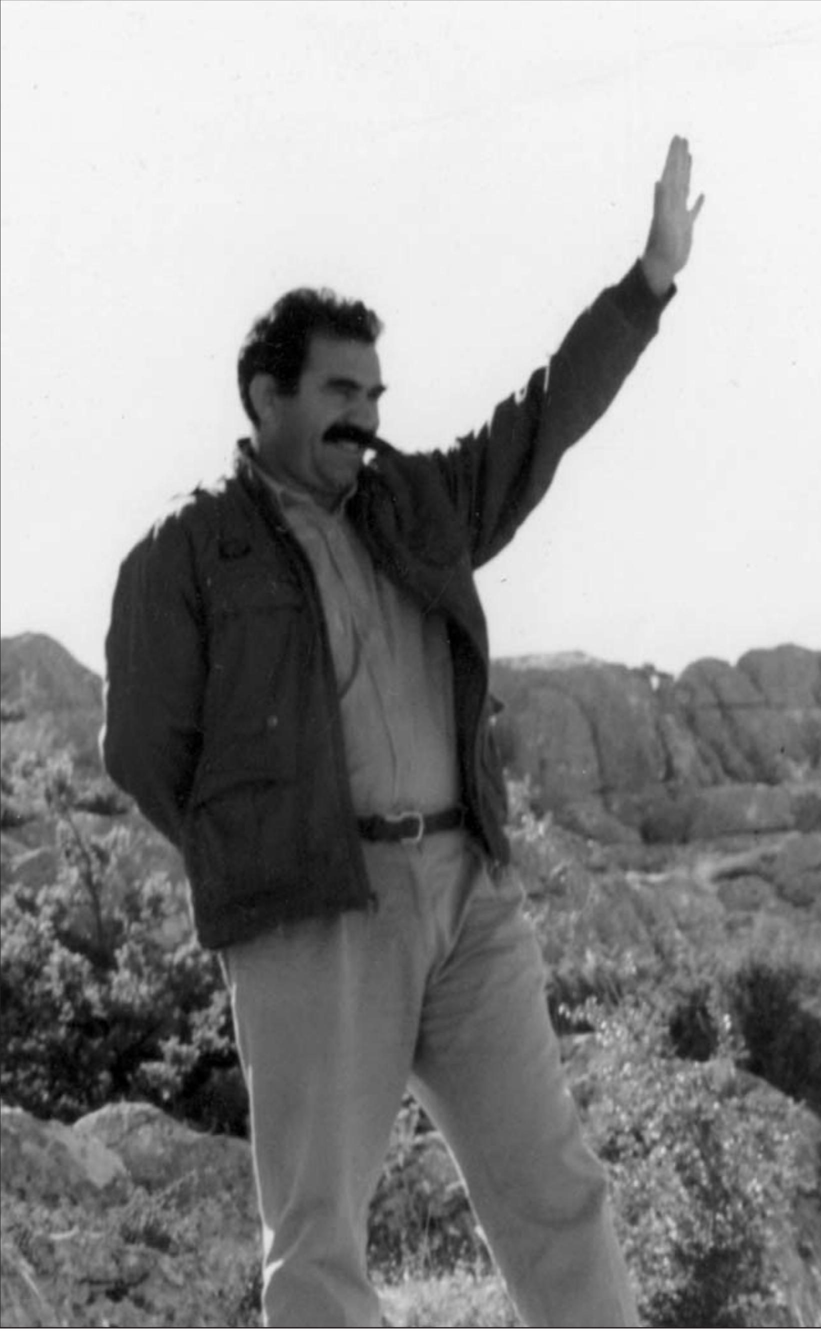
Sapma gerçekliğini bütün yönleriyle yeniden değerlendirmeye tabi tutmak şu açıdan önem taşımaktadır. Hareket olarak özgür insanı ve özgür toplumu yaratmanın iddiasıyla yola çıkmışız, bu da Önderlik gerçeğinde ve şehitlerimizde somut ifadeye kavuşmaktadır. Bu gerçekliğe ulaşmak, hali hazırda "ne" olduğumuzu bilince çıkarmaktan geçmektedir. Çünkü ne olduğunu bilmeyen insan, ne olmak istediğini de bilemez. İşte tam da bu noktada, devletçi iktidarcı sistemin yarattığı, yaratmak istediği, yolundan saptırdığı kişilik gerçeği ya da en azından onun etkileri karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda sapmanın da bir bütün olduğunu belirtmiştik. Ancak biz konumuz gereği daha çok devletçi iktidarcı sistemin, insan kişiliğinde yarattığı etkilerden olan kendine görelik sorunsalına değineceğiz. Neredeyse her birimizin şahsında şu ya da bu düzeyde kendini dışa vuran "kendine görelik" hastalığı, Önderlik gerçeğine girmemizin önünde en büyük engel konumundadır. Çoğu zaman zihinlerimizi bulandıran karmaşık tartışmalar bu kendine göreliğin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

'Kendi olmak' ile 'kendine görelik'in ne kadar zıt ve karşıt olgular olduğunu serimlemeye çalışacağız. Özellikle de moderniteye karşı çok güçlü denilebilecek eleştiriler yürüten postmodernist düşüncenin de etkileriyle nasıl bir kavram karmaşası içerisinde boğulduğumuzu göz önüne getirdiğimizde, bunun ne kadar elzem olduğu bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Kendine görelik öncelikle düşünce düzleminde karşımıza çıkmaktadır. Yani bir düşünce tarzı olarak insanda kendine görelik biçiminde tanımladığımız düşünüş, bütün edimlere ve davranışlara kaynaklık etmektedir.

'Kendini bilmez'in bir gerçekleşmesi olarak kendine göreliğin yığınca dışavurumu olsa da bir süredir, hem genelde hem de özelde yaşananı, kendisi için teorik bir altyapı da oluşturmuştur. Bu yönüyle güncelde yaşananı daha çok 'radikalleşmiş modernite, 'geç kapitalizmin mantığı', 'göreceliğin, yaşayan ve günümüzde karşımıza çıkan bir türü', 'gösteri toplumunun kültürü', 'krize girmiş yeni modernizm', 'kapitalizmin değişen derisi', Önderliğimizce de *"modernitenin*

yeni kılıflar altında kendini sürdürmesi…" şeklinde tanımlanan postmoderniteye dayandırmak daha isabetli olacaktır. Postmodernitenin moderniteye yönelttiği eleştirilerden çok kendine göreliğin kendine dayanak yaptığı kimi argümanlarını özlü bir şekilde vermek, özellikle iki binli yıllardan sonra ortaya çıkan kendine göreliklerin nedenlerini daha doğru anlamamıza yardımcı olacaktır.

Postmodernizm kuramsal felsefik bütünlüklere ve doktriner şeylere karşıdır

Yukarıda yaptığımız ve her biri bir düşünüre ait olan tanımlamalarda görüldüğü gibi, postmodernizmin genel geçer ve herkesin üzerinde uzlaştığı bir tanımı yoktur. Bunun nedeni postmodernizmin kendisidir. Zira postmodernizm, kuramsal felsefik bütünlüklere, doktriner şeylere karşı çıkar. 'Bütünlük', 'birlik', 'homojenlik', 'sistem', 'evrensellik' kavramlarını reddeden bir yapıdadır. Bölünmüşlük, farklılıkların tanınması ve heterojenlik, tikellik… üzerine kuruludur postmodernizm.

Postmodernizm, evrenselliği ve bütünselliği reddeder. Postmodernizmde evrensellik ve bütünsellik diğer düşünceler üzerinde baskı kurmak ve onları 'tek'in içinde eritmek anlamına gelir. Toplumun tekleştirilemeyeceği, çoklu bir yapıda olduğu, farklılıklardan ve adacıklardan oluştuğu düşüncesi, evrensellik ve bütünlük karşısındaki pozisyonlarını belirler. Bütünlüğün yerine parçaları, çok yapılılığı ve tekili esas alır.

Postmodernistler, modernitenin akılcılıkla her şeyi açıklamaya ve bilinebilir kılmaya çalışmalarını eleştirirler. Bu yönüyle özellikle bilimsel yöntem adı altında pozitivizmin ulaştığını iddia ettiği katı ve evrensel yasalara karşı çıkarlar. 'Aklın yolu birdir' düşüncesini dayatmacı bulurlar. Bütün toplumlar veya kültürler için geçerli doğrular olmadığından, evrensel doğruların olamayacağını belirtirler. Onlara göre her kültürün veya her bireyin kendi doğrusu vardır. Kültürlere ve tek tek bireylere göre sanat, bilim, din, felsefe anlayışını benimserler. Ünlü Sofist Protagoras'ın ***'İnsan her şeyin ölçüsüdür'*** sözünü kendilerine temel alırlar. Buna göre, herkes aynı anda haklıdır… tüm görüşler ve tercihler hoş karşılanmalı ve kabul edilmelidir. Çeşitli görüş ve tercihlerin kabul edilmesi özgürlüktür. Hiçbir görüş ve tercih, diğerinden daha üstün ve değerli değildir. Her görüş ve tercih eşit değerdedir. Görüş ve tercihlerin eşitliği özgürlüğün temelidir. Görüşleri ve tercihleri eleştirmek baskıdır, totaliterliktir, vb.

Kulağa hoş gelen ve daha çok da kapitalist modernizmle buna alternatif olma iddiasındaki reel sosyalizmin insanlara vaat ettikleri özgürlük ve eşitliğin gelmemesinin yarattığı hayal kırıklığının ürünü olan bu yaklaşımlar, çok temel hususlarda yanılgılar içermektedir. Güçlü eleştiriler yapan ama eleştirdiğinin yerine alternatifini koyamayan, bu yönüyle de sisteme mahkum kılan bu yaklaşımlar bir kadercilik olmanın yanında umutsuzluk aşılamaktadır.

Ne kadar aksini iddia etse de postmodernizm her şeyi olduğu gibi kabul etmek anlamına gelir. Çünkü herkes bir renk, bir farklılık olarak algılanır. Böylesi bir algılama, görünürde insana verilen önemi yansıtır, ama esasında hiyerarşik devletçi sistemin insanda ve toplumda yarattığı köleliği, karılaşmayı, sürüleşmeyi görmemek anlamına gelir. Mevcut sistemi meşrulaştırmak olur. Özü itibariyle de mevcut sistemle birlikte yaşamak, mücadele etmemek, değiştirmemek, yaratmamak anlamına gelir. Zaten bu nedenledir ki modernizme karşıt olduğunu iddia ettiği halde modernizmin yeni yüzü olarak tanımlanır.

Kriter koyamamak, güzel-çirkin, doğru-yanlış, iyi-kötü arasında ayrım yapmamak aynı zamanda reddedememek anlamına da gelir. Çünkü reddetmek, kabul etmemek başkalarının özgür kimlik ve iradelerine müdahale etmek anlamına gelecektir. Başkaları üzerinde tahakkümcü olmamak için, dayatmacı olmamak için herkes en fazla kendi düşüncesini dile getirebilir. Düşünceleri temelinde yapıma girişmeye çalışmak ve herkesi buna çekmek olmamalıdır, zira bu bir dayatma olacaktır. Zaten o nedenle de postmodernistler birer iyi yapıcı, örgütçü ve öncü değildirler, birer bireysel 'eleştirmen'dirler. Mücadele etmenin, reddetmenin meşru zeminini aşırı bireyci ve göreci olan zihniyetleri nedeniyle kendi elleriyle ortadan kaldırmıştır. Bu yönüyle aslında özneyi de öldürmüş olurlar. Bir taraftan herkesi özne sayarlar, güya onun önünün açılmasından bahsederler, diğer yandan ise mücadelesiz bırakarak özne olma halini ortadan kaldırırlar.

Bütünsellikten koptuklarından olanın geçmişini tam anlamıyla çözümleyememektedirler. Bu nedenle de gerçeğe ulaşamamaktadırlar. Geçmiş-an ve gelecek denklemini doğru kuramamaktadırlar. Bu da onları tarihsiz kılar. İnsan an'a hapsedilir. İnsanı güncel olana mahkûm ederler. Güncel olandaki tarihselliği göremezler. Bu nedenle de hakikate ulaşamazlar. Zaten hakikati de herkese göre gerçek olan anlamına geldiğinden, onlar da göreci olduklarından reddederler. Her şeyi belirsizleştiren, her kafadan çıkan sesi o kafanın doğrusu olarak gören, sadece eleştiren, devletçi sistemin etkilerini görmezden gelerek herkesi mevcut haliyle özgür sayan, kimsenin kimseye bir şey diyemediği, müdahale edemediği, insanın doğal hali olan ahlaki ve politik duruşu yadsıyan bu gibi değerlendirmeleri uzatmak mümkün. Ancak konumuza ışık tutması açısından yeterlidir kanısındayız.

Kapitalist modernitede bireycilik her şeyin merkezindedir

Belirtilmesi gereken bir diğer husus da bu yanılgılı yaklaşımların kendilerine izafiyet teorisi ile kuantumdaki gelişmeleri temel almak istemeleridir. Bu bilimsel gelişmeleri de kendilerine göre yorumlamaları, temel yaklaşımlarının bir gereğidir. Kuantumun bilimsel bir izaha kavuşturduğu canlıcılık-özne olma halini esas alırlarken, her öznenin simbiyotik ilişki temelinde birbirini bütünlemesini, evrensel bağıntılılık yasasını da görmezden gelirler. Bu yönüyle de evrensel-tikel, toplum-birey, genel-parça birlikteliğini görmezler. Postmodernizmin esasında tarihin sapması biçiminde gelişen hiyerarşik devletçi sistemin de yaratıcısı olan bireyciliğin, kapitalizmin krizli koşullarında kendini teorileştiren, gerçekte toplumdaki bütün 'birey'lerin 'mutlak tanrılık'ını yaratmanın bir arayışı olduğunu belirtmek gerekir. Kendine göreliğin ihtiyaç duyduğu teorik boşluk böylelikle doldurulmuş olur. Bir düşünüş tarzı olması itibariyle kendine göreliği, "bireyciliğin paradigması" olarak da tanımlayabiliriz. Bu yanıyla da kendine görelik bireyciliğin herhangi bir özelliği değildir; bireycinin bütün davranışlarına yön veren en temel özelliğidir.

Kapitalist modernitenin bireyciliğinde toplumun esamesi bile okunmaz. Burada toplum artık kırımdan geçirilmiştir. Oysa insanın, toplumsal yaşam dışında herhangi bir yaşam seçeneği yoktur. Bu konuda Önder Apo şu belirlemelerde bulunmaktadır: *"Toplumsallık insan türünün varlık koşuludur. Kendinden önceki primat (insana en yakın familya) türünden kopup insanlaşması, toplumsallaşma düzeyiyle at başı gittiği sosyal bilimin en yakın bir gerçeğidir. Yalnız birey ve toplum halindeki yaşam, birbirinden ne kadar soyutlanırsa soyutlansın, teorik olarak ispatlanamaz bir olgudur. Yalnız birey yoktur. Toplumu yıkılmış birey olabilir, ama en azından bu birey bile yıkılmış toplumunun anılarıyla birlikte ayaktadır. O anılarla yeni toplumsallaşması da anlıktır. İnsan türünün güç kazanması tamamen toplumsal düzeyiyle kurduğu ilişkiye bağlıdır."*

Önder Apo, kapitalist moderniteyi ***"toplumsal kanserleşme"*** olarak tanımladı. Kapitalist modernitenin yarattığı en büyük hastalık bireycilik ve onun düşünüş tarzı olan kendine göreliktir. İnsandaki hayvanlaşma bu noktada ortaya çıkmaktadır. Önderlik bunu çok çarpıcı bir biçimde ifade etmektedir: *"Çağımıza bireysellik damgasını vurmuştur. Bu sefer aşırılığa kaçan ve toplumu kemiren hastalık bireysellikten kaynaklanmaktadır. Sağlıklı toplum-birey dengesi birey lehine adeta bir zırvalığa vardırılmıştır. Toplumsallık kölelik gibi algılanmaktadır. Aslında bu tür bireycilik bir nevi postmodern hayvanlaşma, primatlığa üst boyutlarda ve yeni koşullarda yeniden dönüştür."*

Kapitalist modernitenin bireyciliğinde birey her şeyin merkezindedir. Birey tanrılaştırılarak çıkarları her şeyin üstünde tutulmaktadır. "Birey" kavram olarak tekil insana işaret etse de bunun, sosyal bir varlık olarak tek başına teorize edilmesi, bir kapitalist modernite safsatasıdır. Liberalizmin ideologları tarafından, toplumsal gerçekliği kırımdan geçirmek için bilinçli olarak teorize edilmiştir. Tekil olarak insanın varlığı ancak ve ancak toplumsal varoluşa bağlıdır. Birey teorisinin en temel sonucu; insanı yalnız, ayrı, bağlantısız, kopuk ve salt birey olarak ele almasıdır; evrenden, doğadan, bitkiler ve hayvanlar aleminden ve en önemlisi de toplumdan koparmasıdır. Peki bu mümkün müdür? Kuşkusuz mümkün değildir. Bu konuda Önder Apo şöyle bir açıklama getirmektedir:

"Doğası gereği her tür, birbirine yakın hatta topluluk olarak yaşamak durumundadır. Ağaçlar ormansız, balıklar sürüsüz olmaz. Fakat insan gibi toplumu da niteliksel bir farka sahiptir. Toplumun kendisi belki de üst insandır. Veya üst insanı yaratmış, yaratacak olan organizasyondur. İnsanı toplumdan ormanın içine (doğduktan hemen sonra yaşamını da güvenceleyerek) attığımızda, bir primata dönüşmekten kurtulamayacaktır. Yanına birkaç benzer insan verdiğimizde de başlayacak olan süreç, primatlarda başlayan sürece çok benzer olacaktır. Aynı şey hayvan toplulukları için geçerli değildir. Bu durum bile insan toplumunun apayrı değerini ortaya koymaktadır. Toplumun insanı, insanın toplumu inşadaki rolü de benzersiz olmaktadır.

Şüphesiz insan olmadan toplum olmaz. Ama toplumu insanların toplamından ibaret görmek önemli bir yanılgıdır. Toplumsuz insan, primat olmaktan öteye gidemez. Toplumlu insan ise müthiş bir güç olabilmektedir. Büyük bir düşünce gücüne erişmektedir. Belki de bir insanın kararı (nükleer bombaları patlatmak gibi) tüm dünyayı çöle çevirebilir. Bu insan uzaya çıkabilmektedir. Sınırsız keşif ve icatlar yapabilmektedir. Toplumsallığın gücünü belirtmek için bu örnekleri veriyoruz. Toplumsal kuruluş her ne kadar 'sosyoloji'nin konusu ise de, çözmeye çalıştığımız konu bambaşkadır. Bilgiye ulaşmanın ve hakikat rejimini kurmanın yolu toplumsuz mümkün görünmemektedir. İnsan bireyinde gerçekleşen her şey toplumsal olmak durumundadır. Burada sadece bitki ve hayvanın, hatta fiziki ve kimyasal evrenin bir kalıtçısı olarak insandan bahsetmiyoruz. Toplumda gerçekleşen insandan bahsediyoruz."

Bu izahat aynı zamanda insan ve toplum gerçekliğinin ne olduğunu da içinde barındırmaktadır. Yani insan, hem fiziki ve kimyasal evrenin hem bitki ve hayvanın kalıtçısı olarak hem de toplumsal bir gerçekleşme olarak "kendi olan"dır. Kuşkusuz bu kadar zengin bir gerçekleşmenin sonucu olan insan yalnız, ayrı, bağlantısız, kopuk ve salt birey olarak ele alınamayacak kadar bir zenginliğe sahiptir. Bu noktada kendi bilincine ulaşmanın arayışı olarak "kendi olma" anlam kazanmaktadır.

Kendi olmak kendi gerçeğinin farkına varmadır

Kendi olmak her şeyden önce, insanın kendi farkına varmasıdır. Bu aynı zamanda ***"kendini bil"*** ilkesinin insanın temel arayışı olarak anlam bulmasıdır. Önderlik, insanı *"mikro kozmos"* olarak tanımladı. Yine, *"Evrenin kendini tanıması insanda gerçekleşmektedir"* diyerek bütün bir evrendeki oluşumun son halkası olarak insan gerçeğine vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla kendi olmak her şeyden önce "gerçek insan" olarak bütün bir evreni kendi içine sığdırabilmekten geçmektedir. Kuantumdaki 'dolanıklık ilkesi' bu gerçeğin başka bir ifadesi olmaktadır. (Bu ilkeye göre, bir elektron ve karşıt maddesi olan pozitron çarpıştığında ortaya iki foton çıkar. Bu fotonlardan her biri evrenin farklı yönlerine doğru hareket etseler de bunlardan herhangi birine yapılan bir müdahaleyi diğeri farklı bir mekanda olmasına karşın olduğu gibi hisseder. Her ikisinin kaynağının aynı oluşu, hislerinin de aynı olmasına neden olmaktadır). Buna göre; evrendeki her şey birbirine bağlıdır ve her şey birbiriyle etkileşim halindedir. Çünkü her şeyin kendisinden geldiği şey, aynı şeydir. Yani her şey, bir şeyin çocuklarıdır. O kaynak şey de enerjidir. Evren tüm bileşenleriyle bir kaynaktan ve bir tarihten çıktıklarından birbirine karşı bağımlı ve birbiriyle etkileşim halindedir. Tek başına kuantumun bu ilkesi bile "bireycilik" düşüncesinin ne kadar uydurulmuş (uyduruk) bir düşünce olduğunu göstermektedir. Bu perspektiften bakıldığında hiçbir şey, hiç kimse nev-i şahsına münhasır olamaz. Her şey, herkes aynı zamanda başkalarınındır. Her yönüyle sadece kendisine ait olan, kendisinin olan hiçbir şey yoktur. Hatta denilebilir ki daha çok başkalarınındır. Tarihindir, toplumundur, evrenindir...

Gerçek insan olmak doğal toplumun bütün özelliklerini kendinde barındırmaktır. En başta da toplumun ahlaki ve politik özelliklerini kendinde birleştirmek ve bunu toplumsal alana uygulayabilmektir. Önderlik gerçeğinde toplumun hem ahlaki hem de politik özellikleri kendi gerçek temsiliyetini bulabilmektedir. Bu anlamda insansal gerçekleşmenin varoluşsal koşulu olan toplumsallaşma bugün açısından temsiliyetini en iyi Önder Apo'da bulabilmektedir. Bu, ilk toplumsallık –hatta buna tek toplumsallık demek daha doğru olur- diyebileceğimiz doğal toplumdaki toplumsallıktır.

Kendi olmak, gerçekte en fazla Önder Apo şahsında somut ifadeye kavuşmaktadır. Genel tanımlamalar

düzeyinde de olsa Önderlik gerçeğinde ortaya çıkan temel bazı özelliklere vurgu yapmak, konuya biraz daha açıklık getirecektir. Böylece yaşadığımız kendine göreliklerimizi de daha rahat görebilir ve çözümleyebiliriz. Bu mücadelenin kadroları olarak yaşadığımız bütün yetmezliklerin kaynağında, sömürgeci güçlerin bizim üzerimizde yarattığı etkilerden bahsederiz sürekli. Ve bunları Önderlik gerçeğine girememenin adeta birer gerekçesi haline getiririz. Bu etkilerin varlığı bir yere kadar doğru ve anlaşılırdır. Bunları tanımaya, çözümlemeye çalışmak dolayısıyla aşmanın arayışı içerisine girmek de son derece anlamlıdır. Ancak bütün bunlara rağmen özellikle de bu noktalarda halen çok ciddi yetersizliklerimiz ve kendine göreliklerimiz ortaya çıkmaktadır.

Kendine göreliğin içimizdeki yansımaları ve yarattığı sonuçlar

Yukarıda kendine göreliğin felsefi ve düşünsel arka planındaki gerçekliği ve bunun toplum karşıtı ve hegemonik güçlere yarayan yönlerini çözümlemeye çalıştık. Kendine göreliğin içimize yansımaları daha çok iki biçimde gerçekleşmektedir. Her ikisi de hem çıkış kaynakları hem de doğurduğu sonuçlar itibariyle aynıdır. *Birincisi* işin teorik, felsefik ve düşünsel boyutunun çok farkında olmadan, toplumdan getirilen alışkanlıklar ve özel savaş sisteminin kitle iletişim araçlarıyla yürüttüğü politikaların sonucu gerçekleşen yansımalar. *İkincisi* ise bunlarla birlikte işin teorisyenliğine de soyunarak bunu yaşamımıza sokanların yaşadığı kendine görelikler. Her ikisi de aynı kapıya varmakta ve sadece düşmana hizmet etmektedir.

Kendine göreliğin içimizdeki yansımalarını genel özellikleri, anlayış sorunları, duruş ve yaklaşımları üzerinden çözümlemek gerekmektedir. Kuşkusuz kendine görelik, diğer bütün sorunlarda olduğu gibi ideolojik bir sorundur.

Çoğu zaman Önderliğe duygusal bağlılığı devrimciliğin tek referansı yaparak mevcut eksikliklerimiz ve kişilik sorunlarımızla da yürüyebileceğimizin iddiasını taşırız. Oysa Önder Apo kadroyu, *"Önderlik gerçeğinin uygulama gücü"* olarak tanımladı. Bu durumda Önderlik gerçeğiyle uyuşmayan bütün özelliklerimiz, aynı zamanda Önderlik karşıtlığını ifade etmektedir. Bu da bağlılık iddiamızın sorgulanması gerektiğini göstermektedir. İşin bir tarafı bu iken, diğer tarafı ise Önderliği kendimize göre yorumlamanın sonucu olarak ortaya çıkan örgüt dışılıklarımız olmaktadır.

Kadrolar olarak Önderlik Kurumunun uygulama gücü olma vasfımızı tam olarak yerine getirmediğimiz, bir gerçeklik olarak karşımızda duruyor. Bunun en açık göstergesi eskide ısrar eden duruşumuzdur. "Ne yapalım, bu benim gerçekliğimdir", "yapamam, edemem", "aslında istiyorum, ama gücüm bu kadardır" gibi söylemler pratiğe önemli ölçüde yön veriyor. Önderliğin en temel eyleminin, yeni insan yaratma olduğunu düşündüğümüzde, bunun ne kadar katı bir inkârcılık olduğunu görürüz. Bu aslında tümüyle gerçek dışı bir durumdur ki duruşumuz açısından çok büyük bir çelişkiyi ifade eder. Bir taraftan insanın mikro kozmos olduğunu söylüyoruz, insanın evrenin bir özeti olduğunu belirtiyoruz -ki bunlar tamamen bilimsel ve felsefik hakikatlerdir- diğer taraftan da güçsüz olduğumuzu, verili olanı değiştiremediğimizi söylüyoruz. Bu söylemlerin tamamıyla hiyerarşik devletçi sistem tarafından yaratılan köle 'insan' özellikleriyle direkt bağlantısı vardır. Önderliğimiz, ağlamanın, sızlanmanın, sitem etmenin, başkalarından beklemenin, kendini çözüm gücü haline getirmememin karılık özellikleri olduğunu belirtti. Dolayısıyla kendini yenileme, yaratma eyleminde sergilenen her zayıflık esasında kölelikte ısrar anlamına gelir. Önderlik felsefesindeki her şeyin mümkün olduğu, 'olmaz'ın teorisinin yapılmasının kabul edilmemesi, temelini bunun hakikatle, insan ve toplum gerçekliğiyle herhangi bir alakasının olmamasından alır. Bu nedenle PKK'nin iddiasının büyük oluşu, sadece iradeye ağırlık vermekle ya da ajite ile insana bazı şeyler yapmaya çalışmak olarak ele alınamaz. Bu tamamen insandaki potansiyelin bilincinde olmanın ortaya çıkardığı bir sonuçtur. Esasında da gerçek insan olmayı başarmak arayışıdır. Dolayısıyla zayıflık anlamına gelen şeyler genelde insan gerçekliğiyle özelde de Önderlik gerçekliğiyle tamamen çelişiktir ve gerçek insan olma yolunda kesinlikle aşılması gereken bir durumdur. Köle olmakta ısrarla direkt bağı vardır. Bu yönüyle de Önderlik gerçeğiyle tam bir karşıtlık halindedir. Burada iyi niyetle söylenmiş bir sözle bile Önderliğin ve hareketin gerçekliğine ters düştüğümüzü görebilmekteyiz. Kendine göreliğin en bariz yansımalarından biri bu olmaktadır.

Bu ne demektir? Bu Önderlik çizgisi çerçevesinde gerekli olan değişim ve dönüşümü yaşamamak, örgüt çizgisine gelmemektir. Bu özü itibariyle Önderliği kendine göre yorumlamak, dolayısıyla anlamamaktır. Bu, farkında olmadan düşman çizgisini örgüt içine taşırmak, düşmanın yarattığı kişilikte ısrar etmektir.

Bu perspektiften baktığımızda, genel hatlarıyla da olsa, Önderlik'te yaşam bulan özelliklerle nasıl da ters düştüğümüzü görebiliriz.

Her şeyden önce; Önder Apo, en temel özelliğinin ilkeli duruş olduğunu, ilkelerinden asla taviz vermediğini sürekli vurgulayarak bunun, bizim için de temel bir özellik olması gerektiğini belirtmektedir. Oysa kendine göre düşünüşü ve algılayışı, ilkelerden taviz vermeyi sorun yapmamaktır. "Bu o kadar da önemli değildir" "bir şey olmaz" gibi duruş, çoğu zaman yaşamımızdaki temel duruş olmaktadır. Sadece bu durum bile liberalizmin etki düzeyini göstermektedir. Çoğu zaman liberal duruşu adeta demokratlıkmış gibi algılar, bu biçimde doğal olmayanı atmak olan eleştiriden taviz vererek sistemin ekmeğine yağ süreriz. Yine ilkelerden taviz vermek özellikle de son yıllarda bizde normalleşmiş bir yaklaşım olmaktadır. Kendine göreliğin bu anlamda başka bir özelliği ise ilkeli olma adı altında pratikte gerekli olan yaratıcılığı ve esnekliği gösteremeyen dar, dogmatik, şematik, düz ve kuru yaklaşımlardır. Oysa Önderlik tarzı, ideoloji ve ilkelerde tavizsiz, pratik politikada yaratıcılığı ve esnekliği gerektiren bir tarzdır.

Önder Apo'da ifadesini bulan en önemli özelliklerden biri emek olgusudur. Bu anlamda PKK bir emek hareketidir. Şunu unutmamak gerekir ki Önder Apo her şeyden önce kendi emeğinin ürünüdür. Yani öyle dışarıdan kendisine ilahi bir güç tarafından verilmiş, kendisine bağışlanmış herhangi bir kudret yoktur, Önderlik kendini her gün yeniden yaratarak büyük önderliksel doğuşunu gerçekleştire-

bilmiştir. Önderlik, *"ben günde kırk kez zihniyet devrimi gerçekleştiriyorum"* diyerek nasıl bir emekle kendisini yarattığını ifade etmektedir. Bir zihniyet devrimini gerçekleştirmenin zorlukları göz önüne getirildiğinde, bunun nasıl muazzam ölçekte bir emek gerektirdiğini anlayabiliriz. Bunun kendisi bile tek başına Önderlikteki emek yoğunlaşmasını gözler önüne sermektedir. Ancak biz kendimize göreliğimizin bir sonucu olarak daha çok Önderliğe ilahi bir anlam yükleyerek onu emek ve istem gerçeğinden soyutlamaktayız. Bu, belki de Önderliğe yapılabilecek en büyük haksızlıktır. Daha da derinden sorguladığımızda bunun altında, kendi emeksizliğimizin gerekçelerini oluşturma arayışı içerisinde olduğumuzu görebiliriz. Hemen hepimizin çokça dile getirdiği ifadelerden biri şudur: *"Önderlik ilahi bir varlıktır. Onun yaptıklarını biz yapamayız, bizim o gücümüz yoktur."* Kuşkusuz Önderlikle aramızda ciddi farklılıklar vardır. Ama bu farklılık en temelde kişiliğin kendisinde ortaya çıkmaktadır. Yani Önder Apo **"Özgür İnsan"**, **"Gerçek İnsan"** ya da **"Hakikati Temsil Eden İnsan"** kişiliğine sahipken biz, **"Köle İnsan"**, **"Sapmış İnsan"** kişiliğinin özelliklerini önemli oranda temsil etmekteyiz. Farklılık burada ortaya çıkmaktadır. Yoksa söylemimizde olduğu gibi ilahi bir güç tarafından verilen kudretten dolayı değil.

İşte bu noktada emek olgusu önem kazanmaktadır. İnsan her şeyden önce kendi emeğinin ürünüdür. Burada söz konusu olan emek tek başına kaba pratik emek değildir. Anlayarak yaşamaktan bahsediyoruz. Anlam arayışı en büyük emektir. Önder Apo, "anlamak adalettir" diyerek, Önderlik gerçeğine nereden ulaşabileceğimizin yolunu gösterdi.

Önderliğin kişiliğinde somutlaşan özgür insan gerçekliği ile bizim kişiliğimizde ifadesini bulan kölelik özellikleri arasındaki fark, Önderliğin bu sisteme karşı verdiği mücadele ile bizim sisteme karşı yürüttüğümüz mücadele arasındaki farklılığı da belirler. Farklılık somut olarak şu biçimde ortaya çıkmaktadır. Bizim sisteme karşı verdiğimiz mücadele, kişiliğimizde yer edinmiş hatta derinleşmiş sistem özelliklerini ve sistemiçileşmiş kişiliğimizi aşma mücadelesiyken, Önderlik'te yaşanan mücadele ise, sistemin tüm karşı saldırılarına rağmen bu sisteme hiç bulaşmamış özgür kişilikte ısrar etme ve sisteme gelmeme mücadelesidir. Bu ısrar doğal toplum insanında ısrardır. Bu ısrar özgür kalmakta ve sisteme gelmemekte ısrardır. Bu ısrar tarihteki tüm özgürlükçü duruşları kendinde somutlaştırmakta ısrardır. Bu ısrar "Gerçek İnsan" olmakta ısrardır. Bu yüzden eğer dikkat edilirse, sistem yaşamın her anını zehir etmek istercesine Önderliğe saldırmakta ve varlık gerekçesini bunun üzerine kurmuş bulunmaktadır. Aynı sistem, bizim Önderlik gerçeğine gelmeyen yanlarımız, pratikleşmeyen duruşumuz nedeniyle bizi tamamen sistemiçileştirmek hususunda umutludur.

PKK'nin tarzı imkânsızlıkta imkân yaratmaktır

Sistemi Önderlik karşısında bu kadar hoyratça saldırılara götüren temel neden, Önderlik tarzıdır. Bu tarz aynı zamanda PKK tarzıdır. PKK'de tarz en genel anlamda örgütlenmedir. Yani, Önderlik tarzı dediğimiz durum, örgütlenme olmaktadır. O zaman örgütlenme nedir ve neden bu kadar önem arz etmektedir? Örgütlenme toplumsallığın bütün ihtiyaçlarını, toplumsallığın gerektirdiği ölçüler çerçevesinde düzenlemedir. Örgütlenme yapılan bütün çalışmaları yoğunlaşarak belirli bir plan ve program dahilinde gerçekleştirmedir. Yine yaşamın her anını, her saniyesini, dakikasını, saatini, gününü, ayını ve yılını mücadele gerçekliği temelinde yoğunlaşarak halkın ve devrimin sorunlarına çözüm geliştirebilmedir. Örgütlenme, görevlere bu temelde yüklenerek sonuç alabilmedir. Bu anlamda Apocu tarz başarıya kilitlenme ve her başarıyı yeni başarıların temeli haline getirebilmedir. PKK tarzı en imkânsız koşullarda imkân yaratmaktır. Bu, Önderliğimizin deyimiyle *"iğne ile kuyu kazma"* tarzıdır.

Oysa bizde, tarz konusunda da ciddi kendine görelikler ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda yaşamımız çoğu zaman örgütsüz, dağınık, başarıyı içine sığdırmayan, hatta başarısızlığı normal karşılayan bir tarz gelişmektedir. Sanki başarısızlık bir kadermiş gibi kendimize yaklaşırız. Bu, sistemin bize kabul ettirdiği bir psikolojidir. Oysa Önderlik, mücadele tarihini başarı tuğlalarıyla örmüştür. Her biri çizgi devrimciliğinde bir köşe taşı olan kahraman şehitlerimizin kişilikleri ve direnişleri başarılı tarzın timsalleridir. Hakiler, Agitler, Mazlumlar, Kemaller, Beritanlar, Zilanlar, Viyanlar, Nûdalar, Adiller eğer başarı sahibi olmuşlarsa, bu kesinlikle Önderliği esas aldıkları için olmuştur.

Önderlik gerçeğindeki en önemli özellikler olan ciddiyet, sorumluluk, süreklilik, değerlere bağlılık ve üslup gibi konularda çok ciddi yetersizlikler yaşadığımız, dolayısıyla bu anlamda Önderlik gerçeğinden oldukça uzak olduğumuz bir başka gerçeklik olarak karşımızda duruyor. Tabi ki bunların kaynağında da kendine göreliklerimiz yatmaktadır. Örneğin görev ve sorumluluklarımıza Önderlik düzeyine denk bir ciddiyetle yaklaşmadığımız aşikârdır. Bundaki temel etken mücadelede bulunmamıza rağmen, mücadeleye olan ilgi düzeyimizin zayıflığıdır. Bu yanıyla da çoğu zaman örgütün ideolojik ve siyasal gündemi dışında gündemler bizim ilgi alanımız olur. Ciddiyet, ilgi gerektiren bir durumdur. Oysa mücadelenin temel konuları üzerine sürekli yoğunlaşan, tartışan, ulaştığı sonuçları pratikleştiren bir duruşu yakalayacak bir ilgi düzeyini kendimizde oturtamama gibi bir sorunumuz bulunmaktadır. Bu hangi kişilik özelliğinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır? Keyfiyetçiliğin. Keyfiyet ise kendine göreliğin en temel sonuçlarından biridir. Ve eşittir köleliktir.

Kendine göre olanın duygu dünyası ve refleksleri de kendine göredir. Önderliğin, halkın ve yoldaşların duygulaşımını yaşamaz, refleksleri, ortaya çıkan ortak reflekslere uymaz. Sevinçleri, üzüntüleri, kaygıları, tepkileri hep kendine göredir. Bu konularda çoğu zaman karışıklıklar yaşar. Sevinmesi gereken yerde üzüntü duyar, üzüntü duyması gereken şeye sevinir, kaygılanması gereken gelişmeden umutlanır, olumlu gelişmelere tepki gösterir. Böylesi karmaşık bir bilinç halini yaşar. Eskiden Apocular için, *"nerede olurlarsa olsunlar, konuştukları, davranışları, tepkileri, refleksleri birdir"* denilirdi. Halkımızın, *"biz eski Apocuları istiyoruz"* demesinin temel nedeni de budur. Ancak maalesef son yıllarda bu özellik birçoğumuzda aşınmış bulunmaktadır. Herkesin farklı duygulara ve reflekslere sahip olmasının kaynağında herkesin kendine göre olması yatar. Dik-

"Önder Apo, 'nasıl bir ideolojik saldırıyla karşı karşıya olduğunuzun farkında değilsiniz, yediğiniz yemeğe kadar her şey ideolojiktir' diyerek liberalizmin geliştirdiği ideolojik saldırıların derinliğini göstermektedir. Kuşkusuz bu saldırılar ancak ideolojik derinleşmeyle boşa çıkarılabilir. Bu da Önderlik gerçeğini bütün yönleriyle özümsemekten geçmektedir. Bir ayağı sistemde bir ayağı mücadelede Önderlik gerçeğinin içselleştirilemeyeceği aşikardır. Bu da ancak kendine göreliğin aşılmasıyla mümkündür. Unutulmamalıdır ki kendine görelik, henüz 'kendi' olamamış kişinin yaşadığı köleliğe devam ediştir"

kat edilirse, eğitim platformlarımızda, tartışmalarımızda, sohbetlerimizde birçoğumuzun kullandığı cümleler, "bence, bana göre, benim düşünceme göre" kelimeleriyle başlamaktadır ya da konuşmalarımızın sonuna, "ben böyle düşünüyorum" diye, bir de düşüncelerimizin farklılığını belirten cümle ekleriz. Bu "masum" kelimeler özü itibariyle kendine göreliklerimizin birer ispatı olmaktadır.

Kendine göre olan hesapçıdır. Hesapsız doğal bir katılımı gerçekleştirmez. Bütün davranışlarını kendi çıkarları etrafında örgütler. Devrimci sorumluluk bilincini geliştirme ve bu bilinçle mücadeleye yüklenmesi gereken yerde kendini yetkiye odaklar. Yetki varsa çalışır, yetki yoksa çalışmaz ve sürekli, yetki sahibi olmamasının serzenişinde bulunur. Bu yanıyla da dili şikayet dili, üslubu şikayetçi üslubudur. Kaldı ki bu duruş sahibinin, yetkiye yaklaşımı da oldukça sakattır. Yetkiyi, daha fazla mücadele edeyim, daha fazla hizmet edeyim, daha fazla katılım sağlayayım diye istemez. Kaldı ki böyle olursa sorumluluğun gereğidir ve oldukça anlamlıdır. Böyle yaklaşan şikayet etmez. Verildiği zaman gerekliliklerini yerine getirir. Verilmediğinde de hangi iş önüne konulmuşsa, onu en iyi şekilde pratikleştirir. Oysa sürekli yetki peşinde koşan, bunu, kendini yaşatmanın bir aracına dönüştürmek için ister. Bu yaklaşımın pratikteki sonuçları ise, alta karşı ezme ve bastırmacılık, üste karşı yaranmacılık ve her iki yöne karşı kompleksliluktur.

Yetkiye böyle yaklaşan, değerlere değer katmanın arayışı içerisinde değildir. Aksine değer tüketicisidir. Bu noktadan baktığımızda kendine göreliliğin tüketicilik olduğunu görürüz. Değer yaratma, üretme, yeni mücadele mevzileri kazanma kendine göre olanın umurunda değildir. Bu yanıyla da kendine görelik asalak gibi partinin sırtında yaşamaktır. Bireysel çıkarlar, maddiyata dayalı ilişkiler, ahbap çavuş ilişkiler; bunların hepsi Apocu gerçekleşmenin önündeki en büyük engellerdir. *"Bizde hiçbir bireysel çıkar yoktur, tümüyle kendini adama, kendine ait olmaktan çıkma, toplumsallığı esas alma ve onu kendinde gerçekleştirme vardır. Bunun için yaşamla mücadele etme var ve PKK kadrosunun gerçekleşme biçimi bu tarzda oluyor"*

Kendine görelik ve yoğunlaşma sorunu

Yoğunlaşma, günlük yaşamda, eğitimlerde, tartışmalarda en fazla kullandığımız kelimelerden biridir. Düşünce üretimini sağlayan temel insan aktivitesidir. Birçok düşünsel faktörü bir araya getirme, onları karşılaştırma, yorumlama, yeni çıkarsamalarda bulunma ve insanın her tür faaliyeti olarak pratiğin düşünsel zeminini hazırlamadır. Yoğunlaşarak yaşamak insanın en temel özelliklerinden biridir. Değişim ve dönüşümü sağlayan temel itici güçtür. Ancak yoğunlaşma, analitik zekânın aktivitesi olduğu durumlarda hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilme potansiyeline sahiptir. Yani yoğunlaşma sonucunda olumlu yönde değişim, dönüşüm ve gelişme yaşanabileceği gibi olumsuz yönde de değişim, dönüşüm ve gelişme yaşanabilir. Bunda belirleyici olan hangi amaçlarla neye ilişkin, nasıl yoğunlaştığımızdır. Bunlar yoğunlaşma kaynaklarımızı, yoğunlaşma konularımızı ve ulaşmak istediğimiz sonuçları belirler. Eğer Önderliğin paradigmasındaki veriler, kaynak olarak kullanılır, parti ideolojisi, felsefesi ve siyasal gündemi, üzerinde yoğunlaşılan konular olursa ve amaç katılım sağlamaksa, kuşkusuz olumlu yönde gelişmeler yaşanır. Yok, eğer modernist paradigmanın verileri kaynak olarak kullanılıyorsa, bizimle hiçbir alakası olmayan gündemler yoğunlaşma konusu oluyorsa ve hedef daha çok kendini yaşatmaksa tabi ki ulaşılacak sonuç sistemiçiliktir. Kaldı ki böyle bir yoğunlaşmanın bizimle hiçbir alakası yoktur.

İşte tam da bu noktada devreye kendine görelik girince, ortaya her iki durumdan daha farklı ama aynı zamanda çok çarpık olan bir yoğunlaşma çıkmaktadır. Burada üç olgu ön plana çıkmaktadır: *Birincisi,* modernist paradigma ve postmodernizmin düşünce verilerini kaynak olarak kullanmak, *ikincisi*; Önderliğin ideolojik değerlendirmelerini konu edinmek, *üçüncüsü* yani sonuç ise, "sapma" olmaktadır. Peki, bu nasıl olmaktadır? Yukarıda "gerçeklik bütündür" demiştik. Konumuzla bağlantılı ele aldığımızda bu, şu anlama gelmektedir: Hareket ettiğin nokta yani çıkış kaynağın, hareket alanın ve ilerlediğin hedef, bunlar özü itibariyle bir bütündür. Yani uyumlu olmak zorundadır. Bunu bir örnekle açımlarsak; siz, "askeri fetihle" "demokratik bir devlet" kurarak "özgürlük" getireceğim, diyemezsiniz. Çünkü bu üç olgu birbirine uyumlu olmayan zıt olgulardır. Bir kere askeri fetihle bir devlet kurabilirsiniz; ancak bu devlet hiçbir zaman demokratik olamaz ve bununla hiçbir zaman özgürlükleri sağlayamazsınız. Dolayısıyla bu kocaman bir yalan olur. Ancak siz, "toplumun öz örgütlülüğü" ile "devlet dışı demokratik bir sistem" yaratarak "toplumsal özgürlüğün" gelişmesini sağlayacağım derseniz, o zaman doğru söylemiş olursunuz. Çünkü burada hem hareket noktanız hem hareket alanınız hem de hareket amacınız arasında bir paralellik ve uyum vardır.

Bunun, içimizde kendine göre yoğunlaşanların yoğunlaşmalarıyla bağını şöyle kurabiliriz: Böyle yoğunlaşan biri, modernist paradigmanın ve postmodernizmin düşünüş verilerinden hareket ederek, ama çoğu zaman Önderliğin ideolojik argümanlarını kullanarak yoğunlaşmakta ve hedef olarak da kendini yaşatmanın arayışı içerisine girmektedir. Dolayısıyla ortaya çıkan sonuç: Çizgi dışılık, örgüt dışılık ve sapma olmaktadır. Ve bununla örgüt karşısına çıkmakta, ben de biliyorum, benim de yoğunlaşmalarım var, demektedir. Oysa bu yoğunlaşmalara bir tanım getirmek gerekirse "münafık yoğunlaşma" ya da "fesat yoğunlaşma" demek en uygun tanımlama olacaktır. Neden böyle olmaktadır? Çünkü zihniyeti devletçi iktidarcı zihniyettir, bu zihniyeti değiştirmeden Önderlik ideolojisi üzerinde kendini söz sahibi görüyor hatta en iyi bilenin kendisi olduğunu iddia ediyor, yaşamda ise postmodern kültürün yoğun etkilerini yaşıyor. Bu Önderliğin ideolojisiyle yarattığı özgür yaşam seçeneği arasına nifak tohumları ekmektir. Bu Apocu yaşam ile Apocu düşünüş arasında fesatlık yapmaktır.

PKK'de katılım okyanusta eriyebilen damlanın okyanusa katılımıdır

Burada insan zihninin doğru kullanılmaması durumunda nelere yol açtığını görebiliyoruz. "Münafık Yoğunlaşma"yı yaşayanlar, daha çok, derme çatma bilgileriyle kendine göreliğin teorisyenliğine soyunanlardır. Bunların düşünceleri son derece dağınık, eklektik ve sistemsizdir. Bununla birlikte bir katılım sorunu da yaşadıklarını belirtebiliriz. Böyle birinin katılımı canı istediği kadar ve tercih ettiği orandadır. Bu katılımın PKK katılımı olmadığı aşikârdır. PKK'de katılım okyanusta eriyebilen damlanın okyanusa katılımıdır. Bir damla su okyanusa girdiğinde artık o, bütün okyanustadır, ama aynı zamanda bütün okyanusu kendi içine almıştır.

Kendine göre katılım ise bir ayağı denizin içinde ötekisi karada ve bir yerlere sımsıkı bağlanmış olarak katılımdır. Böyle bir katılımla okyanusu kendi içine alabilmek, hele hele kendini bütün bir okyanusla birleştirebilmek mümkün değildir. Kaynağını kendine görelikten alan bu katılımın PKK katılımı olmadığı kesindir. Böyle de katılınır, deniliyorsa bu büyük bir gaflet halidir.

Bu katılıma sahip olan kadro, kendine göreliğiyle örgütün kazanımcı yaklaşımlarını da suistimal ederek örgüt karşısında aslan kesilirken ya da en azından öyle olduğunu düşünürken, sistem gerçekliği karşısında çok derin bir çaresizliği yaşar. Özgür iradeye sahip olduğunu düşünür. *"Benim de bir rengim var, özgür bir iradem var. İrademi başkalarına teslim etmem."* diyerek örgüte gelmemenin teorisini yapar. Ancak özgür irade olarak gördüğü şey ise sistemin gerçekliği içerisinde sonuna kadar batmış kişilik yapılanmasıdır. Ancak tam bir kara cahil olduğu için de bunu göremeyecek kadar kördür.

Buradaki kendine görelik bir köksüzlük halidir. Postmodernizmin derin etkilerini yaşar, dolayısıyla değersizlik onun en büyük ve tek değeridir. Dili modernizmin ve postmodernizmin dilidir. Ortadoğu sadeliğinden ve bilgeliğinden yoksundur. Dili üslubu karmaşıktır, ne söylediği çoğu zaman anlaşılmazdır. Aslında bununla kendini farklı göstermeye çalışır. Hatta ezberlediği üç-beş cümleyle karşısındakini küçümser, böylece kendini tatmin eder. Bu yanıyla çok şey olduğunu zanneden bir zavallıdır. Çok derin bir yabancılaşmayı yaşadığından sistemin yarattığı biat kültüründen en çok etkilenendir. Sözde özgür irade adı altında örgüte gelmez, ama bununla sistemin en derin köleliğini yaşar. Derinleşmiş ve yaygınlaşmış köleliğin etkilerini kendinde çözemeyecek kadar düşünce yüzeyselliğini yaşar.

Sonuç yerine

Sonuç olarak şu ortaya çıkmaktadır, sapmayı yaşamış insan gerçekliğini değiştirmeden devrimci rotaya girmek imkânsızdır. Bu da ancak bütünlüklü bir yoğunlaşma ile mümkündür. Şu gerçeklik ortaya çıkmıştır ki, bütün geri özelliklerimiz şu ya da bu düzeyde birbiriyle bağlantılı ve birbirini besleyen bir tarzda gelişmektedir. Bunları birbirinden bağımsız ele alamayız, birbirinden koparamayız ya da kategorize edemeyiz, az veya çok biçiminde derecelendiremeyiz. Dolayısıyla kişilik savaşımımız komple bir savaştır ve biz bu savaşı kazanmak zorundayız. Yoksa bu gerçek insan olma, insanlaşma mücadelesinde şahsımızda sisteme kazandırırız.

Parti tarihimizde bunun örnekleri de çoktur. Semir provakasyonu tarihimizdeki en büyük tasfiyeciliklerden biridir. Hatta son tasfiyecilik de dahil bütün tasfiyeciliklerin babası sayılır. Semir provakasyonuna kaynaklık eden olgu "kendine görelik"tir. Bu da kendine göreliğe öyle basit ya da sıradan ve çok normalmiş gibi yaklaşamayacağımızın kanıtı olmaktadır. Semir, *"her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır, ben PKK'yi Önderlik gibi anlamak zorunda değilim, ben de PKK'yi böyle anlıyorum"* diyerek, kendince bu işin teorisini de yapıyordu. Dolayısıyla kendine göreliğin babasını iyi tanıyarak ona göre tavır takınmak asgari örgütçü olma gerekliliklerindendir.

Günlük yaşam içerisinde en fazla eleştiri konusu yaptığımız olgulardan biri olduğu halde iki binli yıllardan sonra, örgüte en fazla zarar veren duruş kendine görelik olmuştur.

Dikkat edilirse son yıllarda içimizde, "zevkler ve renkler tartışılmaz", "bananecilik, dünyayı sen mi kurtaracaksın" ve bunlara benzeyen bireyciliğin pek çok versiyonu dillendirilir oldu. Çarpıklığın ulaştığı düzeyi göstermek için birkaç örnek vermekte yarar vardır. Mesela; "müzik evrenseldir" denilerek, bizim kültürümüzle hiçbir ilgisi olmayan, başka halkların kültürel değerleriyle hiçbir ilgisi olmayan, yine felsefi, edebi ve siyasi hiçbir anlam ifade etmeyen ve tamamen güdülere hitap eden, onları harekete geçiren arabesk ve pop müzik kültürsüzlüğü iki binli yıllardan sonra içimizde son derece yaygınlaşmıştır. Müziğin, ruhun gıdası olduğu gerçeğinden hareket ettiğimizde, bu müziği dinleyen ruhların nasıl bir "gıda zehirlenmesi" yaşadıklarını görebiliriz. Örneğin; artık renklere dahi liberalizmin yüklediği anlamları yükler olduk. İşte, 'mavi' çok güzel bir renkmiş, 'özgürlük'ün rengiymiş… Tam bir bilgi zehirlenmesi yaratan, her şeyi parçalayan Batıcı egemen yaklaşımın bir sonucu olduğu unutularak her şey olduğu gibi kabul görüyor. Halbuki doğadaki tüm renkler güzeldir ve tümü de özgürlüğü temsil eder. Önderliğimiz zaten özgürlük konusunda insanın bencil davranmaması gerektiğini belirterek, kuşun ötüşünden tutalım, suyun akışına kadar doğadaki her türden gerçekleşmenin özgürlük olarak ele alınması gerektiğini belirtti.

Bütün bunlar, liberalizmin postmodernizm kılıfı altında geliştirdiği ideolojik saldırıların birer örneği olmaktadır. Önder Apo, "nasıl bir ideolojik saldırıyla karşı karşıya olduğunuzun farkında değilsiniz, yediğiniz yemeğe kadar her şey ideolojiktir" diyerek liberalizmin geliştirdiği ideolojik saldırıların derinliğini göstermektedir. Kuşkusuz bu saldırılar ancak ideolojik derinleşmeyle boşa çıkarılabilir. Bu da Önderlik gerçeğini bütün yönleriyle özümsemekten geçmektedir. Bir ayağı sistemde bir ayağı mücadelede Önderlik gerçeğinin içselleştirilemeyeceği aşikârdır. Bu da ancak kendine göreliğin aşılmasıyla mümkündür. Unutulmamalıdır ki kendine görelik, henüz 'kendi' olamamış kişinin yaşadığı köleliğe devam ediştir.

Kirli işler imparatorluğunun cilalanmış yüzü

"Bugün kayıplar ve faili belli cinayetler ile 'kozmik oda' tartışmaları AKP hükümeti tarafından yönlendirilmektedir. Tabii ki bunun da hiçbir inandırıcılığı ve gerçekliği de yoktur ve hiç kimseyi de buna inandıramamaktadır. Çünkü kayıpları ve faili belli cinayetleri gerçekleştirenler ile 'kozmik oda'nın sahipleri aynı zamanda AKP'yi de oluşturmuş olanlardır. Bu gerçeğin kendisi, AKP'nin kayıplar ve faili belli cinayetler ile 'kozmik oda' tartışmalarının bir sonuç yaratmayacağını göstermektedir. Bu tartışmaların başlatılması yürütülmesi ve geldiği aşamalarla bunu doğrulamaktadır. AKP hükümeti döneminde başlatılan Ergenekon davalarında da bunu görmek mümkündür"

AKP hükümeti için kirli işler imparatorluğunun cilalanmış yüzü biçiminde yapılacak olan bir niteleme onun gerçeğini anlatmaya yetecektir. Çünkü AKP hükümeti yaptıklarıyla Türk Özel Savaş rejiminin bu güne kadar gerçekleştirdiği tüm kirli işlerinin üzerini öretme çabası içerisinde olmuştur. Kürdistan'da yaşanan kayıplar ve faili belli cinayetler üzerine yürütülen tartışmalar ve "kozmik oda" tartışmaları bu gerçeklik içerisinde yerini almaktadırlar.

Kayıplar ve faili belli cinayetler ile "kozmik oda" tartışmalarında asıl olarak, deşifrasyon yönünden daha çok bu güne kadar açığa çıkmış olanlar karşısında devleti aklama çabaları esas yön olarak öne çıkmıştır. AKP hükümetinin de, kayıplar ve faili belli cinayetler ile "kozmik oda"da olanların kamuoyunun bilgisine sunulması diye bir sorunu yoktur. AKP hükümetinin tek sorunu vardır. O da, devlet içine yerleşmek ve kendi kozmik odalarını yaratmaktır. AKP'nin kuruluş ve Türkiye'de hükümete getirilmiş olmasının altında yatan asıl gerçeklikte budur.

AKP'nin kurulduğu yıllar bilinmektedir. 2000'li yılların başlarında kısa sürede örgütlendirilerek 2002 seçimlerinde hükümete taşırılan bir partidir. Bir parti bu kadar kısa sürede hükümete taşırılabilmişse, bunun o anla ilgili bir durum olmadığı, bunun önceki yıllara, süreçlere kadar köklerinin uzandığı açıktır. 28 Şubat 1997'de gerçekleşen Postmodern Darbeye, hatta 12 Eylül 1980'lere kadar derinlere giden bir sürecin ürünü olduğu çok rahat bir şekilde dile getirilebilir.

12 Eylül askeri faşist darbesi, 12 Eylül öncesi sürecin ideolojik söylemlerini bir karalama kampanyası biçiminde kendine göre mahkûm ederken, Türk-İslam sentezini öne çıkaran söylemlerin kullananı ve öne çıkaranı olmuştur. O zamana kadar olmadığı düzeyde bu süreçte Türk-İslam sentezinin propaganda ve örgütlenmesine gidilmiştir. Hatta o süreçte sağ-milliyetçi örgütlenmelerde yer alan birçok kişi ve gurup Türk-İslam sentezi içerisinde İslam'ı öne çıkaran bir pozisyonu benimser hale gelmişlerdir.

1970'lerde CIA Türkiye şefi Gram Füller'in öngördüğü ve salık verdiği bir şekilde milliyetçi Türk-İslam sentezcisi bir örgütlenme geliştirilmeye ve toplum içersinde etkili kılınmaya başlanmıştır. Bu çerçevede Türkiye'de 12 Eylül sonrasında yaygın bir şekilde din istismarcılığı geliştirilmiş ve bunları yürüten kişilerden oluşan bir kadrolaşma içerisine girilmiştir. Devlet bürokrasisi memurları, eğitim kurumları görevlileri ve başta polis teşkilatı olmak üzere İçişleri Bakanlığı'na bağlı kurumlar hep bu anlayışa sahip olan kesimlerin kontrolünde yeniden yapılandırılmışlardır.

AKP kadrolarının bir kısmı 12 Eylül'ün devlet fideliğinde yetişmiş kişilerdir

12 Eylül faşizminin Türkiye'de toplum içerisinde ve siyasal alanda böyle bir yapılanma içerisine girmesinin birçok nedeni olmakla birlikte asıl olarak da iki yön çok daha belirgin bir şekilde öne çıkmıştır. Bunlardan *birincisi;* küresel sermaye güçlerinin Ortadoğu'da gelişen İslam radikalizmi ve İran devriminin etkilerine karşı "yeni kuşak" ya da "ılımlı, siyasal İslam" adını verdikleri politik yaklaşımın uygulanmasında Türkiye'ye verilen rol olurken, *ikincisi* de; 12 Eylül öncesinde politik bir kabarış yaşayan toplum içerisinde sağ ve sol söylemlerinin etkin bir şekilde kullanılışı karşısında yeni bir yöntem olarak din istismarcılığının bir söylem ve tercih olarak belirlenmesi olmuştur.

Dikkat edilirse AKP'yi oluşturan kadroların önemli bir kısmı (Abdulkadir Aksu, Cemil Çiçek, Vecdi Gönül, Köksal Toptan, Kürşat Tüzmen vb) 12 Eylül'ün devlet fideliğinde yetişmiş ve devlet kurumlarına yerleştirilen kişilerdir.

28 Şubat 1997 Post Modern darbesi ise AKP'nin kendini partileştirme sürecinde dayandırmış olduğu önemli süreçlerden biri olarak tarihsel bir rol oynamıştır. 28 Şubat Post Modern darbesinin Türkiye için yapılan tehlikeler sıralamasında "irtica" ilk sırada yer almıştır. Bu, o zamana kadar Türkiye'de 12 Eylül faşizminin bizzat gelişiminde ön açıcı rol oynadığı İslami hareketlerin kendileri için bir tehlike haline geldiği yönünde yapılan bir tespit anlamına gelmiştir. Bu aynı zamanda, Ortadoğu'da gelişen İslami hareketlerin ortaya çıkışında uluslararası küresel güçlerin belirli yönleriyle rolü olsa da, bunun giderek daha sonra karşıtına dönüştüğünün, Türkiye açısından da bir tehlike olarak kendisini gösterdiğinin bir dışa vurumu olmuştur.

Ortadoğu'nun farklı ülkelerinde gelişen radikal İslami hareketlerinde benzer bir gelişim seyri izlemesi Türkiye'de din istismarcılığını geliştiren güçleri de korkutmuştur. Buradan hareketle de, 28 Şubat darbesini gerçekleştirenler "irticayı" birinci tehlike olarak ilan etmişlerdir.

Afganistan'da ABD'ye karşı silahlı mücadele yürüten Taliban ve başta Afganistan olmak üzer birçok İslam ülkesinde ABD ve Batı karşıtı askeri, siyasi, ideolojik mücadele yürüten El Kaide'nin oluşumunda ABD ve CIA'nin rolü çok belirgindir. Yine aynı şekilde İsrail'e karşı silahlı mücadele veren HAMAS'ın İsrail gizli servisi MOSAD ve ABD Merkezi Haber Alma Teşkilatı (CIA) ile ilişkili bir şekilde kurulduğu bugün deşifre olmuş olan gerçekliklerdir. Türkiye'de 12 Eylül faşist askeri darbesini geliştirenler de devrimci ve demokrasi güçlerine karşı halk içerisinde yapmış oldukları din istismarcılığının ve bu doğrultuda oluşturdukları tarikatların ve örgütlerin kendilerine karşı döndüğünü görmüşlerdir. Bu tehlikeyi bertaraf etmek içinde 28 Şubat darbesini gerçekleştirmişlerdir. Bu anlamda 28 Şubat darbesinin gerçekleştiği koşular çok önemlidir.

28 Şubat darbesi gerçekleştiğinde 12 Eylül faşizminin önünü açtığı tarikatlar, zamanın İçişleri Bakanı, şimdinin ise AKP'nin genel başkan yardımcılarından olan Abdulkadir Aksu'nun, PKK'ye karşı oluşturduğu "eli tespihli" cinayet şebekeleri Türkiye'de siyaset alanında etkili hale gelmiş ve bir yönüyle de devletin kontrolünden çıkmaya başlamışlardır. Radikal İslam ve İran'ın da bu örgütlenen İslami taban üzerinde etkisi görülmeye başlanmıştır. Böylesi bir süreçte CIA'nın yönlendirmeleri doğrultusunda devletin bizzat örgütlediği gurupların kontrol dışına çıkmaya başlaması bizzat bunları oluşturanları da korkutmuş ve bunlara karşı harekete geçirmiştir. Cezayir'de yaşanan FİS deneyiminden de kendine göre sonuçlar çıkaran devlet 28 Şubat'ta buna yeni bir biçim kazandırma gereğini duyarak müdahale de bulunmayı kendi çıkarlarına görmüştür.

28 Şubat bizzat Refah Partisi'nin Genel Başkanı ve o zamanın Başbakanı Necmettin Erbakan'a imzalatılarak yürürlüğe konulmuştur. Bu aynı zamanda Necmettin Erbakan'ın ipinin çekildiği anlamına geldiği gibi, Refah Partisi'nin kapatılması gibi bir sonuç yaratmıştır. AKP'nin kurulma süreci de o andan itibaren başlamıştır. Onun içindir ki, AKP'nin kuruluşu devlet tarafından İslami cepheden topluma yapılan yeni bir müdahale anlamına gelmiştir.

AKP devletin din istismarcılığı temelinde topluma bir dayatması olarak ortaya çıkmıştır

Bu şekilde örgütlendirilen AKP hem uluslararası küresel güçlerin Ortadoğu'ya yapmış olduğu müdahalenin hem de devletin din istismarcılığı temellinde topluma yaptığı bir dayatmanın bileşkesi olarak ortaya çıkmıştır. AKP'nin ABD'yle ilişkileri, Fetullah Gülen'in CIA ile bağlantıları hep bu çerçevede tartışma konusu olarak günümüze kadar gelmiştir. Tüm bunlar da AKP'nin her ne kadar 2000'lerin başında kurulduğu dile getirilmiş olsa da, köklerinin 12 Eylül 1980'lere kadar dayandığı, daha o zaman bir CIA projesi biçiminde tohumlarının serpildiği gerçeğini ortaya koymaktadır.

Bugün kayıplar ve faili belli cinayetler ile "kozmik oda" tartışmaları bu parti hükümeti tarafından yönlendirilmektedir. Tabii ki bunun da hiçbir inandırıcılığı ve gerçekliği de yoktur ve hiç kimseyi de buna inandıramamaktadır. Çünkü kayıpları ve faili belli cinayetleri gerçekleştirenler ile "kozmik oda"nın sahipleri aynı zaman AKP'yi de oluşturmuş olanlardır. Bu gerçeğin kendisi, AKP'nin kayıplar ve faili belli cinayetler ile "kozmik oda" tartışmalarının bir sonuç yaratmayacağını göstermektedir. Bu tartışmaların başlatılması yürütülmesi ve geldiği aşamalarla bunu doğrulamaktadır. AKP hükümeti döneminde başlatılan Ergenekon davalarında da bunu görmek mümkündür.

AKP hükümeti hiçbir zaman kayıplar ve fail "meçhul" diye adlandırılan cinayetlerin aydınlanmasını ve "kozmik oda"da olanların kamuoyunun bilgisine sunulmasını istememektedir. Ergenekon adıyla açılan davaların kapsamı da bunun böyle olduğunu göstermektedir. Türkiye'de kayıpların sayısı resmi rakamlara göre 17 bin olarak ifade edilmektedir. Yine faili meçhul cinayetlerde katledilenlerin sayısı binleri aşmaktadır.

Türkiye'de kayıplar ve faili meçhul cinayetleri açığa çıkarmak için demokratik kamuoyunun yirmi yılı aşkın bir süredir, mücadelesi söz konusudur. Kayıp aileleri bu sürecin başından beri Cumartesi Anneleri adıyla her hafta İstanbul'un Galatasaray Lise'si önünde protesto gösterileri ve oturma eylemleri yapmaktadırlar. Yine, kayıp aileleri yakınları ve faili meçhullerde yakınlarını kaybedenlerin birçok biçimde geliştirdikleri eylemler ve başvurular söz konusu olmuştur. Gerek Türkiye içerisinde gerekse de uluslararası alanda bu konuda yargıya itikal eden dava dosyaları sunulmuştur. Ancak tüm bunlara rağmen ne kayıplar, ne de faili meçhuller konusunda herhangi bir somut gelişme yaşanmamıştır. Bu durum Kürt Özgürlük Mücadelesi'nin demokratik siyasal mücadelesini geliştirmesi ve Önder Apo'nun Türkiye'de kalıcı bir barışın sağlanması ve Kürt sorunun demokratik çözümünün bulunması doğrultusunda yapmış olduğu açılım ve değerlendirmelere kadar sürmüştür.

Kürt Özgürlük Mücadelesi ve Önder Apo'nun Türkiye'nin demokratik-

leşmesi için öngördüğü temel ilkelerden biri de akil adamlardan, Hakikat ve Adalet Komisyonunun oluşturularak geride kalan süreçlerde işlenen savaş suçlarının açığa çıkarılması olmuştur. Önder Apo yine kalıcı bir barışın ve toplumsal uzlaşının sağlanması için böyle bir komisyonun oluşturulmasını ve bir yüzleşmenin sağlanmasını bir zorunluluk olarak görmüştür. Bu temelde de Kürt Özgürlük ve Demokrasi güçleri tarafından, böyle bir komisyon oluşturulması ve genel kabul görebilecek kişiler tarafından yürütülecek olan bir soruşturma ve kamuoyuna sunulacak belgelerle gerçek suçluların bulunması öngörülmektedir. Böylece toplumsal alanda vicdanen bir rahatlamanın sağlanması halinde geçmişe ilişkin kesin bir yargılamanın oluşabilmesi, bu yapıldığında geçmiş ile bir hesaplaşmanın sağlanacağı ve geleceğin bu temelde yeniden inşa edebileceği yaklaşımı benimsenmiştir. Kürt Özgürlük Mücadelesi ve Önder Apo'nun kalıcı ve sağlıklı bir barışın sağlanması için ortaya koymuş olduğu bu görüşler toplum tarafından da kabul görmeye ve dillendirmeye başlanmıştır. Oluşan böylesi koşularda kayıplar ve faili meçhuller yeniden toplum gündeminde tartışılmaya başlanmıştır. Ancak bu sefer bu tartışmalar daha farklı bir şekilde yürütülür bir hal almıştır.

Faili meçhuller ve kayıplar toplumun ilk gündemine girdiğinde bir korku ve sindirme havası yaratmıştı. O nedenledir ki, toplum; kayıp ve faili meçhuller dendiğinde bunu her an kendi başına gelebilecek felaketler olarak algılamıştır. Ama şimdi tam da bunun karşıtı bir yaklaşımla kayıpları ve faili meçhulleri tartışmaktadır. Bunların açığa çıkarılmasını ve sorumlularından hesap sorulmasını istemektedir. Tabi ki bu da kendiliğinden gelişmemiştir. AKP'nin hükümet olmasıyla birlikte oluşan koşulların bir sonucu da değildir. Ki, AKP hükümetinin yarattığı böyle bir imkân da yoktur. Bu tamamen uğruna verilen bir mücadele sonucunda elde edilen bir kazanımdır.

Kürdistan'da kayıplar ve faili meçhuller bir sır değildir. Açık ve kirli bir özel savaşa muhatap kalan Kürt halkı, kayıplar ve faili meçhuller yaşanırken hep bunlara tanıklık etmiş ve birebir yaşamıştır. Daha sonradan kayıp denilen kişilerin kimler tarafından alınıp götürüldüğünü faili meçhul denilen cinayetlerin nasıl ve kimler tarafında işlendiğini bilmektedir. Bugün yeni açığa çıkıyormuş gibi görünen, kamuoyuna yansıtılan toplu ve sahibi bilinmeyen mezarlar, sadece bunlardan çok az sayıda kamuoyuna yansımış olanlarıdır. Koşullar biraz daha dayattığında bu sayının korkunç rakamlara ulaşma olasılığı fazlasıyla mümkündür. Resmi rakamlara göre 17 bin kişinin kayıp edildiği bir ülkede toplu ve kayıp mezarlarının çok daha fazla olduğu da bir o kadar gerçektir.

AKP'nin yaptığı bulunan kayıpların mezarlarında ortaya çıkan delilleri kaybettirmektir

AKP hükümeti döneminde birkaç toplu ve kayıp mezarın kamuoyunun gündemine girmesi de tamamen Kürt Özgürlük Mücadelesi ve Önder Apo'nun bu konuda kamuoyunu harekete geçiren yaklaşımlarının bir sonucudur. Halk Kürt sorunun çözümünü ve bunun içinde geçmişle hesaplaşılmasını istemektedir. Bunun için de harekete geçmiştir. Bir yandan meşru demokratik direniş hakkını kullanırken diğer yandan da kendine karşı işlenen kirli suçları kanıtlarıyla birlikte deşifre etmeye başlamıştır. Bugün kamuoyunun gündemine giren toplu ve kayıp mezarları da bunu bir sonucu olarak açığa çıkmıştır. O nedenledir ki, AKP hükümetleri döneminde tartışma konusu olan toplu ve kayıp mezarları AKP hükümetlerinin açığa çıkardığı ve imkân sunduğu bir gerçeklik değildir. Böyle bir iddia olsa olsa kocaman bir yalan olacaktır. Bu tamamıyla halkın demokratik tepkisinin bir sonucudur. AKP hükümetinin yaptığı ise tamamıyla bunun tersidir. Toplu ve kayıp mezarlarda ortaya çıkan delilleri kayıp ettirmektir. Böylece onu hükümete taşıran güçleri aklamaktır.

AKP hükümetinin, kayıplar ve faili meçhullere yaklaşımda açığa çıkan "Kozmik oda" denen yer, Özel Harp Dairesi'nin kirli bilgi kasasıdır. Özel Harp Dairesi'nin oluşumunda Türk devletinin kendi tarihsel mirasıyla ABD ile olan ilişkileri bir sır değildir. AKP'de bu ilişkilerin sonucu olarak ortaya çıkan bir partidir. AKP'nin dahil olduğu bu ilişkilerin bütünü ise tamamen Türkiye'de halklar karşıtı bir gerçeği ifade etmektedir. O nedenledir ki, AKP bırakalım buradaki bilgileri kamuoyuna sunmayı ve bu bilgilerin sahibi olan Özel Harp Dairesi'nin üzerine gitmeyi, ancak bunları en iyi şekilde "nasıl kamufle edebilirim", "üzerini örtebilirim" yaklaşımının sahibi olabilir. Nasıl toplu ve kayıp mezarlarının bulunmasında özel-kirli savaşı aklayan bir pratiğin sahibi olmuşsa, bu seferde Özel Harp Dairesi'ni aklayan bir pratik sergileyecektir. Yine bu sefer de dinümüzde bu sorumluluğunu daha da incelterek sürdürmektedir. Bunu yaparken de, yoğunluklu bir şekilde psikolojik savaş yöntemlerine başvurmaktadır. AKP'nin yürüttüğü bu psikolojik savaşta, var olan gerçekler tamamıyla ters yüz edilerek topluma sunulmakta ve toplumun bilinciyle oynanarak, yanılsamalar yaratılmaktadır. AKP öne çıkardığı bu politikayla özel kirli savaşın şiddetle ulaşmak istediği sonuca bir başka yöntemi kullanarak varmak istemektedir. Toplu kayıplar ve faili meçhuller ile "kozmik oda"ya dair sergilediği yaklaşımda bu gerçeğin bir dışa vurumudur. AKP açığa çıkmış olan gerçekleri ret etmemektedir. Hatta demokrasi güçlerinin açığa çıkardığı gerçeklikleri, kendisinin açığa çıkardığı ve tartışılmasına imkân sunduğu kandırmacasında bulunmaktadır. Sanki

"AKP hükümeti döneminde birkaç toplu ve kayıp mezarın kamuoyunun gündemine girmesi de tamamen Kürt Özgürlük Mücadelesi ve Önder Apo'nun bu konuda kamuoyunu harekete geçiren yaklaşımlarının bir sonucudur. Halk Kürt sorunun çözümünü ve bunun için de geçmişle hesaplaşılmasını istemektedir. Bunun için de harekete geçmiştir. Bir yandan meşru demokratik direniş hakkını kullanırken diğer yandan da kendine karşı işlenen kirli suçları kanıtlarıyla birlikte deşifre etmeye başlamıştır. Bugün kamuoyunun gündemine giren toplu ve kayıp mezarları da bunu bir sonucu olarak açığa çıkmıştır"

"Unutulmamalı ki bu Ergenekon davalarında bir bütün olarak halka karşı işlenen kirli suçlar ve bunlardan sorumlu olanlar yargılanmamaktadır. Bunlar aklanmaktadır. Bu davalarla sadece AKP'nin devlet içerisine daha iyi ve rahat yerleşmesinin önündeki engeller ortadan kaldırılmak istenilmektedir. Bunların kendisi bile, kendi hükümetleri döneminde yüzlerce insanın katledildiği, binlerce insanın kadın-çocuk denilmeden işkencelerden geçirilerek zindanlara atıldığı, demokratik siyaset kurumlarına hiçbir şekilde yaşam hakkı tanımayan faşist yönelimlerin öne çıkarıldığını göstermektedir"

bu gerçeği, son süreçte kamuoyuna gündemine giren "kozmik oda" tartışmalarında da kendisini göstermektedir. Türkiye'de "kozmik oda" denilen yer, kamuoyuna Özel Harp Dairesi'nin mahrem yeri olarak sunulmaktadır. Burada devlet sırrının ötesinde bilgilerin olduğu söylenmektedir. Bunun anlamıysa hiçbir şekilde ulaşılması mümkün olmayan bilgilerin burada olduğu gerçekliğidir.

AKP bu bilgileri açıklayabilecek midir? Bu bilgilerin bu güne kadar halka karşı işlenen kirli suçları kapsadığı gerçeği karşısında AKP bunları açıklayabilecek bir yaklaşımın sahibi olacak midir? Kuşkusuz hayır! Çünkü AKP'nin kendisi de halka karşı işlenen suçların günahları arasında yer almaktadır.

yecektir ki, "kozmik odada devleti suçlayan herhangi bir belgeye rastlanılmamıştır." Zaten, AKP hükümetinden de bundan farklı bir tutum beklemek mümkün değildir, kendisine verilen rol de budur. Bundan farklı bir sonucun ortaya çıkacağını sanmak da kendini aldatmak anlamına gelecektir. Ne yazık ki, bu gerçeğe rağmen toplum içerisinde bir beklenti yaratılmaya çalışıldığına ve buna belli yönleriyle inananların olduğuna tanık olunmaktadır.

AKP hükümetinin özel kirli savaşın yürütülmesinde bir sorumluluk sahibi olduğu açıktır. 22 Temmuz 2007 seçimlerinde yeniden hükümet olmasının altında yatan da bu gerçekliktir. Bu şekilde özel-kirli savaşın sorumluluğunu üstlenen AKP hükümeti gü-

AKP hükümeti olmasaydı, bunların konuşulamayacağı, tartışılamayacağı havasını yaratmaya çalışmaktadır. Bununla yetinmeyerek açığa çıkan bu gerçeklerin görüldüğü gibi olmadığını göstermeye çalışmaktadır. Bunu yaparken de gizlenilemezlik noktasında içerisine girdiği kabul edişi bir yenilgiden çıkararak başarıya dönüştürmek istemektedir. Aslında bu özel kirli savaşın günümüzde almış olduğu biçimin bir yansımasından başka bir şey değildir.

Günümüz koşullarında küresel sermaye güçleri daha önce kullandığı klasik yöntemleri ret etmemekle birlikte bunları gözden geçirmeyi kendi çıkarına görmektedirler. Bu çerçevede geçmişte uyguladıkları "böl-parçala-yönet" ya da "yok et" taktiğini daha geniş bir içeriğe kavuşturmuşlardır. Bu seferde "içine al, kendine benzeştir" taktiğini uygulamakta, ret edilemezlik noktasında kabul edilmek zorunda kalınanları "başkalaşıma uğratarak, tanınamaz hale getir" taktiğini kullanmaktadırlar. AKP hükümeti de akıl hocalarından almış oldukları bu politikayı, Türkiye'de uygulamaya çalışmaktadır. Topluma kendini olduğundan farklı göstermesi ve bazı kesimler bunu inandırması da bunun bir sonucudur.

AKP toplumda sahte beklenti ve umutlar yaratabilmektedir

AKP hükümeti, toplumun demokratikleşmeden yana olan özlemini bilmektedir. Demokrasi güçlerinin bu konudaki zayıflıklarını ve örgütsüzlüğünü de çok iyi tespit etmiştir ve bunu kullanmaktadır. Bunun bir sonucu olarak da, halkın demokrasi istemlerini anlıyor görünmekte ve kimi zaman da bunu söylemlerine yansıtabiliyor. Bu, çözümsüz kalan ve bir türlü çıkış bulamayan kesimler için de inandırıcı görülmektedir.

Bunun toplumda sahte beklenti ve umutlar yaratması da söz konusu olabilmektedir. Buna inananlar olmakla birlikte; ajanlaşmış, işbirlikçileşmiş kesimlerin de bunu geliştirerek toplum tarafından kabul ettirilmesi yönünde ki yaklaşımlarına tanık olunabilmektedir. Bugün AKP hükümetinin, toplu ve kayıp mezarlar ile "kozmik oda" tartışmaları içerisinde ki yerinin olduğundan farklı olarak topluma yanılsamalı bir şekilde gösterilmesinde bunların rolü belirleyicidir. AKP bundan belirli yönleriyle sonuç da elde edebilmektedir. Bunu basın yayın organlarına yansıyan haberlerde ve yapılan tartışmalarda da görmek mümkündür. Özelikle de AKP yandaşı Fethullahçı basın-yayın organları bunu son derece bilinçli olarak geliştirmektedir.

Bir özel savaş aygıtı olan AKP hükümetinin ve onun yandaşı olan Fethullahçı basın-yayın organlarının toplu ve kayıp mezarlar ve "kozmik oda"ya ilişkin yaratmaya çalıştığı yanılsamalara müsaade edilmemesi gerektiği açıktır. Bunun içinde AKP ve Fetullahçı kesimin özel savaşla bağı doğru görülerek bunun kamuoyu tarafından anlaşılmasının sağlanması gerekmektedir. Bu konuda bir yılan hikayesine dönen ve tamamıyla ali cengiz oyununa dönüşen sözde Ergenekon davaları da kamuoyuna anlatılmalıdır. Unutulmamalı ki bu Ergenekon davalarında bir bütün olarak halka karşı işlenen kirli suçlar ve bunlardan sorumlu olanlar yargılanmamaktadır. Bunlar aklanmaktadır. Bu davalarla sadece AKP'nin devlet içerisine daha iyi ve rahat yerleşmesinin önündeki engeller ortadan kaldırılmak istenilmektedir. Bunların kendisi bile, kendi hükümetleri döneminde yüzlerce insanın katledildiği, binlerce insanın çocuk-kadın denilmeden işkencelerden geçirilerek zindanlara atıldığı, demokratik siyaset kurumlarına hiçbir şekilde yaşam hakkı tanımayan faşist yönelimlerin öne çıkarıldığını göstermektedir. Bütün bunlar her yönüyle kendini teklestirmek isteyen AKP tarafından; Kürdistan'da kayıpları gerçekleştirenlerin, faili meçhul cinayetleri yapanların ve bunların kirli dosyalarının arşivlendiği "kozmik oda"ların nasıl ele alındığı ortaya koymaya yetmektedir. Özünde kirli işler imparatorluğunun cilalanmış bir yüz olan AKP'den bundan farklı bir şey beklemek de doğru değildir.

ORTADOĞU'DA BARIŞ ANCAK ÖZGÜRLÜK VE DEMOKRASİ MÜCADELESİYLE SAĞLANIR

Ortadoğu'da savaş ve barış konusu kuşkusuz insanlığın en tarihi ve önemli sorunlarından birisi durumunda. Bu geçmişte olduğu gibi bu gün de böyledir. Yani günümüz dünyasında da Ortadoğu'nun savaş ve barış konusu insanlığın en temel sorunu olmaya devam etmektedir. Güncel planda savaş etkenlerinin çok daha güçlü olduğu, hâkim durumu ifade ettiği görülüyor. Doğrudur, toplumların barış özlemi var; özgür ve demokratik yaşamak istiyorlar. Bu yönlü bilinç üretme, örgüt kurma ve eyleme geçme durumları da yaşanıyor. Her alanda ve her toplumda aynı düzeyde olmasa da böyle bir durum varlığını sürdürüyor. Fakat barış etkenlerinin bilinç ve örgüt bakımından çok gelişmiş olduğunu söylemek ne yazık ki zor. Böyle olmasını istemek kuşkusuz gerekli ve doğru olandır. Ancak istemek ayrı, bir de günümüzde var olan, gerçekleşen daha ayrıdır. Bu bakımdan da barıştan çok bölgedeki mevcut durum savaş ve çatışmayla ifade edilebilir. Hâkim olan, yanın bu olduğu ne yazık ki bir gerçekliktir.

Güncel durumda savaş etkenleri nelerdir denildiğinde; hiç kuşkusuz en başta milliyetçiliği saymak lazım. Özellikle 19. yüzyılın başından itibaren Avrupa'daki modernist zihniyetin sonucu olarak gerçekleşen ulus devletçi zihniyetin bölge toplumlarının içinde yayılması, Ortadoğu'da bir tür konfederalizm diyebileceğimiz imparatorluk sistemleri içinde yaşayan çeşitli kavimlere milliyetçiliğinin taşırılması giderek bir çelişki ve çatışma etkeni haline gelmiştir. Avrupa milliyetçiliği bilindiği gibi ulus-devlet milliyetçiliğidir. Devlet olmayı ve başkaları üzerinde egemenlik kurmayı ifade eden bir milliyetçiliktir. Dolayısıyla bu milliyetçilik ulus-devlet milliyetçiliği toplumlar içerisinde yayıldıkça yeni bir örgütlenme ve kavga ortaya çıkartılmıştır. Bu iç çatışmalar kapitalist sistemin dünya hegemonyasını kurmanın bir parçası olarak Ortadoğu'yu ele geçirme, Ortadoğu'da siyasi, ekonomik, askeri egemenliğini de kurma yönelimiyle birleşince, bölge büyük bir savaş ve çatışma içine sürüklenmiştir.

Bilindiği gibi kapitalist sistemin dünya geneli üzerindeki hegemonyasını yaratan Birinci Dünya Savaşı Ortadoğu merkezli gerçekleşen bir savaş olmuştur. Aslında şöyle de söyleyebilir: Kapitalizm dünyaya bir sistem olarak hâkim olmasını Ortadoğu'nun ele geçirilmesi üzerine kurmuştur. Almanya ve İngiltere arasındaki egemenlik mücadelesi bu kavgayı ve savaşı çok daha kapsamlı ve yıkıcı hale getirmiştir. Bilindiği gibi savaşta Almanya yenilmiş, dolayısıyla İngiltere siyaseti temelinde bir Ortadoğu politik sistemi şekillendirilmiştir. Rusya'nın da Ekim 1917 Devrimi ardından ittifaktan çekilmesi sonucu Ortadoğu'nun ulus-devlet statükosu İngiltere ve Fransız ittifakına dayalı olarak, onların çıkarları temelinde şekillendirilmiştir. Yeni bir siyasi sistem oluşturulmuştur.

Birinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı siyasi statüko, Ortadoğu'nun tarihi ve toplumsal gerçeğiyle uyumlu değildir. Böyle bir tarihsel ve toplumsal gelişmenin ürünü olarak da ortaya çıkmamıştır. Tamamen Avrupa kapitalist sisteminin ihtiyacına göre ve bu sistemin Birinci Dünya Savaşı'nda yarattığı sonuca dayalı olarak şekillenmiştir. Hem milliyetçilik bilinci Avrupa kapitalist sisteminin bir ürünüdür hem de ortaya çıkan siyasi statüko, mevcut ulus devlet yapılanmaları İngiltere öncülüğündeki Avrupa kapitalist sisteminin dünya hegemonyasını kurma ve geliştirmesine hizmet edecek şekildedir. Bu da Ortadoğu'nun yeniden bölünmesi, parçalanması, Ortadoğu halk topluluklarının, Arapların, Kürtlerin, diğer toplulukların bölünüp parçalanarak farklı ulus-devlet sistemleri altına alınmasını ifade etmektedir. Dolayısıyla bu sistem bölgeyi yeniden bölüp parçalamıştır. Bölgedeki toplumsal çelişkileri daha da çoğaltmıştır. Milliyetçilik akımının yaygınlaştırılması sonucunda bu çelişki ve çatışma daha da gelişmiştir. Bir yandan devletlerin, ulus devlet sisteminin kendine göre bir ulusal topluluk yaratma yönündeki çabaları, buradan doğan savaş ve çatışmalar; diğer yandan bölünüp parçalanmış olan halk topluluklarının, kavimlerin kendi ulusal toplumlarını geliştirme arayışları bölge içindeki çelişkileri çok daha yoğunlaştırmıştır.

"ABD öncülüğü oluşturmak istediği bu yeni sistemin adını 'Büyük Ortadoğu Projesi' olarak tanımlamıştır.11Eylül 2001 İkiz Kule saldırısı ardından İslami toplumlardan kaynaklı ve terör olarak nitelenen hareketleri ortadan kaldırma hedefi doğrultusunda ABD yönetimi yeni haçlı seferi olarak da ifade ettiği bir askeri saldırıyı ve müdahaleyi Ortadoğu'ya dönük olarak geliştirmiştir. Afganistan savaşı olarak başlayan bu süreç, 2003 Mart'ından itibaren Irak savaşına dönüşmüştür. Kuşkusuz ABD yönetiminin savaşla ulaşmak istediği bir hedefi vardır"

Ortadoğu sürekli bir gerginlik çelişki ve çatışma alanına dönüştürülmüştür

Var olan siyasi statükoyla, yani ulus devlet sistemleriyle onların egemenliği altında olan halk topluluklarının, kültürel toplulukların arasındaki çelişki ve çatışmalar, yine mevcut ulus-devlet yapılarının kendi aralarındaki çelişki ve çatışmalar hem toplumların hem de mevcut ulus devlet sistemlerinin dış güçlerle aralarında oluşup gelişen çelişki ve çatışmalar 20. yüzyılda Ortadoğu'yu sürekli bir savaş alanı haline getirmiştir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu sistemi yürütmeyi İngiltere'den ABD öncülüğü devralmış, Sovyetler Birliği'yle yaşanan ve adına soğuk savaş denen ve bloksal çatışma içerisinde Ortadoğu sürekli bir gerginlik, çelişki ve çatışma alanına dönüştürülmüştür. Öyle ki ABD ve Sovyet bloklarının etkisi dışında kalan hiçbir alan bırakılmamıştır. Sovyetler Birliği'nin çözülüşü ardından küresel sermaye sisteminin yeni dünya hegemonyası yaratma arayışına bağlı olarak, adına sermayenin küreselleşmesi denen ya da ABD yönetiminin yeni dünya düzeni olarak tanımladığı bir düzen yaratma süreci ortaya çıkmıştır. Kapitalist sistem, Sovyetlerin etkisinin kırıldığı alanları doldurma ve mevcut ulus devlet sistemlerini, bu yeni küresel sistemle uyumlu hala getirerek Ortadoğu'da yeni bir hegemonik sistem kurmak üzere ABD öncülüğünde 1990'ların başından itibaren adına Üçüncü Dünya Savaşı denen yeni bir hegemonya savaşı, yeni bir saldırı süreci geliştirmiştir. 1991 Körfez Savaşı'yla başlayan bu süreç hala devam etmektedir. Görünüşte ulus-devlet statükosuyla bir çelişki çatışma yaşanıyor olsa da esas çelişki ve çatışma Ortadoğu toplumlarıyla küresel sistem arasındadır.

ABD öncülüğü oluşturmak istediği bu yeni sistemin adını 'Büyük Ortadoğu Projesi" olarak tanımlamıştır. 11Eylül 2001 İkiz Kule saldırısı ardından İslami toplumlardan kaynaklı ve terör olarak nitelenen hareketleri ortadan kaldırma hedefi doğrultusunda ABD yönetimi yeni haçlı seferi olarak da ifade ettiği bir askeri saldırıyı ve müdahaleyi Ortadoğu'ya dönük olarak geliştirmiştir. Önce Afganistan savaşı olarak başlayan bu süreç, 2003 Mart'ından itibaren Irak savaşına dönüşmüştür. Günümüze kadar da bu iki alanda yürütülen savaş ve çatışmalara dayalı bir bölgesel mücadele yaşanmıştır. Hala bu süreç devam etmekte ve nereye gideceği, hangi sonuçları ortaya çıkartacağı şimdilik tam kestirilememektedir. Bu çatışmayı yaşayanların kendileri açısından hedefleri vardır. Kuşkusuz ABD yönetiminin savaşla ulaşmak istediği bir hedefi vardır. Ortadoğu'ya küresel sistemin çıkarları için Büyük Ortadoğu Projesi temelinde yeni bir yapı kazandırmak istemektedirler. Sermayenin serbest ve güvenli dolaşımı açısından ulus-devlet sistemini kısmen değişikliğe uğratarak küresel sistemle uyumlu kılıp yeni bir devletçi hegemonya yaratmak istemektedir. Büyük Ortadoğu Projesinin esası budur.

Buna karşı Birinci Dünya Savaşı içinde ve sonunda şekillenen mevcut ulus-devlet sistemlerinin kısmi bir itirazı ve direnci vardır. ABD'nin küresel sistemi geliştirme yönünde yürüttüğü saldırıları ve oluşturmak istediği sistem, mevcut ulus-devlet yapıları ile kısmi bir çelişki yaşamıştır ve hala da kısmen yaşanmaya devam etmektedir. Saddam yönetimi ve Afganistan'da Taliban örneğinde görüldüğü gibi Ortadoğu'nun 20. yüzyılda oluşan ulus-devlet yapıları kendi varlıklarını olduğu gibi korumak; dolayısıyla ABD öncülüğünün yaratmak istediği değişikliklere karşı kısmi bir direniş yaratma gayreti içindedir. Geçen süreçte hem Afganistan hem de Irak örneğinde görüldüğü gibi ABD öncülüğü bu direnci reformcu Ortadoğu'nun merkezi iki alanında belli ölçüde kırmış, parçalamıştır. Artık Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı ulus-devlet statükosunun olduğu gibi bölgede devam ettiği söylenemez. Bu temelde bazı değişiklikler, kendini değiştirme yönünde reformcu çabalar bölgenin diğer ulus devlet yapıları içinde ortaya çıkmaktadır. Fakat hâlihazırda ne ABD tam bir hâkimiyet kurabilmiş ne de mevcut ulus-devlet yapıları ABD ile kendilerini uyumlu kılacak bir değişikliği gerçekleştirebilmişlerdir. Çelişki ve çatışma devam etmektedir.

Diğer yandansa hem mevcut ulus-devlet sistemlerine karşı hem de ABD'nin geliştirmek istediği yeni hegemonyaya karşı bölge halklarının sınıfsal, kültürel, etnik, dinsel toplulukların ciddi bir rahatsızlığı ve karşıtlığı söz konusudur. Bu topluluklar, halk kesimleri ulus-devlet sistemlerinin içerdiği milliyetçilikle de, yine ortaya çıkardıkları diktatörlük yönü ağır basan siyasi sistemlerle de hep bir çelişki ve çatışma içinde olmuşlardır. Ekonomik kurtuluş, sosyal kurtuluş, kültürel kurtuluş, ulusal kurtuluş yönünde toplumların devletçi sistemle çelişki ve çatışması hep yaşanmıştır; bugün de bu durum değişik alanlarda farklı düzeyde olsa da sürmektedir. Yine toplumların ulus-devlet sistemini de yaratan ve ayakta tutan küresel hegemonya ile çelişik, onunla çatışmalı bir durumu vardır. Bu durum tarihsel süreç içerisinde şekillenmiştir.

Bölgeyi kontrol altına almak isteyen hegemonya mücadelesi Ortadoğu'da çok belirgin yaşanmıştır. En son İngiltere- Fransa bloğuyla, Almanya'nın merkezinde olduğu siyasal güçlerin Ortadoğu'da yürüttükleri hegemonya savaşı toplumların belleklerindedir. Dolayısıyla emperyalist hegemonyayı bölge halkları iyi tanımaktadır; bilmektedir. Bu bakımdan da yabancı egemenliğe karşı, emperyalist hegemonyaya karşı bir bilinç ve duyarlılık Ortadoğu toplumlarında tarihi süreç içerisinde oluşmuştur. Bu bilinç ve duyarlılık bugün de varlığını sürdürmektedir. Dolayısıyla ABD'nin geliştirmek istediği yeni hegemonyaya karşı bölge toplumları gerçekten son derece kuşkuyla bakmakta, oldukça duyarlı bir tutum göstermektedirler. Bu da ABD'nin geliştirmeye çalıştığı küresel hegemonyayla bölge toplumları arasında ciddi bir çelişki ve çatışmaya yol açmaktadır. Çeşitli ideolojiler ve bu temelde oluşan örgütlenmeler doğrultusunda bölge halkları ABD'nin geliştirmek istediği küresel hegemonyaya karşı bir direnç göstermektedirler. Farklı ideolojiler temelinde gösterilen bu direnç kuşkusuz kendi içerisinde değişik özellikler taşımaktadır. Böyle de olsa genel bir özellik olarak ABD öncülüğünün geliştirmek istediği yeni küresel hegemonik sisteme karşı halkların, bölge toplumlarının direnişi biçiminde bir durum ortaya çıkmaktadır. Günümüzdeki çatışma ve savaş durumu bu şekilde devam ediyor.

Ortadoğu'da yaşanan çelişki çatışma ve savaşlar çok yönlüdür

Şimdi bunun ideolojik, siyasi, ulusal, kültürel boyutları var. Günümüzde Ortadoğu'da yaşanan çelişkiler ve buradan kaynaklanan çatışma ve savaşlar çok yönlüdür, çok boyutludur. Tek yönlü ve tek boyutlu bir savaştan söz edemeyiz. Yaşananlar sadece bir ekonomik hegemonya ve sömürü savaşı değildir. Bir siyasi egemenlik savaşı da değildir. Bunları çok aşan, toplum yaşamının hemen bütün alanlarını içine alan bir çatışma ve savaş durumu söz konusudur. Dolayısıyla çelişkiler çok boyutludur, köklüdür. Ekonomik, siyasi çelişkiler bu bakımdan ön planda bile değildir. Daha geri planda yer alan çelişkilerdir. Ondan önce ideolojik çelişkiler var. Bu milliyetçilik biçiminde ortaya çıkıyor; dincilik biçiminde ortaya çıkıyor; cinsiyetçilik bi-

çiminde ortaya çıkıyor; belki bilimcilik çok gelişmiş, yayılmış değildir. Ortadoğu henüz onun dışındadır, ama diğer üç ideolojik çelişki başattır Ortadoğu'da.

Diğer yandan siyasi çelişkiler var. Yine ulusal, kültürel çelişkiler var. Köklü bir tarihsel ve kültürel çatışma bulunmaktadır. Buna neredeyse medeniyetler arası kavga bile deniliyor. Fakat kültürel çelişkiler, etnik çelişkiler, ulusal çelişkiler ve bunun yarattığı direnç hem bölge içinde hem de dıştan gelen saldırılara karşı güçlü biçimde ortaya çıkmaktadır. Çatışmaları bu çelişkiler yaratıyor. Tabii ekonomik ve siyasi egemenlik, baskı ve sömürü arayışları da söz konusu. Bunlar da çelişki yaratıyor ve çatışma etkeni oluyor. Dikkat edilirse çatışma etkenleri kapsamlıdır, geniştir. Çelişkiler çok yönlüdür.

Diğer yandan bu çelişkilerin tarihsel arka planı çok güçlüdür. Biz sadece son iki yüz yılda yaşanmış olan durumu çok kısa bir biçimde özetlemeye çalıştık. Fakat gerçek bunun çok daha ötesindedir kuşkusuz. Hem son iki yüzyılda yaşananların ayrıntıları çok daha fazladır hem de onun öncesi de vardır. Her şey iki yüzyıllık süreçte oluşan bir durum değil, tersine o mevcut Ortadoğu'daki çatışma ve savaş etkeni olan çelişkilerin beş bin yıllık bir tarihsel planının olduğu tartışmasızdır. Adım adım yaşanan tarihsel gelişmeler içerisinde bu çelişkiler şekillenmiş ve günümüz çatışma ve savaş durumunu ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla uygarlık tarihinin tümünü bu çerçevede görmek, değerlendirmek, incelemek lazımdır. Mevcut çelişkiler Sümer sistemine kadar gidip dayanmaktadır. İlk toplumsal bölünme, farklılaşma ve buradan oluşan çelişkiler söz konusudur. Örneğin devletçi toplumla demokratik toplum ayrışması ilk önce bu coğrafyada yaşanmıştır. Doğal komünal toplumun demokratik duruşuyla onun üzerinde hegemonya kurmak isteyen devletçi toplumun temel çelişkisinin oluşması bu sürece dayanıyor. Merkezi devletçi uygarlıkla demokratik uygarlık ayrışması ve çelişkisi böylece oluşuyor. Tabii ki bu uygarlık farklılaşmasının içerisinde oluşan çeşitli çelişkiler de vardır. Sınıf çelişkisi ortaya çıkıyor, etnik-ulusal çelişkiler ortaya çıkıyor. Hepsinin temelinde yer alan cins çelişkisi bu dönemde ortaya çıkıyor. Kadın üzerinde erkek egemenliği, devletçi uygarlık sisteminin oluşumuyla gelişiyor ve en temel bir çelişki durumunu oluşturuyor. Daha sonraki uygarlık gelişimi bu çelişkiler üzerinde oluşmuş ve mevcut çelişkileri daha büyüten, derinleştiren ve çatışmaya dönüştüren özellikler taşımıştır. Devletçi köleci Sümer ve Mısır düzeni, Akat, Asur imparatorlukları ardından gelişen Pers-Med uygarlık sistemi, onların peşinden gelişen Grek uygarlığı, bu uygarlık sistemleri arasındaki çelişki ve çatışmalar Ortadoğu'yu sürekli bir savaş alanı halinde tutmuştur. Daha ilk çağ uygarlığında Ortadoğu yoğun bir çelişki ve çatışmalar yumağıdır.

Bunun içinde cins çelişkisi ve çatışması da vardır. Doğal demokratik toplumu devam eden kadının devletçi sistem temelinde egemenlik altına alınmaya karşı bir direnci, doğal komünal toplum özelliklerini sürekli yaşatma ve canlı tutma çabası söz konusudur. Yine baskı ve sömürüye karşı ezilen sınıf ve tabakaların bir direnci söz konusudur. Köleleştirilmek istenen, devletçi sistemin egemenliği altına alınmak istenen aşiret, kabile topluluklarının sürekli bir direnci söz konusudur. Devletçi sistem egemenliğine karşı değişik halk kesimlerinin, kadınların, emekçilerin, ezilen sınıfların ve özgür yaşamak isteyen etnisitenin, aşiret ve kavimlerin sürekli bir direnci olmuştur. Bu bir savaş biçiminde yaşanmıştır. Devletleşme bu anlamda topluma karşı bir savaş durumudur. Kadına karşı, halklara karşı, daha sonra köleleştirilen, baskı ve sömürü altına alınan sınıflara karşı bir savaş durumudur. Bütün diğer savaş ve çatışmaların altında da aslında devlet sisteminin toplum karşısındaki bu savaşçı duruşu yatmaktadır.

Güçlenen her uygarlık fatihi Ortadoğu'yu ele geçirmek istemiştir

Diğer yandan gelişen, güçlenen her devletçi sistem dünya hegemonyası kurmak istemiştir. Kendilerini uygarlığın merkezi gücü haline getirmek, merkezi uygarlığın sahibi olmak doğrultusunda yoğun bir arayış ve çaba, bu temelde bitmez tükenmez bir mücadele yürütmüşlerdir. Bunun da yol açtığı sürekli bir savaş durumu var. Devletçi sistemin kendi içinde yaşadığı bir savaştır bu. Bu noktada da savaş alanı olan ve bunu en çok yaşayan alan Ortadoğu olmuştur; Mezopotamya olmuştur; Kürdistan olmuştur. Yani neolitik toplumun gelişti, doğal komünal toplumun en çok kökleştiği, bunun üzerinde uygarlık sisteminin ilk ortaya çıktığı alanı ele geçirme, her merkezi uygarlık sisteminin temel arzusu ve çabasıdır. Güçlenen her uygarlık fatihi Mezopotamya'yı, Ortadoğu'yu ele geçirmek istemiştir. Kendini uygarlık merkezi yapabilmek, tarihin başlatıcısı konumuna getirebilmek için buna ihtiyaç duymuştur. Bu bakımdan da daha ilk çağ uygarlık döneminde de Ortadoğu her alandan gelen işgal ve istilalara, savaşlara sahne olmuştur. Sürekli saldırılara maruz kalmış, kendini uygarlıkta güçlendiren devletçi sistemler Mezopotamya ve Ortadoğu'yu ele geçirerek dünya hegemonyalarını yaratmak istemişlerdir. Bu durum ortaçağda da böyledir yakın çağda da böyledir. Hem doğudan hem batıdan hem güneyden Ortadoğu'ya dönük sürekli işgal ve istila seferleri olmuştur. Cengiz Hanlardan Timur'a kadar doğudan, Asya'dan gelen işgaller, saldırılar söz konusudur. İskender'den tutalım Roma'ya, onun ardından en son 19. ve 20. yüzyılda İngiliz, Fransız ve Alman saldırılarına karşı Batı'dan, Avrupa'dan gelen bir saldırı söz konusudur. Güneyden Arap ve Afrika'dan gelişme sağlayan, çıkış yapan düşüncelerin ve siyasi sistemlerin de bu uygarlık merkezini ele geçirme saldırıları sürekli yaşanmıştır. Mekke'den çıkış yapan Arap İslam imparatorluğunun bölgedeki yayılmasını da bu çerçevede ele almak gerekir.

Bu devletçi saldırıları elbette kendilerini belli düşünce akımlarıyla da temsil etmeye çalışmışlardır. Özellikle dini düşüncenin bu temelde kullanılması tarih içerisinde hep yaşanmıştır. Başlangıçta devletçi sistemin yarattığı baskı ve zulme karşı ezilenlerin birer kurtuluş ideolojisi biçiminde ortaya çıksa da dinler giderek sistem tarafından özümsenmiş, dolayısıyla da söz konusu hegemonya savaşının birer ideolojik aracı haline gelmişlerdir. Bu temelde ideolojik, askeri, siyasi hegemonya arayışı bölgede çok derin çelişkilerin oluşmasına, toplumları soykırımdan geçiren, sürgüne gönderen, dolayısıyla demografik yapıyı bile değiştiren sonuçların ortaya çıkmasına yol açan sonuçlar yaratmıştır.

Bu çerçevede kavmiyetçiliğin gelişmesinde Yahudiliğin rolü biliniyor. Yahudi Hıristiyan çelişkisi, Yahudi İslam çelişkisi bu tarihsel süreç içerisinde oluşmuştur. Dinsel farklılıklar da ciddi bir çelişki ve çatışma kaynağı olmuştur. Özellikle ortaçağda din savaşları Ortadoğu üzerindeki hegemonya savaşının temel ideolojik duruşunu ifade etmiştir. En son İslamiyet'in uzun süreli hâkimiyeti ortaya çıkmıştır. İslam ideolojinin siyasi yapılanması ve hegemonyası oluşsa da bu sefer onun içerisinde ortaya çıkan mezhepleşmeler, iç bölünmeler Ortadoğu'da farklı siyasi yapıların, imparatorlukların, devletçiklerin oluşmasına, Ortadoğu'nun bu kadar bölünüp parçalanarak savaş ve çatışma haline gelmesine yol açmıştır. Hem farklı mezheplerin kendi aralarındaki ideolojik askeri çatışmaları hem de bunlardan doğan yeni siyasi yapılanmaların İran ve Osmanlı imparatorluklarının kendi aralarında çelişki ve çatışmaları Ortadoğu'da sürekli bir savaş durumunu canlı tutmuştur. 1639'dan sonra göreceli bir barış durumu yaşansa da Osmanlı-İran çekişmesi farklı bir biçimde sürmüştür.

> "Bazılarının söylediği gibi bu Hıristiyan-İslam çatışması ya da Yahudi-İslam çatışması değildir. Bazıları uygarlıkları böyle tanımlıyorlar ve çatışmayı da böyle ortaya koyuyorlar. Bu doğru değildir. Bu yönlü tanımlamalar ve değerlendirmeler devletçi uygarlık sisteminin kendi iç çatışmasını her şeyin önüne koyması ve esas şeyi kamufle etmesi, maskelemesi, dolayısıyla da gerçeği saptırması anlamına geliyor. Evet, Ortadoğu'da bir uygarlık çatışması vardır, ama bu merkezi devletçi uygarlıkla demokratik uygarlık arasındaki bir çelişki ve çatışmadır. Yaşanan bütün çatışma ve savaşların altında kesinlikle bu vardır"

Kapitalizm milliyetçiliğinin uygarlığın merkezi olan Ortadoğu'yu ele geçirerek kapitalist devletçi sistem hegemonyasını Ortadoğu üzerinde kurmak istemesinin böyle bir tarihsel geçmişi vardır. Sonuçta günümüzde Ortadoğu hala uygarlık sisteminin merkezi olmaya devam etmektedir. Bu devletçi uygarlık açısından böyle olduğu gibi, demokratik toplum uygarlığı açısından da bu böyledir. O nedenle merkezi uygarlık kendi hegemonyasını Ortadoğu üzerinde kurmak istemektedir. ABD öncülüğünde yaratılmak istenen küresel hegemonyanın kendine birinci saldırı alanı olarak Ortadoğu'yu seçmiş olması, dünya hegemonyasını Ortadoğu'da öngördüğü büyük Ortadoğu Projesi üzerinde şekillendirmek istemesi bir tesadüf değildir. Bu, Ortadoğu'nun tarihsel önemini günümüzde de devam ettirdiği anlamına gelmektedir.

Günümüzde uygarlıklar arası bir savaşım vardır

Demokratik uygarlık etkenlerinin, güçlerinin her yerden daha canlı ve diri olarak bu coğrafyada yaşaması da bir tesadüf değildir. Bu da demokratik uygarlığın devletçi uygarlık saldırılarına karşı kendini her zaman bilinç ve örgüt olarak canlı tutan, geliştiren sahanın Ortadoğu sahası olmasından kaynaklanmaktadır. Bu açıdan da günümüzde uygarlıklar arası bir savaşım vardır, deniliyor. Bu yönlü bir çatışma Ortadoğu'da en canlı bir biçimde yaşanmaktadır. Bu bir gerçekliktir. Fakat bu medeniyetler çatışması, bazılarının söylediği gibi Hıristiyan-İslam çatışması ya da Yahudi-İslam çatışması değildir. Bazıları uygarlıkları böyle tanımlıyorlar ve çatışmayı da böyle ortaya koyuyorlar. Bu doğru değildir. Bu yönlü tanımlamalar ve değerlendirmeler devletçi uygarlık sisteminin kendi iç çatışmasını her şeyin önüne koyması ve esas şeyi kamufle etmesi, maskelemesi, dolayısıyla da gerçeği saptırması anlamına geliyor. Evet, Ortadoğu'da bir uygarlık çatışması vardır. Ama bu merkezi devletçi uygarlıkla demokratik uygarlık arasındaki bir çelişki ve çatışmadır. Yaşanan bütün çatışma ve savaşların altında kesinlikle bu vardır. Yaşanan çelişki ve çatışmaları buna göre tanımlamak gerekir. Böyle olursa doğru bir tanıma ulaşırız. Doğru bir çelişki ve çatışma tanımlaması gelişir. Dolayısıyla da barış arayışını sürdürmek, barış etkenlerini doğru tanımlamak, barış mücadelesini doğru bir anlayışa, örgütlülüğe, strateji ve taktiğe kavuşturmak mümkün olur. Bunun dışındaki yaklaşımlar kesinlikle doğru değildir.

Bu bakımdan esas olarak günümüzde temel çelişki bu temelde yaşanıyor. Bütün çatışma ve savaş etkenleri bu çelişkiye bağlıdır. Bir merkezi devletçi uygarlık ve bunun bölgeyi ele geçirme, hegemonya kurma çabası var. Bu merkezi devletçi uygarlığın kendi iç çelişkileri de var; bundan kaynaklanan çatışmalar da var. Fakat birincil olan, esas olan çelişki ve çatışma merkezi devletçi uygarlığın bölgeyi yeniden ele geçirme, küresel sistem egemenliğini kurma çabası ve bu doğrultuda yürüttüğü saldırıya karşı demokratik uygarlık güçlerinin kendi özgür ve demokratik yaşamlarını kurmak üzere geliştirdikleri bilinç, örgütlenme ve direnişler arasındaki çelişki ve çatışmadır.

Bu demokratik uygarlık güçleri de şimdi direniyorlar. Eskiye göre bilinçlerini daha çok geliştiriyorlar. Kendilerini daha fazla örgütlemeye çalışıyorlar. Devletçi uygarlık sisteminin iç çelişki ve çatışmalarından kendilerini daha çok kurtararak kendi özgünlüklerinde örgütlenme ve direnişi geliştirmeye yöneliyorlar. Günümüzde Kürdistan'da ulaşılan düzey, bölgenin diğer toplumlarında geçmişten beri çok sisteme kavuşmasa da bir doğal bilinç ve refleks olarak var olan duruşlar bunu temsil ediyor. Devlet dışında kalan toplulukların da tarihten bugüne kendilerini korumaları ve bu temelde geliştirdikleri bir komünal demokratik değerler söz konusudur. Temel çelişki ve çatışma da bu farklı değerler çatışması olarak ortaya çıkmaktadır.

Bunun yanında bir de devletçi uygarlık sisteminin kendi iç çelişkileri ve çatışmaları var. ABD'nin 'Büyük Ortadoğu Projesi' temelinde geliştirmek istediği küresel sistemle 20. yüzyılın ilk çeyreğinde İngiltere-Fransa önderliğinin kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirdiği, ama şimdi sistemle çelişen güçlerle yaşanan çelişki ve çatışma var. Bu da önemli bir çelişki ve çatışmadır. Ama bu birincil olan, esas olan değildir. Öyle görmemek ve tanımlamamak lazım. Devletçi uygarlık güçleri esas olanın, birincil olanın bu çelişki olduğunu söylüyor ve böyle bir bilinç oluşturmaya çalışıyor. Bu yanlıştır, yanıltıcıdır. Zaten egemenler egemenliklerini esas olarak da tarihi ve yaşanan olguları çarpıtma ve kendi egemenliklerini güçlendirme biçiminde ele alma temelinde geliştirmektedirler. Dolayısıyla demokratik uygarlık güçleri bu sahte, yanıltıcı anlayışı görmek, onu aşmak, onun dışına çıkmak durumundadır. Tabii ki devletçi uygarlık sisteminin kendi içinde bir çelişki ve çatışması vardır, ama çok derin ve köklü değildir, yüzeyseldir, sınırlıdır. ABD-Saddam yönetimi arasındaki çelişki böyledir. Taliban yönetimi arasındaki çelişki böyle bir karakterdedir. ABD ile El Kaide arasında var olduğu söylenen çelişki ve çatışma da böyledir. Aslında Filistin ve İsrail çelişki ve çatışması da bir yönüyle böyledir. Devletçi sistem ufku içinde yaşanan çatışmadır. Aslında sadece bunların değil, başta Türkiye ve İran olmak üzere Ortadoğu'nun bütün devletlerinin ABD sistemiyle bir çelişkisi var. ABD'nin geliştirmek istediği yeni küresel uygarlık düzeniyle geçmiş dönemden kalan ulus devlet sisteminin çelişkisi söz konusudur. Bölgenin egemen güçleri kendilerini en fazla böyle bir sistem içinde güç yapmışlardır. Şimdi bu durum sistemle çelişince ortaya çekişme ve çatışma çıkıyor.

Örneğin ABD ile Türkiye politikaları da her bakımdan uyuşmuyor. Kendi içlerinde bir politik çelişki ve çatışma var. ABD'nin Mısır'la, Suudi'yle, Ürdün'le ilişkileri de böyledir. Zaten ABD-İran çelişkisi çok daha derin, köklü ve güçlüdür. Ama bu çok derin, köklü görünen çelişkiler devletçi uygarlık sistemiyle demokratik güçler arasındaki bir çelişki değildir. Kapitalist devletçi uygarlığın günümüzde ulaştığı küreselden aşamayla kapitalist sistemin 20. yüzyıl başında ortaya çıkardığı ulus-devlet sistemi arasındaki bir çelişkiyi ifade ediyor. Ulus-devletin sistem önünde engel oluşturan yönleri aşılarak sistemin içine katılması, sistem içinde eritilmesi hedefleniyor. Fakat bu çelişki bir çatışmaya yol açıyor mu? Evet. 1990'ların başından bu yana böyle bir çatışma var. Körfez Savaşı bunun bir örneğiydi. Daha sonra 11 Eylül 2001'den sonra ABD'nin yeni atağıyla birlikte Afganistan ve Irak savaşları bu temelde gelişen bir savaş oldu. ABD öncülüğünde yürütülen küresel müdahale, Afganistan ve Irak örneklerinde olduğu gibi bazı yerlerde bir askeri müdahale savaş biçiminde geliştiği gibi, bazı alanlarda da ideolojik, ekonomik, siyasi müdahaleler biçiminde gerçekleşmiştir. Yaşanan gerçeklik, realite budur. Ancak burada statükocu güçlerin Ortadoğu'nun tarihsel değerlerini kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaya ve bu temelde kendini ayakta tutmaya çalıştığı görülmektedir. ABD aslında bu statükocu güçlere karşı savaş verip Ortadoğu'yu egemenliğine almak isterken, diğer yandan da Ortadoğu'nun demokratik komünal değerlerden kaynaklı gerçek gücünü kırmayı, bu uygarlığı da ezip kendi egemenliğini kurmayı hedeflemektedir.

İsrail Filistin çelişkisinin tarihsel boyutları var

Bu çatışmaya eklenen, İsrail-Filistin çelişkisi var. İsrail-Filistin çelişkisinin tarihsel boyutları var. Aslında Yahudi-İslam çelişkisi öncesinden de oluşan bir çelişki ve çatışma durumu. İslami ideolojiyle birlikte İslamiyet-Yahudilik çelişki ve çatışması olarak ortaya çıkıyor. Milliyetçiliğin ortaya çıktığı, geliştirildiği dönemde tarihsel Arap-İsrail çelişki ve çatışması daha güçlü bir biçimde ortaya çıkıyor. Kapitalist devletçi sistemin Ortadoğu üzerinde egemenlik kurarak dünya üzerinde yaratmak istediği hegemonya da İsrail devletinin 20. yüzyılın ortasında oluşturulma çabasıyla birlikte Arap-İsrail, Filistin-İsrail çelişki ve çatışmasına dönüşüyor. Bu çatışmanın tarihsel temeli güçlüdür; toplumsal boyutu da var. Hem İsrail açısından hem de

Filistin toplumu açısından bu çatışmanın toplumsal boyutu var. Fakat günümüzde gelinen noktada çatışan tarafların yaşadığı değişim ve evrime bağlı olarak günümüzde gelinen düzey, devletçi sistemin kendi iç çatışmalarından biri haline dönüşmesidir. Toplumsal boyut azalmıştır. Devletçi uygarlık sisteminin iç çatışması haline dönüşme boyutu daha ağır hale gelmiştir. Bu, Filistin özgürlük mücadelesinin geriye düşmesi, kendini devletçi sisteme kaptırması, ulus-devletçi bir özellik taşır hale gelmesi, ulus-devletçi zihniyet, ideoloji ve siyaset tarafından ele geçirilmesiyle ilgilidir. Geçmişte bu boyut sınırlıydı. Toplumsal boyut bununla birlikte canlı bir biçimde vardı. Ama günümüzde toplumsal boyut daha daralmıştır. Her ne kadar Hamas ve benzeri güçler kendilerine göre bir toplumsal boyut kazandırmaya çalışsalar da aslında o kadar güçlü değildir. Onlar da devletçi uygarlık sisteminin dışına çıkmış bir pozisyonda bulunmuyorlar. Dolayısıyla da Filistin direnişinin toplumsal boyutu daralmış; ulus devletçi boyutu daha çok etkinlik kazanmış durumdadır. Bu da Filistin-İsrail çatışmasının da tıpkı Irak-Afganistan savaşları gibi ABD'nin bölgeye dönük küresel hegemonya savaşının bir parçası haline gelme, ona eklemlenme durumunu ifade etmektedir.

Zaten küresel hegemonya savaşını yürüten güç ABD, İngiltere ve İsrail öncülüğüdür; böyle bir ittifak var. Yalnız başına ABD bu hegemonya savaşını yürütmüyor. Dolayısıyla Filistin-İsrail çatışması da sistemin içine bu temelde daha çok çekilmiş bulunuyor. Güncel palanda çatışmaya yol açan, savaşları ortaya çıkartan etken sanki esas olarak buymuş gibi gösterilmektedir. ABD, İngiltere ve İsrail öncülüğünün küresel devletçi sistem hegemonyasını yaratmak üzere Ortadoğu'ya geliştirdiği müdahale ve buna karşı ulus-devletçi zihniyetin, sistemin direnmesi öne çıkmaktadır. Bütün milliyetçi çatışmalar, dinci çatışmalar bu genel çatışma ile birleşmiş, bütünleşmiş durumdadır. Fakat bu işin bir yanıdır. Bizce esas yanı değildir. Bu durum kendini esas yan gibi göstererek aslında bölgede hegemonya savaşını başarıya götürmek istiyor. Esas çelişki, dolayısıyla esas çatışma ekseni ise aslında devletçi uygarlık sistemiyle demokratik uygarlık sistemi arasındaki çelişki ve bundan doğan çatışmalardır. Ortadoğu'da bu çelişki ve çatışmaların tarihsel de güncel de yaşandığı bir gerçektir. Her türden milliyetçi, ulus devletçi zihniyetle toplumların bir arada, kardeşçe, demokratik birlik içinde yaşama zihniyeti çelişiyor ve çatışmaya dönüşüyor. Yine dincilik milliyetçilikle birleşerek devletçi uygarlık sistemi elinde bir etken olarak kullanılıyor. Buna karşı demokratik toplumun ahlaki duruşu bir direnç ve mücadele alanı olarak ortaya çıkıyor.

Barış umudu en çok Ortadoğu'da güçlüdür

Toplumsal cinsiyetçiliğe karşı, devletçi uygarlık sisteminin geliştirmeye çalıştığı cinsiyetçi hegemonyaya karşı kadının özgür ve demokratik yaşam arayışı, bilinci, örgütü ve eylemi her geçen gün daha fazla gelişiyor. Yine milliyetçiliğin, dinciliğin, cinsiyetçiliğin geliştirdiği, kapitalist devletçi hegemonik sistemin esas dayanaklardan biri haline getirdiği bilimciliğe karşı, demokratik toplumun daha demokratik bir yaşam öngören zihniyet duruşu gelişiyor ve direniyor. Bu temelde bir çelişki durumu var mıdır? Vardır. Toplumlar, çeşitli etnik gruplar, dinsel ve kültürel topluluklar, ezilen sınıflar, aşiretler, kavimler, ulusal topluluklar ve hepsinin başında da ezilen cins olarak kadın Ortadoğu'nun bütün alanlarında hem ABD'nin geliştirmeye çalıştığı küresel hegemonyaya karşı hem de yüz yıldır yaşanan ulus-devlet hegemonyasına karşı onlarla çelişerek bir direnç ve mücadele içinde bulunuyor. Bazı alanlarda bu daha öne çıkıyor, daha bilinçli ve örgütlü hale geliyor, bazı alanlarda ise bu durum doğal refleks biçiminde ortaya çıkıyor. Belki çok gelişmiş bir zihniyete ve örgütlülüğe sahip değildir. Ama genel bir toplumsal duruş var; kadın duruşu var, ezilenlerin duruşu var, din ve kültür gruplarının, etnik ve ulusal toplulukların duruşu var. Bunlar demokratik karakterleri ve özlemleriyle ne ulus devlet milliyetçiliğini ve siyasi sistemini kabul ediyor ne de ABD'nin geliştirmek istediği yeni küresel sistemi kabul ediyor. İkisiyle de çelişki halindedir. İkisini de kendisini yok edecek bir saldırı olarak görüyor. Bunlara karşı zihniyet olarak, kültür olarak, yaşam tarzı olarak, ideolojik ve siyasi bilinç ve örgütlenme, buradan doğan eylem olarak kendini var ediyor, direniş ve mücadele içerisine giriyor.

Afganistan ve Pakistan toplumunun duruşunda da bu var. ABD ile çelişki içinde olan İran toplumunun duruşunda da var. ABD Irak savaşında Irak toplumunun duruşunda da bu vardır. İsrail-Filistin savaşında Filistin toplumunun duruşunda da vardır. Arap-İsrail çelişkisinde Arap toplumunun duruşunda da vardır. İsrail toplumunun da kendine göre bir demokratik duruşu vardır. Onu da demokrasi dışı saymamak lazım, hatta demokrasi bilinci daha da güçlüdür. Bütün bunların içerisinde bir de ulus devlet sistemiyle tam bir çelişki ve çatışma içinde olan, ABD'nin geliştirmeye çalıştığı sistemle de derin bir ideolojik ve siyasi çelişki ve çatışma içinde bulunan Kürt toplumunun mücadelesi de vardır. Öyle ki Önder Apo'nun geliştirdiği yeni düşünce, buradan doğan örgütlenme ve mücadeleyle birlikte Kürt toplumu Ortadoğu'da bütün demokratik toplum duruşunun öncüsü ve sembolü haline gelmiştir. Hem ulus-devlet sistemine karşı hem de ABD'nin geliştirmeye çalıştığı yeni küresel hegemonya sistemine karşı halkların yürüttüğü demokrasi mücadelesinin öncüsü haline gelmiş bulunuyor. Bu bilinç olarak da anlayış olarak da böyledir. Stratejik, taktik yaklaşımlar olarak da böyledir. Örgütlenme düzeyi itibariyle böyledir. En önemlisi de demokratik eylemi ve meşru savunma direnişini geliştirmesiyle böyledir. Kürdistan ve Kürt toplumu bu anlamda hem devletçi uygarlık sisteminin kendi iç çatışmasını öne çıkartarak gerçeği saptırmasına karşı, çelişkileri ve çatışmaları doğru ortaya koyarak doğrultucu bir alan olmaktadır hem de demokratik direnişin, demokratik uygarlık mücadelesinin bilinç ve eylem bakımından en güçlü yürütüldüğü bir öncü alan haline gelmiş durumdadır.

Bu karakterde olan Kürt Halkının Özgürlük Mücadelesi sistemi temelden çözmek için kadın özgürlük mücadelesini öne çıkartıyor, geliştiriyor. Kadının tarih içerisinden gelen devletçi uygarlık sistemine karşı duruşunu en ileri düzeyde geliştiriyor. Kürt Özgürlük Hareketi kavim ve ulusların da demokratik duruşunu temsil ediyor. Ezilen sınıfın, emekçinin, köylünün devletçi ve sömürü sistemine karşı mücadelesini temsil ediyor. Devletçi uygarlık sisteminin toplumları bölüp parçalayarak kendi içinde her toplumu çatıştırması ve toplumları birbiriyle çatıştırmasına karşı ulusal düzeyde demokratik birliği, demokratik ulus düzenini, bölgesel düzeyde demokratik ulusların kardeşçe demokratik birliğini öngörüyor, temsil

ediyor. Bu temelde devletçi uygarlık sisteminin içte bölücü ve çatıştırıcı duruşuna karşı bütün baskı altında tutulan, ezilen, sömürülenlerin kendi iç demokratik birliğini ve bölgesel düzeyde demokratik birlik sistemi içerisinde yaşamasını öngörüyor, geliştiriyor. Böyle bir mücadeleyi ideolojik, siyasi, örgütsel ve Meşru Savunma düzeyinde ve kültürel düzeyde sürdürüyor. Çatışma etkenleri, savaş olayları böyledir. Dikkat edilirse hem ulus devlet sistemi hem de küresel hegemonya sistemi böyle bir çatışma ortamını en fazla ortaya çıkaran etkenlerdir. Buna karşı demokratik uygarlık güçlerinin bilinç, örgütlenme ve eylemi ise savaşı sona erdirmeyi, barışı yaratmayı hedefliyor. Dolayısıyla demokratik uygarlık güçlerinin mücadelesi aynı zamanda bir barış mücadelesi olma özelliği taşıyor.

Bölgede savaş etkenlerinin daha ön planda olduğunu, barış girişimlerinin ise aynı etkinliğe sahip bulunmadığını belirttik. Şunu insan rahat söyleyebilir: Savaş etkenleri gerçekten de tüm güçlerini ortaya koyacak düzeyde pratikleşmişlerdir. Yapabileceklerinin azamisini yapıyorlar. Bunun karşısında barış etkenleri potansiyel olarak çok güçlüdür. Dünyanın her yerinden fazla Ortadoğu'da güçlüdür. Tarihsel gücü var, toplumsal gücü var. Henüz yeni yeni adımlar atılıyor. Şimdi var olan potansiyel bir duruştur, ama onun bilinç, örgüt ve eyleme dönüşmesi henüz güçlü bir biçimde gerçekleşmiş değildir. Ama bu demek değildir ki hiç aktifleşmeyecek, bu potansiyel harekete geçmeyecek. Hayır, bu potansiyel aktifleşme ve harekete geçme özelliği taşıyor. Eğer bunun bilinci derinleştirilirse, böyle bir bilinç temelinde örgütlü bir çaba yürütülürse, önümüzdeki dönemin belirleyici gücü olarak bu barış potansiyelinin aktifleşme durumu yaşanabilir. Bu bakımdan barış umudu en çok Ortadoğu'da güçlüdür. Henüz çok güçlü bir mücadeleye dönüşmüyor olsa da potansiyeli güçlüdür.

Hem ulus- devlet sisteminin hem de ABD'nin geliştirmeye çalıştırdığı yeni küresel hegemonya sisteminin, merkezi uygarlığın yeniden yapılanmasının barış içermediği, barış temelinde olmadığı, çatışmaya dayalı bir hegemonik sistem yaratmayı öngördüğü tartışmasızdır. Dolayısıyla o alanda barış aranmamalıdır. O alanda söylenen barış sözcüğü sahtedir, yalandır. Toplumları, insanları aldatmaya dönüktür. Herkes bu durumu görebilir ve anlayabilir. Tarih içerisinde oluşan devletçi sistemin toplumlara karşı, kadına karşı, ezilen sınıflara karşı, aşiret ve kavimlere, etnisiteye karşı bir savaş durumu olduğunu belirttik. Mevcut savaş durumu günümüzde çok daha ileri bir boyut kazanmış olarak sürüyor. Bu hem ulus devlet sisteminde var hem de yeni küresel sistemin kendisinde var. Sistemin halklara karşı yaşadığı savaş durumu bir toplum kırım durumudur. Önder Apo Özgürlük Sosyolojisinde bunu toplum kırım olarak tanımladı ve kapitalist devletçi sistemin bu toplum kırımı en ileri düzeye çıkardığını ifade etti. Eskiden ilk çağda ve kısmen ortaçağda bu durum sadece savaşlarla olurdu; fiziki katliamlarla gerçekleşirdi. Kapitalist egemenlik sisteminde ise fiziki katliamların yanında savaşların yanında toplum kırım esas olarak ideolojik, psikolojik, ruhsal, kültürel katliam olarak ortaya çıkıyor. Hatta işin bu boyutu çok daha fazla öne çıkmış ve gelişmiş bulunuyor. Toplum kırım, soykırım sadece fiziki katliam olarak gerçekleşmiyor; tam tersine ondan daha fazla ruhsal katliam olarak, manevi katliam olarak, insanın duygu, ruh, düşünce dünyasını yok etme biçiminde bir ruhsal katliam, düşünsel katliam, duygusal katliam olarak gerçekleşiyor. Bir kültürel katliam olarak gerçekleşiyor.

Arap devletleri birbiriyle çatışma halindeler

Mevcut durumda yaşanan bilimsel teknik gelişme devletçi uygarlık sistemine, insanlığa karşı bütün bu alanlarda saldırı yürütme imkânı veriyor ve bu saldırı da en ileri düzeyde, en yaygın bir düzeyde kullanılıyor. Bu insanlığın her gün yakından duyumsadığı ve yaşadığı bir gerçektir. Dolayısıyla da devletlerin toplumlara karşı, insanlara karşı savaş ve soykırım yürütme gerçeği tarihin bütün dönemlerinden çok daha fazla kapitalist devletçi sistem eliyle ortaya çıkmış bulunuyor. Bu çerçevede savaşlar daha genişlemiştir, daha büyümüştür. Ne kadar devletlerin küçülmesinden söz etseler de devletler daha büyümüştür, daha organize hale gelmiştir, daha örgütlüdür. Aslında birey ve toplumu tümüyle her yönüyle maddi alanda olduğu kadar manevi alanda da egemenlik altına alıp tamamen bitirmeyi öngören bir güce ulaşmıştır. Hedefi de budur yapılanışı da buna göredir. Devletçi sistem insanı o kadar cüceleştirmiş, kendisi o kadar büyümüştür ki artık ne toplumlar ne de yerküre bunu kaldırabiliyor. Ekolojik felaket o düzeye çıkmıştır ki kendilerine başka yerler aramaya çalışıyorlar. Çünkü bu sistemi ekoloji de toplumsal doğa da taşıyamıyor, kaldıramıyor.

Bu gerçeklik, devletçi sistemin barıştan, demokrasiden tümüyle uzaklaştığını, onun bir bütün olarak bir savaş gücü, bir saldırı gücü haline geldiğini, bir tahrip etme, bir yok etme gücü haline geldiğini gösteriyor. Doğaya karşı tahrip, insana karşı tahrip, topluma karşı tahrip! Hepsini tahrip etmeyi ifade ediyor. Bu bakımdan da devletçi sistemin barış geliştirme, barışa yol açma durumu söz konusu değildir. Diğer yandan kendi iç çatışmalarına baktığımız zaman güncel planda, öyle bir barış arayışı da yoktur. İster Filistin-İsrail çatışmasına bakalım, ister ABD'nin Ortadoğu'ya müdahalesi, ABD-El Kaide çatışması, Irak çatışması, Afganistan-Pakistan çatışmasına bakalım, ABD-İran çelişki ve çatışmasına bakalım bütün bunlarda barış arayışından çok çatışmayı geliştirme, derinleştirme, çatışmaya dayalı bir sistem oluşturma arayışı daha çok ön plandadır. Bu çatışmaların barışa bağlı olması, barışı yaratması ve istemesi gibi bir hedefi yoktur. Böyle bir özelliği ve içeriği yoktur. Tam tersine çatışmayı geliştirme, derinleştirme, çatışmaya dayalı olarak kendi varlıklarını ve egemenliklerini sürdürme biçiminde bir yaklaşıma sahiptirler. Bu da çatışma yönetimi, savaş yönetimi olmaları anlamına geliyor.

Ulus devlet yapılarının ister küresel politikalarla yaşadıkları çelişkilere isterse kendi aralarında yaşadıkları çelişki ve çatışmalara bakalım hepsi birer savaş yönetimi durumundadırlar; kriz yönetimi durumundadırlar. Arap devletlerine bakalım, sözde Arap Birliği var, ama birbiriyle çatışma halindedirler. Arap devletlerinin Türkiye'yle İran'la, diğer devletlere karşı duruşları çelişki ve çatışma durumundadır. Öyle birlik oluşturma, barış yaratma gibi bir arayışları söz konusu değildir. Mevcut devletçi sistemlerin egemenlik kurdukları toplumlarla ilişkilerine baktığımızda da sadece diktatörlük gerçeğini görürüz. Askeri diktatörlükler, bireysel diktatörlükler, oligarşik diktatörlükler. Hepsi bir savaş yönetimidir. Tam bir polis ve asker devleti olma özelliği taşıyorlar. Ortadoğu'daki bütün devletlerin en belirgin ve başat duruşları ve özellikleri budur. Bu da bir savaş yönetimi, toplum üzerinde savaş yönetimi, savaş sistemi olma, onu temsil etme anlamını ifade ediyor. Bu bakımdan mevcut devletçi sistemin barış yaratma gibi bir derdi yoktur; onlar savaş vermekle uğraşıyorlar.

Pratik olarak da baktığımızda zaten sistemin barışı geliştirme durumunun olmadığı açıktır. Güya 20 yıldır Filistin'de barış projesi uygulanıyor; Filistin-İsrail çelişki ve çatışmasını sona erdirerek sözde barış yaratılmaya çalışılıyor. Ama ortada oluşmuş bir barış diye bir şey yok; tam tersine Filistin İsrail çatışması daha derin, daha keskin biçimde sürüyor. Filistin'de bırakalım Filistin'in İsrail'le barıştırılmasını, Filistin ikiye bölündü.

Kendi arasında bir çelişki ve çatışma durumu daha çok yayıldı. Filistin halkı üzerinde baskıların artması yanında, bu bölünme sorunları daha da çıkmaz hale getirdi. ABD'nin Irak'la İran'la çelişki ve çatışmaları da bir çözüm ve barış getirmekten çok uzaktır. Saddam yönetimi topluma karşı bir savaş durumuydu. Ama şimdi oluşan yönetim de farklı bir karakterde değildir. Daha fazla bir savaş durumu, çelişkileri daha çok derinleştirmiş, daha çok çatışır hale getirmiştir. Afganistan-Pakistan'a bakalım, savaşın sona ermesi, barışa ulaşma diye bir şey yoktur. Savaşta daha çok derinleşme, savaşa dayalı olarak tarafların kendilerini örgütleyip yaşatma durumları daha başattır. Savaş olmazsa bu güçler yaşayamazlar. Ne küresel sistemin müdahale güçleri etkili hale gelebilirler ne de mevcut ulus-devletler varlıklarını sürdürebilirler. Halkların demokratik direnişi karşısında yerle bir olup giderler. Onlar aslında halkların demokratik birlik ve barış mücadelelerini yok edebilmek, bilinç ve örgütlerini köreltebilmek için bu savaşı, çatışmayı süreklileştirme, geliştirme, daha da yaygın kılmaya ihtiyaç duyuyorlar.

Özgürlüksüz ve demokrasisiz bir barış olmaz

Elbette devletçi uygarlık sistemi egemenliğini sürdürdükçe, o saldırılarını devam ettirdikçe bu bölgede çatışma ve savaş devam edecektir. Ne yazık ki günümüzün bir realitesi budur. Bunu böyle görmemiz, çözümlememiz, barış mücadelesini, barış tutumunu bu gerçeği görme temelinde geliştirmemiz gereklidir. Başarılı bir barış mücadelesini vermek, onun bilincini, örgütünü, eylemini geliştirmek ancak bununla mümkün olur. Demek ki bir barış olacaksa bu ancak halkların demokrasi mücadelelerini geliştirmeleriyle mümkündür.

Tabii ki ezilen, baskı altında olan sınıfların köle sınıf olmaktan çıkarak özgür, demokratik birey haline gelme doğrultusundaki mücadeleleri elbette barış mücadelesini, demokrasi mücadelesini temsil ediyor. Bunlarla birlikte tabii ki en büyük barış ve demokrasi mücadelesi toplumsal cinsiyetçiliğe karşı kadının bilinç ve örgütlülük temelinde yürüttüğü mücadeledir. Kadın özgürlük mücadelesi en temel ve en büyük barış ve demokrasi mücadelesini ifade ediyor. Toplumsal barış ve demokrasinin en temel gücü olarak kendini ortaya koyuyor. Ancak bu temelde bir bilinçlenme, örgütlenme ve mücadele gelişirse barış daha güçlü bir biçimde sağlanır. Bölgede barışı ancak bu tür demokratik mücadelelerin bilinç ve örgütlülük temelinde gelişmesiyle elde edebiliriz.

Barış mücadelesinin en temel bileşenlerinden biri de devletçi sistemin toplumla doğa arasındaki dengeyi yıkmasına karşı toplumla doğa arasında dengeyi yeniden sağlamayı hedefleyen toplumsal ekolojik mücadeledir. Önder Apo, en temel bilinç ekolojik bilinçtir diyerek bu bilinçle özgürlük ve demokrasi arasında doğrudan bir bağ olduğunu ortaya koymuştur. Nitekim ilk barış hareketlerinin kadın ve toplumsal ekolojik hareketler çerçevesinde gelişmesi tesadüfi değildir. Bu açıdan özgürlük ve demokrasi genleri olan toplumsal ekolojik bilinç ve bu temelde kapitalist sisteme karşı mücadele de en temel barış mücadelesidir. Bu nedenle toplumsal ekolojik bilinci geliştirmek, demokrasi, özgürlük ve barış yanlılarının en önemli hedeflerinden olmalıdır.

Özgürlüksüz ve demokrasisiz bir barış olmaz, birlik olmaz. Barış, çeşitli kesimler arasında, halk toplulukları arasındaki ancak özgürlük ve demokrasiyle sağlanır. Bu bakımdan da özgürlük ve demokrasi mücadelelerinin gelişimi barış için önemli ve hayati bir değer taşıyor. Bunları görmemiz ve bu temelde bir mücadeleyi geliştirmemize gerek vardır. Peki, bölgede böyle bir mücadele gelişiyor mu? Bunun dayanakları var mı? Var olduğunu ifade ettik. Potansiyel olarak çok güçlü bir biçimde var. Bölge kadınının özgürlüğe, demokrasiye susamışlığı, Sümer köleciliğinden bu yana gelen, köleleştirmeye karşı öfkesi ve kini temelinde diğer alanların hepsinden çok daha güçlüdür. Her ne kadar ezilmiş, bastırılmış olsa da bu bin yılları içine alan ezilmiş ve bastırılmışlığın yarattığı bir de özgürleşme istemi, talebi var. Diğer yandan ezilen, baskı altına alınan sınıfların böyle bir arayışı var. Köylü toplumu özgürlük istiyor, çok tortu işlerde çalıştırılan işçi kesimi özgürlük istiyor.

Barış için diğer bir büyük bir potansiyel ise Ortadoğu'da güçlü olan ve komünal demokratik değerlerin taşıyıcılarından biri olan etnisitenin duruşudur. Kabile, kavim, aşiret toplulukları; çeşitli dil ve kültürel topluluklar, ulusal azınlıklar, demokratik ulus haline gelme arayışları ve bunun temeli olan tarih boyunca bütün devletçi sistemlere karşı direnmiş olan etnisite bugün de en güçlü bir direnme potansiyelini temsil ediyor. Potansiyel olarak bunlar var. Çok bilinçli, örgütlü bir eyleme dönüşmese de Ortadoğu'da böyle bir toplumsal duruş ve direncin var olduğu bilinmelidir. Bu anlamda ikinci bir Ortadoğu var. Bir demokratik Ortadoğu var. Fakat bilinç ve örgütlenmesi zayıftır. Egemen hale gelmemiş, ama potansiyel bir direnç olarak bulunmaktadır. Devrimci mücadelelerin, demokrasi mücadelelerinin görevi: bilinç ve örgüt haline gelememiş bu potansiyel duruşa bilinç ve örgüt aşılayarak onu aktif hale getirmek, eyleme dönüştürmektir. Doğru devrimci anlayış, devrimci mücadeleler, toplumsal dönüşümü sağlayacak mücadeleler böyle pratikleşir. Böyle bir bilinç ve örgütlülük geliştirme bakımından bölgedeki durum neyi ifade ediyor? Hiç kuşkusuz bu çerçevede ele almak gerektiğinde Kürdistan'daki gelişmeleri birinci planda öne çıkıyor. Kürdistan bu konuda Ortadoğu'nun genel durumunun ve bu yönlü gelişmelerin önüne geçmiş durumdadır.

Kürt halkının duruşu, mücadelesi, bilinci bütün halkların önündedir. Demokrasi bilinci, örgütlülüğü ve eylemi bakımından öncülük konumuna gelmiştir. Bunu kiminle sağlıyor? Elbette ki Önder Apo gerçeğiyle sağlıyor, PKK öncülüğüyle sağlıyor. Önder Apo'nun geliştirdiği bilinç, örgüt ve eylem düzeyi, PKK ve Kürt halkının gelmiş olduğu düzey, barış ve demokrasi mücadelesinde Kürt halkının Ortadoğu'ya öncülük etme düzeyidir. Bu, Ortadoğu'da potansiyel olarak var olan özgürlük ve demokrasi gücüne bilinç, örgüt ve eylem aşılama düzeyidir. Kürt halkı, Kürt özgürlük ve demokrasi mücadelesi Ortadoğu'yu şimdi bu temelde etkiliyor. Bunu neyle yapıyor? Birincisi, Önder Apo'nun geliştirdiği teorik çözümleme düzeyiyle yapıyor. Yeni Önderlik savunmalarının Ortadoğu dillerine çevrilip yayınlanması, Ortadoğu aydınları ve halkları içerisinde Türk, Arap, Ermeni, Süryani aydınları ve halkları içerisinde yeni bir bilinç yaratıyor. Bu yönlü yoğun bir istek var; arayış var ve bilinç oluşturma mücadelesi vardır.

Diğer yandan geliştirdiği özgürlük mücadelesiyle Kürt halkı bunu yapıyor. Bu mücadeleyi en başta da Ortadoğu'daki gelişmelerin önünü alan bugünkü Türkiye sistemine karşı yürütüyor. Bununla birlikte İran-ulus devletine, Suriye, Irak ulus-devletine karşı da bu mücadeleyi yürütüyor. Kürt halkı bugün Türk, Arap, Fars ulus devlet sistemlerine karşı bir özgürlük ve demokrasi mücadelesi içindedir. Bunu demokratik eylemlilik temelinde yapıyor; demokratik serhıldanı geliştirerek sürdürüyor. Meşru savunma savaşı temelinde yapıyor. Meşru savunma çizgisinde gerillayı örgütleyip eyleme çekerek yapıyor. Meşru savunmaya dayalı bu demokratik siyasi mücadele de günümüzde Türk, Arap, Fars toplumunu derinden etkiliyor. Diğer toplumları da etkiliyor. Kürt özgürlük ve demokrasi mücadelesinin böyle bir etkileme durumu vardır. Kürt halkının içinde bulunduğu demokratik direniş düzeyi böyledir.

Kürt Özgürlük Hareketi Ortadoğu'da demokrasi potansiyelini harekete geçiriyor

Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesinin kurmaya yöneldiği sistem yeni bir sistemi, yeni bir Ortadoğu'yu temsil ediyor. Daha doğrusu devletçi Ortadoğu sistemine karşı potansiyel olarak var olan demokratik uygarlık duruşunu bilinçlendirme ve eyleme yöneltmeyi ifade ediyor. Potansiyel barış ve demokrasi güçlerine barış ve demokrasi bilincini, örgütlülüğünü ve eylemini taşıyor. Teorik olarak Önder Apo'nun geliştirdiği savunmaların okunmasıyla bunu yapıyor; pratik olarak meşru savunma temelinde geliştirilen demokratik eylemliliğin etkisiyle bunu yapıyor.

Bu çerçevede bölge toplumlarının, kadınlarının, gençlerinin, emekçilerinin, aydınlarının etkilenme durumu vardır. PKK bölge toplumları içerisinde yayılan bir güçtür. Elbette bu etkilemeler henüz Kürt toplumunu etkileme düzeyinde değildir. Fakat başta Türkiye toplumu olmak üzere gittikçe gelişen ve yayılan bir etkileme yönü vardır. Bu yeni bir gelişmeyi temsil ediyor Ortadoğu'da. Giderek gelişecek ve yayılacak bir özelliğe ve güce sahip bulunuyor. Zaten ister ulus devlet geriliciliği olsun isterse kapitalizmin küresel hegemonya saldırısı olsun Önder Apo'nun ve PKK'nin geliştirdiği bu yeni barış ve demokrasi hareketinden büyük korku, ürküntü duyuyorlar. Bunu engellemek için çaba harcıyorlar ve kendi aralarındaki çatışmaları azaltarak buna karşı birlik yaratıyorlar. Birçok alanda böyle bir durum ortaya çıkıyor. İşte en son 2007-2009 arasında bunu yaşadık. PKK ortak düşman ilan edildi. Bu temelde ABD, Türkiye, İran ve diğer Ortadoğu güçleri Suriye ve Irak birleştiler ve ortak saldırılar yürüttüler. Bu ortaklaşmalar ve saldırılar, gerçek barış ve demokrasi hareketinin bölgeyi etkilemesini, bölgeye yayılmasını engellemek, önünü almak için devletçi uygarlık sisteminin bütün biçimlerinin el birliği edip karşı durmasını ifade etmektedir. Özgürlük ve demokrasinin gelişmesinde kendi sonlarını görenler zorlandıkça her zaman böyle bir yola baş vuruyorlar. Bununla birlikte tabii birçok alanda potansiyel durumda bulunan demokrasi güçlerinin çeşitli biçimlerde Kürt toplumunun mevcut bilinç ve örgütlülüğüyle tam bir uyum içinde olmasa da farklı düzeylerde bir eylemlilik içinde olma gerçeği de bulunmaktadır.

Irak'ta da toplumlar, halklar, direnen kesimler var. Filistin halkının direnişinin demokratik boyutu vardır. Arap toplumunun çeşitli kesimleri, kadınları, emekçileri direniyorlar, özgürlük istiyorlar, demokrasi istiyorlar, mevcut ulus-devlet sistemini değişime zorluyorlar. Türkiye toplumunda ciddi bir demokrasi arayışı ve mücadelesi vardır. Ulus-devlet hegemonyasının, faşizan yönetimin bütün baskı ve saldırılarına rağmen sol demokratik güçler başta olmak üzere, liberal, muhafazakâr düzeyde de olsa demokrasi arayışçılığı vardır. AKP bu gerçeği görüp bu özlemleri karşılarım iddiasıyla topluma seslenip iktidara geldi. AKP'ye bu düzeyde destek verilmesi, toplumun ne kadar barış ve demokrasi istediğinin göstergesidir. Aslında demokratik ve özgürlükçü bir karakteri olmadığından AKP toplumun isteklerini karşılayamadı. Bu nedenle de oyaladı ve kendi gerçeğini gizlemeye çalıştı. Ama AKP'nin toplum tarafından barış ve demokrasi getirsin, sorunları demokratik temelde çözsün diye desteklendiği tartışma götürmez bir gerçekliktir.

Güney Kürdistan'da Goran grubu da özgürlük ve demokrasi özlemlerine seslenerek sistem içinde gücünü arttırmıştır. Bu sonucun alınmasında Özgürlük Hareketi'nin büyük bir etkisi vardır. Goran grubunu oluşturanlar '70'li yıllarda sol bir söyleme sahiptiler. Ancak o zaman Güney Kürdistan'daki iki büyük siyasi güç bu tür eğilimlerin gelişmesine fırsat vermemiştir. Nitekim bu grubu oluşturanlar YNK içine alınmış ve etkisizleştirilmişlerdir. Zaman içindeyse Avrupa'nın etkisiyle eski düşüncelerini bırakıp Batı etkili bir demokrasi ve özgürlük anlayışını benimsemişlerdir. İşte bu güçler Özgürlük Hareketinin etkisi, KDP ve YNK'nin antidemokratik karakteri ve toplumun ihtiyaçlarına cevap vermemesi sonucu yeni bir güç olarak ortaya çıkmışlardır. Bu gelişmeyi Özgürlük Hareketi'nin etkisi ve Ortadoğu genelindeki demokrasi ve özgürlük arayışının bir sonucu olarak görmek gerekiyor. Tabii ki Güney Kürdistan'da da eskiden beri belirli düzeyde var olan bu tür dinamikler vardı ve sözünü ettiğimiz etkenler çerçevesinde harekete geçmişlerdir.

İran'da da demokratik ve özgürlükçü bir dinamiğin var olduğu görülmektedir. İran toplumunun demokratik yönünün çok daha güçlü olduğu, toplumsal dönüşümü, devrimi daha fazla tarih içerisinde geliştirdiği biliniyor. İran bu yönüyle Ortadoğu'da sivil topluma dayanan dinamik güçlerin var olduğu ülkelerin başında geliyor. Günümüzde de en son seçimlerde ortaya çıktı ki İran'da gençler ve kadınlar daha çok demokrasi istiyorlar, daha çok özgürlük istiyorlar, daha fazla refah ve adalet istiyorlar. Bu istemlerini demokratik toplum oluşturma temelinde bir ideolojiye kavuşturamamış olsalar da devletçi bilinç hala bu tür arayışların üzerinde egemen olsa da bunun bir demokratik toplum direnişi olduğu tartışma götürmezdir.

Suriye'nin de bölgedeki gelişmelerden azade olduğunu söyleyemeyiz. Bu gelişmeler mutlaka Suriye'yi de etkilemektedir. Belki bazı etkenler bu özlemlerin açığa çıkmasını frenlese de, böyle bir potansiyelin olduğunun kabul edilmesi ve o çerçevede bir örgütlülük ve mücadele stratejisinin benimsenmesi gerekmektedir. Zaten Kürtler bu ülkede Türkiye'de olduğu gibi en temel demokrasi gücüdürler. Suriye'nin demokratikleşmesinde ve demokratik birlik içinde yeni bir Suriye'nin ortaya çıkarılmasında tarihsel bir rol oynama gücüne sahiptirler. Tabii ki bu güçlerini Ortadoğu gerçekliğine bağlı olarak ve Arap halkıyla kardeşçe birliği esas alma temelinde kullanacaklardır. Böylece Suriye'yi de Ortadoğu'nun demokratik ve barışçıl bir coğrafyası haline getireceklerdir.

Ortadoğu halklarına layık olan bir mücadele geliştireceğiz

Diğer alanlarda da Pakistan, Afganistan, Hindistan hattında da demokrasi ve özgürlük özlemleri kuşkusuz bulunmaktadır. Afganistan'da cemaatler ve çeşitli örgütlenmeler var. Bunların da direndiği görülmektedir. Taliban direnişi aslında biraz da aşiret topluluklarının, cemaatlerin direnişidir. Onun içerisinde demokratik boyut var. Her ne kadar Taliban ulus-devletçi bir sistemi öngörüyor ve dinsel bir dogmatizm içinde olsa da aslında dayandığı zemin demokratik toplumcu zemindir. Pakistan'da da benzer durumlar var. Üstten bir ulus-devlet gerçekliği ordu tarafından dayatılıyor. Ama toplumlar içinde demokratik toplumcu karakter çeşitli biçimlerde kendini açığa vuruyor. Bütün bunlar bir demokrasi ve özgürlük duruşunu ifade ediyor. Bütün bunlar barış gücüdürler. Mevcut özgürlük ve demokrasi bilinci geliştikçe, örgüt ve eyleme dönüştükçe, etkinliğini arttırdıkça bu da bölgede barışın, kardeşliğin ve birliğin gelişmesi demektir.

Toplumların kendi içinde de, toplumlar arasında da barış, kardeşlik ve birlik ancak özgürlük ve demokrasiyle gerçekleşebilir. Özgürlük ve demokrasi bilincinin, örgüt ve eyleminin gelişip güçlenmesi toplumları kendi içinde de birbiri arasında da Ortadoğu düzeyinde de barışa ve kardeşliğe götürür. Demek ki özgürlük ve demokrasi mücadelesiyle barış mücadelesi bu düzeyde iç içe geçmiştir, birleşmiştir. Her özgürlük ve demokrasi duruşu, mücadelesi aynı zamanda bir barış mücadelesidir. Tüm bunlar savaşa karşı, çatışmaya karşı, hegemonyaya karşı, tekelciliğe karşı bir barış, kardeşlik, birlik mücadelesidir. Bu birlik geliştikçe, örgütlülük oluştukça kendi içinde bölgesel dayanışmaya gidildikçe giderek demokratik Ortadoğu birliğine ulaşılacaktır. Bu, halkların barış içerisinde kardeşçe, özgür ve demokratik birlik içinde yaşadıkları bir birlik olacaktır. Bu mücadeleler halkları Demokratik Ortadoğu Birliği içinde yaşamaya götürecektir. Kürt Özgürlük Hareketi'nin hedefi de budur. Mücadeleyi de bu temelde yürütüyoruz. Böyle bir mücadele bilinçli ve örgütlü bir biçimde geliştirildikçe ve birlik eğilimini sabote eden güçler etkisizleştirildikçe çok zamana yayılmadan Ortadoğu toplumlarının tümünü kucaklayıp bölge halklarının barış, özgürlük ve demokrasi mücadelesini ortak bir çizgiye çekerek güçlü bir demokratik birlik hareketinin bölgede gelişeceğine inanıyoruz.

PKK ve Kürt halkı olarak böyle bir mücadelenin gelişmesini hızlandırmak, kendi mücadelemizi bunun bir parçası yapmak, mücadeleyi bölge halklarına yaymak, dolayısıyla Ortadoğu'nun barış, özgürlük ve demokrasi mücadelesini daha güçlü ve hızlı gelişen bir olgu haline getirmek için çalışıyoruz. Kürt halkının mücadelesinin bu konuda etkili olduğu, rol oynadığını görüyoruz. Bu da bizi mutlu ediyor, inancımızı daha çok güçlendiriyor. Dolayısıyla da mücadele azmimizi ve kararlılığımızı biliyor. Bu umutla, inançla, kararlılıkla da Kürt halkının önümüzdeki süreçte mücadelesini daha çok büyüteceğine ve zafere taşıyacağına inanıyoruz. Kürt halkının özgür ve demokratik yaşamı geliştirmesi, demokratik ulus, demokratik toplum haline gelmesi Ortadoğu'da demokratik uluslar birliğini, demokratik toplum birliğini geliştireceğine de inanıyoruz. Bu inançla ve tüm gücümüzle Ortadoğu halklarına layık olan bu mücadeleyi önümüzdeki süreçte de geliştireceğiz.

Abdullah Öcalan

KÜRTLER AKP İLE KONTROL EDİLMEK İSTENİYOR

Ben ahlak adamıyım, ahlakım güçlüdür. Ben onur savaşçısıyım. Benim ilişkilerimde ilkeler esastır. Böyle ucuz siyaset yaparak en fazla kendilerini kandırırlar. Ben bu tür şeylere kanmam.

Bu mesele patlak lastik meselesi haline getiriliyor. Hani arabanın lastiği patlar hemen yedeğiyle değiştirirsin, yola bu şekilde devam edersin. Siyasete bu kadar teknik yaklaşılmaması gerekir. Çok dar ele alınıyor bu parti çalışmaları. Yeni bir partiyi böyle lastik değiştirir gibi hemen kuramazsınız. Beş on tanesini zaten kapattılar. Yine bunu da kapatırlar. Anayasa Mahkemesi olduğu yerde duruyor, kapatacaklar, buna engel olabilecek misiniz? Hayır. Defalarca söyledim bu meseleler ciddi meselelerdir. Benim siyaset anlayışım demokratik siyaset anlayışıdır. Savunmalarımda yeterli ve detaylı bir şekilde işlemiştim, neden anlaşılmıyor. Siyasetin demokratikleştirilmesi ve içinin doldurulması gerekmektedir. Yoksa mesele şekil meselesi değildir. Yine söylüyorum, bu meseleye patlak lastik meselesi gibi yaklaşılamaz. Bir parti kapatmaya bu kadar basit bir yorum ve bakış açısıyla bakılamaz. Mesele teknik bir mesele değil, anlayış meselesidir. Anayasa Mahkemesi tüm partileri kapattı, sanırım bu beşinci veya altıncısıdır, bunu anlamak lazım. Böyle aç kapatla olmaz, siyaset böyle yürütülemez. Bu sorun yüzyılların sorunudur. Anadolu ve Kürdistan insanı aç, sefil, işsiz bırakılmış bir durumda. Bu sorunun çözülememesinden dolayı maddi ve manevi devasa kayıplar var. Bunlar görülmeden, anlaşılmadan siyaset yapılamaz.

Ben burada tespitler yapıyorum, öyle iddia edildiği gibi talimat vermiyorum. Benim buradaki önderliğim, sosyolojik önderliktir. Burada siyasi-pratik önderlik yapacak koşullarım da yoktur. Buradan bunu yapmaya çalışmak ahlaki de değildir. Bu koşullarda talimat veremem, bu mümkün de değildir, ancak sosyolojik önderliktir benim yaptığım. Hem bu önderlik tarzı sadece bugün için geçerli değildir, bu önderlik yüz yıl sonra da, bin yıl sonra da etkisini sürdürür, etkisini sürdürecek bir önderliktir.

Sönmez Köksal, Öcalan "kolektif hak istiyoruz" derse bu iş bitmez, savaş 25 yıl daha devam eder diyor. "kolektif haklar istemeyin" demek ne demek. İki insanın yan yana gelmesi bile bir kolektivizmdir. Bu mesele, bir toplumun meselesidir. Toplum dediğiniz şey de kolektif bir oluşumdur. Savaş 25 yıl daha sürecekmiş diyor. Bunları tanımazsanız isterse elli yıl, beş yüz yıl, bin yıl sürsün, kolektif hakları tanımazsanız sürer. Bunların söyledikleri ciddiye alınamaz. Kürtler kolektif haklarından vazgeçmez, gerekirse bu savaş elli sene de beş yüz sene de sürer. Biz bu haklarımızdan vazgeçmeyiz. Sen benim dilimi yasaklıyorsun. İnsanlar kendi çocuklarını kendi kültürleriyle kendi dilleriyle yetiştiremiyorlar. Kendi çocuklarımızı kendi kültürümüzle, kendi dilimizle yetiştiremiyoruz. Bu çok korkunç ve kabul edilemez bir yaklaşımdır. Binlerce insan şehit düştü, yaşamlarını yitirdi, hala insanların kanı akıyor, binlerce insan tutuklandı, bunlar bireysel haklar için midir? Bu ciddiyetsiz bir yaklaşımdır. O önce kolektif ve bireysel hakkın ne olduğunu öğrensin, anlasın. Kolektivizmin ne olduğunu biliyor mu? İki kişinin bir araya gelmesiyle bile kolektivizm olur. Toplum bireylerden oluşur. Toplum olmadan bireylerin tek tek hiç bir anlamı kalmaz. Ancak toplumu olan bireylerin anlamı vardır. Toplum söz konusuysa ve varsa bunların kolektif hakları da vardır. Bir toplum için bireysel haklardan bahsedilemez, toplumun ancak kolektif hakları olur. Toplum bireysiz, birey de toplumsuz olmaz. Toplumun kendi doğal yapısı kolektiftir. Biliniyor - kolektif-bireysel haklar tartışması daha çok İsrail'de yapılan bir tartışmadır. Daha önce savunmalarımda bu toplum meselesine değinmiştim. Doğal toplumlar diye tanımlamıştım. Kolektivizm bu doğal toplumların kendisidir, toplumun doğallığıdır, doğal halidir. Bunu nasıl inkâr edelim, bundan nasıl vazgeçelim? Kolektif ve bireysel haklar bir bütündür, bir birini tamamlar. Bireysel ve kolektif haklar bir madalyonun iki yüzü gibidir. Bir madalyonun bile iki yüzü vardır. Hiç bir şeyi tek yönlü düşünemezsiniz. Birbirleri için var, birbirlerini tamamlarlar.

AKP'nin İslamcılığı Muaviye İslamcılığıdır

Bundan sonra top AKP'dedir. Bundan sonra ne yapılacaksa, hangi adımlar atılacaksa AKP bunu yapmalıdır, söylemelidir. AKP'de iki eğilim vardır; samimi demokrat kesim, işte Bülent Arınç gibi. Bülent Arınça suikast girişimleri olduğu söyleniyor. Tabi ben de bunu dinlediğimde üzerinde bayağı düşündüm, anlamaya çalıştım. Başbakan yardımcısıdır. Başbakan yardımcısının başına getirilmeye çalışılana bakın. Onu bekleyen tehlikeleri görün. Bülent Arınç AKP içinde daha ılımlı, demokrat birine benziyor. Daha sağduyulu, diyaloga açık, dürüst, söyledikleriyle duruşu arasında tutarlı ve demokrat hissi yaratıyor bende. En azından böyle görünüyor. Tabi bu sadece bir his. İşte çevresini kuşatıyorlar. Bu kuşatmadan sonra artık Bülent Arınç konuşamayacak, muhtemelen Başbakan da ona sahip çıkamayacak. Çevresini sarıp tehdit ediyorlar. Bu durumda öldürmelerine de gerek yok, gerekli mesaj veriliyor zaten. Bu bir devlet geleneğidir, susturmak istiyorlar. Bu mesaj onlaradır. Bu kesimin susması için bu kafi gelecek. Bu mesajla daha fazla adım atamazlar. Bu durumu MGK'ya getireceğini söylüyor, getirsen ne olur ki, neyi çözeceksin? İşte AKP'nin getirdiği sistem böyle bir sistemdir. Yedi yıldır geldikleri nokta burasıdır.

Bir başka örnek vereyim. Yarbay Ali Tatar'ın intihar haberini öğrendim. Bu intihar üzerinde düşündüm, yoğunlaştım. Bu intiharı iyi anlamak gerekiyor. Cenazesinde yumruklar sıkılı bir şekilde bağırıyorlar. Bir cenazeye sahipleniş, böyle yumruklar sıkılı bir şekilde, bağırarak, ayakları yere vurarak, cenazenin yanında beklemekle olmaz. Cenazeye katılmakla ayıbınızı örtemezsiniz. Yine görüyorsunuz komutanlar cenazeye geliyor. Silah arkadaşını sahipleniş sadece onun cenazesine katılarak olmaz. Böylesi bir intiharı iyi anlamak gerekir. Anlamlıdır ve mertçe bir eylemdir. İntihara üzülmek veya cenazesine katılmakla olmaz, intihara neden olan sebepleri ortadan kaldırmakla olur. İntiharın ideolojik sebebine bakmak lazım, Ergenekon diyorlar, bunu Ergenekon gerekçesiyle geçiştiremezsiniz. Yarbay Ali Tatar Alevidir kendisi. Alevileri tanırım, vefakar ve çok çekmiş insanlardır, iyi niyetlidirler. Onların yaşadıkları yerleri gezdim dolaştım. Aleviliği biraz da İslam'ın demokratik yorumu gibi değerlendiriyorum. Daha önceleri de belirtmiştim. Demokratik Alevi çalışmalarının yürütülmesi gerektiğini söylemiştim.

Demokratik İslam kültürü çalışmaları geliştirilebilir. AKP içinde demokrat, bu sorunun çözülmesini isteyen kesimler var. Ali Bulaç gibileri bu çalışmalar içinde yer alabilirler. AKP komple olumsuzdur demiyorum. Ancak soruna klasik yaklaşan, sorunun çözümünü istemeyen faşist zihniyetli kesimler de var AKP'nin içinde. Kürşat Tüzmen gibileri böyledir. Tabi tasfiye deniliyor. AKP'nin buradaki amacı Kürtlerin Türkiye'deki demokratik zeminde olmayan güçlerini tasfiye edip, demokratik zeminde olan güçleri de hizaya çekme, kendi çizgisine getirmedir. Bunun aktörleri, suç ortakları kimdir. Bunun içinde İngiltere var, Amerika var, AB var, Irak, Güney liderliği var.

AKP İslamı kullanarak, İslamı öne sürerek bir şeyler yaptıklarını söylüyorlar. Aslında yaptıkları bir şey de yoktur. AKP'nin İslamcılığı Muaviye İslamcılığıdır, karşı İslamdır. İslam tarihi konusunda muazzam bir bilgiye sahibim. İslamiyet nedir? Aynen şöyle diyorum. AKP'li milletvekillerine açık mektubumdur. Sizin yaptığınız Muaviye İslamcılığıdır. Biliniyor Muaviye, Ebu Süfyan'ın oğludur. Hz Muhammed Mekke'ye gelmeden bunların hiç biri Müslüman değildi ve kendi aristokrat sınıfı içinde yaşamlarını sürdürüyorlardı. Hicretle birlikte bunların hepsi müslüman olup Hz Muhammed'in yanında olduklarını belirttiler. Ancak Veda Hutbesi'nden sonra Hz Muhammed'in yaşamını yitirdiği gün ya da birkaç gün sonra tekrar kendi aristokrat sınıflarına, yaşamlarına geri döndüler. Ondan sonra da İslamiyet'e yaptıkları ortada. İslamiyeti getirdikleri durum ortada. Önce Hz Ali'yi sonra Ebu Süfyan'ın oğlu Muaviye döneminde Hz Hüseyin'i Kerbala'da katlettiler. Kendi içlerindeki bu temiz geleneği ortadan kaldırdılar ve bunu İslamiyet adına yaptılar.

Zağroslarda yaşayan Ezidiler vardı. Şimdi sayıları oldukça azdır. Onlardan binlerce erkek öldürmüşlerdi, yine onbinlerce kadınlarını kızlarını alıp haremlere kapattılar. İşte bu Muaviye İslamcılığıdır. Şimdi AKP'nin yaptığı da budur. AKP'nin yaptığı Muaviye İslamcılığıdır. AKP'nin Müslümanlığı gerçek Müslümanlık değildir. Bunlar İslamiyeti temsil etmiyorlar, sadece kullanıyorlar.

Hz Muhammed döneminde Medine daha demokrat ve samimi Müslümanlardan oluşuyordu. Hz Muhammed Medine'den Mekke'ye Veda Hutbesi'ni okumaya gidecekti. Mekke'de bulunanlar Hz Muhammed'in Mekke'ye geleceğini duyduklarında gerçekte İslam dinine inanmadıkları halde, İslam dinine inandıklarını ve Müslümanlığı kabul ettiklerini söylüyorlar, bu şekilde davranıyorlar. Hz Muhammed Mekke'de Veda Hutbesini okuduktan sonra bunlar hemen aynı gün veya birkaç gün sonra da hepsi tekrar eski saltanatlarına geri döndüler. AKP İslamcılığı da bunların devamı olan iktidar İslamcılığıdır. İran'da geçenlerde ölen Muntazari vardı. Kendisi yaşamı boyunca hep iktidardan uzak durdu ve iktidarla arasına belli bir mesafe koydu. Ayetullah Ali Hameney ve Ahmed-i Necat anlayışına karşı biriydi. Bu yönüyle iktidarla olan ilişkisi boyutuyla onun anlayışını kendi anlayışıma oldukça yakın buluyorum.

Türkiye'de herkes Kürt sorunu vardır diyor, Kürt sorunu yoktur diyen yoktur. AKP de Kürt sorunu vardır diyor. Madem Kürt sorunu vardır diyorsun, neden sorunu çözmüyorsun? Kim senin elini tutmuş? Çünkü ip başkalarının elinde. Sorunu sadece senin önüne koymuşlar. Sen bir yerlerden icazet bekliyorsun. Böyle iki yüzlülük ve samimiyetsizlik olur mu? Çözme diyorlar sen de çözemiyorsun. Bunu böyle anlamak gerekir.

Bu mesele ciddi bir meseledir. Ben gerilla ve asker kaybının acısının ne olduğunu bilirim. Dökülen her damla kanının acısını en çok yaşayanım, derinden hissedenim. Hala her gün insanların hayatını kaybettiği, ölümlerine sebep olan bir meseledir. Binlerce insan öldü, 17 bin insan faili meçhule kurban gitti. Bu faili meçhullerin iyi anlaşılması gerekir. O yüzden kimse ucuz siyaset yapmasın. Bu nedenle siyaset akademisi kurulmasını ısrarla istiyorum. Fakat hala bu konuda bir gelişme yok. AKP benim söylediklerimi alıp kendine göre uyguluyor, bir sürü siyaset akademisi kuruyor, biz de hala bu yönde ciddi bir çalışma yok. Siyaset akademisi kurulup burada tartışılmazsa, 17 bin faili meçhul olayın gerçek sebebi anlaşılamaz. Hala insanların hayatını kaybettiği böylesi can alıcı bir meseleye sığ ve ucuz yaklaşılamaz. Bütün bu manevi kayıpların yanında maddi kayıplar da var. Yüzmilyarlarca dolar harcandı, harcanıyor. Bu ne demektir? Bu, Anadolu insanın açlığı, sefaleti demektir. İşsizliğin çığ gibi büyümesi demektir. Bütün bu ciddi sorunların çözülmesi için meseleye ciddi ve derinlikli yaklaşılmalıdır. İspanya örneği veriyorlar. Ancak İspanya, kendi içerisinde sorunlarını haletti, demokratik çözümlerini gerçekleştirdi. Ancak sonradan kapitalizme kaydı. Onlar iç sorunlarını çözmeyi başardı. Biz de kendimize özgü bu sorunu çözmek zorundayız. İspanya, Avrupa kapitalizmine göre çözdü, biz ise Anadolu'ya has bir çözüm geliştirmek zorundayız. Avrupa kapitalizmi yerine Anadolu'ya has bir çözüm öneriyoruz.

Meclis bünyesinde Adalet ve Hakikat Komisyonu kurulmalıdır

Geçen gün radyodan da dinledim. Brezilya'da Hakikat Komisyonu kurulmuş. 1964-85 askeri rejimi dönemindeki insan hak ve ihlallerine ve işkencelere ilişkin çalışmalar yürütecekmiş. Eski kontrgerilla faaliyetlerini de araştıracakmış. Türkiye için ben şunları belirttim, tekrar belirtiyorum. Sorunun çözülmesi isteniyorsa, Meclis bünyesinde bir Adalet ve Hakikati Araştırma Komisyonu'nu kurulmalıdır. Neden kurulamıyor? Bu komisyon kurulduktan sonra ne şiddet kalır, ne ayrılıkçılık kalır. Meclis bu sorunun çözüleceği zemindir. Kurarsınız komisyonu, herkesi dinlersiniz, gelirsiniz burada benim de görüşlerimi alırsınız. Herkesi, her tarafı dinlersiniz sonra sorunu teşhis edip, çözüm yollarını sıralarsınız. Aslında bu işin çözümü bu kadar basit. Bütün bunları yaptıktan sonra bak o zaman sorun kalıyor mu? Madem sorunların çözümünün kalbi TBMM'dir, Meclistir deniliyor, yapın o zaman kim

tutuyor sizi? Yok talimat veriyor deyip, yok beni bahane gösterip parti kapatıyorsunuz. Sorunları böyle çözemezsiniz. Sorunun çözümü için Meclisi adres gösteriyorsunuz, demokratik çözüm zeminidir deniliyor, o zaman Meclis bünyesinde Adalet ve Hakikati Araştırma Komisyonu kurulmalıdır. Bakın o zaman ortada sorun kalır mı? Ama yapamazsınız, yaptırmazlar. Çünkü ipler başkalarının elinde. Size yaptırmazlar, yapamazsınız derler, siz de yapamazsınız. Bütün sorunlar bu komisyon aracılığıyla çözüme kavuşturulabilir. Otuz kişilik böyle bir komisyon kurulursa, savaşın nasıl durduğu o zaman görülecek.

Bizde böyle bir anlayış yoktur; Ne Türk ne Kürt ulusçuluğu. Böyle bir şey yok bizim anlayışımızda. Daha önce kara delik demiştim. Geliştirilmeye çalışılan bu Türkçülük anlayışı kara delik gibidir; bütün kültürleri, dilleri yutar, kendi içinde bitirir ancak kendisi de bunun içinde yok olur. Bunun Türklerle de alakası da yoktur. Bu geliştirilen yaklaşım ideolojik bir yaklaşımdır, bunun içinde ideoloji vardır, yoksa Türklükle alakalı değildir. Mümtazer Türköne kendisi milliyetçi gelenekten geliyor ve milliyetçi olarak tanımlıyor kendisini. Ancak bu Türkçülük anlayışını o da eleştiriyor. Bu anlayıştaki tehlikeleri görüyor. Namık Kemal Zeybek de bu anlayışı eleştiriyor. Yine Nihal Atsız'ın oğlu Yağmur Atsız'ın iki makalesini okudum. Diyor ki, diğer kimlikleri, kültürleri reddeden Türkçülük anlayışı bizi bitirir, bizi mahfeder. Bu anlayış bizim için tehlikelidir. Bakın o bile bu Türkçülük anlayışını reddediyor. Kendisi şu an Türkiye'nin en önde gelen milliyetçisi olduğunu söylüyor. Bu iddianın sahibi bir insan bile bu Türkçülük anlayışını tehlikeli görüyor ve reddediyor.

Radyodan dinledim. KCK'den bahsediyor. KCK'nin konfederalizmi öngördüğünü, savunduğunu söylüyor. Hayır, böyle değildir. Benim çözüm önerim KCK sistemidir. KCK sisteminde devlet olduğu gibi kalır, devlete karışmaz, devletle sorunu yoktur. Üniterlikle sorunu yoktur, üniterliğe karışmaz, üniterliği tartışmaz. KCK sisteminde sınırlarla uğraşma yoktur. Türkiye'de mevcut sınırlar içinde sınırlara dokunmadan Türklerle Kürtlerin demokratik birlik anlamında konfederal birliği vardır, demokratik konfederalizmi vardır. Anadolu ile Mezopotamya'nın demokratik konfederal birliği vardır. Burada sınırlarla oynama yoktur. Ancak devlet KCK'yi suç saydı, KCK'ye operasyonlar yaptı. Devlet KCK'yi suç sayarsa Avrupa'dakiler de, Kandildekiler de, Maxmurdakiler de dönmez. Maxmur bir KCK birimidir. Maxmur'un üç kırmızı çizgisi vardır. Meclisi, yürütmesi ve öz savunması vardır. Bunlar tanındığında, kabul edildiğinde Maxmur gelir. Maxmur'un gelişi de kolektif olur, bu gelişin adı da kolektif geliş olur. Cudi'nin eteklerinde bu temelde gelerek yerleşim yeri kurarlar. Yoksa bir tek kişi gelmez. Yine Avrupa'dan grupların gelip gelmeyeceği buna bağlıdır. Ancak gelip gelmeyecekleri yönünde kararlarını kendileri verirler, ben buna karışmam.

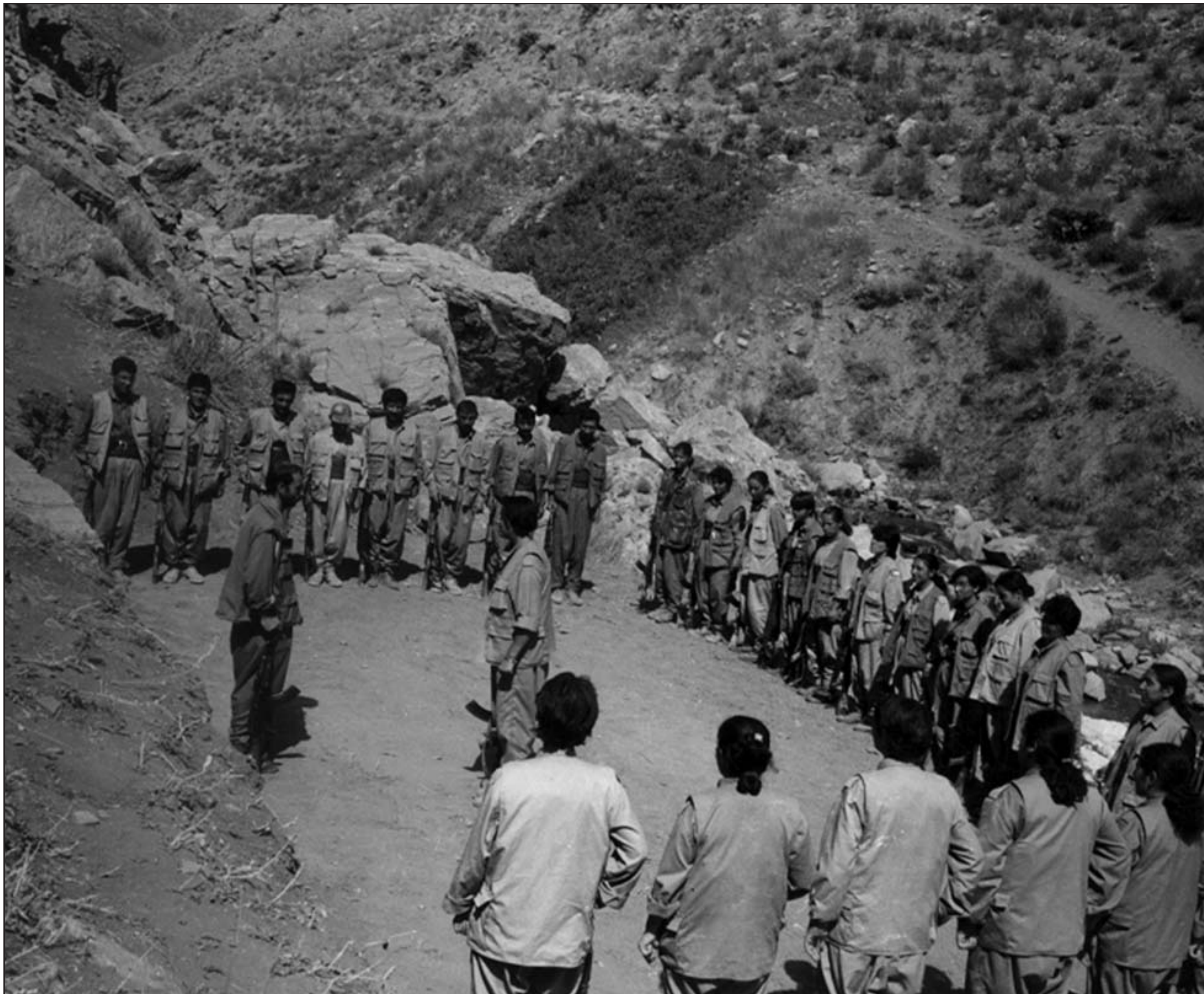
Bizim en temel sorunumuz var olma sorunudur

Bizim en temel sorunumuz ontolojiktir. Ontoloji yani varlık sorunudur. Bizim sorunumuz var olma sorunudur. Biz var olma mücadelesi yürütüyoruz. Mücadelemizin bu yönü görülmelidir ve bu eksende yaklaşılmalıdır.

İdare bana TV vermeyeceklerini söyledi. Daha önce Ceza ve Tevkif İşleri Genel Müdürü de bana uslu durmamı söyledi. Beni bir televizyon ile kandıracaklarını sanıyorlar. Ben bir televizyon ile kandırılacak değilim. Ben asla kendimi kullandırtmam, hiç kimse beni kullanamaz. Benim değerlere bağlılığım sonsuzdur. On yıldır televizyon vermemişler. Bundan sonra hiç vermezlerse de bana hiç bir şey olmaz, hiç bir şey kaybetmem. Kimse aksi davranışı benden beklemesin. *"Ben çocuk değilim, beni kandıramazsınız"* dedim onlara. *"Bana öyle sıradan da yaklaşamazsınız"* dedim. Hatta beni burada öldürebilirsiniz de, bundan da korkmuyorum dedim. Düşünün nasıl bir zihniyet ki on yıldır televizyon gibi küçük bir hakkı çok görüyor. Bazen hayret ediyorum, nasıl bir zihniyettir diye. Burada bazı iyileştirmeleri de pazarlık konusu yapıyorlar, ben bu pazarlığa gelmem. Ben onlardan televizyon falan da istemiyorum. Benimle aynı cezayı alanlar, ağırlaştırılmış müebbet hapis alanlara, televizyon veriyorlar bana vermiyorlar. Bu konuda çifte standart var. Türkiye'de benimle aynı cezayı almış binlerce insan var ama bir tek bana bu konuda bu şekilde davranılıyor. Bütün Türkiye'de bir tek bana televizyon verilmiyor. Bu durum çok iyi anlaşılmalıdır, başka yorumlara gerek yoktur. Bazıları benim devletle işbirliği yaptığımı söylüyorlar, devletle işbirliği yapanların koşulları böyle mi olur? Ben bir insanın hayata kalabileceği şeyler istedim, bunlar da rahat nefes ve hava almaktır. Kendim için başka bir şey istemedim. Öcalan kendini kurtarmaya çalışıyor diyenlere bunu söylüyorum. Ben sadece yaşamak için hava, rahat bir nefes almak istedim, bu da herkesin en doğal hakkıdır. Kendim için başka bir şey istemedim. Benim felsefem budur, sadece hava olsun, insan her türlü yaşar, ben de yaşıyorum burada. Yine diyorum beni burada öldürebilirsiniz, bundan da hiç çekinmiyorum, bana uslu dur, konuşma diyorlar, ben nasıl konuşmam, bir insan konuşmadan nasıl yaşar? Benim felsefemde konuşmak, fikir beyan etmek, tespitlerde bulunmak hem hak hem ödevdir. Burada bana uygulanan uzun süreye yayılan bir ölümdür. Nasıl ki idam edilen bir kişi üç dakikada ölür bana uygulanan yöntem iste üç dakikalık idamı üç yıla yaymadır. Burada üç dakikalık ölümü yıllara yayıp gerçekleştirmek istiyorlar.

İtalya'dan bir dergi makale yazmamı istiyormuş. İtalyan tarihine önem veriyorum. Gramsci'den özellikle daha önce de bahsetmiştim. Bu çerçevede Ortadoğu Kültürünün Demokratikleştirilmesi isimli savunmamda ana çizgileriyle belirtmiştim. Ama eğer olursa İtalyanlarla görüşlerimi paylaşmak isterim, İtalyanların görüşlerimi öğrenmesini, paylaşmasını önemsiyorum. Ayda bir makale yazmayı düşünebilirim. Daha önce İtalya çözümlemeleri ana hatlarıyla yapmıştım. Ama bundan sonraki Avrupa çözümlemelerimi İtalya üzerinden geliştirmeyi düşünüyorum. Kısmen de çözümlemiştim. İtalya'yı anlamak, İtalyan tarihini çözümlemek Avrupa'yı çözümlemektir. İtalya'yı anlarsanız, çözümlerseniz Avrupa'yı da anlarsınız.

Ermeni yazarlar birliğinde sanırım benim üyeliğim var zaten, PEN de olabilir, bir sakıncası yok. Bu yazarlar vesilesiyle Aramı da anarak Ermeniler için şunu söylemek istiyorum. Benim bu son çözümlememde geliştirdiğim konular, bütün Ortadoğu Kültürünün Demokratikleştirilmesidir. Savunmamdaki çözümlemelerim aslında Ermenileri de ilgilendiriyor, Ermeni sorunun çözümünü de sağlayabilir. Bu katı milliyetçilik yerine, demokratik çerçevede çözümün Ermeniler için de tartışılabilir olduğunu, bunu hayata geçirmelerini önemsiyorum. Güncel sorunlarını da ancak böyle aşabilirler.

Belediye Başkanlarına dönük bu operasyon aslında bir provokasyondur. Halkın tepkileri yoğundur sanırım bu provokasyonlara karşı. Kürt halkı her şeye karşı örgütlüdür, örgütlülüğünü koruyorlar. Kendi örgütlülüklerini elbette savunacaklar, protestoları da bu yönlü geliştireceklerdir.

Aslında benim KCK ile söylemek istediğim; KCK illegal bir yapılanma yani Türkiye'ye göre yasal sayılmıyor. KCK'nin ayrı bir yapılanması vardır, işte başı Kandil'dedir. KCK'nin bir sürü yerde örgütlenmeleri vardır, yapılanmaları vardır, Türkiye içinde de yapılanmaları vardır. Onların kendilerine göre bir sistemi vardır, çalışmaları da buna göredir. KCK ile legal siyaset ayrıdır. Belediye Başkanlarının, siyasetçilerin bu oluşumun üyesi olduklarını sanmıyorum, olmamaları da gerekir. Seçilmişlerin de bunu kabul edeceklerini sanmıyorum. KCK dediğim gibi ayrı, kendine göre sistemi ve örgütlenmesi olan bir oluşumdur, Türkiye'de yasal olmadığını bilir, buna göre davranır.

Demokratik siyaset farklı bir statüde örgütlenmeye gitmelidir. Bunun için dernekler şeklinde örgütlenmeler olabilir, sivil toplukuruluşları, inisiyatifleri şeklinde örgütlenebilinir. Demokratik Toplum Kongresi'nin merkezi Amed'tedir. İçinde Kürtler elbette olur, ama başkaları da olur. Demokratik Toplum Kongresi pek çok alanda siyasetten ekonomiye, spordan sanata, kültüre kadar her alanda başta kadın ve gençlik olmak üzere, halkın içinde olurlar. İstanbul'da da DTK'nın içinde yer alanlar olabilir ama bunlar Diyarbakır'a, Amed'e bağlıdır. İkinci halka Demokratik Toplum Kongresi'dir.

Üçüncü halka siyasal partidir. Bu, sadece Kürtlerin değil Türkiye'nin partisi olmalıdır, buna ne kadar hazırlıklıdırlar onu bilemiyorum. Sanırım hala tartışmalar sürüyor. Yerelden Kongrelerini yaparak, her türlü demokratik tartışmaya Türkiye'nin her yerinde hayata geçirerek bir yapılanmaya gidilebilir. Değişik çevrelerin, farklı görüşlerin bu parti içinde yer almasını önemsiyorum. Kendi düşünceleriyle, kendi gruplarıyla ortak ilkeler çerçevesinde olabilir. Siyasal parti içinde feminist grubun, feminist çevrelerin yer alması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca bu çevresel problemler, bunlar önemlidir. Çevreciler de bu siyasal partinin içinde yer alabilir. Birçok çevreden akademisyenlerle, aydınlarla, farklı isimlerle, farklı görüşlerle, üç ilke çerçevesinde görüşülebilinir. Geniş çevrelerin siyasal partide yer alması gerekir. Ben feministlerin de, çevrecilerin de farklı grupların da parti içinde kendi görüşleriyle yer almaları gerektiğini düşünüyorum. Siyasal partinin üçüncü halka olarak Türkiye'nin her yerinde örgütlenmesi gerekiyor. Dürüst Alevi kesimler de, Alevi aydınlar da dahil edilmelidir.

Siyasal parti için bu üç hususu belirtmek istiyorum. Bu ortak ilkelerden ***birincisi*** Demokratik Cumhuriyet'tir. Bundan kastım, devletin demokratikleştirilmesidir. ***İkinci*** ilke; demokratik vatan'dır. Ben daha önce ortak vatan diye niteliyordum, bundan kastım bu bütün ülke toprağıdır. Vatan gene ortaktır ama herkesin bu topraklarda farklı ulusların, etnisitelerin yaşadığı gerçeğinin görülebilmesi için demokratik vatan diyorum. ***Üçüncü*** ilke demokratik ulus'tur. Demokratik ulus kavramı, ulusun demokratikleşmesi, burada söylemek istediğim aslında çoklu ulus'tur. Sadece Kürtler, Türkler değil, farklı etnisiteler, azınlıklar var, tümünü kapsayan çoklu kültür, çoklu kimlik, çoklu ulus, bunların bileşimine, bunların tümüne demokratik ulus diyebiliriz. İspanya'da bu var. İspanya'da tek bir İspanyol ulusu yok, ortak bir vatan var, İspanya var ama herkesi İspanyollaştıran, herkese tek tip ulus, tek tip dil dayatan bir anlayış, devlet yok. İngiltere'de buna benzer bir anlayış var. Tek devlet, tek ulus anlayışı Türkiye'de olduğu gibi, kara delik gibidir. Her şeyi yutar, kendine benzeştirip tek tipleştirmeye çalışırken yok eder. Kürtler demokratik uluslaşmasını DTK yoluyla gerçekleştirebilirler. Kürtlerin demokratik temelde örgütlenmesini, Kürtlerin demokratikleşmesini, demokratik uluslaşmasını sağlamaya yöneliktir. Biz o yüzden DTK'nın merkezi Amed'tir dedik. Bu özellikle bölgede örgütlenir. Ancak siyasal parti tüm Türkiye'de olur. Programı da buna göre olur, Türkiye'nin sorunlarıyla, tüm Türkiye'nin demokratikleştirilmesiyle ilgili yani bir Türkiye partisi olması gerekir. Yeni partinin tüzüğünün, yönetmeliklerinin buna göre tartışılması yeniden düzenlenmesi gerekir. Bunun için savunmalarımdan, geçmiş tartışmalarımdan da yararlanılabilir. Yeni partinin kendini bu çerçevede geliştirmesini, stratejik olarak böyle örgütlemesini öneriyorum.

Kürtlere uygulanan siyasal ve kültürel soykırımdır

Bütün bunlar danışıklı döğüştür. yok öyle operasyon moperasyon, Özel Harp Dairesi'ne girmişler, kozmik oda diyorlar. Ne zaman ki Kürtlere AKP bir operasyon yapıyor, bunu örtbas etmek için işte ben bazı adımlar atacağım, ama bana engel oluyorlar, ordu bana engel çıkarıyor, diyerek Kürtlere yönelik belirsizlik yaratıyor. Ne zaman Kürtlere karşı bir operasyon yapılsa hemen orduya karşı da bir şeyler yapılarak, orduya karşı operasyon görüntüsüyle Kürtlere yapılanların üstü örtülmeye çalışılıyor. Olası gelecek tepkileri de ortadan kaldırdılar. KCK adı altında operasyon oldu bu bir provokasyondur, ama hiç kimseden çıt çıkmadı, tartışılmıyor. AKP ordu ile danışıklı döğüş halindedir. Biraz özgür durmaya çalışan Kürtleri hapishanelere tıkıyor. Kürtlerin özgür-demokratik siyaset yapmak isteyen kesiminin önünü kesiyor, orduyu bahane ediyor. Yani Kürtlere bana sığının diyor. Bir yandan Kürtleri tasfiye ediyor öte yandan para vb şeylerle bazı ailelerle Kürtleri kendine bağlamaya çalışıyor, bu açılım falan değil. Buna karşı Kürtlerin gerçek demokratik açılımı, kendi demokratik duruşlarını hayata geçirmeleri gerekiyor, bütün Türkiye için. Eğer siyaset yapacaklarsa, eğer özgürlükleri için mücadele edeceklerse bu provokasyonu, AKP'yi iyi görmeleri, bunun ne olduğunu bilince çıkarmaları gerekiyor. AKP'yi yüzde onun altına düşürmeleri gerekir. Bunların tasfiyeden başka bir çözümleri yok. Kürtleri bu yolla kendilerine bağlamak istiyorlar. Ben buna karşı savunmaları geliştirdim. Ortadoğu kültürünü demokratikleştirmek savunmamda buna ilişkin ayrıntılar var. Bu tür oyunları boşa çıkarmak, siyaset yapabilmek için bunları anlamak gerekiyor. Ben bu yüzden siyaset akademileri önermiştim, ama gerçekleşmedi. Bunların mutlaka yapılması gerekiyor. Bunu bir sürü yerde hatta dört parçada, İran, Irak, Suriye, Türkiye Kürdistan'ı hatta Avrupa'da; kadınlar için de Özgürlük Akademisi demiştim, bunların hayata geçirilmesi gerekiyor. AKP bile söylediklerimizi alıp bir sürü siyaset akademisi açtı. Bütün demokratik kurumları etkin ve güçlü bir şekilde kullanmasını bilmek gerekiyor.

İşte KCK siyasal soykırımdır diyor. Doğrudur, siyasal soykırımdır. Kürtlere uygulanan siyasal soykırımdır, ekonomik soykırımdır, kültürel soykırımdır. Buna karşı halkın ciddi bir direnişi ol-

duğunu, örgütlü bir duruşla buna karşı çıktığını biliyorum ve onlara inanıyorum. İşte 15 Şubat'a kadar AKP'nin tavrı da gerillanın duruşu da biraz netleşir. Abbas söylüyor, otonom gruplardır, kendi tepkileri var, biz bile engelleyemeyiz diyor, ben de engelleyemem. Şimdiye kadar bir şeyler yaptım, buraya kadar getirdik. Ama böyle devam edemeyeceğini hükümetin görmesi gerekir. Ben burada taktik vermiyorum, talimat da vermiyorum, bunu doğru da bulmam. Benimki pratik önderlik değildir, ben siyasal-ideolojik önderlik yapabilirim, bunları da sosyolojik değerlendirmeler olarak sunuyorum. Ama böyle gelişirse kimse bunun önünü alamaz. Sadece dağlarda değil, çok vahim sonuçları olacak çatışmalar derinleşir. Türk aydınlarının da bunları görerek o yüzden Kürtlerle demokratik siyaset yürütmesi gerektiğini söylüyorum.

Ben kadın arkadaşların sonsuz boşanmayı kavradığını düşünüyorum. Bu anlamda manevi bir güç açığa çıkardıklarını da düşünüyorum. Sonsuz boşanmadan kastım beş bin yıllık erkek egemen kültüründen boşanmadır. Kadın üzerinde bu beş bin yıllık tahakkümü ben tecavüz kültürü olarak nitelendiriyorum. Bu kültürden boşanmak elbette kadının özgürleşmesini getirecektir. Kadının özgürlüğü toplumun demokratikleşmesinin özgürlüğünün de temelidir. Kadını ulusun, sınıfın ötesinde toplumun ilk ezilen kesimi, ulusu olarak niteledim. Elbette ki kadının özgürlüğü ve eşitliği, eşit bir topluma gidecek tek yoldur. Toplumun eşitliği diyorsak bunu sağlamak gerekir. Sonsuz aşk kavramından ise özgürlük aşkını, maddi anlamda değil ama manevi anlamda büyük bir gücü açığa çıkarmayı kastediyorum. Bundan maddi bir kazanç ya da mutluluk sağlayamazsınız ama sonsuz boşanmadan insan olarak, kadın olarak özgürlük ve güzelliğinizi -Hellenleşme, tanrıçalaşma diyoruz ya, işte İştar, İnanna- sağlayabilirsiniz. Manevi olarak kazanırsınız.

Türkiye Cumhuriyeti tarihini çözümlemek istiyorsanız, İttihat Terakki, Mustafa Kemal ve Mustafa Suphi ilişkisinin doğru incelenmesi ve doğru anlaşılması gerekiyor. Mustafa Suphi'nin nasıl ve kimler tarafından katledildiğini, boğdurulduğunu bilmek, anlamak gerekir. Mustafa Kemal'in yaptığı söyleniyor ama M. Suphi'nin boğdurulması olayında kimlerin rol aldığının ortaya çıkması birçok şeyi açıklığa kavuşturacaktır. O dönemde Mustafa Kemal'in etrafı İngilizler tarafından İttihat Terakki kadrolarıyla müthiş kuşatılmıştır; İngilizler onun etrafını çepeçevre sarmışlardır. İngilizler, İttihatçı kadrolar eliyle kendi politikalarını dayatıyorlardı. Mustafa Kemal ise Moskova ve Lenin kartını oynamak istiyordu. Ancak İngilizler bu konuda çok akıllı ve ustadırlar. Kazım Karabekir ve İnönü üzerinden politikalarını yürütüyorlardı. Ben şimdiye kadar İngilizlerin etkinliğini tahmini olarak söylüyordum ama artık İngilizlerin rolü kesindir, belgeler bunu ortaya koyuyor. İngilizler, Fransız Devrimini etkisizleştirmiştir, Rus devrimini ve Türkiye Kurtuluş Savaşını da yönlendirmiştir. Bu yönüyle Mustafa Kemal'e Robespierre'e yapılanın aynısı yapılmıştır. Fransız Devrimi'nde Kral, Robespierre'e öldürtülmüş, daha sonra daha ılımlı bir gruba da Robespierre öldürtülmüştür. Mustafa Kemal'in de etrafı İttihat Terakki kadrolarıyla kuşatıldı, bunlarla mücadele etti. O dönemde Meclis'te olan Ali Şükrü adlı bir milletvekili öldürülüyor. Yine Deli Halit Paşanın ölüm olayı var. Hatta Maliye Bakanı Cavit'i astırdı fakat 1927'lerden sonra bunlarla uzlaşmak zorunda kaldı. Bu uzlaşmadan sonra ittihatçılar Mustafa Kemal'i Cumhurbaşkanı yaparak etkisizleştirdiler, tüm iktidarı ele aldılar. Fethi Okyar, Mustafa Kemal'in yakın arkadaşıydı. Onu da tasfiye ettiler, yerine İnönü Hükümeti'ni getirdiler. İngilizler, İnönü ve Kazım Karabekir üzerinden kendi etkinliğini sağladı, politikalarını uygulamaya geçirdi.

Aslında Mustafa Kemal Jakobendir. Cumhuriyetçidir. Fransız Cumhuriyeti'nden esinleniyor. Mustafa Kemal yaşadığı sürece İngilizler ve Sovyetler arasında denge politikaları izledi. İngilizler Anadolu'dan İonyalıları, Ermenileri ve Anadolu Rumlarını sürdü. Kürtlere de aynı politikayı uygulamak istiyorlar. Kürtleri de Kuzey'den sürüp Güney'deki ulus-devletçiğe hapsetme politikasını yürütüyorlar. Şeyh Sait ayaklanmasında, Şeyh Sait'in haberi bile yoktur. O sırada Dicle'de bulunmaktadır. Dicle'de iki asker öldürülüyor, ondan sonra hazırlıksız bir şekilde ayaklanma başlıyor. Şeyh Sait ayaklanma yürütecek durumda da değildir.

Türkiye'de İngiliz etkisi 1940'lı '50'li yıllara kadar devam ediyor, hatta bu ilişkiler çok ileridir. 1941'de birçok Türk savaş pilotları İngiltere için savaşırken ölüyor. Bunlar daha sonradan ortaya çıktı. 1950'lerden sonra ABD ve İsrail hâkim olmaya başlıyor. Yurt edinme konusunda Yahudilerin iki Siyonizm'i çatışıyor; Anadolu Yahudiliği ile Filistin Yahudiliği. Anadolu Yahudileri İzmir, Manisa, Selanik, Edirne'ye kadar varan yerde yurt edinmek istiyorlar. Filistin'de yurt edinmek isteyen, Rusya'dan, ABD'den göç edenlerden oluşan Yahudi Siyonizm'i ise, Filistin topraklarını esas yurtları olarak görüyor. Bunlar baskın çıkıyor ve İsrail kuruluyor. Anadolu Yahudileri arasında Sami Kohen'in babası da var. Anadolu Yahudileri, Cumhuriyetin kuruluşunda çok etkinler; halen de ordu, yargı, üniversitelerde çok etkindirler. AKP de İsrail ile çalışıyor. Netanyahu radikal milliyetçidir ama özellikle Olmert ve Barak AKP ile uyum içindedirler.

Kozmik oda bir görüntüdür. Bunun gerisine, arka planına bakmak gerekir. AKP tek başına yapmıyor, Erdoğan-Başbuğ ittifakı var, arkalarında ABD var. Bugünlerde söylemeye başladıkları o "yüzyıllık" lafını benden almışlardır. Önceden beridir diyorum bu Ergenekon'un yüz yıllık kökleri vardır. Ta 1906 yılındaki Teşkilat-ı Mahsusa'nın faaliyetlerine dayanmaktadır. Hatta öncesinde 1876'da Abdulaziz'in idamı da benzeri bir şeye dayanır. O günlerden bu günlere geliyor. O dönemde bunlar bütün İslam ülkelerinde ümmetçilik bağlamında örgütleniyorlar. Ilımlı İslam da Radikal İslam da Amerika ile bağlantılıdır. ABD AKP'ye Ilımlı İslam rolünü vermiş. AKP, Arapları radikal İslam çizgisinden ılımlı İslam çizgisine çekmeye çalışıyor. Bunu Hamas üzerinden yapmaya çalışıyor. Ama ben Arapları tanırım, AKP'nin bu çizgisine gelmezler, AKP de bunu beceremez. Tam bir kördüğüm söz konusudur. İşin içinden çıkamazlar. El-Kaide'yi ve Taliban'ı da savaş döneminde Amerika örgütledi, Obama şimdi bunları geri çekmeye çalışıyor ama baş edemiyor. Bunlar iktidara alıştılar, iktidarlarından vazgeçmek istemiyorlar. Aralarındaki çatışma iktidar çatışmasıdır. Benazir Butto'ya yapılan saldırı bu çatışmanın sonucudur. Benazir Butto da Tansu Çiller gibi Amerikancıydı. Afganistan'da da Hamit Karzai'yi başa getirdiler.

Obama bu radikal İslam'ın olduğu yerlerde onları iktidardan düşürüp yerine ılımlı İslam'ı devreye koymaya çalışırken, radikal İslamcılar da kendi yerlerini korumaya çalışmaktadırlar. Bu yedi CIA ajanını öldüren kişinin eşi de Türk'tür. Hatta Amerika'dan beş CIA görevlisinin bu olayı soruşturmak için Türkiye'ye geldiğini radyodan gazetelerin haber başlıkları okunurken dinledim. Buradaki Ergenekon bağlantısı barizdir. Bu, Türk Ergenekonudur. Daha önce Ankara'daki Amerikan Elçiliği saldırısını da gerçekleştirenlere El-Kaide dediler ama Türk Ergenekon'u çıktı arkasından. Bunlar CIA ajanlarını öldürecek kadar gözü karadırlar. Bu katı Ergenekoncu çizgi halen güçlüdür. Mustafa Balbay'ın günlüklerinde de geçiyor. Özkök için biz doksan dokuz onlar birdir, diyor. Ordu içinde de kısmen hala varlar.

"Ben kadın arkadaşların sonsuz boşanmayı kavradığını düşünüyorum. Bu anlamda manevi bir güç açığa çıkardıklarını da düşünüyorum. Sonsuz boşanmadan kastım beş bin yıllık erkek egemen kültüründen boşanmadır. Kadın üzerinde bu beş bin yıllık tahakkümü ben tecavüz kültürü olarak nitelendiriyorum. Bu kültürden boşanmak elbette kadının özgürleşmesini getirecektir. Kadının özgürlüğü toplumun demokratikleşmesinin özgürlüğünün de temelidir. Kadını ulusun, sınıfın ötesinde toplumun ilk ezilen kesimi, ulusu olarak niteledim"

Kürtler konusunda iki imhacı politika var. Biri katı inkâr ve imha çizgisidir. İşte Ergenekon'un, MHP ve CHP'nin dayattığı budur. İkincisi ise PKK'siz ve Öcalansız, sırtını Irak, Amerika ve kısmen Avrupa,Talabani ve Barzani'ye dayayan, Kuzey'den bazı sahte Kürt liderlikleri yaratarak, bunlar üzerinden sonuç almaya çalışan AKP'nin yumuşak imhacı çözümdür. AKP'nin son yedi yıllık iktidarında gerçekleştirmeye çalıştığı budur.

Cumhurbaşkanı bir programda demokratik açılım açısından önemli bir çözüm fırsatının heba edildiğini ancak henüz geç olmadığını belirtiyormuş galiba. Çözseymiş o zaman, kendisinin işi nedir? Elini tutan mı var? Buradan Sayın Abdullah Gül'e seslenmek istiyorum. Bizim geliştirmek istediğimiz çözüm, demokratik barışçıl çözümdür. Bunu engellemeye çalışanlar var. İşte Şubat ayı yaklaşıyor. PKK engellemek istese bile halkın tepkisinin önüne geçemez. Bu süreyi iyi değerlendirmek gerekir. Çok sert ve şiddetli, kanlı durumlar yaşanmasın. Halklar arasındaki gerginlikler artırılıyor. Romanların yerlerinden zorla sürülmesi buna bir örnektir. Eğer devlete bırakılırsa bunu çok sert bir şekilde geliştirir. Eğer bu süreçte çözüm geliştirilmezse, barışçıl çözüm dışındaki yollar güçlenir. Ben burada KCK'yi de uyarıyorum, devleti de uyarıyorum; demokratik çözüm ve barışçıl süreç geliştirilmezse katı-milliyetçi Ergenekoncu çizgi Kürt-Türk çatışmasını yaratır, bunlar acımasızdır, halkları birbirine boğazlatırlar. Geçenlerde halkı taradılar, halkın üzerine ateş açtılar.

PKK bu savaşı uzun süre yürütebilir

Sayın Cumhurbaşkanı'nın bunları iyi görmesi gerekir. Eğer çözümde samimiyseniz, ciddiyseniz, bu süreyi iyi değerlendirmeniz gerekiyor. Yok biz tasfiyeyi, imhayı dayatacağız diyorsanız, PKK kendini çok iyi bir şekilde koruyabilir, yaşatabilir, bu savaşı uzun süre yürütebilir. Bunun önüne geçmek için diyalog yolunu başlatmalısınız. İşte Sönmez Köksal da söylüyor, diyalogun binbir türlü yolu var; illa benimle olmayabilir, doğrudan olmayabilir. Yeter ki ciddiyet olsun. Benim rol almam isteniyorsa bu koşulların değiştirilmesi gerekiyor. Bu esaret koşullarında ben bir şey yapamam.

İmhacı-inkârcı çizgi 5 Kasım 2007'de Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Bush'la görüşmesiyle sona erdi. Katı milliyetçi sert Ergenekoncu kanat, bunların bir kısmı Silivri'de bir kısmı da parlamentodadır. MHP ve CHP bunların parlamentodaki zanlılarıdır. MHP, CHP, Eruygur bu kanattadır. Bunlar katı fiziki inkâr ve imhada ısrar ediyorlar. Baykal ve Bahçeli'nin kişi olarak bir güçleri yoktur, dayandıkları güçler vardır. Bunların uluslararası bağlantıları da vardır. Bahçeli Çin'e bir geziye gitmişti. Levent Ersöz de yakalanmadan önce Moskova'dan gelmişti. Tuncer Kılınç'ın da bir demeci vardı, İran ile ittifaka ilişkin, İran'a dayanıyorlar. MHP, CHP ikisi de milliyetçidir. Biri katı milliyetçi, diğeri ulusalcı milliyetçidir. CHP ile solculuk olmaz. BDP'nin bu boşluğu doldurması gerekir. BDP'nin anti faşist tüm sol kesimleri, radikal demokratları kapsaması lazım. Demokrat Müslümanlar da yer alabilir. Türkiye'nin sorunlara yaklaşımında üç temel çizgi var; ***biri*** katı milliyetçi Ergenekoncu çizgi, ***ikinci***si AKP, ABD, kısmen Avrupa ve Talabani ile Barzani'nin içinde olduğu yumuşak tasfiye çizgisi, ***üçüncüsü*** ise radikal demokratların çizgisi.

BDP Türkiyelileşmeli, Türkiye'nin tüm sorunlarını ele alan bir perspektifle çalışmalarını yürütmelidir. Daha önce de söylemiştim, feminist çevreler, çevreciler demiştim. Çeşitli kesimlerden bahsetmiştim. BDP çok renkli olmalı, Türkiye'nin renkliliğini yansıtmalı. Ben bunun için üç ilkeden bahsetmiştim; demokratik cumhuriyet, demokratik vatan, bunun içinde Kürdistan'da var, inkâr edilmiyor. Ve demokratik ulus. CHP ve MHP'nin katı milliyetçi ulus anlayışına karşı demokratik ulus. Bu ilkeler etrafında biraraya gelebilirler. Bunların temsil güçleri yüksek olmalıdır.

DTK, demokratik Kürt toplumun inşası için uğraşır. Tamamıyla yasalara uygun çalışmalar yapar; Kürt toplumunun ihtiyaçlarına uygun çalışmalar yapar. Spordan tutalım sağlık, sanat, folklor, çevre, kadın, kültür vs tüm alanları demokratik anlayışla örgütler, çalışmalar yapar. DTK tamamen yasalara uygun ve sivildir. Çalışmalarını da buna göre yürütür. Mevcut tutuklamalar siyasidir, bilinçlidir, hukuki olmaktan uzaktır.

Daha önceki problemlerden farklı olarak yeni yerde nefes alma sorunu, uykusuzluk durumu var. Hiç doğru dürüst uyuyamıyorum. Uyku ciddi bir problem. Yeni yapılan yer ustalıkla ve bilinçli olarak yapılmış, sistemli bir yerdir. Çok özel ve bilinçli olarak ve ince planlamayla yapılmış bir yerdir. Çok masraf edilmiş, bundan sonra bunun düzeltilme durumunun olacağını da zannetmiyorum. Kendimi 15 metre derinlikte bir kuyunun dibinde gibi hissediyorum. Nefessiz kalıyorum, uyuyamıyorum. Odanın havalandırmasını pencereyi açarak sağlıyorum. Havalandırmada oturamıyorum. Havalandırma yeri yüksekçe beton duvarlardan oluşan ve sadece beş ile yedi metre uzunluğunda olan bir alandan oluşuyor. Eski havalandırmadan daha küçük. Üstü de tam açık değil. Sadece orada yürüyebiliyorum. Ancak derinliğin etkisiyle basınç yüksek. Boğazımdaki akıntı devam ediyor. Havalandırmada diğer arkadaşlarla bir araya gelemiyorum. Haftada on saat görüşme hakkımız varken haftada sadece bir saat görüşebiliyoruz. Bakanlığın açıklaması uygulanmıyor. Bugüne kadar toplam dört kez görüştüm. Ancak son görüşmede görüşme süresini elli dakikaya indirdiler. Bakan'ın açıkladığını bile burada uygulamıyorlar. Mevcut yasa ve yönetmeliklerini dahi uygulamıyorlar. Eğer doğru dürüst bunlar uygulanmayacaksa görüşmenin ne anlamı var. Biz de dün arkadaşlarla durumu değerlendirdik. Bu şartlar düzeltilinceye ve tüm haklarımız verilinceye kadar ortak görüşe çıkmama kararı aldık. Bundan sonra bu durumlar düzeltilmeyene kadar ortak görüşe çıkmayacağım. Diğer arkadaşlarla görüşürken arkamızda iki yetkili önümüzde iki yetkili duruyor. Havalandırmada görüştürülmüyoruz. Kısa bir süre öncesine kadar burada Kürtçe konuşma yasağı vardı. Fakat bu yasak yönetmelikle kaldırıldı ancak biz henüz Kürtçe konuşmayı hiç denemedik. İzin verip vermeyeceklerini bilmiyoruz. Denersek izin verilip verilmeyeceği ortaya çıkar. Buradaki şartlar çok zor, diğer arkadaşların önceki yerlerine göre çok daha ağır şartlar. Ben bu şartlara alışkınım, yine dayanırım ama arkadaşlara yazık ediliyor. Avukatlarım ve ailem dışında diğer buradaki yetkililerle konuşma şansım yok. Yemek verirlerken bile yemeği koyup sonra tabağı alıyorlar, aramızda hiçbir konuşma geçmiyor. Burada kural dışı hiç bir şey olmuyor. Odamın dışında jeneratör çalıştırılıyor sürekli ses çıkarıyor. Bu da beni çok rahatsız ediyor.

İl Manifesto gazetesi yazarları aydın kişilerden oluşuyor. Nitelikli yazarlardır, biliyorum.

Felsefede tekillik ve evrensellik meselesi, kavramları var. Ben tekillik ile evrensellik arasında bir bağ kuruyorum. Tekilliklerin önemli olduğunu ama her tekilliğin evrensellikle bir bağının olduğunu belirtiyorum. Evrenselliğin de tekillikle bağlantılı olduğunu düşünüyorum. Bunlar birbirleriyle karşıt şeyler değil ilişkili olan durumlar. Mesela İrlanda'nın bir tekilliği var, Kürdistan'ın da bir tekilliği var. Ama her ikisinin de evrensellikte buluşan mutlaka bağları var.

Daha önce verilmiş olan 20 günlük hücre cezası onaylandı. Onaylandığına dair karar tarafıma tebliğ edildi. Ancak kararın ne zaman uygulanacağını bilmiyorum. Herhalde yakında uygulamaya koyarlar. Yine 160 sayfalık savunmamın, yol haritasına ilişkin kısmının AİHM'e gönderilmesi için talepte bulunmuştum. Gelen cevapta AİHM'e gönderilmeyeceğini belirtmişler. Bu savunmamın eğitim, propaganda ve talimat içerdiği gerekçesiyle gönderilmeyeceği belirtilmiş. Bu doğru değil. Ben kimseye talimat vermiyorum. Eğitim deniliyor ama benim zaten bütün savunmalarım birer eğitimdir. Ben buradan kimseye talimat vermiyorum, bunu doğru da bulmuyorum. Bu esaret koşullarında, bir hükümlü koşullarında bunu yapmam mümkün değildir, bu durumda bunu yapmayı ahlaki de bulmuyorum. Ancak görüşlerimi ifade etmeye devam edeceğim.

Tasfiye planı devrededir

Kürtlerin İslami özelliğinden yararlanarak politika yapıyorlar, otuz yıldır böyle. 1970'lerde Refah Partisiyle şimdi de AKP ile bu politikaları yürütüyorlar. Numan Kurtulmuş da aynı anlayıştadır. CHP ve MHP'nin Kürtler içinde maskesi düşmüş, deşifre olmuştur. Kürtler AKP ile kontrol edilmek isteniyor. CHP ve MHP'nin katı-ulus milliyetçi tasfiye anlayışını AKP daha yumuşak, ılımlı ve ince yöntemlerle sürdürüyor. Bu çok daha tehlikelidir. Amaç özünde aynıdır, tasfiyedir. Aslında 2002'den bu yana AKP ile MHP ve CHP arasında örtülü bir anlaşma var. Sözde ve sahte bir

muhalefet var, ben muhalefet güçsüzdür demiyorum.

Buradaki koşullarımın ağırlığından çok anlaşılmamak beni zorluyor. Kürtler de başlarına nasıl bir tezgahın örüldüğünü tam anlayamıyorlar, bunun farkında değiller. Ben Şubat-Mart'tan sonra ne gelişir bilemiyorum. Savaşsınlar, barışsınlar demiyorum, talimat vermiyorum, ne yaparlarsa kendi kararlarını kendileri vermelidir. Kürtler kendi onurlarını korumayacaklar mı, kendi haklarından vaz mı geçecekler onlar karar verecekler.

Öyle anlaşılıyor ki operasyonlara daha da yoğunluklu devam edecekler, tasfiye planı devrededir. Üzerimize daha da gelecekler. Her açıdan üzerimize gelecekler, bizi nefessiz bırakacaklar. Arkasından da askeri operasyon gelebilir. İşte Şubat ve Mart ayları geliyor. Ben nötr hale geleceğim aradan çekileceğim. Eğer çözüm için gelirlerse ben burada her zaman katkı sunmaya hazırım.

Daha önce burada bana yönelik bazı olumsuzluklar yaşandı, provokasyon yaratılmaya çalışıldı. İşte üstüme çullandılar. Ben tepki verdim. Neden yapıyorsunuz dedim. Ancak onlar tavırlarından geri adım atmadılar. Karşılık verseydim belki beni öldürebilirlerdi de. Neden karşılık vermedim? Çünkü ölmek iyi bir şey değil. Ben burada kendim ölümüme sebebiyet vermeyeceğim, kendi hayatımı sonlandırmayacağım ama onlar öldürürse öldürebilirler. Halkımın moralini yüksek tutmak, halkımın barış ve özgürlük ümidini korumak için daha fazla yaşamaya çalışıyorum.

Avrupa'da bireycilik çok hakim. Tabi ben burada bireyi kastetmiyorum, bireycilikten bahsediyorum. Çözümün gelişmemesinin, toplumsal sorunların çözülememesinin temelinde herkesin fazlasıyla ulus-devlete bulaşması nedeniyledir. Ben Marksizmin başarılı olamamasının temelinde ulus-devlet çözümlemesinin önemli rol oynadığını düşünüyorum. Ulus-devlet anlayışı kapitalizmin, kapitalist modernitenin sonucudur. Sol bunu iyi anlayamadı. Biz sol, sosyalist ve ezilenler olarak bunu pek anlayamadık. Reel Sosyalizmin çöküşünün temelinde de bu anlayış yatıyor. Rusya'da Lenin, Çin'de Mao dahil hepsi aynı hataya düşmüşlerdir. Bunu iyi anlamak gerekir. Ki bugün Çin olmadan Amerika yaşayamıyor. Sendikalar, bazı işçi kuruluşları gibi birçok kurum aslında kapitalizme hizmet ediyorlar. Ben Marks'ın sınıfa karşı sınıf çözümlemesini doğru bulmuyorum. Sınıfa karşı sınıf değil, sınıfa karşı ya da kapitalizme karşı toplum diyorum. Toplum derken herhangi bir bölümünü kastetmiyorum. Toplumun genelini kastediyorum. Ben toplum olmadan birey olmaz diyorum. Birey toplumla anlam kazanır. Ben çözüm olarak bireyin toplumla evrensel olarak birbirleriyle buluşmasında görüyorum. Ama bu söylediğim enternasyonalizm değil.

Avrupa tekilliği esas alıyor. Bu tek başına eksiktir, yetersizdir. Benim önerdiğim ne Avrupa tarzı tekilcilik ne de Reel Sosyalizmdeki gibi enternasyonalizmdir. Yine benim önerdiğim ne iktidar, ne federal ne de klasik konfederal sistemdir. Benim önerim tekillikle evrenselliği buluşturan anlayıştır. Biz buna demokratik komünalite diyebiliriz. Bu anlayış gereği demokratik ulus, demokratik vatan kavramları kullanılabilir. Bu anlayış iktidar ve devleti hedeflemiyor, iktidar ve devlete bulaşmıyoruz. Ben bu anlamda sosyalizm diyorum. Benim bu anlayışım Kürdistan'a biraz yerleşmiştir. Kürtlerin çok ezilmelerine, katliamlara uğramalarına rağmen yine de bu anlayış Kürtler arasında biraz gelişti. Herkes ulus-devlete bulaştığı için çözüm gelişemiyor. Güney'de de bu nedenle bir katliam gelişebilir, katliama uğrayabilirler, uyarıyorum. Talabani ve Barzani'yi de bunun için uyarıyorum.

Türkiye'de bir kurumsal faşizm var. Benim şu anda içinde tutulduğum cezaevi koşulları da bu kurumsal faşizmin ürünüdür, devam ettiğini gösteriyor. Bu kurumsal faşizm yüz yıldır değişmeden bugüne kadar geldi. İttihatçıların 1906'daki faaliyetlerinden bu yana kurumsal faşizm var Türkiye'de. Bugünkü temsilcileri MHP ve CHP'de kendini ifade ediyor. Bu anlayış katı ulusalcı ve milliyetçi bir çizgidir. Ne MHP ve CHP'nin çizgisindeki bu katı ulusçuluk ne de AKP'nin İslamcı hegemonyası diyoruz. Biz her ikisini de reddediyoruz ve doğru bulmuyoruz. Türkiye'de halen katı ulusalcı-milliyetçi-laik çizgideki hegemonik güç ile Türk İslam sentezini savunan hegemonik güç var. Üçüncü bir yolu doğru buluyoruz. Bu üçüncü yol da bizim defalarca ifade ettiğimiz demokratik yoldur; Demokratik konfederalizm, demokratik cumhuriyet, demokratik vatan, demokratik ulustur.

Benim buraya getirilmeme de İtalya Gladiosu gibi diğer gladiolar etkili oldu. İngiltere'deki MI6, Yunanistan Gladiosu etkili oldu. İngiltere yoğun olarak işin içindeydi. Bunları iyi bilmek gerekir. İşte Türk Başbakanı ile İtalya Başbakanı kendilerini kardeş olarak ilan ediyorlar. Bu iki ülke üzerinden kapitalist bir evlilik yaratılmak isteniyor. Bu İtalya ve Türkiye üzerinden kapitalizmin bir model yaratmaya yönelik politikasıdır. Türk Gladiosu Ergenekon da İttihatçıların bir devamıdır. İtalya kendi gladiosunu 1990'larda dağıtmayı başardı. Ancak Türk Gladiosu-Ergenekon ise halen dağılmış değil. Şu anki Ergenekon davası Ergenekon'un tamamı değil, çok küçük bir kısmıdır.

Kendi kanunlarını bile uygulamıyorlar

Ortak görüşe çıkmadık, eylemimiz devam ediyor. Haftada on saat olan ortak görüş hakkımız bilindiği gibi 1 saat uygulanıyordu, bir saat görüşebiliyorduk. Ortak görüşe çıkmamak benim için sorun değil, ben zaten bu durumlara alışığım. On bir yılı tek başıma burada geçirdim. Zaten kimseyle de görüştürülmüyordum, öyle bir hak da verilmedi. Ben burada kendime yetiyorum ama arkadaşlara üzülüyorum. Onlara da yazık oluyor. Onlar bu duruma dayanır mı bilemiyorum. En son ortak görüşme 1 saatten 50 dakikaya indirildi. Bu koşullarda bu görüşmeleri sürdürmek, devam ettirmek anlamsız. Biz de bu nedenle ortak görüşe çıkmama kararı aldık. Biz burada kendimize dair farklı bir şey istemiyoruz. Sadece kendi kanunlarını uygulamalarını istiyoruz. Anlam veremiyorum bazen, hayret ediyorum bunlara. Ne kadar basit yaklaşıyorlar, kendi kanunlarını bile uygulamıyorlar, kendi kanunlarına bile saygıları yok. Diğer taraftan bizim uymamızı istiyorlar. Esefle karşılıyorum.

Çok yakın bir zamanda cezaevi müdürüyle de görüştüm. Bana uslu durmam halinde, konuşmamam halinde televizyon vereceklerini söyledi. Yani çok konuşma, uslu dur diyorlar. Tabi ben bu basit yaklaşımlara karşı çok öfkeleniyorum. Onlara da söyledim. Ben çok onurlu bir insanım, ilkelerime bağlıyım. Onurum için yaşıyorum. Bana bu kadar basit yaklaşamazsınız. Beni bir televizyonla kandıracaklarını zannediyorlar, hayret bir şey! Bu kadar basit mi bu sorunlar? Bu kadar mı ciddiye alınıyor? Burada on yıldır ellerinde tuttukları bir televizyon var ancak vermiyorlar. Bu hakkı çok gördükleri gibi bir de pazarlık konusu yapıyorlar. Birkaç basit şeyle

beni kandıracaklarını zannediyorlar, bunlar beni ne zannediyorlar? Herhalde beni bizden kaçan o alçak Osmanlarla, Botanlarla karıştırıyorlar. Alışmışlar tabi. Birkaç küçük şeyle bunları kandırdıklarından bize de bunu yapabileceklerini zannediyorlar. Ama ben bunlara gelmem. Ben ilkelerime, onuruma, kimliğime laf söyletmem. Bunlar benim için önemli değerlerdir. Biliniyor geçmişte bu yöntemlerle birçok insanı düşürdüler. Burada da beni düşüreceklerini zannediyorlar aynı yöntemlerle. Bu kadar basit, bu kadar sıradan bir yaklaşım olamaz.

AKP'nin gerçek yüzü budur. Bu gerçeğin de herkes tarafından bilinmesi gerekiyor. Beni burada "terörist" vb sıfatlarla suçlayarak bu işin içinden çıkamazsınız. AKP bütün bu politikaların sorumlusudur. Bir televizyonu bile pazarlık konusu haline getirecek kadar küçük düşünüyorlar. Devlet adamlığı, devlet ciddiyeti bu değildir. Böyle ucuz yaklaşımlarla olmaz. Hükümet olmak, devleti yönetmek böyle olmamalı. Gerçekten hayret ediyorum, şaşırıyorum, esefle karşılıyorum. Biz aşağılık mıyız, bu tür ucuz oyunlara gelelim. Ben aşağılık mıyım, arkadaşlarım aşağılık mı, halkımız aşağılık mı ki bu tür ucuz oyunlara gelsin. İşte AKP'nin zihniyeti budur. Ben tasfiye tanımını o yüzden yaptım. Faşist zihniyet, faşizm budur. Bunların bu zihniyetinin görülmesi, anlaşılması gerekiyor. Herkesin de bu konuda uyanık olması gerekiyor. Halkımızın bunları iyi görmesi gerekiyor. Bunlara oylarını bile çok görmelidir. Kürtler kendi birliklerini sağlamalıdırlar. AKP'nin oyunlarına gelmemelidirler. İşte AKP Kürtleri aç bırakarak ardından bölgeye yardım, kredi şeklinde "yatırımlar" adı altında Kürtleri kendilerine bağlamaya çalışıyor. Kürtler bunlara tenezzül etmemelidir, bu tür oyunlara gelmemelidir. Sonuçta kaybedenler, ölenler yine halkımız olacak. Bunlar böyle bilinmelidir. İşte bu nedenle çok kızıyorum, herkese öfkeleniyorum, halka da öfkeliyim, bunları sadece Kürtlere demiyorum, Türk halkına da diyorum; niye bu tür küçük oyunları fark etmiyorlar, böyle bir zihniyete niçin oy veriyorlar, böyle bir zihniyete tek bir oy vermemeliler. AKP tüm bu oyunları oynarken bir taraftan da Baykal ve Bahçeli'nin ulusalcı-milliyetçi-katliamcı yönünü gösterip bize razı olun diyorlar. Daha önce de belirttim CHP ve MHP'nin ulusalcı-milliyetçi-katliamcı yönünü gösterip "bak bunlar gelirse sizi öldürürler, size yaşam şansı bile tanımazlar" diyerek, bu tehditleri bize gösterip, "AKP'ye razı olun" diyorlar. Açıkça Baykal-Bahçeli eliyle ölümü gösterip kendileriyle sıtmaya razı etmeye çalışıyorlar. Bizim önümüze konulan konsept budur; ölümü gösterip sıtmaya razı olun diyorlar. Bu ulusalcı-milliyetçi yaklaşımla Sünni-siyasal İslamcı yaklaşım arasında bir fark yok. Geçmişte uygulanan ulusalcı-milliyetçi faşizmdi. Şimdi AKP eliyle uygulanan ise Sünni-siyasal İslamcı faşizmdir. Halkımız içinde durum budur. Kürtler, halkımız geçmişte ulusalcı-milliyetçi politikalarla kandırılıp yönetiliyordu, oyları alınıyordu. Şimdi ise AKP eliyle Sünni-siyasal İslamcı politikalarla kandırılmaya çalışılıyor. Biliyorsunuz Kürtlerin büyük çoğunluğu Sunni'dir. AKP de bu kimliği kullanıp halkımızı bu yönüyle sömürmeye çalışıyor. Biliyorsunuz özellikle Urfa'da da aynı oyunlar devamlı tekrarlanmaktadır. Tabi bütün bu politikaların arkasında İngiltere var, ABD var. Bu politikalarla amaçlanan Türkiye bölge ülkeleriyle yüksek güvenlikli anlaşmalar yapacak, Güney'deki güçlerle birlikte PKK'yi sıkıştıracak, bölgesel baskı altına alacak, Türkiye'de de AKP eliyle Kürtler kandırılıp sorun çözülmeye çalışılacak.

AKP'nin burada tek derdi işte bu bilinen güçleri arkasına alarak ömrünü uzatmak, biraz daha fazla oy almak, iki üç dönem daha iktidarını sürdürmektir. AKP yedi yıldır yaptığı gibi yedi yılı nasıl geçirdiyse bundan sonrasını da bu şekilde bu yöntemlerle geçirmeye çalışacak.

Anlayan insan özgürleşen insandır

İşte bütün bu tehlikeler iyi görülmelidir. BDP de bunları iyi görmelidir. İşte tarihinizi bileceksiniz ki sizi bekleyen tehlikeleri göresiniz. Hakeza Diyarbakır için Dersim için de durum aynıdır. Siz Dersimliler, Aleviler kendi tarihlerinizi iyi bilmelisiniz. Her önüne gelen Dersim için Alevilik için konuşmamalı. Birçok Alevi kurum örgütlenmeleri var ancak hepsinden farklı sesler çıkıyor, hepsi farklı farklı şeyler söylüyor. Ortak noktalarda buluşamıyorlar. Kendilerinin doğru temsiliyetini sağlayacak örgütlenmelerini ve doğru öncülerini ortaya çıkarabilmeliler. İşte geçen gün radyodan dinledim; Kemal Kılıçdaroğlu'na soruyorlar; "Onur Öymen ile aranızdaki buz dağı eridi mi?" diye. Kılıçdaroğlu da cevaben "aramızda buz dağı yoktu ki erisin" diyor. İşte görüyorsunuz bir de bu haliyle kendisine Dersimliyim, Aleviyim diyor, kendisini böyle tanıtıyor. Temsil ettiğini iddia ediyor ancak kendi değerlerine bile sahip çıkmaktan aciz. Siz Dersimliler de bunlardan ders çıkarıp, bu anlayışlardan hesap sormalısınız. Bu anlayışın üzerine gitmelisiniz. "Bizi kandıramazsınız" diyebilmelisiniz. Tepkiniz bu konuda oldukça sert olmalıdır, tavrınız net olmalıdır.

Ben aslında bugün barış konusunda da birşeyler söylemek istiyorum. Bana karşı olan yaklaşımları da eleştirmek istiyorum. İşte devlet tarafı beni "terörist" vb sıfatlarla göstermeye çalışıp sorunu çarpıtıyorlar. Bizimkiler de Kürt tarafı da benim sağlık durumumu, buradaki koşullarımı ileri sürüp benim adıma eyleme geçiyorlar. Benim koşullarımın kötü olduğunu ileri sürüp benim adıma eylemler yapıyorlar. Bu tarz yaklaşımları kabul etmediğim gibi ucuz da buluyorum hatta çok öfkeleniyorum bu yaklaşımlarına. Beni taklit ederek benim buradaki koşullarımı, koşullarımın ağırlığını ileri sürerek, bunları bahane ederek hareket edemezsiniz. Tamam biliyorum onlar için anlam ifade edebilirim ancak bu sorun bir şahıs temelinde kilitlenmemelidir. Bu sorun toplumsal bir sorundur. Siyasi bir sorundur. Bir halkın özgürlük, kimlik sorunudur. Bunun böyle bilinmesi gerekir. Ben bu tarz yaklaşımlara değer vermem. Ben politik yönelimlere, yaklaşımlara, siyasi akla değer veririm, bu yaklaşım tarzını önemserim. Sorunumuz siyasal, sosyal bir sorundur. Bu tarz siyasal meseleler de siyasal akıl, siyasal yöntemlerle çözülür. Budur politik-siyasi yaklaşım. Bu durum böyle bilinmeli. Gidilen her yerde ben böyle anlatılmalıyım. İşte benim koşullarım tartışılıyor, bunun üzerinden eylemler yapılıyor. Bu tarz bir yaklaşım oynanmak istenen oyunlara araç olmadır. Böyle yapılırsa benim üzerimden oynanan oyunlara araç olursunuz. Ben tekrar belirtiyorum, önemli olan bireysel durumum değildir. Benim için önemli olan cezaevindeki beş bin arkadaşımın ve halkımın durumudur, onların özgürlüğüdür, benim koşullarımın düzelmesi veya özgürlüğüm ancak ondan sonra sözkonusu edilebilir. Beş bin arkadaşım cezaevindedir yine halkımızın durumu, yaşadıkları ortadadır. Beş bin arkadaşım ve halkımızın durumu ne kadar iyiyse benim durumum da o kadar iyidir. Benim durumum onların durumuna bağlıdır. Onlar nasıl yaşıyorlarsa benim durumum da öyledir. Ben bu soruna böyle yaklaşıyorum, böyle ele alıyorum. Herkesin de bunu böyle bilmesi gerekir. Diyelim ki durumumu iyileştirdiler ama halkımın ve arkadaşlarımın durumu kötü olduktan sonra benim bireysel durumumun burada hiç bir anlamı, hiç bir değeri olmaz. Halkımız bu tarz bir önderliği kabul etti ben de halkımızın bana

yaklaşımını böyle anladım. Benim demokratik önderlik anlayışım budur. Beni bu şekilde herkese anlatmak zorunluluğu vardır. Benim anlayışımda, ilişkilerimde anlamaya dayalı bir yaşam söz konusudur. Anlamaya dayalı bir yaşamı yaratmak zorundayız. Anlayan insan özgürleşen insandır. Özgürleşen insan ise güzelleşir, güzel insandır. Güzelleşen insan da hayattan zevk alır. Özgürleşmeyle güzelleşen insan anlamlı bir yaşamın sahibi olur. Daha önce de söyledim anlaşılmazsam herkesi sert eleştireceğim. Gerekirse avukatlarımı da reddederim, görüşlere çıkmam.

Bu koşullarda pratik önderlik yapılamaz, talimat verilemez. Bunu ne ahlaken doğru buluyorum ne de kanunen doğru buluyorum. Bu yaklaşım ne ahlakidir ne de kanunidir. Ben bu hakkı kendimde görmüyorum. Pratik önderlik yapmaya ne koşulum var, ne zamanım var ne de yaşım başım müsait buna. Tabi otuz kırk yıllık siyasi tecrübem var. Burada on yıllık hatta on bir yıllık sosyolojik düşünsel derinleşmem var. Bütün bunlar paralelinde görüşlerimi, eleştirilerimi dile getirebilirim. Ancak bunu da bana çok görüyorlar, konuşma diyorlar. Ben buradakilere de söyledim; onurlu bir insanım, buradaki duruşum onurlu bir duruştur. Bana burada 12 kezdir hücre cezası veriyorlar. Beni bu şekilde disiplin cezalarıyla da sindirmeye çalışıyorlar, ben bunlara gelmem. Beni öldürebilirsiniz de ben bundan da korkmam ancak bana konuşma diyemezsiniz.

Ben burada bir hükümlüyüm. Bunun da çok iyi farkındayım, bu durumumun bilincindeyim. Bir hükümlü olarak burada arkadaşlarıma, halkımıza layık bir şekilde son yürüyüşümü tamamlayacağımı belirtebilirim. Tek amacım budur. Ancak bunları yapabilirim buradan. Halkımıza karşı sorumluluğum gereği kendimi yaşatmak zorundayım, bunun için bu ölümden beter koşullara dayanmaya çalışıyorum. Mazlumların, Kemallerin, Hayrilerin direnişini biliyorsunuz. Mazlum kendini feda etti, Kemal ve Hayri ölüm orucunda yaşamlarını yitirdiler. Ben bu arkadaşların anılarına saygılı olmak zorundayım, onların anılarını yaşatmak zorundayım. Onlar çok cesur insanlardı. Ben açık söylüyorum, onlar kadar cesur da değilim. Belki sıradan biriyimdir, çok abartılacak biri olmayabilirim de. Ancak bildiğim tek şey var, burada onurlu, kişilikli, halkımızı ve değerlerimizi hak eden bir şekilde yaşamaya çalışıyorum. Benim buradaki mücadelem en basit en çıplak haliyle nefsimi koruma mücadelesidir, nefsime sahip çıkma mücadelesidir. Bu konuların bu şekilde bilinmesi gerekiyor.

Savaşmasını bilenler barışmasını da bilmelidirler

Bütün bu zor koşullarımıza rağmen barışı getirmeye çalıştık. Bunun çabasını yürüttük. Ancak olmadı, bunu başarmak isterdik, başaramadık. 2010 yılının başlarında olmamız vesilesiyle bu konuya değinmek istiyorum. Aslında barışa giden yolda yapılması gerekenler belliydi, çok basitti. Yine belirtiyorum gözyaşlarının dinmesi iki kelimeye bakar. İnsanların gözyaşları iki kelimeyle biter aslında: Barış görüşmeleri. Yakınlarını kaybeden aileler bu iki kelimeyi dillendirerek bu sorunun çözümünü Hükümete dayatabilirler. Bu kadar basittir gözyaşlarını dindirmek. Tekrar 2010 vesilesiyle Cumhurbaşkanı'na, Başbakan'a, Genelkurmay Başkanı'na, Emniyete, İstihbarata sesleniyorum. Barış için herkes üzerine düşen görevi gerçekleştirmelidir. Bu devlet olmanın, devlet ciddiyetinin gereğidir. Bu sorunun çözümü o kadar da zor değil. Bu konuda açık-net görüşlerimiz oldu. Çok da zor değildi bu adımları atmak ancak nedense hiç görülmedi çabalarımız. Ben burada bütün dünya deneyimlerini, barışa giden yolları inceledim, bütün bu çalışmalarımın neticesinde "ülkemizde barışa nasıl gidilir?" Konusunda görüşlerimi yazdım, belirttim, çabaladım. Ancak bu çabalarımız dikkate alınmadı. Bu dikkate almama yaklaşımı karşısında da esef duyuyorum. Kırk elli bin insan öldü deniyor, her iki taraftan toplam kırk elli bin insan öldü. Ancak bunlardan ne kadar sonuç çıkarıldı? Bunu "terör" diyerek açıklayamazsınız. İnsanları bu türden tabirlerle kandıramazsınız. Yaklaşık elli bin insanın öldüğü bir yerde "terör" değil savaş vardır. Başka ülkelerde bu kadar kayıp verilse masaya oturulur, konuşulur, çözüm yolları tartışılır. Ben illa ki bu konuda benimle de konuşun, görüşün demedim. Değişik adresler, değişik yöntemler gösterdim, tespitler yaptım bu konularda ancak bunlar da dikkate alınmadı. Geçenlerde radyodan dinledim. Cumhurbaşkanı Gül'ün katıldığı törendeki olayı duydum. Orada da "terör"ü sonlandırıncaya kadar mücadeleye devam deniyor. İşte görüyorsunuz dökülen kanlar üzerinden hala siyaset yapılıyor. Şehitlerimiz var deniliyor, kendi şehitlerine de saygıları yok. Madem bir savaş oldu, bunun karşılığında insanlar öldü, bu insanların acılarını dindirecek, bu kayıpların önüne geçecek barışın da yapılması gerekiyor. Devlet adamlığı bunu gerektirir. Biz '93'ten beri barışın mücadelesini yürüttük, son olarak 11 yıldır da burada yürütmeye çalıştım. Bu yönde çabalarımız oldu ama bu çabalarımız sonuçsuz bırakıldı. Evet elli bine yakın insan öldü ancak yeni ölümlerin önüne geçmek bir yana hala bu kayıplar kullanılıyor; "terör" "bölücülük" deniliyor. Biz hiçbir zaman bu vatanı bölmek istemedik. Şehitlerimiz var deniliyor, peki onların şehitleri var da bizim şehitlerimiz yok mu? Biz tüm bu acılarımıza rağmen, arkadaşlarımızın, halkımızın bağırlarına taş basa basa onları barışa ikna ettik, barışa hazır hale getirdik, peki siz ne yaptınız? Acıları körüklediniz. Daha önceleri de barışa dönük bu hamlelerimizi yaptık, bu nedenle yüzlerce arkadaşımızı kaybettik. Son olarak da Kandil'den ve Maxmur'dan arkadaşlarımız her şeyi göze alarak, başlarına geleceklerin farkında olarak bile bile barışa katkı sunmak için geldiler. Bu arkadaşlarımızın gelişinin Hükümet-Devlet tarafından nasıl ele alındığı da ortada. Bu arkadaşlarımızın gelmesiyle amaçladığımız; her şeye, tüm acılarına rağmen Kürtlerin barışa hazır olduklarını göstermek ve sorunun çözülmesi durumunda tavrımızın ne olacağını ispatlamaktı. Ancak bu görmezden gelindi. Bu vesileyle tekrardan gelen arkadaşlarıma teşekkür ediyorum, halkımıza şükranlarımı sunuyorum. Belirttiğim gibi biz bütün acılarımıza rağmen, arkadaşlarımızın halkımızın bağırlarına taş basarak barışa hazır hale getirdik. Ancak siz hala kanlar üzerinden siyaset yapıyorsunuz. Devlet ciddiyeti burada yok. Ortada bir savaş var, kayıplar veriyorsun. Devlet adamlığı savaşa hazırlandığın gibi barışa hazırlanmayı da gerektirir. Savaşmasını bilenler barışmasını da bilmelidirler. İşte tarihten örnekler var. Gandhi savaştı, savaşını yürüttü, barışmasını da bildi. Yine De Gaulle örneği var. Yine biliyorsunuz Churchill İkinci Dünya Savaşı'na girdi, savaşını yürüttü ama sonunda barışmasını da bildi, barışı sağladı. Barış için yaptıkları ortada. İşte devlet adamlığı, ciddiyeti budur. Aşiretler çağında da durum böyleydi. İki aşiret birbirleriyle savaşırdı, toplumda önde gelen birileri araya girer, barış sağlamaya çalışırlardı. Barışa hazır mısınız, diye sorarlardı, onlar da kabul ederse, aşiretler arasında barış sağlanırdı. Aşiret hukukunda da bu böyledir. Savaşırlar ve barışırlar. Bu sorunu "terör sorunu" deyip geçiştiremezsiniz, öyle basit yaklaşamazsınız. Biz kimliğimiz, özgürlüğümüz, haklarımız için mücadelemizi yürüttük. Binlerce tutsağı var. Bu soğuklarda buz kesmiş dağlarda kalanları var. Oralarda niye bulunduklarının anlaşılması gerekiyor.

Ben daha önceleri de söyledim, benim koşullarımı ileri sürerek hareket etmesinler. Beni taklit etmesinler, beni ileri sürmesinler, benim gibi düşünmeye çalışmasınlar, kendileri gibi hareket etsinler, benim yerime geçer gibi hareket etmesinler, kendi düşünceleri olsun. Yapabiliyorlarsa becerebiliyorlarsa önderlik yapsınlar. Ama nasıl yapacaklar, bunu da kendilerinin belirlemesi gerekiyor. Cuma onlara bir şey demiyorum. Onlara saygım var. Cuma'nın geçen hafta AKP hakkındaki yorumunu dinledim. AKP'nin özel olarak misyonundan bahsediyor, sürecin tehlikelerine işaret ediyor, tasfiyeye vurgu yapıyor, demek ki anlamışlar. Bir şey demiyorum. Kendi kararlarını kendileri versinler. Hakeza Karayılan'a da bir şey demiyorum, ona da saygım var. Ancak kendi kararlarını kendileri versinler. Ben benimdir, onlar da kendileridir. Kendilerine göre düşünsünler, karar versinler, bana göre karar vermesinler. Onlar kendileri olsunlar. Gerekirse bana, ''bize karışma'' desinler. Biz kendi kararımızı verdik, desinler, sen niye karışıyorsun desinler. Ben buna saygı duyarım. Benden sonra da bu mücadele devam edecek böyle bilinsin. Kendileri kararlarını alırlar. Ben bu kararlarına müdahale edersem, hayır böyle olmaz dersem beni sert eleştirsinler. Ancak onlar da verdikleri kararları uygulamazlarsa ben de onları sert eleştireceğim. Bundan sonra barışırlar mı savaşırlar mı bilemem, karar kendilerinindir. Teslim mi olurlar, direnirler mi kendi kararlarını verirler.

Mazlumların Kemallerin anısına bağlı kalacağım

Ben burada kararımı vermişim. Ne çok ılımlı, uzlaşmacı ne de çok sert bir tutum takınacağım. Politikada esnek olacağım ancak ilkelerimden taviz vermeyeceğim. İki taraflı uç yaklaşımlarda bulunmayacağım. Burada nefsimi koruma mücadelesi vereceğim. Burada günlerimi anlamlı bir şekilde doldurmaya çalışacağım. Mazlumların Kemallerin anısına bağlı kalacağım. Buradaki yürüyüşüm bu şekilde olacak.

İran idam ediyor, Suriye tutukluyor. Her tarafta halkımıza yönelik baskılar devam ediyor. Her yerde operasyonlar yapılıyor, zincirleniyorlar, kelepçeleniyorlar, tutuklanıyorlar. Avukatlar da tutuklanıyor.

AKP İran ile Irak ile Suriye ile yüksek güvenlikli anlaşmalar yapıp Güneyli güçleri de yanına çekip Avrupa'nın, İngiltere'nin, ABD'nin de desteğini alarak Kürtleri tasfiye etmeye çalışıyor. Ancak unutulmamalı ki bu planlar tersine dönebilir. AKP bütün uluslararası güçleri kendi desteğine çekip bizi tasfiye etmeye çalışıyor. Tarihten örneklerde de anlaşılacağı gibi bu plan tersine dönebilir. Bu konuda vereceğim örneklerden birincisi Fransız İhtilalidir. Biliyorsunuz 1791 yılında zor durumda olan Fransız Kralı Avrupa'dan yardım istiyor, o dönem Jakobenler var biliyorsunuz, Jakobenlere karşı Avrupa'nın yardımını istiyor. Bütün Avrupa Kral'ın yardımına koşmasına rağmen halkın desteğiyle gerçekleşen Fransız Devrimi tüm Avrupa'ya kısa sürede yayıldı. Etkileri çok uzun yıllar Avrupa'yı kasıp kavurdu. İkincisi Ekim Devrimi'dir. Ruslar Birinci Dünya Savaşı'ndan çekiliyorlar, biliyorsunuz kendi içlerinde sorunlar var. Bütün Avrupa devrime karşı Çar'ın yardımına koşuyor. Buna rağmen Ekim Devrimi halkın desteğiyle gerçekleşiyor. Ekim Devrimi 1917'de oldu ama 1918'den sonra da Avrupa Çar'ın yardımına koşmaya devam etti ancak bu yardım devrimi engellemedi tam tersine bunlara karşı verilen mücadele Bolşevik Devrimini daha da pekiştirdi. Bolşevik Devrimi 1918-1922 arası daha çok pekişiyor. Devrimin pekiştiği yıllar bu yıllardır. Bütün bu müdahalelere karşın Ekim Devrimi sınırlarını aşıyor, Avrupa ve dünyaya yayılıyor. Aslında Türkiye Cumhuriyeti Devriminin kuruluşu ve kazandığı karakter de bu yıllara denk geliyor. Bu söylediklerim uygun bir dille ifade edilebilir. Burada AKP'nin yapmak istediği de aynıdır, yani, bütün uluslararası güçleri kendi desteğine çekip bizi tasfiye etmeye çalışıyor. Buna karşı PKK, Ekim Devrimi gibi bir devrimi gerçekleştirir mi gerçekleştiremez mi bilemiyorum. Bahsettiğim bu iki örnekte de ortaya çıkıyor ki iki devrimi de Avrupalılar engellemek için her tür yardımı sundular, yardıma koştular ancak bu iki devrim tam tersi yardıma koşan Avrupa'yı da etkisi altına aldı kasıp kavurdu. Bizim sorunumuz da benzer bir şekilde ele alınabilir. Bize karşı muazzam bir güç birliği ve AKP'ye destek olabilir ancak bu, halkımızın desteklediği mücadelemizin büyümeyeceği, yayılmayacağı anlamına gelmez.

Bugünlerde ortaya çıkan İsrail-Türkiye gerginliği biraz da İsrail'in politikalarına dayanıyor. İsrail'in mevcut politikalarıyla İngiltere'den çok fazla destek göremeyeceği ortaya çıkıyor.

Bir Botaş bürokratı 1998'de ben Rusya'dan sınır dışı edildikten sonra askıya alınan Mavi Akım Projesi'nin hayata geçirilmesi talimatı aldıklarını belirtiyormuş. Rusya'dan sınır dışı edilmem ve yakalanmamla birlikte Mavi Akım Projesi'nin hayata geçirildiğini söylüyormuş. Evet, çok önemlidir. O dönem yapılan ittifaklara, anlaşmalara ben daha önce de değinmiştim. Bugün de bu durum geçerlidir. Moskova, Türkiye, bir sürü uluslararası güç bize karşı bu ilişkileri sürdürüyor.

BDP için şunu söyleyebilirim. Çevrecileri kadar değişik kesimlerden insanları içine katabilir, geniş yelpazede kendisini örgütleyebilmelidir. BDP kimlik partisi görünümünü aşmalıdır. Ülkenin genel sorunlarına daha duyarlı bir parti haline gelebilmelidir. O yüzden çok değişik kesimlerden insanları, çevreleri kendi içine katabilmelidir, perspektifi bu olmalıdır.

Türklerin ve Kürtlerin birlikteliğine hayati derecede ihtiyaç var. Yine büyüyebilmeleri için Çatı tarzı bir araya gelmek, temel konularda ortaklaşmak zorundalar. Ben en eski Mahirci, Denizci olarak bunları söylüyorum. Onlara da bu söylenmeli, bunu en eski Mahirci, Denizci söylüyor denilmeli.

Haluk Gerger yazıp çiziyor ama pratik politikaya gelmiyor, pratik politika yapmıyor. Onu pratik politikaya çağırıyorum. Bir de Nabi Yağcı var, o da yirmi otuz yıldır yazıp çiziyor ama pratik politika yapmıyor. Ellerini taşın altına koysunlar, pratik politika yapsınlar, sadece konuşmakla, yazıp çizmekle bu işler olmuyor. Yine Celal Beşiktepe, Ertuğrul Kürkçü çalışmalarını yürütebilirler, bir şey demiyorum. Ancak ittifaklarını geliştirebilmeliler.

"Benden sonra da bu mücadele devam edecek böyle bilinsin. Kendileri kararlarını alırlar. Ben bu kararlarına müdahale edersem, hayır böyle olmaz dersem beni sert eleştirsinler. Ancak onlar da verdikleri kararları uygulamazlarsa ben de onları sert eleştireceğim. Bundan sonra barışırlar mı savaşırlar mı bilemem, karar kendilerinindir. Teslim mi olurlar, direnirler mi kendi kararlarını verirler"

Hakikat anlamlı yaşamdır

"İnsanı ve toplumu temel almayan tüm yöntemler toplumdan kopmaya, iktidar odaklarına kapaklanmaya ve amacından sapmaya mahkûmdur. Tarihte yaşanan tüm deneyimler bu gerçeği çok açık ve çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu durumda başa dönerek 'hakikat nedir?' sorusunu tekrardan sorma ihtiyacı duyuyorum. Evet, hakikat nedir? Önder Apo'nun ifadesi ile hakikat aşktır! Aşk özgür yaşamdır! Anlamlı yaşamdır!"

"Hakikat, toplumun özgürlük ve adalet anlayışı, yaşam tarzıdır. Paylaşımcı, dayanışmacı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik ve ekolojik anlayışına dayanan cinsiyet özgürlükçü komünal yaşam biçimi, hakikatin somutlaşmış, maddileşmiş, sisteme kavuşmuş biçimidir. Buna Demokratik Konfederalizm demek de mümkündür. Herkesin kendine özgü renkte ve biçimde örgütlenerek eşitçe ve özgürce yaşama sistemi, hakikat rejimini ifade eder"

Arayış hakikate varmaksa eğer; her arayış neden varmaz ki hakikate?…

İnsan insan olduğunda kendisine sorduğu ilk soru ben kimim sorusudur. Ben kimim ve nasıl var oldum? Neden var oldum? Doğa ve evren nasıl ve neden oluştu? İnsan toplumunun tarihinde ilk sorular neden ve nasıl sorgulamasıyla başlamıştır. İnsan zihni ve algılayışı geliştikçe bu tarz soruları ve sorgulamaları da bir o kadar çeşitlilik göstermiş ve çoğalmıştır.

Hakikat, insanın yaşama dair neden ve nasıl sorularına ve sorgulamalarına verdiği cevaplar bütünüdür. Özgürlük özlemlerine uyumlu ve uygun olarak inşa ettiği yaşam biçimidir. Hakikati insanın özgürlük arayışlarından ve özlemlerinden bağımsız ele almak mümkün değildir. İki olgu da birbirini koşullamaktadır. İnsanın hakikat arayışı aynı zamanda insanın ve insan toplumunun özgürlük arayışıdır. Bu noktada insanın aklına takılan ilk sorulardan biri şu oluyor; hakikat arayışı insan oluştuğundan beri mi var yoksa toplumsal tarihin belli bir zamanından sonra mı başlıyor?

Özgürlük, varoluşun-oluşumun doğasında vardır. Var olmak, oluşmak da bir özgürlük eğilimidir. Varlaşmayı-oluşumu, oluşmak isteyen-oluşan varlık yapısını özgürlük eğiliminden bağımsız ele alabilir miyiz? Mümkün değil. Bir varlık bir varoluş yapısından diğerine değişim geçirirken özünde daha fazla özgürleşmek istemektedir. İçinde olduğu kabuk artık onu sıkmaktadır. Değişerek, dönüşerek, çeşitlenerek farklılaşma ve çoğalma istemi, ihtiyacı duymaktadır. Varlığın ve oluşumun doğası çoğalmayı, çeşitlenmeyi gerektirmektedir. Bu oluşum sürecini sağlayan enerji akışına özgürlük ve hakikat arayışı demek mümkündür. Evrendeki ve doğadaki tüm canlılar açısından bu akış ortak bir özelliktir ancak insan toplumu, doğanın en gelişmiş varoluşu olarak özgün olarak da çok sayıda özellik taşımaktadır.

Doğanın özgürlük eğilimi en çarpıcı ifadesini insan oluşumunda bulmaktadır. Önder Apo'nun da ifadesi ile gerçekten *"doğa sanki merakını yenmek için insanı yaratmıştır."* İnsan tüm doğa adına varoluşu sorgulamakta ve hakikate doğru iz sürmektedir. Toplumsallık insanın hakikate iz sürüşünün en anlamlı ve en değerli tarihi zamanlarındandır. Komünal, demokratik, ahlaki ve politik değerler etrafında oluşan toplumsallık, en büyük anlamını ve değerini on bin yıla yaklaşan bir tarihsel dönemde bu değerleri hâkim kültür haline getirmesinden almaktadır. Toplumsallığın büyük anlamı tarihin bu uzun zaman diliminde insan ve toplumu için tüm yaşamsal koşulları ve imkânları yaratmış olmasında yatmaktadır. Toplumsallığın büyük bir anlam taşıması; evreni dolduran, yaşamı güzelleştiren ve zenginleştiren tüm canlı oluşumların yapısını ve mirasını onurluca temsil etme yeteneğini göstermesindedir. İnsan doğasına uygun kurulan bu ilk yaşam biçimi, hakikatin somutta vücut bulmasıdır.

Doğaya uygunluk hakikattir

Hakikati soyut arayışlar biçiminde düşünmek yanlıştır. Hakikat, özgür yaşam arayışı olduğu kadar bu arayışın yaşam bulmuş halidir de. Somut yaşamdan kopuk bir hakikat tanımlaması tam olarak hakikati tanımlayamaz. Yaşamdan kopuk bir hakikat olamaz. Ama insan, kendi doğasına uygun yaşamlar da kursa daha iyisini ve güzelini oluşturma arayışında olacaktır. Bu anlamda hakikatin dayandığı keskin bir sınır veya durak yoktur.

İnsan, doğasına uygun yaşadığı sürece, hakikat, insan yaşamının özünü oluşturur. Yaşamın iyi, güzel, özgür, huzurlu, anlamlı oluşu insanın ve insan toplumunun kendi doğasına uygun yaşamasıyla bağlantılıdır. İnsanlık yaklaşık olarak 10 bin yıl kadın eksenli yaşamda hakikat içinde yaşamıştır. İnsanlığın hakikatini kaybetmesi doğasından uzaklaşmasıyla birlikte gelişmiştir. İnsan kendisine ve toplumuna ne kadar yabancılaşmış ve uzaklaşmışsa o oranda da hakikatten uzaklaşmıştır. Hakikatini yitirmiştir. İnsanın hakikatini yitirmesi hakikate ulaşmada kullanılacak yöntemleri gündeme getirmiştir. İnsanlık tarihinde gündeme giren yöntem sorunu ilk olarak hakikatin kaybedişiyle ortaya çıkmıştır. Öncesinde böyle bir sorun yoktur.

Peki, insan ne zaman özünü yitirdi? Yitirilen öz nasıl oldu da hakikat yitimine yol açtı? İnsanlık özünü iktidar arayışı ile yitirdi. Ne zaman ki küçük insan grupları, toplum üzerinde tahakküm kurma arayışına girdi işte o zamandır ki insanlık da hakikatini adım adım yitirmeye başladı. Hakikatin panzehiri iktidardı. İktidar hakikatin inkârı üzerinden gelişti. İktidar arayışı insanın kendisine en büyük ihanetiydi.

İktidar bir zorunluluk muydu? Hayır! İnsan toplumu on bin yıl boyunca iktidar olmadan huzur ve büyük bir anlam içinde yaşadı. İktidara, ezmeye, sömürmeye ve köleleştirmeye ihtiyaç duymadan yaşadı. İnsan toplumu, iktidar ve bu iktidarın yaşam bulmuş biçimi olan zulüm sistemine ihtiyaç duymadan binlerce yıl özgürlük içinde tüm insanlığa yetecek değerler yaratarak yaşadı.

Hakikat arayışında çeşitli yöntemlerin belirdiği süreç iktidarcı-hiyerarşik sistemin kuruluşuyla birlikte başlamaktadır. Daha da somutlaştırırsak devletçi Sümer Uygarlığı bu tarz bir arayışın başlangıcını oluşturmaktadır. Bu tarihten sonra artık on bin yıllık ana kadın eksenli doğal toplum yaşamı ve hakikat sistemi, erkek egemenliğinin iktidar sistemiyle birlikte tarih sahnesinden adım adım silinmektedir. Hakikat sisteminin yıkılışı bin yıllara yayılan çok kanlı bir savaş ve kadının direniş sürecine dayansa da hâkimiyet gittikçe erkek egemenlikli iktidar sistemine kaymaktadır. Hakikat rejiminin yaratıcısı kadın ise tarihin en silik ve anlamsız nesnesine dönüşmektedir. Kadın eksenli kültürün ve sistemin yenilgisi hakikatin yenilgisi anlamına gelmektedir.

Erkek egemenlikli devletçi hiyerarşik sistem tarafından kadın eksenli hakikat sistemi yenilgiye uğratılsa da hakikat zayıf da olsa varlığını sürdürmeye devam etmiştir. Toplumsal direniş ve mücadele belli oranda hakikati korumayı bilmiştir. Bu direnişler toplumun tarihsel hafızasını canlı tutmuş ve yitirilen hakikati kazanmanın umudunu, ideasını sürekli kılmıştır. Hakikat arayışı her dönem kendi koşulları içinde farklı bir biçime bürünmüştür. Bir dönem ismi mitoloji olmuş, bir dönem din, bir dönem felsefe, bir dönem bilim olmuştur. Her bir biçim de hakikatini kaybeden insanın hakikate ulaşmada geliştirdiği yol ve yöntem değeri taşımıştır. Hakikate ulaşma yöntemleri sadece bu yöntemlerle de sınırlı kalmamıştır. Sayısızca yöntem geliştirilmiş ancak en etkili ve sonuç alıcı yöntemler olarak geriye bu dört temel yöntem anılır olmuştur.

Hakikat-iktidar mücadelesi

Hakikati açıklama yöntemlerinin hakikati anlamada önemli katkıları olmuştur. Ancak hâkim iktidar güçlerinin denetimi altına girdikleri noktada ise insan toplumuna ve doğaya en büyük zararı vermişlerdir. Bu bilme yöntemleri bilgiyi egemenlerin denetimine koyarak iktidar ve sömürü sistemini, rejimini çok etkili bir biçimde beslemişlerdir. Başlangıçta amaç iktidar sistemine hizmet olmasa da egemenin kontrolüne girmekle birlikte esas amaca ters düşülmüştür. Bu noktadan sonra rolleri artık hakikate ulaşma değil, iktidarı güçlendirme olmuştur. Tarihin en büyük trajedilerinden biri de bu olsa gerek. Hareket noktası ile ulaşılan nokta arasındaki derin çelişki!…

Söylence, efsane olarak nitelendirilen mitoloji, gerçeği açıklamada kullanılan en uzun süreli yöntemlerden biridir. Ara dönemi kapsadığı için ana kadın eksenli hakikat sisteminin anıları oldukça canlıdır. Hakikat sistemi ile iktidarcı sistem arasında kıyasıya bir savaş yaşanmaktadır. Tanrıça İnanna ve Tanrı Enki, Tanrı Marduk ve Tanrıça Tiamat, Tanrıça İsis ve Tanrı Osuris, Tanrı Zeus ve Tanrıça Artemis savaşını anlatan mitoslar kendi dönemlerinin en iyi hakikat açıklayıcı söylenceleridir. Bu söylencelerde örtük de olsa hakikati görmek daha fazla mümkündür. Önder Apo'nun *"İnsanlığın geçmişi her zaman daha gerçektir"* sözü adeta bu süreçlerin karakterlerini anlatır gibidir. Söylenceler erkek egemen sistemin gelişim seyrine paralel olarak biçim değiştirir. Zaman ilerledikçe söylencelerde kadın silikleşir, toplumun öz dinamikleri, ahlaki ve politik değer yargıları darbe yer ve gittikçe yerini korkutucu, zalim ve mutlak tanrılara bırakır. Artık söylenceler tanrıların sınırsız tahakküm güçlerini simgeleyen imgelerle doludur. Zaman, tanrıçanın ekseninde oluşan hakikat değerlerinin anlamını yitirdiğini, zalim ve zorba tanrıların çalmaya dayalı birikimlerinin yeni sistemin hakikat değerleri haline geldiğini göstermektedir.

Rahip krallar süreci ile birlikte mitolojiler karakter değiştirir. Hakikati açıklama araçları olmaktan çıkarak rahip kralların iktidarlarını meşrulaştırma araçlarına dönüşürler. Hakikati bilme yöntemi hakikatten uzaklaşarak iktidarın en değme silahı haline gelip sömürü mekanizmasını meşrulaştırarak kullaşmayı derinleştirir. Özne nesne ayrımı fiili olarak bu dönemde başlar. Söylencelerde sıkça geçen tanrının 'dışkısından' yaratılan erkek özne, erkeğin 'kaburga kemiği'nden yaratılan kadın ise nesnedir. Tanrının 'yeryüzündeki tezahürleri' olarak Rahip krallar tanrı, tahakküm altında tuttukları toplum ise nesnedir. Hükmedenler özne, sömürdükleri doğa ise nesnedir. Bu dönemle birlikte hakikat artık tümden kimlik değiştirmiştir. Hakikat rahip kralların kendisinde somutlaşmıştır. Sömürüye dayalı güç birikimi hakikat olarak tanımlanmaktadır. Ve iktidar gücü kendisine 'hakikat benim' demektedir. İktidar bilme yöntemlerini ele geçirmiş ve kendi hizmetine koşturmuş durumdadır. İlk dönemlerde mitolojik yöntemin hakikati açıklamada belli düzeyde katkıları olsa da ilerleyen aşamalarda iktidar güçlerinin elinde hakikati gizlemede çok etkili bir silah haline dönüşmüştür. Bu yöntem kullanılarak insanlar iktidar güçlerinin kulu-kölesi olmaya inandırılmış ve kulluk felsefesi geliştirilmiştir.

İnsan zihni ve algısı geliştikçe, hakikati açıklama yöntemlerinde de değişiklikler olmuştur. Mitolojik yöntemden sonra kullanılan dinsel yöntem de insanlık tarihinde en uzun süre kullanılan yöntem olma özelliği taşımaktadır. Kral tanrılar çağı toplumsal değerlerin büyük baskı altına alındığı, toplumun ahlaki ve politik değerlerinde büyük yıkımların yaşandığı bir çağdır. Kral tanrılar iktidarlarını hakikat olarak meşrulaştırmış, dünyada tek gerçeğin ve doğrunun kral tanrılar olduğu algısını etkili bir ideolojik mücadele ile insanlara kanıksatmışlardır. Kral tanrıların ağızlarından çıkan her söz kesin uyulması ve uygulanması gereken birer kanun haline gelmiştir. Artık süreç kanunun demiri kestiği bir süreçtir. İnsan ve toplumu kral tanrıların baskısı ve zulmü altında büyük acılar yaşamaktadır. Tüm insanlık değerleri ayaklar altındadır. İnsan, kral tanrılar nezdinde bir böcek kadar bile bir değer ve anlam taşımamaktadır.

Zerdüşt bu dönemin en büyük hakikat arayışçısıdır. İnsana ve insan iradesine değer veren Zerdüşt, büyük bir ahlak devrimcisi ve hakikat aşığıdır. Zerdüşt, hakikati özgür ahlakta görmektedir. Adeta ahlakı olmayanın hakikatinin de olamayacağı görüşünü savunur gibidir. Zerdüşt, toplumun huzur içinde yaşamasını iradeli ve özgür bireye dayandırmakta, kadın ile erkeğin birbirinin iradelerine saygılı bir biçimde eşit ve özgür yaşamasını savunmaktadır. Doğayla dostluğu felsefesinin temeline oturtmaktadır. Zerdüşt'ün ahlaklı yaşam felsefesi ilerde gelişecek olan felsefi yönteme temel oluştururken diğer yandan ise tek tanrılı dinlere esin kaynağı olmaktadır. Zerdüşt, iyi tanrı Ahura Mazda ile kötü tanrı Ehriman arasındaki savaş anlayışı ile hakikat arayışçılığına yeni bir yaklaşım geliştirmektedir. Kendisini hakikat haline getiren kral tanrıların gerçek yüzlerini ve hakikatsizliklerini deşifre etmektedir. Zalimin, sömürücünün, tahakkümcünün, kötünün hakikat olamayacağını, hakikatin, insandan yana, insana dost, iyi ve aydınlık tanrıda olduğunu savunarak insan toplumunun karartılmış ve çarpıtılmış bilinçlerini aydınlatmaktadır. Kendisini hakikat yerine koyan zalim karanlık tanrısına *"Söyle, sen kimsin?"* diye bağırarak gölgesinden korkar hale gelmiş insana güç ve cesaret vermektedir.

Tek tanrılı dinler, Zerdüşt'ün hakikat arayışçılığını kendilerine güç kaynağı yapmışlardır. Tek tanrılı dinlerin tanrı nitelikleri çağının koşullarına göre farklılıklar taşısa da Zerdüşt'ün iki tanrısının toplam özelliklerini bağrında taşımakta ve bu konuda belirgin bir sentez durumu göze çarpmaktadır. Tanrı, insanlara fazla uzak, yabancı ve düşman değildir. İyi insanı cennetle ödüllendiren kötü insanı ise cehennemde cezalandıran, iyilik ve güzellikten yana bir tanrıdır. Güçlüdür, kudretlidir, gücü her şeye yetendir, her şeyi yaratan ve öldürendir. Var eden ve yok edendir. Gerektiğinde seven ve gerektiğinde ise tüm hışmıyla üzerine yürüyendir. Gerektiğinde hoş gören ve gerektiğinde ise zulmedendir. Yeni tanrı da mutlak gücü temsil etmekte ve insanlığın hakikat arayışında son sınırı oluşturmaktadır. Tanrıya boyun eğmek, buyruklarına uymak, hakikate uygun yaşamak anlamına gelmektedir. Artık insanlığın tüm çabası sorgulamadan tanrıyı kavramaya ve buyruklarını itirazsız yerine getirmeye odaklanmıştır. İnsan ve Toplum, tanrı adına her yere sürülen ağzı var dili yok, beyni var düşüncesi yok, bedeni var eylemi yok olan bir sürüye indirgenmiştir. Bu yöntem başlangıç itibariyle toplumun temel ahlaki ve politik değerlerine önem vermesinden kaynaklı ahlaki değerlerin yükselişinde belli bir anlam ifade etse de 'mutlak tanrı' ve 'hakikat tanrı' anlayışıyla insanın ve toplumun başına en büyük belaları getirmekten de geri kalmamıştır. Hakikati açıklamada kullanılan dinsel yöntem, insanlığı derin bir karanlığa sürüklemiştir. Sonraki tüm iktidar güçleri bu karanlık çağlardan beslenerek varlığını sürdürmüştür. Varlığın ve varoluşun öz yapısını dıştan mutlak bir gücün varlığına ve yaratıcılığına bağlayan bu düşünde biçimi, insan ve toplum olgusunu tümden nesneleştirerek koca bir anlamsızlık yığınına dönüştürmüştür. İnsanı hiçbir iradesi, gücü ve yeteneği olmayan basit ve sıradan bir varlık derecesine indirmiştir.

Tanrı kavramı ve insan

Bu yöntem, tanrı olgusunu insanın ve toplumun dışında, insan düşüncesinden bağımsız bir olgu biçiminde ele alarak insanın ve toplumun sosyal bir olgu olma gerçeğini yadsımıştır. Oysa tanrı yaratımı, insan toplumunun yaratımıdır. İnsan ve toplum, tanrı yaratımı değil, tanrı, insan ve toplum yaratımıdır. Tanrı kavramını ortaya çıkaran ve ona her dönemin koşullarına ve karakterine göre çeşitli vasıflar yükleyen insanın kendisidir. Tanrı, insan yaratımı olup insanın dışında bir gerçeklik değildir. Tanrı, Önder Apo'nun da ifadesi ile *"Toplumun hafızası ve ortak kimliğidir. Toplumun ortak vicdanı ve zihnidir."* Tanrı, insan toplumunun kendisini ifadelendirme, tanımlama ve kimliklendirme biçimidir. Kadın eksenli hakikat sisteminin hâkim olduğu doğal toplum sürecinde de toplumsal kimlik olarak tanrıçalar vardı. Totem klanın ortak vicdanı, zihni ve kimliğiydi. Bu dönem tanrıları toplumun üstünde, dışında, veya topluma düşman tanrılar değildi. Aksine toplumu ile iç içe yaşayan, onunla birlikte sevinen, üzülen, paylaşan, toplumuna dost ve toplumuyla barışık tanrılardı. Demek ki toplumsal yaşamın realitesi ve niteliği toplumun kavramlaştırdığı tanrının realitesini ve niteliğini de belirlemektedir.

Din de Tanrı da insan ve toplum yaratımı olan metafizik bir olgudur. Tıpkı ahlak, sanat, kültür, politika, felsefe, bilim gibi din ve tanrı da metafizik insan yaratımıdır. Önder Apo bu olgularla birlikte insanın da metafizik bir olgu olduğunu söylemektedir. Gerçekten düşünüyorum da insan metafizik bir olgu olmasaydı toplumsallık gelişebilir miydi? İnsan, fiziğin ötesine geçerek toplumsallığı geliştirmiş olmuyor mu? İnsan, maddi doğadan çıkıp doğayı aşarak ikinci ama metafizik ağırlıklı bir doğa yaratmıyor mu? Bir bakıma doğa özgürleşmek için insana, insan ise doğayı aşmak için toplumsallığa yol açmıyor mu? Yani maddi doğa özgürleşmek için insanı, insan ise özgürleşmek için toplumu mu yaratıyor? Sonuç buysa peki, bu durumda insan da insanın yarattığı toplum da metafizik bir olgu olmuyor mu? Ve yine bu durumda insan yaratımlarının hepsi metafizik kapsamına alınırsa hakikat açıklamasında doğru yöntem de tutturulmuş olmuyor mu?

İnsanlaşan doğa fiziğin ötesine geçerek kendine özgü ve özel metafizik bir evren yaratmıştır. İnsanlaşan ve insanlaşarak toplumsallaşan, toplumsallaşarak da insanlaşmasını kalıcılaştıran doğa, metafizik bir evren yaratırken dinsel yöntem bu hakikati tümden gizleyerek tanrı ve din olgularını en kaba ve sığ nitelendirmelere tabi tutup hakikati katletmiştir. İnsan metafizik özelliklere sahip olmasaydı farklı bir doğa ve evren anlamına gelen toplumsallık nasıl bir izaha kavuşurdu? İnsan olgusunu metafiziksiz tanımlamak mümkün görünmemektedir. İnsan varoluşu itibariyle metafizik bir yapıya sahiptir. Bundan uzak bir insan ve toplum yorumu veya hakikat yorumu her türlü sapmaya açıktır.

'Din afyondur, din yobazlıktır, din bağnazlıktır' demek ancak insan zihnini daha fazla bulandırmaya hizmet edecektir. İktidarcı hiyerarşik sistem kurucuları ve sürdürücüleri dinsel yöntemi iktidar ile bütünleştirerek insan ve toplum zihninde en büyük çarpıtmayı yaratmakla ünlüdürler. Tek tanrılı din olgusunu iktidarlarını mutlaklaştırmada, mutlak hale getirilen iktidarı meşrulaştırmada çok etkili bir araç olarak kullanmışlardır. Bu yöntem insanları köleleştirmede büyük bir rol oynamıştır. Bugün halen de toplumu koyun sürüsüne dönüştüren kadercilik felsefesi, kaynağını bu yöntemin kullanım biçiminden almaktadır. Bu, hiçbir kuşkuya yer bırakmayan çok aleni bir durumdur. Ancak din olgusu da tıpkı diğer metafizik olgular gibi metafizik insanın metafizik yaratımıdır. İnsan dış ve iç evren karşısında karşılaştığı acıları, sevinçleri, kötülükleri, iyilikleri, güzellikleri, çirkinlikleri, korkuları, şaşkınlıkları, hayretleri kendi yarattığı bu olguyla dengelemektedir.

Tanrı yerine devlet

Dinsel yöntem, iktidarcı ve hiyerarşik güçlerin eline geçince topluma karşı çok yıkıcı bir silah haline gelmiştir. Bu silahı kullanarak devletçi-tekelci sistem kendisini mutlak yaratıcı güç olarak lanse etmiştir. İnsanın yaratıcı, oluşturucu yeteneklerini yadsıyarak tanrıya mal etmiş kendisini ise tanrının yeryüzündeki biçimi olarak meşrulaştırmıştır. İnsan ve toplum, doğal yeteneklerinden uzak düşürülerek, kulluk anlayışına teslim edilmiş, kendisini inkâr üzerinden derin bir yabancılaşma sürecine tabi tutulmuştur. Bu biçimde tanrı ve özünde de devlet köleliliği bir yaşam biçimi haline getirilmiş, bu yaşam tarzı değişmez kader olarak insanların iliklerine kadar işlenmiştir. İnsanların ruhsal dünyaları hileli kurguların ürünü olan cennet ve cehennem sınırlarına sıkıştırılmıştır. Dinsel yöntem çıkış itibariyle toplumun ahlaki değerlerinde bir yükselişe yol açsa da iktidar ile bütünleştiği ve iktidarın hizmetine girdiği noktada topluma ve hakikate düşman kesilmiştir.

Zerdüşt ve çağdaşı sayılan Buda ile başlayan felsefi yöntem hakikati açıklamada ve toplumun ahlaki ve politik değerlerini korumada önemli bir rolün sahibi olmuştur. Dogmaları sorgulama, yorum geliştirme, anlamın ve bilginin-bilmenin izini sürme, bilgiyi sevme bilgeliğe erme anlamı taşıyan felsefi yöntem, karanlık çağlarda insanlığın yolunu aydınlatan bir ışık olmuştur. Felsefi yöntem akla yüklenerek aklı, özne haline getirerek insanlara kader diye benimsetilen dogmaları bir bir yıkmış ve bilimin-aydınlanmanın yolunu açmıştır. Böylelikle akıl, kendisini kuşatan sınırları bir bir yıkarak ufuklara yelken açmıştır.

Felsefenin ahlaktan kopuşu

Felsefi yöntem temeline ahlakı aldığı ölçüde insanlık değerlerine en büyük katkıyı sunmuştur. Ancak ahlaktan uzaklaştığı noktada ise insanlığa en büyük zararları vermiştir. Felsefi yöntemin ahlaktan uzaklaşmasının nedeni iktidar ile kurduğu ilişkidir. Felsefi yöntemin iktidarın hizmetine girmesi felsefenin ahlak ile ilişkisini koparmıştır. Ahlaktan uzaklaşan felsefe hakikatten de uzaklaşmıştır. Felsefi yöntemin hakikat ile ilişkisini belirleyen nokta toplumun ahlaki ve politik değerlerine önem vermesi ve toplumun öz dinamiklerine dayanmasıdır. Felsefi yöntemin toplumun öz dinamiklerinden uzaklaşması ve toplumun inkârı üzerinden gelişimi, felsefi yöntemi kullanan iktidar güçlerine yeni sömürü alanları açmıştır. Etik ölçü gözetmeden her şeyi sorgulayan akıl, dizginlerinden boşalmış, toplum karşısında dehşet bir silaha dönüşmüştür.

Felsefi yöntemin ahlaktan kopması özne nesne ayrımını derinleştirmiştir. Akıl, özne haline gelirken onun dışında kalan her şey nesneleştirilmiştir. Akıl, duygudan kopmuştur. Akıl özne, duygu nesne olmuştur. Akıl, bedenden kopmuştur. Akıl özne, beden nesne olmuştur. Akıl, toplumdan kopmuştur. Akıl özne, toplum nesne olmuştur. Akıl, doğadan kopmuştur. Akıl özne, doğa nesne olmuştur. Akıl, kadın doğasının dışında ele alınmış ve erkeğe ait bir erdem olarak kabul edilmiştir. Erkek aklı özne, kadın ise akılsız sayılmıştır. Neticede akıl, egemen erkeğe ait kılınmış, erkek, egemen iktidarın öznesi haline getirilmiş ve iktidar alanının dışındaki her şey nesne görülerek her türlü saldırıya ve işgale açık tutulmuştur.

Ahlaktan kopan felsefi yöntem, Batı düşünce geleneğinin temel taşlarını döşemiştir. Platon ve öğrencisi Aristo duygudan kopan analitik akla dayanan Batı düşünce geleneğinin ilkleri ve başlatıcıları olarak egemen tarihin sayfalarında büyük bir yer ve değer görmüşlerdir. Ardılları Bacon, Descartes ve Newton, bu mirasa layıkıyla sahip çıkarak kapitalist tekellerin elinde 'oyuncak' hale gelen ve 'makineleşen' bir dünya görüşü oluşturmuşlardır. Bu düşünce yapısıyla duygudan kopan, ahlaktan, vicdandan uzaklaşan akıl, toplum üzerinde her türlü zulmü, baskıyı, şiddeti, katliamı ve kısacası ahlaksızlığı geliştirmeyi meşru saymıştır. İktidar eliti dışında ama her şeyi dizginsiz sömürü ve gasp alanlarına dönüştürmüştür. İktidar alanlarının dışındaki tüm toplum en küçük hücrelerine dek sömürülmüştür. Toplum gibi doğanın sömürül-

"Felsefi yöntem temeline ahlakı aldığı ölçüde insanlık değerlerine en büyük katkıyı sunmuştur. Ancak ahlaktan uzaklaştığı noktada ise insanlığa en büyük zararları vermiştir. Felsefi yöntemin ahlaktan uzaklaşmasının nedeni iktidar ile kurduğu ilişkidir. Felsefi yöntemin iktidarın hizmetine girmesi felsefenin ahlak ile ilişkisini koparmıştır. Ahlaktan uzaklaşan felsefe hakikatten de uzaklaşmıştır. Felsefi yöntemin hakikat ile ilişkisini belirleyen nokta toplumun ahlaki ve politik değerlerine önem vermesi ve toplumun öz dinamiklerine dayanmasıdır"

"Sermaye, kâr ve sömürüye dayanan birikim anlayışı, erkek egemen sistemin hakikat anlayışıdır. Bu anlayış demokratik toplumun anlayışı değildir. Önder Apo'nun 'Toplumsal gerçeklikler inşa edilmiş gerçeklerdir' belirlemesi hakikati açıklamada en çarpıcı belirlemedir. İnsanın toplumsallığına dair tüm gerçeklikler insan eli ve zihniyle inşa edilen gerçekliklerdir. Dıştan, olağanüstü bir gücün oluşturduğu gerçeklikler değildir. Toplumsal gerçeklikleri dış güce bağlayan anlayış, sömürgeci ve hakikat karşıtı anlayıştır"

mesi ve tahrip edilmesi de meşru görülmüştür. Bitkisinden hayvanına, insanından toplumuna, kadınından erkeğine, çocuğundan yaşlısına her şey iktidarın hizmetinde görülmüş, köle muamelesine tabi tutulmuştur. Toplumun öz dinamikleri ciddi anlamda tahrip edilmiştir. iktidarın güdümüne girerek aklı, 'mutlak-tek gerçek' ve 'Hakikat' haline getiren felsefi yöntem ilerde gelişecek olan bilimciliğe de en önemli zemini hazırlamıştır.

Zamanın içinde çağlar aşarak yol alan insanlık, yitirdiği Hakikati arama çabasından hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Toplum büyük baskılar ve acılar yaşasa da geride kalan hakikat kırıntılarını korumada ısrar etmiş ve direnmiştir. Öz dinamikleri, ahlaki ve politik değerleri ciddi anlamda dağıtılıp tahrip edilse de toplum, hakikat düşmanlarına karşı onurlu duruşunu koruma mücadelesini kesintiye uğratmamıştır. İktidar tekellerinin sömürü nesnesi haline getirilmeyi içten içe kabul etmemiş fırsat bulduğu anda büyük bedelleri göze alarak isyan ve direniş içine girmiştir. Sayısızca isyan ve başkaldırı yapmış, sayısızca gizli örgütlenmelere gitmiştir. Çok iyi biliyoruz ki insanlık tarihi, haddi ve hesabı olmayan görkemli özgürlük direnişlerine, çok güçlü felsefi ve düşünce akımlarına tanıktır.

Yeni tanrının adı: Bilim

Duygudan, ahlaktan, vicdandan kopan erkek egemen analitik akıl, yaşamı, kâr-sermaye adına kan gölüne çevirirken bunu bir defa da bilim adına yapmaktadır. Deneye dayanmayan hiçbir şeyi gerçek ve hakikat kabul etmemekte insanlığın başına duygusuz ve ruhsuz yeni bir zalim tanrı çıkarmaktadır. Bu yeni tanrının adı da bilim olmaktadır.

Hakikati açıklama adına yola çıkan bilimsel yöntem insanlığa yararlı birçok teknik ve bilimsel gelişmeye yol açıp yaşamı kolaylaştıran, dünyanın bir ucunu diğer ucu ile buluşturan, dünya insanlığını birbirine karşı duyarlı ve sorumlu kılmaya çalışan, insanları ve toplumları birbirinden haberdar kılarak acıları ve sevinçleri ortaklaştıran bir rolün sahibi olsa da ve bu anlamda insanlık hakikatini açığa çıkarmada belli bir çabanın sahibi olsa da diğer yandan ise toplum ve doğa düşmanı iktidar odakları ile ilişkisini geliştirip onların güdümüne girerek büyük bir belaya dönüşmekten de kurtulamamıştır.

Ahlaktan kopan felsefi yöntem bilimsel yönteme ebelik rolü oynamıştır. Bilimsel yöntem ile özne ve nesne ayrımı çok daha fazla derinleşmiştir. İdeolojik bir olgu olan düalizm anlayışı bilimsel yöntem ile zirve yapmıştır. Bu anlayış ile birlikte toplumsal doğa da dahil doğadaki her şey karşıtlık temelinde ele alınmış, doğal ikilimler dahi birbirine düşman hale getirilmiştir. Erkek özne, kadın ise nesneleştirilerek erkeğin kadın üzerindeki zulmü ve tahakkümü meşrulaştırılmıştır. İktidar tekelleri özne, toplum ise nesneleştirilerek iktidar odaklarının toplum üzerindeki sömürüsü ve katliamı meşrulaştırılmıştır. Yine sömürü mekanizması özne, doğa ise nesneleştirilerek doğa üzerindeki her türden tahrip ve yıkım meşrulaştırılmıştır.

İktidar ile bütünleşen bilimsel yöntem, hakikat düşmanlığını geliştirmede geçmiş yöntemleri aratır duruma gelmiştir. Akla dayanan, gözün gördüğü deneyi ve olguyu put haline getirerek insan zihnini en acımasız tarzda bir şekillendirmeye tabi tutmuştur. Cansız, ruhsuz, duygusuz dogmalar ile insan zihnini doldurarak şiddet kullanmada, kan dökmede ve acı çektirmede sınır tanımayan koca insan yığınları yaratmış, kâr ve sermayeye endeksli iktidar zihniyetini ve anlayışını topluma yayarak yapısallaştırmıştır. Toplum adeta şiddeti ve acıyı üretir duruma gelmiştir. Baskı ve tahakküm, erkeğin kadına, kadının çocuğa, çocuğun hayvana, bir topluluğun diğer bir topluluğa, bir halkın diğer bir halka karşı kullandığı bir realite haline gelmiştir. Savaş, şiddet, tahakküm ve itaat günlük işleyen ve üretilen toplumsal bir gerçeklik halini almıştır. Toplum, Önder Apo'nun ifadesi ile "kanserli, hastalıklı" bir yapıya bürünmüştür. Ruhsal ve psikolojik hastalıklar tüm hastalıkların başına yerleşmiştir. Toplumdan, toplumsallıktan koparak yalnızlaşma eğilimi, birçok hastalığın temel nedeni haline gelmiştir. Bireycileşen insan, duygusal ve ruhsal bir erimeyi yaşayarak yaşamın anlamından kopmuş, manevi ve moral gücünü yitirerek derin bir boşluğa sürüklenmiştir. Depresyon, yalnızlık, bunalım, intihar, toplum yaşamının doğal ve kaçınılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Bozulan ve canavarlaşan egemen insan, toplumun olduğu kadar doğanın da dengesini bozmuştur. Doğanın bozulan dengesi atmosferdeki doğal gaz dengesini alt üst etmiştir. İklimleri değiştirmiş, dünyanın bir tarafı sıcaktan ve susuzluktan kavrulurken bir tarafı ise her gün kasırgalara, tsunamilere maruz kalmış, sellerle, fırtınalarla boğuşur hale gelmiştir. Bunun sonucu olarak her gün dünyada binlerce insan ölmekte bir o kadar insan ise, sakat, aç, susuz ve barınaksız kalmaktadır. Açlıktan, fuhuştan dünyaya yayılan hastalıklar her gün binlerce insanın yaşamını yitirmesine neden olmaktadır. Dünya, adeta acı çeken, kan ve gözyaşı döken biçare insanların inleme mekanı haline gelmiş durumdadır. Bütün bu sonuçlar kuşkusuz büyük hakikat yitimleridir. Yaşamın anlamının bittiği nokta hakikatin de bittiği noktadır. İktidar ile bilim birliği hakikatin başında Demokles'in kılıcı gibi sallanmaktadır. Kanı hiç kurumayan bu kılıç, her gün milyonlarca insanın başını kesmektedir.

İktidar ile bütünleşen bilimsel yöntem yeni bir tanrı tapınımı olan pozitivizmi geliştirmiştir. Pozitivist bilimle maddi olan her şey fetişize edilmiş, maneviyat yadsınmış ve insan maneviyatı alay konusu edilmiştir. Maddi dünya ve bu dünyanın çarkını çeviren kâr-sermaye-para üçlüsü tek hakikat haline getirilmiştir. Felsefe ve ahlak tümden bilimin dışına atılarak toplum, temel direniş gücünden yoksun bırakılmak istenmiştir. Pozitivist bilimin dayandığı liberal ideoloji bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler felsefesiyle tüm muhalif güç odaklarını ve toplumun temel direnç noktalarını erkek egemenlikli anlayışın hâkim olduğu sistemin içine çekerek kendi denetimine almıştır. Gerçek kapitalizmin ideolojisi olan liberalizm bu bağlamda reel sosyalist, sosyal demokrat, anarşist, feminist ve oryantalizm karşıtı geçinen sisteme muhalif güçleri kontrole almayı başarmıştır. Pozitivist bilime dayanan liberalizm, iktidar güçlerinin çıkarına uygun biçimde zaman zaman özne nesne ayrımını ve karşıtlığını derinleştirmiş zaman zaman ise bu ayrımı yok sayarak her şeyi özneleştiren bir durum bir yanılsama yaratmıştır. Ne zaman hangi kullanım biçimi daha çok kâr getiriyorsa ona uygun da bir yöntem belirlemiş, geliştirmiştir. Her şeyi metalaştırıp paralaştırarak özne nesne ayrımını farklı bir şekle büründürmüştür.

Bilim savaşlara neden oldu

Hakikati açıklamada en etkili rol oynaması gereken bilimsel yöntem, felsefe ve ahlakı tümden dışlayarak, analitik zeka ile duygusal zeka arasına keskin sınırlar koymuştur. Bilimsel yöntemin bu tarzda kullanılması milyonlarca insanın ölümüne neden olan atom bombasına, insanlığın yaşamını ve doğayı tehdit eden nükleer, kimyasal, biyolojik silahlara yol açmıştır. Bilim yöntemini bilimciliğin hizmetine koyan egemen analitik erkek akıl, 4 yılda 20 milyondan fazla insanın ölümüne ve bir o kadar insanın da sakat kalmasına neden olan 1. Dünya Savaşı'na, 50 milyondan fazla insanın ölümüne, sakatlanmasına neden olan 2. Dünya Savaşı'na ve bu savaşları katlayarak süre giden bölge, dünya savaşlarına yol açmıştır.

Hakikati açıklama ve hakikate ulaşma adına geliştirilen tüm yöntemler iktidar tekellerince ele geçirildiği andan itibaren insanlığı hakikatten daha fazla uzaklaştıran, hakikati daha fazla gizleyen ve hakikati katleden kanlı araçlara dönüşmüşlerdir. Bu gerçeği derinliğine çözümleyen Önder Apo, hakikati açıklama adına geliştirilen yöntemleri ciddi anlamda sorgulamakta ve eleştiriden geçirmektedir. Çıkışını ve belli bir döneme kadar gelişimini hakikati açıklama ve savunma anlamında değerli ve anlamlı bulmakla birlikte ancak iktidar ile bütünleştikleri noktada aldıkları biçimi ise hakikatin yıkılmasında ve tasfiyesinde çok tehlikeli görmekte ve bu noktada kapsamlı, köklü eleştiriler geliştirmektedir. Önder Apo, hâkim tüm yöntemler açısından temel eksikliği hakikati açıklamada insanı ve toplumu temel veri almamalarına bağlamaktadır. Önder Apo, hakikati açıklamada yöntemi gereksiz ve anlamsız görmemekte aksine doğru yöntemin büyük önemini vurgulamaktadır.

Aşk özgür yaşamdır

Sermaye, kâr ve sömürüye dayanan birikim anlayışı, erkek egemen sistemin hakikat anlayışıdır. Bu anlayış demokratik toplumun anlayışı değildir. Önder Apo'nun *"Toplumsal gerçeklikler inşa edilmiş gerçeklerdir"* belirlemesi hakikati açıklamada en çarpıcı belirlemedir. İnsanın toplumsallığına dair tüm gerçeklikler insan eli ve zihniyle inşa edilen gerçekliklerdir. Dıştan, olağanüstü bir gücün oluşturduğu gerçeklikler değildir. Toplumsal gerçeklikleri dış güce bağlayan anlayış, sömürgeci ve hakikat karşıtı anlayıştır. Bu anlayış toplumsal gerçeklikleri dıştan olağanüstü bir güce dayandırarak kulluk sistemini meşrulaştırmakta ve kulluk felsefesiyle toplumu kontrolde tutmaya çalışmaktadır.

İnsanı ve toplumu temel almayan tüm yöntemler toplumdan kopmaya, iktidar odaklarına kapaklanmaya ve amacından sapmaya mahkûmdur. Tarihte yaşanan tüm deneyimler bu gerçeği çok açık ve çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır. Bu durumda başa dönerek hakikat nedir? Sorusunu tekrardan sorma ihtiyacı duyuyorum. Evet! Hakikat nedir? Önder Apo'nun ifadesi ile *"Hakikat aşktır! Aşk özgür yaşamdır! Anlamlı yaşamdır!"*

Hakikat, insan ve toplum yorumuna gidilmeden doğru bir açıklamaya kavuşturulamaz. Çünkü hakikatin yaratıcısı, insanın kendisi, toplumun kendisidir. İnsana ve topluma dayanmayan her türden hakikat açıklamaları ve arayışları, içinde çok büyük yanılgılar ve yanlışlar içermekten kurtulamazlar. Hakikati arama yöntemleri ne kadar insana ve topluma dayanıyorsa ve toplumsal sosyolojiyi esas alıyorsa bir o kadar hakikate yakınlaşmış demektir. Çünkü yaşamın anlamı olan hakikat, toplumun ahlaki ve politik değerlerinde gizlidir. Anlam, toplumun eşitlik, özgürlük, adalet, demokrasi, komünal değerlerinde yeşerir, filizlenir. Toplumun özgür ahlakından, özgür politikasından, demokratik-komünal değerlerinden kopuk bir hakikat olamaz. Hakikat, toplumun eşitlik, özgürlük, adalet anlayışı ve yaşam tarzıdır. Toplumun paylaşımcı, dayanışmacı, eşitlikçi, özgürlükçü, demokratik ve ekolojik anlayışına dayanan cinsiyet özgürlükçü komünal yaşam biçimi, hakikatin somutlaşmış, maddileşmiş, sisteme kavuşmuş biçimidir. Bunun adına Demokratik Konfederalizm demek de mümkündür. Her renkten insanın, topluluğun, halkın, mezhebin, cinsin, kendine özgü renkte ve biçimde örgütlenerek bir arada eşitçe ve özgürce yaşama sistemi, hakikat rejimini ifade eder. Hakikat rejimi, iktidarcı-hiyerarşik sistemin dışında farklılıkların ve çeşitliliklerin demokratik, ekolojik, cinsiyet özgürlükçü birlik sistemidir.

UYGAR TOPLUMU DOĞRU YORUMLAMAK

Baştarafı sayfa 32'de

Sınıf kapsamındaki bu yeni kul bir özgürlük isyancısı değil, olsa olsa bir özgürlük hainidir veya özgür yaşam anlayışından boşaltılmış bir vakadır, farklı bir olaydır. Hanedan şefi de devlet-iktidarı ilişkilerine yönelirken benzer bir uygulama içinde olacaktır. Temel ittifak güçleri içinde daha görünür sağlam çıkarlara dayalı güçlü bir örgütlenme ilk şarttır. Hanedan aile, geniş soy ilişkisi içinde saygı duyulur, korkulur bir meşruiyete sahiptir. Kabile gelenekleri hiyerarşiyi sürekli yüceltir. Ufak rahatsızlıklar bile ya barışçıl olarak kabile meclisinde, ya da çatışmayla aşılır. Böylesi ilişkiler yumağı içinde devlet olmaya giden bir hanedanının en zayıf tarafı olarak sınıf karakterini göstermek stratejik bir yaklaşım olamaz. Şuraya varmak istiyorum: Sınıfsallık uygarlığın temel karakteristiklerindendir. Fakat sınıf devrimleri için temel alınacak stratejik anlamdan, teorik olarak imkânsız olmasa da, pratikte sonuç alıcı olmaktan uzaktır. Devrilen tüm uygarlıklar, iktidarlar kulları ve emekçileriyle birlikte devrilmişlerdir. Kulları ve emekçileri tarafından devrilen iktidarlar ya çok azdır, ya da olsa bile yeni getirilen iktidar eskisini aratmayan bir zulüm ve istismar makinesi olmaktan öteye bir anlam ifade etmemiştir.

Tarihi sınıf savaşlarından ibaret görmek aşırı indirgemeci bir görüştür. Baskı ve istismar uygarlığın ve dolayısıyla uygarlık tarihinin dayandığı sürdürülme tarzıdır, sistemdir. Fakat bunun ideolojisi, politikası, hatta ekonomisi farklı çalışır. Daha doğrusu, dar sınıfa-karşı sınıf, tarihin akış tarzı değildir. Burada köleleştirilmenin korkunçluğu, sisteminin alçaltıcılığı, özgürlük inkârcılığı tartışılmıyor. İktidar ve uygarlık sistemlerinin kuruluş ve çöküşlerinin başka anlam ve stratejilerle cereyan ettiği, sınıfa karşı sınıf mantığının var olan iktidar sistemine, uygarlığına ya bilerek yeni bir iktidar biçiminde katılındığı ya da tam tersine, karşı çıkıldığı halde yeni bir taze kan olmaktan (Sovyet ve Çin deneyimleri) öteye sonuç vermediği yorumlanmak isteniyor. Burası tartışılıyor. Belki bu tartışmada aşırı iktidar indirgemeciliği yaptığımız, iktidardan kurtuluş ve çıkış kapısı göstermediğimiz biçiminde bir eleştiri şimdiden yapılabilir. Bu konuyu Özgürlük Sosyolojisi bölümünde kapsamlıca ele alacağımızı belirterek cevaplandıralım. Özgürlüğün de en az iktidar ideolojisi, politikası ve örgütlenmesi kadar farklı bir toplumsal alanı, mantığı ve stratejisi olduğunu cevabın işareti olarak verelim.

Uygarlıklar iktidar toplumu olduğundan yaşamla en çelişkili sistemlerdir

c- Uygarlıklar arası çatışma mı, ittifak mı sorusu günümüzde pratikte tartışılan bir sorun olsa da, tarihi anlamı daha kapsamlıdır.

Uygarlık toplumu gerek kendi içinde, gerek farklı uygarlıklar arasında esas olarak çatışma üreten bir yapılanmadır. Bu yapılanmanın üretildiği anlam ve amacı, dayandığı sınıflaştırma, bunun için baskı, istismar, sürekli yanıltma ve perdeleme gerçekliği, neden sürekli çatışma üreten karakterde olduğunu açıklamaktadır. İktidar ve sınıflaşmanın kendisi çatışmadır. Bunun içte ve dışa karşı cereyan etmesi özünü değiştirmemektedir. Uygarlıkları vasıflandırarak da özünü değiştirmek, farklı özdeymiş gibi yansıtmak gerçekçi görünmüyor. Savaşçı-barışçı, tek tanrılı-çok tanrılı, verimli-verimsiz, kültürlü-cahil, aynı kavimden-farklı kavimlerden oluşları özselliklerini değiştirmez. Yönlendirici gücü dünyanın tamamını fethedinceye kadar kendini görevli sayar. Cihan gücü olmak bünyesel bir hastalıktır; iktidar kaynaklıdır. Genişlemesi durduğu an gerilemeye başlar. Bunun sonu normale çekilmek değil, yıkılıştır. Çünkü tüm iktidar sistemlerinin normali yoktur. Kanser hastalığı gibi ya yok etmek ya da edilmek zorunluluğunu duyar. Basit bir aşiret şefliğinden olup da uygarlık atına binip kendini tanrılaştıran çok kişilik vardır.

Tanrısallık iddiasının altında insanlığı yok etme gücü yatmaktadır. Savaşla büyük yok eden, büyük yaratacağını da sanır. Psikolojik olarak benlik kontrol edilemezse, kendini sınırsız abartma hastalığındadır. Uygarlık sistemi bu hastalığın ortam bulduğu toplumu sunar. İktidarın yozlaştıramayacağı hiçbir toplumsal değer ve kişilik yoktur denilir. Bu, iktidarın özüyle ilgili bir değerlendirmedir. Uygarlıklar iktidar toplumları olduğundan, yaşamla en yoğun çelişkili sistemlerdir. Kardeşten tutalım eşe dosta kadar iktidar uğruna gözden çıkarılamayacak değer yoktur. Uygarlıkların yönetim güçleri incelendiğinde işlemedikleri cinayetler, yapmadıkları komplolar yok gibidir. Yalanların sistemleştirilmesine politika adını verirler.

Hiçbir kölelik kadın köleliği kadar meşrulaştırılmamıştır

d- Uygarlık toplumlarında kurumlaşan bir özelliğe çok dikkat çekmek gerekir. Bu gerçekliğe toplumun iktidara yatkınlık hali de diyebiliriz. Bir nevi kadının karılaşma geleneği üzerinde yeniden yaratılması gibi, iktidar da toplumu kadının karılaştırılmasına benzer biçimde hazırlamadan, varlığından emin olamaz. Karılık, en eski kölelik olarak, ana-kadının tüm kültüyle birlikte, güçlü adam ve maiyetindekiler tarafından uzun ve kapsamlı mücadeleler sonunda yenilgiye uğratılıp cinsiyetçi toplumun egemen kılınmasıyla kurumlaşmıştır. Bu egemenlik eylemi belki de uygarlık tam gelişmeden toplumda yerini bulmuştur. Bu o denli şiddetli ve yoğun bir mücadeledir ki, sonuçlarıyla birlikte hafızalardan da silinmiştir. Kadın neyi, nerede, nasıl kaybettiğini hatırlamaz. Boyun eğmiş bir kadınlığı doğal hali sayar. Bu nedenle hiçbir kölelik kadın köleliği kadar içselleştirilerek meşrulaştırılmamıştır.

Bu oluşumun toplum üzerinde iki türlü yıkıcı etkisi olmuştur: *Birincisi*, toplumu köleliğe açması; *ikincisi*, tüm köleliklerin karılaştırılma temelinde yürütülmesidir. Karılaşma sanıldığı gibi salt bir cinsiyetçi obje değildir. Biyolojik bir özelliği çağrıştırmıyor. Karılaşma özünde sosyal bir özelliktir. Kölelik, boyun eğme, hakareti sindirme, ağlama, yalancılığa alışma, iddiasızlık, kendini sunma vb gibi özgürlük ahlakının reddetmek durumunda olduğu tüm tutum ve davranışlar karılık mesleğinden sayılır. Bu yönüyle düşürülmüş toplumsal zemindir. Köleliğin asli zeminidir. En eski ve tüm köleliklerin, ahlaksızlıkların üzerinde işlevselleştiği kurumsal zemindir. İşte uygarlık toplumu bu zeminin tüm toplumsal kategorilere yansıtılmasıyla da alakalıdır. Toplumun bir bütün olarak karılaştırılması sistemin yürümesi için gereklidir. İktidar erkeklikle özdeştir. O zaman toplumun karılaştırılması kaçınılmazdır. Çünkü iktidar özgürlük ve eşitlik ilkesini tanımaz. Aksi halde var olamaz. İktidarla cinsiyetçi toplum arasındaki benzerlik özseldir.

Uygarlığın büyük aşamalarından biri sayılan Yunanlılarda gençler resmen tecrübeli bir erkeğe 'oğlan' olarak sunulurdu. Uzun süre bunun nedenini çözememiştim. Sokrates gibi bir filozof bile, "Önemli olan oğlanın sürekli kullanılması değil, efendisinden terbiye görmesidir" der. Buradaki mantık, gaye gençlerin oğlan olarak sürekli kullanılmasından ziyade, kadınsı özelliklere hazırlanmasıdır. Daha da açıklayıcı olarak, Yunan uygarlığı da karılaşan bir toplum ister. Soylu, asil gençler oldukça bu toplum oluşamaz; bu toplumun oluşması için kadınsı davranışları içselleştirmeleri gerekir. Tüm uygarlık toplumlarında benzer eğilimler vardır. Oğlancılık bu toplumda çok yaygındır. Bu öyle bir hal almıştır ki, her efendinin oğlan sahibi olması gelenekselleşmiştir. Oğlancılığı bir bireysel cinsel sapıklıktan, hastalıktan ziyade, sınıflı toplumun, iktidar toplumunun yol açtığı sosyal bir olgu olarak anlamlandırmak önemlidir. Cinsellik ve iktidar uygar toplumda toplumsal bir hastalıktır. Hem de kanser gibi. Birbirleri olmaksızın edemedikleri gibi birbirlerini çoğaltırlar: Tıpkı kanser hücrelerinin çoğalması gibi. Kaldı ki, bireysel kanserlerle toplumsal kanser arasındaki ilişkiyi kapitalist modernitede daha kapsamlı yorumlayacağız.

Şuraya gelmek istiyorum: Uygar toplumlarda iktidar zemini binlerce yıldır özenle ve bir karılaşma misali hazırlanmıştır. Uygarlık geleneğinin yargısı, kadının 'erkeğin tarlası' olduğudur. Toplumda da benzer gelenek geçerlidir. Erkek iktidara kendini bir kadın gibi sunmalıdır. İsyan eden, sunmayı reddeden, savaşlarla hazır hale getirilmeye çalışılır.

İktidar sürecini bir kişi, zümre, sınıf ya da ulusun aniden oluşan eylemi olarak görmek büyük yanılgı içerir. Belki hükümetler ani kurulabilir. Ama iktidarlar, siyasi sistemler uygar toplumlarda yüzlerce vahşi imparatorlar, klikler, egemen güçlerin her türlüsü tarafından öncelikle egemenlik kültürü (tarlası, geleneği) olarak hazırlanmışlardır. Toplumlar tıpkı karı nasıl kocasını alınyazısı gibi bekler ve kabul ederse, öylesine iktidar bağımlısı, tarlası olarak sahibi tarafından kullanılmayı bekler veya öyle alıştırılmışlardır. İktidar toplumda egemenlik kültürü olarak vardır. Bu noktada Bakunin'in *"En benim diyen demokrat, iktidarda yirmi dört saatte bozulur"* özdeyişi anlamlıdır. Açıklayamadığım, ama uzun süredir açıklamaya çalıştığım, bu bozulmayı sağlayanın iktidar zemininin kendisi olduğudur. Binlerce yılın kan deryasından ve istismarından (sınırsız savaşlar ve sömürüler) oluşan iktidar koltuğu, elbette aniden üzerinde oturanı yirmi dört saatte bozar. Tek şartla bozamaz: İbadet eder gibi kendini korursa! Sınırsız hile, savaş ve sömürü ortamında kurulan iktidar; gelenek, kültür ve sistem olarak çok etkili ve nerdeyse mutlak anlamda bozucudur. Bunun en çarpıcı örneği 'reel sosyalizm'in yaşadıklarıdır.

Sistemi kuranların iyi niyet ve amaçlarına bağlılıktan kuşku duyulamayacağı açıktır. Peki, reel sosyalizmin kurucuları nasıl oldu da onca karşısında savaştıkları kapitalizme gönüllü teslim oldular? Bana göre iktidara geliş ve iktidarı kullanış biçimleri bu tarihsel trajedinin temel nedenidir. Sosyalizm kurucuları uygar toplumun kültürü üzerinde iktidar oldular. Yani çok karşı olduklarını iddia ettikleri kanlı ve sömürgen mirasın (devlet gelenekli iktidara alıştırılmış toplum) enkazı üzerinde iktidar olmaktan çekinmek şurada kalsın, ona dört elle sarıldılar. İktidar öyle bir fahişedir ki, baştan çıkaramayacağı sahibinin olamayacağını anlamak bile istemediler. Bu konudaki bazı eleştirileri (Kropotkin'in Sovyetler'den hızla devlet iktidarına geçtiği için Lenin'i eleştirmesi) oportünizm olarak değerlendirmekten kendilerini alıkoymadılar. Wallerstein, Sovyetler'in kapitalist-dünya sisteminin birleşik etkisi tarafından çözüldüğünü, onu aşacak gücünün olmadığını söylerken gerçeğe yakınlaşmıştır. Fakat sorunun özüne dokunmaktan uzaktır. Michel Foucault ise, sistemin bilgi-iktidar tekniğini kullandığı için sistemle yeniden bütünleştiğini yorumlarken gerçeğe daha yakındır.

Benzeri yorumlar Paris Komününden başlayarak sayısız ulusal kurtuluşçu, komünist ve sosyal demokrat girişimler için de geçerlidir. Her tarla kendine has bitki üretir. Binlerce yılın bilgi-iktidar tarlasında genelde özgürlük, özelde sosyalizm bitkileri üremez. Bunun için özgürlük ve sosyalizm eylemcilerinin (tabi ki kuramcılarının da) öncelikle kendi tarlalarını hazırlamaları, iktidar tarlasında üreyen bulaşıcı hastalıklara karşı sürekli teşhis ve tedavide bulunmaları, en önemlisi de iktidar (her tür kurumlaşması, kişiliği) gibi yetişen bir bitki fideliğinden uzak durmaları, kendi öz fidelerini (zengin demokratik biçimlenişler) yetiştirmeleri ve ekmeleri gerekir. Aksi halde tüm uygarlık tarihlerinde 'özgürlük ektim' deyip de önceki iktidar sistemlerinden farklı olmadıklarını görüp yaşamaktan kurtulamayan binlerce örneği tekrarlamaktan kurtulamazlar. Burada yapısal sosyolojiyle bağını hatırlatmak için Özgürlük Sosyolojisi'nde kapsamlıca yorumlayacağımız konuya giriş kabilinden değinme gereği duydum.

Uygar toplum en az zorbalık kadar dinin meşruiyet sağlayıcı etkisini kullanmıştır

e- Uygarlık toplumlarında din, bilim, felsefe, sanat ve ahlak gibi kurumsal etkinliklerin rolünü görünür kılmak da çok önemlidir.

İddia odur ki, uygarlıkla din, bilim, felsefe, sanat ve ahlakın gelişmesi arasında yakın bağ vardır. Yoruma en açık bir yargı da bu alanlara ilişkindir. Sümer rahip devletinde ilk muhteşem çıkışını yaşayan bu alanların nasıl ve hangi amaçla inşa edildiklerini somut olarak gözlemle-

diğimiz kanısındayım. Bu alanların asıl rüşeym halini Dicle-Fırat havzasında kurumlaşan neolitik kültürden sağladıklarını da gözlemlemiştik.

Kutsallık kavramının temelinde insanın beslenmesinde kullanılan gıdalara olağanüstü değer biçilmesi yatar. Bol ve çeşitli gıdalara kavuştuklarında, insanlar bunu toplumsal kimlikleriyle eş tuttukları tanrısallığın lütfu olarak değerlendirip şükretmişlerdir. Bugün de anlamına tam erişemediğimiz yaşam büyücülükle ve büyüleyicilikle anlamlandırılmaya çalışılırken, en çok başvurulan kavram, bir nevi oluşturucu ilke olarak tanrısallıktır. Tanrısallığı Allah'la karıştırmamak gerekir. Semitik kültür ortamında inşa edilen Allah, farklı ve özel gelişme anlamına sahiptir. İnsan toplumununun tümü için oluşturuculuk ilkesinde ifadesini bulan tanrısallık yorumlanmaya çok açık bir kavramdır. Halen de bu özelliğini korumaktadır. İnsan gibi kavrama yeteneği sınırlı bir varlığın tüm evreni yorumlayabileceğini iddia etmek, insana fazla büyüklük atfetmek olur. Çok sınırlı bilgiler ve bilgi kapasitesiyle kavranamayan her şeyi tanrısallık kavramına yüklemek, bu anlamıyla iyi bir metafiziktir. Bunun hiçbir sakıncasının olmadığı kanısındayım. Bunun aksi insanı tek tanrı kabul etmek olur ki, bu denli kendini abartmanın evrenin anlamı olamayacağı kanısındayım.

Sümer rahipleri tanrı imalciliğini gelişkin bir metafizikten ziyade, inşa ettikleri toplumları için bir açıklama kolaylığı ve moral etken olarak değerlendirmişlerdir. Rahipler belki de ilk defa tanrı kavramına ceza ve günah anlamını yükleyerek, itaat duygusunu geliştirmede kullanmışlardır. Tanrı yavaş yavaş ***devletleştiriliyor.*** Reform buradadır. Oturma mekânını ve figür çizimlerini devlet yöneticilerini (dolayısıyla toplum yönetimini) güçlendirmeye göre geliştirdikleri birçok rölyefte açıktır. Kral, tanrısı adına savaşa giderken, kendi öz çıkarlarını çok iyi maskelemektedir. Tüm çizim ve yazılı anlatımlarda yönetici hep tanrısının sevgili oğlu, düşmanları da kahredilecek şeytanlardır. Yavaş yavaş bir tanrılar grubu şekillenmektedir. Bu, yeni yönetimin çok açık bir yansımasıdır.

Sümer toplumunda olduğu kadar başka hiçbir toplumda tanrı ve yönetici özdeşliği açıkça yansıtılmamıştır. Kim kimin maskesidir sorusu artık pek de önemli değildir. Tanrı devletleştirildiği kadar, yönetici sınıfın da şahsında toplumun yüce yaratıcı, yönetici, gözetleyici gücü olarak anlam kazanmaya devam edecektir. Yöneticilik ne kadar özellik kazanırsa, tanrısı da ondan aşağı kalmayacaktır. Toplum ne kadar erdemle yönetilirse, yöneticinin tanrısallık bağı o denli kanıtlanmış sayılır. Toplumun yönetilen kesimi için tanrı-yönetici ayrımını kestirmek gitükçe zorlaşacaktır. Kötü metafizik bu gelişmelerle bağlantılıdır. Kurulan tanrısallık kötü metafizik olmaya başlıyor. Bu aşamadan sonra tüm uygar toplumlar, yönetimin meşrulaştırılmasında din ve tanrının sihirli gücünü keşfederek hep kullanacaklardır. Eski kutsal ve doğurgan oluşturucu tanrı her ne kadar ezilenlerin, güdülenlerin düşünce ve duygu köşelerinde yer tutmuş olarak kalsa da, devletleşen tanrı ve din açıktan sevgili yönetici kulları vasıtasıyla rol ifade edecektir.

Tanrıların sayılarıyla toplum biçimi arasında dikkate değer bir ilişki vardır. Çok tanrıcılık, kabile eşitliğinin hüküm sürdüğü çağların tanrı anlayışıdır. Sayılarının azalması ve büyüklük sıralamalarına tabi tutulması yönetici protokolüyle yakından bağlantılıdır. Giderek baş tanrıya yükseliş, yöneticiler arasındaki sivrilmeye sadık bir gelişmedir. Görünmez, figürü yapılmaz tek tanrılı din anlayışıyla devletin şahıslara bağlı olmaktan çıkması ve kurumlaşması arasında oldukça anlamlı ve çözülmesi araştırma gerektiren ilginç bağlar vardır. Bu anlamda teolojik bir çalışma çok değerli aydınlatmalara yol açabilir.

Yönetici güçlerde tanrının giderek az yer tutması bir yandan maskelerinin düşmesiyken, diğer yandan devletin ne anlama geldiğinin, kimin çıkarını ifade ettiğinin de açıklık kazanmasıdır. Dinin yeterince güçlü bir meşrulaştırma rolünü yitirmesidir. Bu gelişmelere karşın, uygar toplum en az zorbalık kadar dinin meşruiyet sağlayıcı etkisini kullanmıştır. Dinin devletleştirilmesi, özelleştirilmesi uygar toplumla, özellikle onun yönetimsel gelişmesiyle at başı gider. Bu durum dinlerde mezhepleşmeyi ve çatışmaları da izah eder. Çatışan uygarlıklar, çatışan din ve mezheplerdir. Öncelikle çatışmalar din ve mezhepler adına yapılır ki, tüm toplum çatışmalara katılsın. Büyük ve uzun uygarlık savaşları hep büyük dinlerin çatışması kılıfı altında yürütülmüştür. İslamiyet, Hıristiyanlık ve Musevilik adına savaşların Ortadoğu uygarlığında başat güç olmayla bağı zaten örtünmeye gerek duymayacak kadar açıktır. Açıklık resmi devlet ideolojileri olarak ilan edilmeleriyle en üst aşamaya varmıştır. Her zirveden sonra görüldüğü gibi, önemleri de bu aşamadan sonra düşmeye başlamıştır. Muhalif mezhepçilik hep uygar toplum dışında kalmış marjinal toplumların isyancı tutumunun bayrağı olmuştur. Sınıf çelişkilerini de kısmen yansıtırlar. Günümüze doğru kapitalist ulus-devlet inşasında mezhepleşerek milliyetçiliğin bir türüne dönüşmüşlerdir. Bu sefer kanlı savaşlara, bu kisve altında maske görevlerine tekrar bürünmüşlerdir.

Din kadar eski tarihi olan bilgelik felsefenin de başlangıcı sayılabilir

Uygarlık tarihinde felsefenin yeri dine göre sınırlı olmakla birlikte önemlidir. Anlambilimin gelişmesi, dinsel açıklamanın yetersizliği felsefeye ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Din kadar eski bir tarihi olan bilgelik, felsefenin de başlangıcı sayılabilir. Düşünen insanı temsil eden bilge, teolojiden farklı bir anlam kaynağıdır. Görüşlerine tanrı sözcüleri kadar başvurulur. Bilgeler devletle, uygarlıkla pek barışık sayılmazlar. Resmi toplumun dışındaki topluma daha çok bağlıdırlar. Ahlak ve bilimin gelişmesinde rolleri belirgindir. Yazılı kaynaklara yansımasa da, neolitik toplumda anatanrıça kadınlar ve hiyerarşinin yozlaşmamış kesimi bilgeliğe yakındır. Sümer toplumunda bunun güçlü izlerine rastlamaktayız. Peygambersel çıkışlar bilgeliklerle doludur. Ortadoğu'nun bilgelik-felsefe geleneği araştırmayı gerektirir. Yunan kültürü öncesinde felsefenin varlığı tartışılamaz. Yunan filozoflarının şansı, coğrafi mekânlarıyla uygarlığın üst aşama şansını birlikte yaşamalarıdır. Nasıl ki Sümer rahipleri din ve tanrı inşasıyla yeni devlet ve toplum inşasını birlikte yürütmüşlerse, Yunan filozofları da daha üst aşamada yeni uygar toplumu yarı din, yarı felsefeyle iç içe inşa etmede ve sürdürmede rol oynamışlardır. Yapılan iş aynıdır: Kavram sanatını kullanmak. İlki din inşasıyla rol oynarken, diğeri felsefi kavramlarla aynı rolü oynuyor. Maskeli tanrılar yerlerini maskesiz tanrılar ve çıplak krallara bırakmaya başlayacaklardır. Bunda felsefeyle insan düşüncesinin kaydettiği gelişme arasında ilişki vardır.

Yunan ve Roma toplumunda sınırlı rol oynayan felsefi düşünce, Avrupa kapitalist toplumunda büyük bir devrim yaşayacaktır. Burada dinler kargaşasına benzer bir gelişmeyi felsefi kargaşada da yaşayacağız. Bu kargaşada uygarlığın yeni aşamasında ulusal ve sınıfsal çıkarların sistem gereği öne çıkarılmasının payı büyüktür. Din savaşlarıyla çelişkiler çözülmeyince, felsefeye daha çok iş düştü. 1618-1649 yılları arasındaki savaşlar son din savaşlarıdır. Aynı 17. yüzyıl felsefi devrimin yüzyılıdır. Yunan ve Roma toplumunda sorumlu rol oynayan felsefe, yeni uygarlık toplumunda başat ideoloji biçimidir. Büyük felsefi ekoller doğar. Bir yandan 'Tanrının öldüğü' ilan edilirken, diğer yandan örtük kralların başları uçurulur. Bizzat tanrılaşan ulus-devletle birer çıplak kraldan başka bir şey olmayan kapitalist devletler devri başlar.

Neolitik devrim sanatta da devrime yol açar. Basit mağara çizimlerinden sonra, dönem ana-tanrıçanın figürleriyle doludur. İlk sanat nesneleri bu figürlerdir. Heykelciliğin atası sayılır. Uygar toplumla birlikte tanrı ve yönetici figürleri iç içe çizilir. Artan sınıflaşma ve yönetim erki sanatın da din kadar devletleşmesine yol açar. Özellikle Mısır, Çin ve Hint sanatında tanrı, kral ve rahipler güç gösterisinde yarışırlar. Muazzam heykel ve kabartmalar bu güçlerin tanıtımı gibidir. Mimarlık aynı rotayı izler. Din ve yönetici evleri mimarlığın uygulama alanlarıdır. Dev boyutlu tapınaklar ve saraylar inşa edilir. Büyük mezarlar inşa edilir. Bunların hepsi uygar toplumda insan istismarının baskıyla birlikte hangi boyutlara tırmandığının korkunç göstergesidir. Yalnız bir piramit, bir tapınak için yüz binlerce insan harcanır. Güçlenen ticaretle birlikte, sanatta yansıyan önemli bir figür de tüccarlardır. Tüccarların krallar kadar güçlü olanlarını sanat eserlerinde izlemek mümkündür.

Yunan ve Roma uygarlık aşamasıyla birlikte şehir mimarisinde devrim yaşanır. Daha önceki iç ve dış kale çevresinden ibaret olan şehirler, bugün bile hayranlık uyandıran yapısal dönüşümler geçirir. Bunun altında yatan emek bedeli ise, toplumun büyük ölçülerde köleleştirilmesidir. Köle emeğinin büyük kısmı şehir mimarisinde tüketilir. Köleliğin göstergesi büyük mezarlar, tapınaklar, kaleler ve şehirlerdir. Bu göstergeler aynı zamanda uygar toplumun hangi kan ter içerisinde inşa edildiğinin de göstergesidir. Yunan ve Roma toplumu heykelcilikte de uygarlığın yeni bir aşamasıdır. Büyüklük ve güzellik heykelde sonsuzlaştırılmak istenir.

Rönesans'la dirilen Roma ve Yunan sanat ve kültürü, Avrupa uygarlığının esin gücüdür. Dinin hükmettiği feodal Avrupa, ancak özgür düşünceye kısmen açık bu Rönesans kültürüyle yeni bir zihinsel pencereye kavuşacaktır. Sanat yeni uygar sınıf olan burjuvaziyle ancak sayısal bir etkinlik kazanacaktır. Eski görkemini bir daha yakalayamayacaktır. Tüm kent mimarisi, müziği, resmi ve heykelciliğiyle sanat kapitalizmin hizmetinde hızla yozlaşacak, kutsallığını yitirecek ve sanat endüstrisi adı altında kimliksizleşerek tüketim metası halinde bir anlamda tükenişini ilan edecektir.

Edebiyat ve müziğin ana kaynağı da neolitik kurumlaşmaya dayandırılabilir. Otantik müzik bu dönemi seslendirir gibidir. Çoban kavalı, davul, zurna bu dönemin hüzün, coşku dolu havasını bugün bile yaşatır. Müziğin atası gibidirler. Sümer toplumunda biçim ve içerik daha da geliştirilir. Kralların sarayında ve tapınaklarda müzisyen ve çalgıcılar vazgeçilmez bir yere sahiptirler.

Sözlü destanlar ilk aşiret kimliğinin kutsallığını, özlemini büyük belagatle dile getirirler. Yazılı destanların ana kaynaklarıdır. Gılgameş Destanı tarihin ilk yazılı metnidir. Belki de edebiyatın ve hatta kutsal metinlerin ana kaynağıdır. Birçok Sümer edebi ve dini metni, Yunan edebiyatının ve teolojik anlatımlarının sadece esin kaynağı değildir. Yunan destanları, başta tüm mitolojik kurguları, Sümer destanlarının Anadolu üzerinde geçmiş ve dönüşmüş versiyonları durumundadır. Burada belli bir dönüşümü yaşayan edebiyat ve müzik kültürü, Avrupa burjuva toplumunda romanla son revizyondan geçirilip poplaştırılarak ve kültür endüstrisine dönüştürülerek, başlangıçtaki kutsallığını ve büyüleyiciliğini yitirerek, basit tüketim metası halinde diğer sanatlarda olduğu gibi tükenmeyle yüz yüze gelecektir.

Toplumun ilk anayasası ahlak kurallarıdır

Ahlaktaki 'iyi'-'kötü' ayrımı uygar toplumdaki temel sosyal bölünmeyle bağlantılıdır. Çıkar grupları arasındaki mesafeyi bir yönüyle açıklar. Genelde ise, iyi ve kötü toplum ayrımını ifade eder. Özü toplumculuktur. Topluma bağlılık iyi ahlakı ifade ederken, toplumdan uzaklık, onun değerleriyle çelişme kötülüğü ifade eder. Toplumsal kuruluş başlangıçtan itibaren ahlaki karakterlidir. Yani düzenleniş kurallarına gönüllü ve kutsallık temelinde bağlanır. Toplumun 'ilk anayasası' ahlak kurallarıdır. Toplumun özünde ahlak vardır. Ahlaki temelini yitiren toplum dağılmaktan kurtulamaz. Toplumsal kurallar ise, özünde toplumun kimliğine, tanrısal varlığına ve diline bağlı olmak, diğer üyelerine sanki tek bir canmışçasına bağlılık ve gerektiğinde onlar için ölümü göze almaktır. Zaten toplumun dışına atılmak ölümle eştir.

Hukuk uygar toplumun önemli icatlarından biridir. Kesinlikle toplumsal bölünme, sınıflaşma ve devletleşmeyle birlikte gündeme girer. Temeli ahlaktır. Fakat tıpkı dini kutsallıkların devletleştirilmesi nasıl devlet dinine yol açmışsa, ahlakın devletleştirilmesi de hukuka yol açmıştır. Hukuk, ahlak kurallarının yeni devletli toplumun düzenleniş esaslarını ve yönetici sınıfın çıkarlarını, mal mülkünü ve güvenliğini ifade eder ki, bu da yeni toplumun 'anayasası' demektir. Hukukun ilk örneğine Hammurabi yasalarından çok önce Sümer toplumuna ait yazılı metinlerde rastlamak-

"Toplumsal değerlerin (bu arada metalar da dahil) ölçülebileceğinden kuşkuluyum. Yalnız canlı emeğin değil, sayılması olanaksız emeklerin ürünü olan bir maddeyi bir kişinin emeğinin değeri saymanın kendisi, yanlışlık ve değer gaspı ve hırsızlığının önünü açan bir yaklaşımdır. Nedeni açıktır. Sayılamayacak emeklerin karşılığı nasıl ölçülecek? Dahası, değeri hiç ölçüme girmeyen emekçiyi doğuran, büyüten ananın, ailenin emeği nasıl ölçülecek"

tayız. Dolayısıyla hukukun doğuşu Roma ve Atina'da değil, Sümer şehir-site devletindedir. Atina ve Roma döneminde hukukun cumhuriyet ve demokrasiyle bağı vurgulanır. Daha resmi ve yazılı düzenlenişi söz konusudur. Cumhuriyet ve demokrasinin doğuşu ise, krallık ve despotik (kişilerin keyfi yönetimi) diktatörlüklere set çekmek amacıyla aristokrasinin (köleci toplum efendileri, seçkinleri) kolektif yönetim arayışını ifade eder. Her ne kadar Sümer toplumunda da izlerine rastlamaktaysak da, ilk yazılı ve resmi ifadesini Atina ve Roma toplumunda gerçekleşen uygarlık aşamasında bulur. Cumhuriyet ve demokrasinin doğuşu yönetimdeki zorlukları ve kargaşayı, kaosu aşma ve düzenlemeyle bağlantılıdır. Avrupa burjuva damgalı uygarlıkta anayasacılık, cumhuriyetçilik ve demokrasicilik hukukta en çok tartışılan konuların başında gelecektir. En son icat 'insan haklarına' ilişkin olacaktır; toplumsal düzeyde genişleyen temsilin ve gelişen bireyselliğin damgalarını taşır.

Her tarihsel aşama kendi bilimsel devrimiyle gelişmektedir

Bilimsel gelişmeyi bu ana kategorilerin bir parçası olarak görmek gerekir. Bilincin bir biçimidir. Tek ayrıcalığı, deneyle herkes tarafından doğrulanan bilgi kısmını ifade etmesidir. Tüm bilgileri değil, özel anlamı (deneyle doğrulanma) olan bilgileri ihtiva etmektedir. Geniş anlamda deneysel olmayan bilgi yoktur. Deneye dayanan ve dayanmayan, pozitif ve metafizik, teorik ve pratik bilgi ayrımları uygar toplumda gelişir. Bu durum bilgi-iktidar ilişkisiyle bağlantılıdır. Tarih bilimsel bilgi anlamında üç büyük devrimi tanımaktadır. Neolitik kurumlaşma (M.Ö. 6000-4000 Tel Halaf dönemi) ve bununla bağlantılı olarak Sümer toplumunun katkıları birinci dönemi, Batı Anadolu ve Atina toplumu dönemi ikinci dönemi (M.Ö. 600-300), Batı Avrupa dönemi ise (M.S. 1600 ve sonrası) üçüncü dönemi oluşturur. Bilimsel bilginin uygarlık aşamalarıyla bağlantıları açıktır. Her tarihsel aşama kendi bilimsel devrimiyle gelişmektedir. Fakat bilimi din, felsefe, edebiyat, sanat ve hukukla yakın bağ içinde görmek gerekir. Bilimle felsefe arasındaki ayrımı fark etmek zordur. Aynı olayın teorik ve pratik yanları olarak da düşünülebilirler.

Bir bütün olarak uygar toplumla bu anlam kategorileri arasında kurulacak bağ, anlam-iktidar ikileminde ifade edilebilir. İnsan toplumunun pratiğinden ve ona yol açan zihniyetinden doğan bu büyük anlam kategorileri ve pratik ifadeleri, uygar toplumun devletleşmiş kesiminin gaspına ve çarpıtılmasına uğramaktadır. Bunları kendi toplumsal paradigma ve pratik güç kaynakları halinde düzenlemek, devletleşmiş kesimin el attığı ilk işlerinden olmaktadır. Her uygarlık aşaması yeni temel bir paradigma (dünyaya köklü bakış açısı, sistemi) temelinde düzenlenmektedir. Bu düzenlemeler kendileri açısından son derece pozitif (görünür olgular) iken, yönetilenler durumunda olanlar için muazzam karartma, perdeleme ve ***zincirleme*** anlamına gelmektedir. Açık zorba yönetimlere nazaran yeni paradigmaların sağladığı meşruiyet yönetimler için hep esas olmuştur. Tüm ağırlıklarını, çıkarlarını tüm toplumun çıkarlarıymış, hatta kaderiymiş gibi sunmak yönetimlerin temel uğraşlarıdır. Bunda

başarılı oldukları nispette uygar addedilen toplumlarının ömrünü uzatabilmektedirler. Temelde meşruiyetini (ikna ediciliğini) yitiren her uygarlık, bir zamanlar dev bir cihan uygarlığı da olsa yıkılmaktan kurtulamaz. Örneğin Roma uygarlığının asıl çöküş nedenleri içte Hıristiyanlık, dışta kavimler göçü tarafından darbelenip saygınlığını ve çekiciliğini yitirmesiyle bağlantılıdır. İnsan toplulukları yeni dini topluluklarla kavimsel topluluklar halinde birleştiğinde, müthiş Roma gücü meşruiyetini kaybeder ve dağılır.

Bir anlamda metafiziksel kategoriler diye de tanımlayabileceğimiz bu toplumsal kurumları kendi başlarına araştırmak anlam çarpıtmalarına yol açar. Şüphesiz materyalistlerce çok kaba ve sert eleştirilen metafizik gerçeklikler, kendi başlarına iyi ve kötü diye ayrımlanamazlar. İnsan zihniyeti ve toplumu metafiziksiz edemeyeceğine göre, birbirleriyle ve toplumla son derece bağlantılı iyi ve kötü metafizikler biçiminde yöntemsel değerlendirmeler daha anlamlıdır.

Büyük uygarlıklar genellikle din uygarlıklarıdır. Ne zamanki din meşruiyet sağlama niteliğini (bu felsefe, bilim veya yeni bir dinle olur) yitirirse, çoğunlukla bu uygarlıkların sonu da gelir. Tüm bu gerçekler büyük anlam kategorilerinin (din, felsefe, sanat, hukuk, bilim, ahlak) uygar (sınıflı, kentli ve devletli) toplum açısından hayati önemini gösterir. Yapısal Sosyoloji uygar toplumda bu kategorileri aydınlatma görevindeyken, Özgürlük Sosyolojisi bu kategorilerin eleştirisi temelinde özgür ve demokratik toplumsal yaşamla nasıl bütünleştirileceğini yorumlar. Bu konu ilgili bölümde kapsamlı değerlendirilecektir.

Tüm mülkiyetleşme biçimleri ahlaksızcadır

f- Uygar toplumda ekonomik yorumlar tarihi hem çok karmaşık kılmaya, hem de çarpıtmaya en elverişli konulardandır. Ekonominin teorik ve pratik araştırma konusu olması kapitalist uygarlığın marifetlerindendir. Toplumsal gerçekliğin 'materyalini' incelemektedir. Kendini maddi uygarlık (Fernand Braudel'in doğru, haklı yorumu) olarak tarihleştiren kapitalist uygarlık sistemine ekonomik sistem de diyebiliriz. Daha önceki tüm uygarlık sistemlerine 'metafizik sistemler' demek pek sakınca ifade etmediği gibi, kapitalizme 'materyalist sistem' demek de aydınlatıcı olabilir.

Gerek neolitik toplum (ilk insan türü toplulukları dahil), gerekse tüm uygar toplumlar (kapitalizm öncesi) sıkı sıkıya kutsallığa, anlam'a, büyüleyiciliğe, bir bütün olarak metafiziğe büyük değer biçerken, yaşamı başka türlü yorumlamazken, kapitalist uygarlığın kendisini adeta 'maskesiz tanrı ve çıplak krallar' rejimi biçiminde sunması çok dikkate değer bir gelişmedir. Anlam derinliği, kapsamlılığı gelişkin yorumlar gerektirir. Çarpıtma, yanıltma ve içinde eritme (asimilasyon) gücü en yüksek toplumdur.

Şahsi kanıma göre, 'ekonomi' adı altında örgütlediği faaliyetlerin içindeki gasp ve hırsızlık boyutunun en fazla olduğu toplum biçimi olması kapitalizmin esas özünü oluşturur. Ekonomi kelimesinin Yunanca anlamı 'aile yasası' demektir. Ailenin maddi geçim kurallarını, çevresini, malzeme ve diğer materyallerini ifade etmektedir. Uygar toplumda kavramı daha da genelleştirirsek, küçük toplulukların 'geçim kuralları' olarak ifade edilmesi mümkündür. En az devletleştirilmiş, özelleştirilmiş toplumsal gerçekliktir. Toplum kolektivizminin en temel dokusudur. Özelleştirilmesi, devletleştirilmesi düşünülemez bile. Ekonomiyi özelleştirmek, devletleştirmek, temel toplumsal dokuyu tahrip etmek demektir. Toplumu en hayati yaşam kurallarından yoksun bırakmaktır. Hiçbir toplum kapitalizm kadar bu nedenle özelleştirme ve devletleştirmeyi toplumun baş özelliği haline getirmeye ne cesaret etmiş, ne de düşünmüştür. Şüphesiz uygarlık toplumunda tüm toplumsal alanlar devletleştirildiği gibi, en temel dokusu olan ekonomisi de hem özel mülkiyetin hem devlet mülkiyetinin konusu olabilmiştir. Ama hiçbir toplum kapitalizm kadar resmen ve açıkça özel ve devlet mülkiyetini sistem olarak ilan etmemiştir.

Şu husus çok önemlidir: Ekonominin özelleştirilmesi ve devletleştirilmesi erkenden gasp ve hırsızlık olarak yorumlanmıştır. Karl Marks bu hususu daha 'bilimsel' bir ifadeyle ortaya koyup, emek-değerdeki artık-değerin hırsızlandığını (kâr olarak) söyler. Konu daha derinlikli bir yorumu gerektirir. Ekonominin özel ve devlet mülkiyetine konu olması, bana göre artık-değerin, daha önceleri artık-ürünün dışında bir gasp ve hırsızlık olarak değerlendirilebilir. Toplumun temel dokusu olarak ekonominin, özel ve devletsel dahil, tüm mülkiyetleşme biçimleri ahlaksızcadır. Gasp ve hırsızlık konusuna girer. Nasıl ki bir insanın kalbini veya başka bir organını özelleştirmek ve devletleştirmek anlamsızsa veya çok sakıncalıysa, ekonomi için de aynı şey geçerlidir. Kapitalizm bölümünde bu konuyu daha derinliğine işlemeyi umuyorum.

Uygar toplumda metalaşmanın çok önemli bir olgu olarak geliştiğini gözlemliyoruz. Yani metalaşmayla uygar toplum (özel mülkiyetli, sınıflı, kentli ve devletli) arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Meta ve metalaşma toplumun, uygarlaşmanın baş kategorilerindendir. O halde metayı tanımlamak çok önemlidir. Basitçe insan ihtiyacını gideren bir nesnenin kullanımı dışında (bir fayda, bir ihtiyacı direkt gidermesi dışında) değişim (alışveriş, ticari değer) değeri kazanması halinde metalaştığından bahsedebiliriz. Toplum çok uzun süre değişim değerine yabancıdır. Bunu düşünmez bile; ayıp sayar. Değerli bir nesneyi değerli bulduğu topluluk veya bireylere armağan eder. Armağanın yerine 'değişimin' geçmesi, tam bir uygarlık icadı veya hilesidir. Uygarlık öncesi veya dışındaki toplum için değişim ayıptır ve çok zorunlu olmadıkça kaçınılması gerekir. Toplum derin tecrübesiyle biliyor ki, bir kullanım nesnesi en temel dokusu olarak ekonomik kurum dışına taşar ve değişim konusu olursa, başına her tür belayı getirebilir. Dolayısıyla değişime karşı çok hassastır.

Metanın değişim değeri haline gelmesiyle ticaret ve tüccar çok önemli bir uygarlık kategorisi haline gelmiştir. Kısaca belirteyim ki, ben metayı Karl Marks gibi yorumlamıyorum. Yani metanın değişim değerinin işçi emeğiyle ölçülebileceği iddiasını, önemli sakıncalar doğuran bir kavramlaşma sürecinin başlangıcı olarak değerlendiriyorum. Günümüzde nerdeyse metalaşmadık bir değeri kalmayan toplumun çözülüşünü göz önünde bulundurursak, ne demek istediğimi daha iyi açıklamış olurum. Toplumun metalaşmasını zihnen kabul etmek demek, insan olmaktan vazgeçmek demektir. Bu, barbarlıktan daha ötesi demektir. Bir benzetme yapacak olursak, mezbahada parça parça edilmiş hayvanın satılığa sunulmasının tüm insan toplumuna taşırılması demektir. Toplumsal kötülüğün temelinde faiz, faizin temelinde ticaret, ticaretin temelinde meta vardır. Ekolojinin yıkımıyla da ticaretin yakın bağı vardır. Toplumsal doku olmaktan çıkan ekonomi, doğadan köklü kopuşun da başlangıcıdır. Çünkü madde değerleriyle canlı değerlerin birliği köklü bir ayrıma tabi tutuluyor. Bir nevi kötü metafiziğin tohumu atılıyor. Madde ruhsuz, ruh maddesiz kılınarak düşünce tarihinin zihni en çok bulandıran ikilemine yol açılıyor. Madecilik ve maneviyatçılık biçimindeki sahte ayrım ve tartışmalar, tüm uygarlık tarihi boyunca ekolojik ve özgür yaşamı ortadan kaldırıyor. Ölü madde ve evren anlayışıyla ne olduğu belirsiz bir ruhçuluk, adeta insan zihnini işgal ve istila edip sömürgeleştiriyor.

Armağan tarzının yeni biçimlerini geliştirmek anlamlı olabilir

Bir noktada daha kuşkumu belirtmek istiyorum. Toplumsal değerlerin (bu arada metalar da dahil) ölçülebileceğinden kuşkuluyum. Yalnız canlı emeğin değil, sayılması olanaksız emeklerin ürünü olan bir maddeyi bir kişinin emeğinin değeri saymanın kendisi, yanlışlık ve değer gaspı ve hırsızlığının önünü açan bir yaklaşımdır. Nedeni açıktır. Sayılamayacak emeklerin karşılığı nasıl ölçülecek? Dahası, değeri hiç ölçüme girmeyen emekçiyi doğuran, büyüten ananın, ailenin emeği nasıl ölçülecek? Değer denen nesnenin içinde gerçekleştiği tüm toplumun hakkı nasıl ölçülecek? Tartışmayı uzatabiliriz. Dolayısıyla değişim-değeri, artık-değer, emek-değer, faiz, kâr, rant gibi kavramlar hırsızlıkla (resmi ve devlet gücü yoluyla) ortaktır. Değişim için başka ölçüler bulmak veya armağan tarzının yeni biçimlerini geliştirmek anlamlı olabilir. Daha sonra modernite ve özgür yaşam bölümünde bu hususları açmak isterim.

Yunan kültüründe bile ticaret en hor görülen meslekti. Yunanlılar ticaretin hırsızlıkla bağının farkındaydılar. Roma toplumunda da tüccarın pek onurlu bir yeri yoktu. Meta ise çok sınırlı nesnelerde geçerliydi. Toplumdaki metalaşma düzeyinin sürekli dar tutulmasına özen gösterilirdi. Neolitik toplum ahlakından bahsediyorum. Kapitalizmin hâkim sistem olmadan önce bazı odaklarda ortam bulsa da, serpilip gelişmesine uygar toplumlar bile izin vermezlerdi. Hep marjinal düzeyde tutarlardı. 16. yüzyılda bugünün Hollanda ve İngiltere'sinde ortam bulması çok özgül koşullar nedeniyledir. Belki de Hollanda ve İngiltere olmak için kapitalist sistem gerekliydi. Öyle de oldu. Dört yüz yıl içinde tüm dünya sistem yayılmasına uğradı. Uygarlığın bu dönemini modernite olarak ayrı bölüm halinde yorumlayacağız.

Uygarlık hakkında bu çok kaba ve kısa tanımlama kabilinden giriş, tarih ve sosyolojik bilgimizi sağlam bir temele oturtmak içindir. En değme filozof ve tarihçilerin bir ömür boyu içinden çıkamadıkları konuları bir çırpıda anlaşılır kılmak olağanüstü yetenek işidir. Bu iddiada değiliz. Ama özgür yaşama saygımızın gereği olarak, tarihsel-sosyolojik bir anlambilim ve yorum gücümüzün olması, kendine ciddi toplumsal ödevler biçen herkes için öncelikli koşul olmalıdır.

Yüz elli yıllık 'reel sosyalizmin' trajedileriyle, onlarca ulusal kurtuluş devrimi ve soysal-demokrat reçetelerin küresel finans sermayesinin buzdan hesapları içinde erimeleri; genelde uygarlık, özelde kapitalist uygarlık hakkında yetkin yorum gücümüzün, özgür yaşam konusundaki özgürlük sosyolojisiyle bütünleşmesi gerekir ki, büyük özgürlük davaları için aldanmayalım ve aldatmayalım.

Komünal Toplum Kültürünün Sistem Kazanması Bir Kadın Duruşudur

Biz uygarlığın anası Ortadoğu'dur diyoruz. Buradan yayılan kültür neden Ortadoğu dışında geri yorumlanıyor? Ortadoğu ile Batı arasındaki kültür farklılıkları nelerdir? Tarihsel dönemlerin kendi içindeki ilişkileri gibi ayırıcı hususlar da kendi içinde derinlikli değerlendirilmesi gereken konular oluyor. Örneğin coğrafyalar arası farklılıktan, Ortadoğu ile Batı toplumları arasındaki farklılıklardan bahsetmek gerekir. Yine toplum içerisinde kadın olgusunun kültürel yaratım içerisindeki etkisinden detaylıca bahsetmek önemlidir. Bizim paradigmamıza göre, toplumsal yaşamı komünal temelde başlatan öncü güç kadın ve kadın yaratımlarıdır. Komünal demokratik yaşam derken biz kadının yaratımlarından, tanrıça kültüründen bahsediyoruz. Bu bizde bilinen, biraz da anlaşılmış bir husustur. Fakat böyle bir değerlendirmede değinmek yerinde olur.

Ancak bu konuya geçmeden yanlış anlaşılmaması açısından kimi noktalara bir kez daha dikkat çekmek gerekir. Tanımlama yapılırken, 'doğaya rağmen' diye bir deyim kullanmıştık. Onun üzerinden tanımlama geliştirdik. Daha sonraki bölümde de doğal çevrenin kültür üzerindeki etkilerini dile getirdik. Önemli olduğu için doğaya rağmenlik kavramı yerine doğaya bağımlılık, doğayla etkileşim içinde demek daha doğru olur. Önderliğin demokratik, ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü toplum paradigmasında ekoloji tanımlanırken, bu rağmenlik aşılıyor. Bunun için 'doğaya rağmen'den kasıt yanlış anlaşılmamalıdır. Biz bundan egemen sistemlerin "doğaya hükmet, insanlığını kanıtla; doğaya hükmet ki var olasın, zenginleşesin" mantığını kastetmiyoruz. Doğaya rağmenden kasıt insanların yaşamını idame ettirmeleri için gereken şeylerin birebir doğanın insana sunmaması, insanların belli bir bilinç, emek ve pratik sergiledikten sonra bu ihtiyaçlarını karşılaması doğrusunu ifade ediyoruz. Yine doğanın fiziki koşullarının insan üzerindeki etkisi karşısında, en azından o fiziki koşulları karşısında, ona rağmen yaşamayı sağlayabilmesi çabası olarak anlayabiliriz. Burada da zaten özellikle kültürel çeşitliliğin, zenginliğin insanlar içerisinde nasıl derinleştiğini anlatırken, doğanın hangi derecede birebir insanın yaratımları üzerinde etkide bulunduğunu anlattık.

Şu tespit edilmiştir: İnsanların doğayı hiç değiştirip dönüştürmeden, doğanın fiziki koşulları karşısında bir mücadele içine girmeden yaşamaları mümkün değildir. Ama günümüzde yapıldığı gibi insanların doğayı aşırı zorlayan ve tahakküm altına alan yaklaşımlarıyla da doğada yaşanamaz. Eğer insanlaşmayı bir **kültürel kimlik** olarak ifade ediyorsak, bu da insanların ilişkisi, çelişkisi ve doğayla olan uğraşlarını ifade ediyorsa, burada mutlaka bir **denge**nin olması gerektiği net bir şekilde ortaya çıkıyor. Özellikle kapitalist süreçte ortaya çıktığı gibi, insan öyle istediği biçimde doğaya yaklaşamaz. Zaten ekolojik olmak biraz da budur. Bunu da doğa dayatıyor. İnsanlar doğa üzerinde yaşayan bir canlı ise, yaşam bunun üzerinden idame ettiriliyorsa, yaşamı var eden bütün yaratımlar, bütün ihtiyaçlar bu doğa üzerinden karşılanıyorsa, o zaman doğaya gelişigüzel yaklaşımın olamayacağı açıktır.

Bu gerçek her zamandan daha çok da günümüzde kanıtlanmış bir doğrudur. Doğanın dili yoktur, yani biz insanlar gibi konuşmuyor. Ama insanlara sunduğu imkânlar üzerinden bunu bize hissettiriyor, bize fark ettiriyor. Ekolojik sorunlar son elli yıldır giderek artan bir biçimde kendini çok ciddi bir şekilde insanlara dayatmıştır. Günümüzde toplumsal sorunların ekonomik ve siyasi boyutları değerlendirilirken, bunlar içerisinde en fazla gündemleşen ekolojik sorunlar olmaktadır. Belki bizim coğrafyamızda, toplumumuzda çok ciddi şekilde doğayı tahrip etme yoktur. Fakat Batı toplumlarında bu çok ciddi bir sorundur.

Analık komünalliği ifade eden toplumsal duruşun sembolüdür

İzahını tekrardan yapmamız gereken bir konuda zorunluluk ifadesidir. Kültürel değişimde zorunluluk ile ifade ettiğimiz şeyi şu şekilde anlayalım: Eğer insanlaşma bugüne kadar gelebilmişse, bunda ilk dönemin çok doğal şekilde gelişen yaratımlarının etkisini görmeden bir değerlendirme yapmak yanlış olur. Yaşanmış, oluşmuş olan bir durum vardır. Bu gelişim diyalektiğini değerlendirirken, gerçekleşen bir realite söz konusu olduğu için böyle değerlendirdik. Yani zorunluluk derken, ille de her şey bugün yapıldığı gibi olmalıdır anlamında kullanmıyoruz. Bugün bir insanlık vardır. Yani milyonlarca yıl göçebelik biçiminde yarı hayvanlar gibi sürüp giden, on binlerce yıldır da bilinçli bir toplumsallık biçiminde devam eden bir yaşam söz konusudur. Eğer böyle bir gerçeklik varsa, insanlar kimi zorunluluklara cevap verdikleri için böyle bir gerçekleşme yaşanmıştır, gelişmiştir. Özellikle doğal toplum aşamasını belirtirken vurgu yaptık; bu dönem insanlığı öyle tasarı kuracak, planlama yapacak, farklı yol ve yöntemler deneyecek kabiliyete henüz sahip değildir dedik. Doğallık da zaten buradan çıkıyor. Bir varlıktır, yaşamak istiyor, doğayla ilişki ve çelişki içerisindedir; yaşamak için olması gerekenler ne ise onları yapıyor. Zorunluluk biraz bu noktada ortaya çıkıyor ve çok doğaldır. Sadece yaşamak için; ne etrafını tahrip ediyor, ne kendisini tahrip ediyor, ne diğer canlılara çok ciddi tahribatlar veriyor. Bir canlıdır, yaşamak istiyor. Tıpkı bir ağaç gibi, bir orman gibi kendi özgünlüğü içinde var olmak istiyor.

Değişik yöntemlerle bu gerçekleşebilir miydi? Bu farklı bir tartışmadır. Ama bugün üzerinde konuştuğumuz, tecrübelerinden ve yarattıklarından yararlandığımız bir insanlık varsa, doğal toplum ve komünal toplumun neolitik süreçteki gelişmesi bir anlamda olması gereken şeyler olduğu kanısını insanda uyandırıyor. Fakat insanda biraz düşünce geliştikten sonra, bir ihtiyacı gidermenin yol ve yöntemlerinde zenginlik ortaya çıkıyor. Bu aşamadan sonra uyguladığı yöntemler zorunlu değildir. Artık orada insanın bilinci, ihtiyaçları, coğrafyası, toplumsal değerleri, ihtiyacın kendisini dayatma şiddeti, velhasıl bir bütün olarak o anki kültürel varlığını ifade eden her şey belirleyicidir. Birçok yol, birçok yöntem vardır; bunların içinden insanlar birini seçiyorlar. Neye göre seçiyorlar? Dediğimiz gibi onları o aşamada var eden kültürel değerlerine göre bir seçime gidiyorlar. Burada bir zorunluluk yoktur. Örneğin komünal toplum gelişmiştir; yeryüzünde varlığını somutlaştırmış, kanıtlamış insan artık vardır. Bu insan doğanın fizik kuralları karşısında bir duruş sahibidir. Zorluklar doğadan nasıl gelirse gelsin, bunların karşısında bir duruş sağlamış, diğer canlılarla belli bir uyum geliştirmiştir. Onlara karşı kendisini koruyabiliyor, ihtiyacı kadar onlardan yararlanabiliyor. Bu daha fazla nasıl derinleştirilir? Bu gelişme düzeyi kendisiyle birlikte ne tür yeni ilişkiler yaratır? Artık o biraz insanın eline geçiyor. Örneğin koyun evcilleştirilmiştir. Sadece sütünden mi, yoksa kesip etinden de mi yararlanacak? Bu, insana kalmış bir şeydir. Burada tercihler önemli oluyor tabii. Sonra da sadece sütünden yararlanmanın getireceği bilinçle onu kesmek, onu parçalayıp köpeklere vermek ya da onu kendi ortamından kovmak, insanın bilincine ve kültürel değerlerine bağlı gelişebilecek bir şeydir.

Özellikle erkeğin bir insan olarak toplumsal yaşama katılımıyla birlikte, bu durum kültürleşmede toplum içerisinde değişikliğe yol açıyor. Bu, devletçi toplum olarak gelişiyor. Bu kendisiyle birlikte yeni şeylere yol açıyor; özünde insanların kendisini, toplumunu, kültürel değerlerini nasıl ele aldığıyla bağlantılı olarak giderek derinleşiyor. Tarla ekiyorsun, ürün elde ediyorsun. Bir insan olarak bir köy yaşamını idame ettirmek için mi tarlayı ekiyorsun; yoksa bu tarlayı rahiplere, ziggurata peşkeş çekmek için mi ekiyorsun? Herkes gitsin, o tarlada çalışıp ürün getirsin, sonra köyün deposunda saklasın, ihtiyacı kadarını alsın biçiminde bir üretim ve tüketim mi geliştiriliyor; yoksa herkes tarla eksin, buğday toplandıktan sonra ürünü ziggurata teslim edip rahibin denetiminde yapılan bir üretim ve tüketime tabi olsun biçiminde mi oluyor? Burada bir zorunluluk yoktur. Seçim insanların kendi elindedir. Her iki yöntemden biri ya da daha değişik bir yöntem geliştirilebilir. Ama tarla ekmek biraz zorunlu gibi geliyor. Nasıl ekileceği ve ürünün nasıl dağıtılacağı konularında belirlenmiş yöntemler zorunlu değildir. Kültürel gelişmede zorunlu gibi anlaşılan husustan kastetmeye çalıştığımız biraz böyledir.

Kadın-erkek farklılığı da bu noktada devreye giriyor. Belirttiğimiz gibi ilkel komünal toplum yaşamı ve kültürünün sistem kazanması bir **kadın duruşu**dur. Bunun nedenleri vardır. Kadının biyolojik yapısı, bir ana olarak doğurganlığı gibi özellikleri, yine üretimde bulunurken kazandığı zihniyet ve duygu dünyasının somut ürünlere dönüşmesi komünal bir yaşamı ortaya çıkarıyor. Bu farklı bir yaşam, farklı bir kültürdür, anakadın kültürüdür. Erkek dışarıdan topluma fiziki gücüyle katılan, toplum içinde ana tarafından eğitilen bir üyedir. Bununla bağlantılı olarak harcadığı emek, bir baba olarak kendini fark etmeye başlamasının yarattığı duygu ve düşüncesinin ürüne dönüşmesi, bunun da giderek sistem halini alması, kuşkusuz farklı bir toplumsal gerçeklik yaratmıştır. Bunu devletçi toplumun özü, devletçi toplumun temel kimliği olarak değerlendiriyoruz. Çok somut bir ifadeyle analık, komünalliği ifade eden toplumsal duruşun sembolüdür. Ya da ananın duygu ve düşüncesi insanlar içinde bir sisteme dönüştüğünde, bir ürüne ve paylaşıma dönüştüğünde komünal demokratik duruşu ortaya çıkarmıştır. Ama babalık ya da erkek olgusu, erkeğin duygu ve düşüncesi sisteme ve üretime dönüştüğünde, toplumun kendi iç ilişkisini ele alma biçimi devletçi topluma yol açmıştır.

Toplumsallık kendi içinde değişik biçimler ya da formlar alarak gelişmiştir

Ortadoğu toplumları açısından hem coğrafyanın, hem de toplumsal şekillenişin burada yarattığı gelişmeler, ilk toplumsal yapı olan komünalizmin de, bunun aşılmasından sonra oluşan devletçi toplumun da ilk burada ortaya çıktığını tarih tespit etmiştir. Toplumsallık kendi içinde değişik biçimler ya da formlar alarak gelişmiştir. Bilindiği gibi komünal toplumda temel yaşam formu **klan**dır. Komünallik derken ifade etti-

ğimiz kültür, ilk olarak klan biçiminde örgütleşiyor. Daha sonra klan toplumsallığın nicelik ve nitelik kazanmasıyla birlikte **kabile**ye dönüşüyor. Kabile dil, tarım ve inanç noktasında daha çok gelişmiştir. Kabile birliklerinin toplumun kendi içinde hiyerarşiyi yaratmasıyla birlikte **aşiret** oluşuyor. Aşiret örgütlenme olarak köklü işbölümlerine kavuşmuş toplumsal biçimdir. Klan ve kabileler tamamıyla, aşiret ise kendi içinde komünaldir. Toplumun bu form ilerlemesi sonunda **etnik yapı** dediğimiz ve bugün ulus olarak tanımlanan toplumsal formun hemen hemen tüm altyapısını yaratmıştır. Bunun için toplumların etnik yapısı devletçi sistemler ortaya çıkmadan oluşmuştur diyebiliriz.

Devletçi toplumlar etnik yapıların ortaya çıkardıkları kültürel zenginliği daha da zenginleştirmektense, toplumları egemenlikleri altında tutmak için kullanıyorlar. Örneğin etnik yapının aşiret konfederalizmi döneminde, aşiretlerin "benim dinim ve dilim seninkinden daha iyidir, sen bizimkine tabi ol" tarzındaki dayatmaları çok nadirdir. Çünkü aşiret yapısı kendi içinde devletleşmeye rahat izin verecek özellikler taşımamaktadır. Devlet, aşiret yapısının bozulmasını gerektirir. Aşiret ilişkisi soy, kan ve akraba ilişkisidir. Aşirette dayanışma, birbirini koruma duygusu güçlüdür. Dış saldırılar karşısında **kahramanlık kültürü** de yaratılır. Bildiğimiz tüm kahramanlık destanlarının örnekleri neredeyse tümüyle aşiret kökenlidir. Bu konuda kahramanlık destanlarının ve sanatsal ifadeye kavuşmuş tüm değerlerin giderek oluşmaya başlayan devletçiliğe karşı direnişlerde ortaya çıktığını bilmeliyiz. Özellikle sanatla uğraşanların, halk sanatlarının biçim kazanması, halk oyunları, halk müziği gibi ayrışmaları yaratmasının devlet toplumuna karşı direnişlerden doğduğunu bilmeleri sanat anlayışı için önemli olmaktadır. Bu konuda da Kürt kültürü ve sanatı zengin örnekler sunmaktadır.

Devletçi toplumun, köleciliğin ve dinin Ortadoğu'da şekillenmesi, kendisiyle birlikte kuşkusuz diğer alanlarda da farklı toplumsal yapılara yol açmıştır. Aşiret konfederalizmi de dahil, kavim ve millet biçimindeki toplumsal formlar da Ortadoğu kökenlidir. Kavim ve millet esas alarak daha çok tek tanrılı dinlerin zihniyet biçimini oluşturmuştur. Kavim, millet içinde aşiretin kan ve soy bağı çözülür, yerine aynı dine inanma duygu ve düşüncesi geçer. Artık aşiretlerin kendi kültürü içinde yarattıkları çok önemsenmez. Her etnik yapının kültürü tabi oldukları dinin kültürüyle ne kadar uyumluluk gösterirse o kadar esas alınır. Örneğin İslamiyet Arap kökenlidir. İslamiyet her ne kadar Arap toplumu içindeki köleci kültürü dışlayarak iktidar olmuşsa da, merkezine Arap kültürü yerleştirilmiştir. Dil, aile içi ilişki, evlilik biçimi, kılık kıyafet, yine İslam geleneği denilen yüzlerce davranış kalıbı buna örnek verilebilir. **Zerdüştlük** tek tanrılı dinlere kaynak olmuş doğa, tarım ve ziraat dini ve kültürüdür; Kürt kökenli olduğu için adeta silinip yok edilir. Bu mücadelede ideolojilerin gücünü bir kez daha hatırlamalıyız.

Kapitalist sistem en kültürsüz sistemdir

Devletçi kültür içinde en etkili olan kültür **arabesk kültür**dür. Komünal dönemin canlı, heyecanlı yaşamı daha çok şiirsel bir dil ve kültürle somutlaşıyor. Devletçi toplum insanın iradesini kırdıktan sonra, yaşamda umut ve coşku ortadan kalkıyor. Bundan sonra insana hükmeden çaresizlik, çözümü başka yerden bekleme, başkalarına tabi olma, emeğine yabancılaşma, kaderine razı olma, mücadele etmeden umut ve hayallerinin bir gün gerçekleşebileceğine inanma gibi bir ruhsallık hâkim olmaya başlar. Arabesk kültür kölecilikle ortaya çıkar. Tek tanrılı din sistemlerinin hayat damarlarında akmaya başladıkça temel biçim olur. Yani bugün anlaşıldığı gibi arabesk demek, türkülerde Arap müziği tarzını kullanmak demek değildir. Arabesk, devletin topluma enjekte ettiği ruh ve düşüncedir. Arabesk konuşma, arabesk yaşam da vardır. Örneğin kendine inançsızlık ve güvensizlik de arabesk olmaktır. Dinin alt topluma yaydığı kültürü ağırlıkta arabesk kültürdür. Yenilgili ruh hali, yalvarıp yakarma, bağışlanma isteme, af dileme gibi tutum ve davranışlarla bunları ifade edebilecek her şeyi arabesk kültür içinde değerlendirmek mümkündür.

Devletçi toplum kültürünün en iyi izlendiği yer şehirdir. Köle devletleri şehir devletleridir. Devlet şehir yaşamı ve ilişkileri içinde kendisini daha güçlü sistemleştirir. Şehir yaşamı ile kırsal yaşam arasında görülen farklar sadece şehirlerin büyüklüğünden dolayı ortaya çıkmamıştır. Köleciliği yaşamayan şehirler de olmuştur. Şehir insanın soy, kan, akraba, dayanışma ve koruma ilişkilerinin bozulup yerine ekonomik ve hukuki kuralların geçtiği alandır. İlişkiler şehirde ahlaki değil **siyasi**dir. Siyasi çıkarlar ve sistem ne ise, insanlar arasındaki ilişkiler de öyle kurulmaktadır. Devlet sınıflaşma üzerinde kurulmuştur. Dolayısıyla şehirde akraba ve aşiret ilişkisi yerine sınıf ilişkileri gelişir. Mahalleler, okullar, sinema, tiyatro, spor alanları, eğlence merkezleri, alışveriş merkezleri şehrin temel kimliğidir. Bu kurumlar sınıflara göre oluşmuştur. Örneğin üst sınıfın mekânları köle, kul ve işçilerin mekânlarından ayrıdır. Her devletçi toplum iktidarını yürütmek için benzer kurumlar yaratmıştır. Bu kurumların biçimine uygun olarak insana da şekil vermişlerdir. Örneğin kapalı giysiler, türban, cami, kilise, dini ilahiler dinin kimliği olurken, yarı çıplaklık, gökdelenler, anlamsız, basit sözlü ve hareketli sanat da kapitalizmin kimliğidir.

Kapitalizme kadar dünya biraz Ortadoğu'dur; biraz Güney Asya ve Afrika'nın doğusudur. Avrupa kıtasında Yunanistan'da, İtalya'da birikmiş insan toplulukları vardır. Diğer alanlarda da göçebe biçiminde yaşayan topluluklar söz konusudur. Avrupa ağırlıkta kapitalizmin ürünüdür. Tabii öncesinde Yunan ve Roma uygarlığı vardır. Kıta kültürü, toplumu olarak Avrupa son süreçlerde gelişiyor. Bu, M.Ö 800'lerde başlayan bir süreçtir. Ortadoğu toplumsal tarihi açısından bu dün kadar yakın bir dönemdir. Ortadoğu M.Ö 12.000'li yıllarda toplumsal yaşamı başlatmıştır. Toplumsallaşma, kültür yaratma, duygu ve düşüncede derinlik kazanma, sistem oluşturma, dil geliştirme, din yaratma Avrupa'da yoktur. Bugünkü hâkimiyetten ötürü Avrupa bu kadar ön plandadır. Ama kültür olgusunun bütün ürünlerini birlikte ele alarak tartıştığımızda, Avrupa'nın yeri kapitalizmdir. Çünkü Yunanistan da, Roma da Doğu'nun bir yansımasıdır. Bilindiği gibi Hıristiyanlık da bir Doğu kültürü, Doğu kimliğidir. Önderliğin tanımlamasıyla, Ortadoğu'ya göre daha dünkü çocuktur Avrupa.

Tabii kapitalist gelişmeyle birlikte Avrupa'yı farklı değerlendirmek yerindedir. Kültürde köklü farklılıklar oluşmuştur. Ancak Doğu kültürü karşısında Batı'nın durumu, 60-70 yaşındaki bir insanın hayat tecrübesiyle dünkü çocuğun hayat tecrübesi arasındaki fark kadar derindir. Avrupa toplumu Doğu karşısında zayıf bir toplumdur, zayıf bir duruştur. Bütün bu son 300-400 yıllık gelişmelere rağmen, Ortadoğu'nun bir türlü Avrupa'nın istediği noktaya gelmemesinin nedeni kültürünün gücüdür. Günümüzde bile bu kadar ciddi çelişkiler ve çatışmaların yaşandığı 'çok geri' dedikleri Ortadoğu'da Amerikan emperyalizmine karşı bir direniş varsa, bu direniş Doğu kültürünün gücünden ötürüdür. Örneğin aynı direnişi biz Asya'da ve Latin Amerika'da göremiyoruz. Ama Batılıların gerici dedikleri Ortadoğu kendisine ilerici diyenleri kolay kabul etmiyor. Çünkü insanlığın binlerce yıllık birikimi buradadır.

Dolayısıyla gericilik, ilericilik, kültürlülük gibi tanımlamaları kendi paradigmamıza göre yapmamız gerekiyor. Bunun için orası kültürlüdür, burası kültürsüzdür diye bir tanımlama doğru değildir. Zaten öyle bir tanımlamayı biz kabul etmiyoruz. Kültür insanın kendisini, bütün yaratımını ifade ediyorsa, insanlar da milyonlarca yıllık bir yaşam süreci sonucunda günümüze kadar gelmişlerse, toplumsal yaşam içerisinde çok önemli aşamaları kabul ediyorsak, komünal dönem, kölecilik, feodalizm ve dinler, bunların hepsi burada gerçekleşmiştir. Buna karşılık kapitalist biçim Avrupa'da vücut bulmuştur. Onun için bir kültürsüzlükten bahsedilecekse, en büyük kültürsüzlük Avrupa'dakidir. Çünkü komünal toplum da, kölecilik de, feodalizm de buradan bir yansıma olarak orada gerçekleşiyor. Bu da tespitli bir şeydir.

Her sistem kendisini merkez yapmak ister

Dolayısıyla kültürleşme, kültürlülük derken neyi kastediyoruz? Bir süreç üzerinden kültürlülük ve kültürsüzlük tanımlaması yapılamaz. Kapitalistleşmek ya da onun tanımlamasına göre modernleşmek kültürleşmek ise, o zaman onlara şu soruları soracağız: Modernleşmenin altyapısını hazırlayan zemin nereden geldi? Modernleşmenin kendisine kabul ettiği din nereden geldi? Modern toplumun inandığı peygamber nereden çıkmıştır? Modern toplumun kabul ettiği felsefenin merkezi neresidir? Modernleşmenin en çok kullandığı bilimsel düşüncenin kaynakları nerede ortaya çıktı? Bu sorular daha çok derinleştirilebilir. Nereden geldi bütün bunlar? Tüm bu değerlerin köklerinin Ortadoğu'da olduğu tartışmasızdır. Biz kültürleşmeyi salt feodalizm üzerinden de tartışamayız. Putperestlik varmış, insanlar eskiden çamura tapıyorlarmış, Allah yokmuş, onlar geri, kâfir, putperest insanlardı, vahşiydiler, en iyisi biziz! O zaman o insana şöyle bir soru sorulur: Tanrı kavramına nereden ulaştın? Dinin köken aldığı inanç olgusu nerede ve nasıl ortaya çıktı? İbadet yeri derken kullandığın kilise, sinagog, cami neyin uyarlamasıdır? Sen insanların hangi duygu ve düşünceleri temelinde bu dini geliştirdin? Peygamberlik kültürü nasıl doğdu? Kendini ifade ederken kullandığın dili, kelimeleri ve benzetmeleri nereden getirdin? Suç ve ceza olarak kabul ettiğin efsaneleri nereden getirdin? Cehennem mitolojisi nereden geldi, cennet nereden çıkmıştır? Bu soruları kendilerine yöneltelim, bakalım ne cevap verecekler.

Hiçbir şeyin yoktan var edilemeyeceğini biliyoruz. Ne kapitalizm ne de ondan önceki sistemler yoktan yaratmışlardır. Köleci döneme sorulsa, onlar da *"Eskiden insanlar başıboştular, kadının denetimindeydiler, çok ilkelce yaşıyorlardı ve doğa karşısında zayıftılar. Taşlara ve ağaçlara tapıyorlardı. Biz onları getirip şehirleştirdik, şehir ortamını yarattık, öngörüleri yoktu, biz öngörü yarattık, zavallıydılar, biz onları geliştirdik"* denilecektir. O zaman köle sahibine de sormak lazım: Sen tarla sürmeyi nereden öğrendin? Toprağı kazmayı, kanal açmayı, buğday ekmeyi kimden öğrendin? Hayvan evcilleştirmeyi, kerpiçten ve taştan ev yapmayı, duvar örmeyi kimden öğrendin? Özellikle Kürt Halk Önderi Sayın Abdullah Öcalan savunmasında benmerkezcilikten bahsediyor. Her sistem kendisini **merkez** yapmak ister; bu özelliğinden ötürü her egemen sistem her şeyi kendisinden başlatır. Bu, devletçiliğin akıl hastalığıdır. Bugün yaşadıklarımız bütün tarihimizin bir sonucudur. Bu konuda Önderliğin ***"Biz tarihin başlangıcında gizliyiz, tarih günümüzde gizlidir"*** belirlemesi temel yaklaşımımızı anlatır. Bireyde toplumu, bir toplumda da tarihi biliyoruz. Bizim toplumların tarihine yaklaşımımız, kültürlülüğe ve toplumsal gelişmişlik düzeyine yaklaşımımız işte budur.

Ama her aşamanın kültüre kattığı iyi ya da kötü şeyler vardır. Toplumsallaşma sağlandıktan sonra, zincirin halkaları gibi toplumda sürekli bir değişim ve dönüşüm yaşanmıştır. Değişim ve dönüşüm kölecilik, feodalizm ve kapitalizm olsa da olmasa da yaşanacaktı. Bu, toplumsal gelişme açısından bir zorunluluktur. Bütün insani değerlerin ne kadar komünal, eşitlikçi, adaletli, doğayla uyumlu ve özgürlükçü olup olmadığı kültürlülük için temel ayraçtır. Bu bizim terazimizdir. Buna göre bütün toplumsal gelişmeleri ele alıyor ve değerlendiriyoruz. Devlet denilirken kastedilen toplumsal yaratım süreci, insan olma gerçekliği karşısında bir **sapma**yı ifade ediyor. Bizim her tanımlama açısından esas alacağımız şey, paradigmal olarak Önderliğin kendi savunmalarında ortaya koyduklarıdır. Bir insan kapitalisttir, moderndir, onun için de iyidir mi diyeceğiz? Bir insan Avrupalıdır, onun için çok gelişkindir; bir insan da Ortadoğuludur, bu yüzden çok geridir denilebilir mi? Hayır, böyle bir tanımlama yanlıştır.

Ortadoğulu bir insan olarak Usame Bin Ladin teröristtir, insan öldürüyor. George Bush da daha kötüsünü yapmıyor mu? Neden Bush iyi de, Ladin terörist? Bizim felsefi ve ideolojik yaklaşımımıza göre kapitalist feodalden kötüdür, feodal köleciden kötüdür. Yani egemenler arasında bir çözümleme yapacaksak, rahip bugünkü devlet adamlarından daha iyidir; köle sahibi efendi, patrondan daha iyidir. Çünkü devletçi toplum ilerledikçe kökleşiyor, derinleşiyor, sapma giderek derinleşiyor. İnsanı insan eden kültürden o kadar uzaklaşma yaşanıyor. Kölecilikte toplumsal öz daha güçlüdür. Feodalizmde bu biraz daha azalıyor, kapitalizmde ise bir bütün olarak ortadan kalkıyor. İnsanlık, kültür, toplumsallık ve insani değerler açısından en kötü sistem kapitalizmdir. Bunun için en büyük kültürsüzler kapitalistlerdir, kapitalist sistemin kendisidir. Bu konunun daha iyi anlaşılması için kapitalist dönemde bu sistemin değer yaratmadan ziyade yaratılan insanlık değerlerine yaklaşımını ele alarak daha somut vurgular yapabiliriz. Kapitalist sistem tüketim üzerinden var olduğu için kültürü nasıl tükettiğine bakmak bu sistemi daha iyi tanımamıza olanak tanır.

Kimi noktalar tekrar gibi gelse de, kapitalist sistemi izah etmek için gereklidir. Kapitalist sistemin dayandığı zihniyetin diğer toplumsal sistemlerden farklı olması, onun anlaşılması için yapılacak değerlendirmelerin de kendi içinde daha değişik bir dile ihtiyaç hissettirir. Sisteminin iddiası bilimselliğe dayandığıdır. Onun bilimsellikten kast ettiği, kendisini güç yapan bilimin kullanılma tarzıdır. Bilimsellik insanlığın ilk dönemlerinden beri var olan bir kültürdür. Toplumsal yaşamın kuruluşundan beri adım adım gelişen bilimsellik ve bilimsel düşünce hiçbir sisteme ait olamaz. Onun için toplumsal bir yasa gibi, ileriye veya geriyi doğru, her zaman değişim olur. Fakat toplumsal kültür değerlerinin kullanılması her sistemin karakterine göre değişik olur. Kapitalizmin de yaptığı, bilimsel düşünceyi ve buna bağlı olarak yaratılan teknolojiyi kendi iktidarı için kullanma başarısıdır, bununla yaşamı kontrol etmesidir.

Kapitalizmde kültür yaratmak değil yaratılanlar üzerinde popüler olmak esastır

Kültür insanlığın tarih içinde emekleri sonucunda ürettikleri değerler olduğundan, tüm tarih boyunca hangi dönemin insanlık açısından daha çok kültürleşmeyi ifade ettiğini anlamak mümkündür. Günümüzden geçmiş tarihe kültürel değerler baz alınarak bakılıp bir değerlendirme yapılırsa, çok ilginç sonuçlarla karşılaşılacağı kesindir. Hangi dönem insanlığının "İnsan kültürel bir varlıktır" belirlemesine göre yaşadığı daha net ortaya çıkar. İnsanlık denilen varlığın yeryüzünde kalıcılaşarak yaşama olanaklarını yakalaması insan olmasının gereğidir. İnsan bunu kültür denilen yaratımlarıyla yapar. Kültür dediğimiz maddi ve manevi üretimlerinin tümü insanı insan yapan değerleridir. Gerçekleşmiş insanlık, esasta kültürle dile gelen gelişmelerin içindedir. Kültür değerlerini yaratma özelliği olmasaydı insan olmazdı. Olsaydı da diğer canlılardan, örneğin kurt koyun sürüsünden farkı olmazdı.

Kültür, toplum ve insan ilişkisinden hareketle, kültür yapan sadece insandır diyoruz. Doğada insandan başka kültür yapan canlı bulunmaz. Bunun için insan ve diğer canlılar -bitkiler, hayvanlar- arasında bilinen farklar oluşmuştur. Kültürleşme kapasitesinin düzeyi, insanın kendini diğer canlılardan ayrıştırarak aralarında mesafenin açılması ile sonuçlanmıştır. Ne kadar toplum o kadar kültür, yine ne kadar kültür o kadar

"Kültür, toplum ve insan ilişkisinden hareketle, kültür yapan sadece insandır diyoruz. Doğada insandan başka kültür yapan canlı bulunmaz. Bunun için insan ve diğer canlılar -bitkiler, hayvanlar- arasında bilinen farklar oluşmuştur. Kültürleşme kapasitesinin düzeyi, insanın kendini diğer canlılardan ayrıştırarak aralarında mesafenin açılması ile sonuçlanmıştır. Ne kadar toplum o kadar kültür, yine ne kadar kültür o kadar insanlaşma gibi karşılıklı bir ilişki de böylece ortaya çıkmış olmaktadır"

insanlaşma gibi karşılıklı bir ilişki de böylece ortaya çıkmış olmaktadır.

İnsanlığın şimdiye kadar tanıdığı temel iki toplumsal biçim vardır. Bunlardan birincisi toplumsallığın ilk şekillendiği doğal süreci ve bunun sistem kazanmış olduğu neolitik dönemidir. İkincisi ise, kanıtlandığı gibi bin bir hile ve kurnazlıkla kurulan devletçi toplum biçimidir. İlk dönem kültürleşmesi, toplumsal yaşamı var eden temel yaşam sahalarının hemen hepsinde kalıcılaşarak günümüze gelen çok sayıda ilk yaratımları yaratarak insanlığın var olmasını sağladı. Toplumsallığın ikinci aşamasında hâkim kılınan iktidar olduğu için, ilk aşamanın yaratılan değerlerinin üstüne konmayı ve iktidar kültürünün gerektirdiği yaratımları yaratmayı ifade eder. Bu aşama bir bütün insan toplumunu ve bireyini geliştirmek için değil, egemen olan kesimlerin bu egemen hallerinin devamı için kültür geliştirmiştir. Günümüzde tartışılan yabancılaşma olgusunun dayandığı bu yaklaşım ilerledikçe, kültür değerleri insan toplumunun gelişmesine değil, kendinden uzaklaşmasına yol açtı. Ürettiği halde karnını doyuramayan insan, giderek ektiği buğdaya yabancılaştı. Kızarmış ekmeği doyasıya yiyemeyen insan, buğdayın yeşil ve sarı renklerinin kendisi için bir anlam ifade etmediği duygu ve düşüncesine kapılmaya başlamıştır. Bu ise, temelde insanın kendisine ve toplumuna karşı yabancılaşmaya başlamasıdır; kendi emeğine yabancılaşmasıdır. Bu yabancılaşma her geçen gün daha da hız kazanarak devam ede gelmiştir.

İnsan olgusunun yarattığı tüm kültürel değerleri bir bütünlük içinde ele almak gerekir

Kuşkusuz kültürel üretim olgusunu ve toplumsallığın binlerce yıllık değişim ve dönüşümünü birkaç cümle ile ifade etmek mümkün değildir. Bu konuda yaşananların anlaşılması için, belki de şimdiye kadar yazılmış tüm kitaplara bakmak gerekecektir. Ancak insanın kültürleşme düzeyini göz önünde bulundurarak, çok zengin ve derin olan bu konuda bir iki genel belirlemeyle olmasa da, birkaç sayfalık bir yazı içinde her gözün görebileceği bir resim çizilebilir. Bir kitap da yol gösterebilir. Toplumun devletleştirilerek yönetilmeye başlanması süreci özde aynı, biçimsel olarak renk değişikliğine uğrayarak bugüne kadar gelip dayanmıştır.

Devletçi ve iktidarcı toplum biçimi söz konusu olduğunda, hem güncel olması, hem de yarattığı kültürel tahribatlardan dolayı hakkında en fazla söz söylenmesi gereken sistemin kapitalizm olduğundan kuşku duyulmamalıdır. Bu yaklaşım, tanımı gereği en kapsayıcı kültürel bir yaklaşımdır. Kültür denilen değerler dünyasının üretim biçimi ve bu üretimlerin insanlıkla ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda, kapitalizm konusunda söylenecek çok şey olduğu görülecektir. Kapitalizm biçiminde devam eden iktidar olgusunun kültür-toplum-birey bağlamında izah edilmesi günümüzün en temel insani görevdir.

Kapitalizm konusunda doğru değerlendirmeler geliştirmek için yapılması gereken ilk iş, bu sistemin kendisini meşru kılmak için ortaya koyduğu maddi ve manevi kültürel izahlardan uzak durmak olmalıdır. Kurt yırtıcı bir hayvansa, onu yırtıcı bir hayvan olmasına neden olan özellikleriyle tekrar tekrar tarif etmenin bir anlamı olmaz. Önemli olan bu hayvanın yırtıcı olmasına yol açan biyolojik organizasyonu anlamak ve bundan kaynaklanan özelliklerini izah ederek ona karşı tedbirler almaktır. Yani kurda habire "sen yırtıcı bir hayvansın" demek yerine, ondan korunmak ve kurtulmak daha doğrudur. Kapitalizm konusunda da sıkça yapılan, tüm kötülüklerine rağmen, onu modernliğin insan düşüncesinde yarattığı ideolojik hâkimiyetle 'ilericilik' olarak anlatmak olmuştur. Hayatın doğrularına karşı kurulmuş en büyük kapitalist tuzak, toplumu bir bütün olarak ele almamaktır. İnsan olgusunun yarattığı tüm kültür değerleri ile bir bütünlük içinde ele alırsak, gerçek daha bilimsel ve daha sade olarak anlaşılır.

Kapitalizmin en büyük gücü, ama aynı zamanda en büyük zaafı, olaylar ve olguları parçalı ele almasıdır. Konumuz gereği belirtirsek, tüm çirkinliklerine rağmen, zorlanarak olsa da kapitalizmin devam ediyor olmasının nedeni, insanlık kültürünü parça parça edip pazara sürmesidir. Bunu bilimcilik adına yapması kendisine 'yeni putlar' inşa etmesine neden olmuştur. Tarihte defalarca görüldüğü gibi, en büyük kültürel değişimler putların kırılmasıyla yaşanmaya başlanmıştır. Kapitalist putları kırmak için yapılacak ilk iş, her olay ve olguyu zaman ve mekân bağlamında bütünlüklü ele almaktır. Eğer insan aklını ve duygularını kapitalist kültür ve yaşama olan yaklaşımlarından kurtarmak istiyorsa, bunu bilim yöntemini değiştirmekle yapmak durumundadır. Bu konuda kültür olgusunu birkaç noktada ele alıp, kapitalist iktidar döneminin hâkim hale getirdiği popüler kültürün ne olduğu sorusuna cevap vermek kadar, neden popüler kültür sorunsallığına bakarak bu iktidar şeklinin ne olduğunu anlatmak oldukça yararlı sonuçlar verecektir. Çünkü kültürel bakış açısıyla, tarihi ve toplumu değerlendirme yöntemiyle kapitalist kültürü incelemek çok çarpıcı sonuçların ortaya çıkmasına yol açacaktır.

İHANETE KARŞI ATEŞLE HAKİKATİNİ YARATAN KELEBEK RUHLU YOLDAŞA

Anlatması zor elbette ki benzini içip de yüreğini bile içten yakma eylemine soyunmuş bir insanı, bir devrimciyi anlatmak. Egemen sistemin sadece acıyı yaratan değil, aynı zamanda acıyı yönlendiren o uğursuz hakikatine karşı acıyı direnişe, anlama, ateşe döken hakikatteki biri. Kendini ve kendindeki sistemi hücrelerine kadar sorgulayan ve sorgulamayla birlikte çözümü yakıcı bir direniş eyleminde bulan Eser yoldaşı anlatmak! Eleştirinin ve özeleştirinin bu denli yakıcılığını hissederek O'nu anlatmak!

Zor, ama O'nu anlatmak da bir sorumluluk ve bir görev…

Mevsimin bahar müjdesi verdiği, güneşin soğuğun karanlığını yırtarak baharla dünyamızı aydınlatıp canlandırdığı günlerdi. '93'ün baharıydı.

Berlin'deyiz. Kapitalist uygarlığa mekânlık eden o ünlü şehir. Ve biz PKK'liler, bu aynı mekânda halkların eşitliği, özgürlüğü ve kardeşliği için mücadele ediyoruz. O zaman bazı çalışmaların yanında dernekte de kütüphaneye bakıyordum. Hatırladığım kadarıyla öğlen vaktine az bir zaman kalmıştı. Bir arkadaş bana seslendi, adımın seslenilmesiyle, sese doğru baktım. Derneğimizin normal çalışmaların yürütüldüğü bir odası vardı, ama oraya geçmeden bir salonu bulunuyordu. İşte sese doğru baktığımda, tam o salonun kapısında duran selvi boylu, sarışın, dikkat çekici gözleri olan ve üzerinde yeşil renge çalan parkesi bulunan biri duruyordu. Bana *"Merhaba heval, arkadaşlara sordum, senin dernek kütüphanesine baktığını söylediler. Ben Önderliğin bir kitabını istiyorum"* dedi. Bu kapıda duran ve Önderliğin kitabını isteyen kişi, ilk bakışta insanı istemeden etkisine alan bir izlenimi bırakıyordu. Tabii böyle bir mekâna gelmenin sorumlulukları vardır, ne de olsa PKK'nin derneğidir. Söylenen tüm sözler, ağızdan çıkan tüm kelimeler özenerek söylenmeliydi. Etkilendim. Adımını bir türlü kapıdan içeriye doğru atmıyordu, öylece kalakaldı. Ben de şaşkınlık içinde buyur bile edemedim. Gerçekten de karşımdaki insanın durumu, içinde birçok duygu ve davranışı belirten vaziyeti, beni şaşkınlığa sürükledi.

Denilir ya ilkler insanda iz bırakır. İşte Eser arkadaşı bu ilk görüşüm de bende böyle bir iz bıraktı. Bir yandan duraksamıştım, bir yandan da örgütleyebileceğimiz, kazanabileceğimiz birinin gelmesi nedeniyle de sevinmiştim. Bir süre sonra duraksamamı aşarak O'na *"Derneğin kütüphanesinden bir kitap alındığında, bunu önce kayıt defterine yazarız. Kitabı alanın adı, soyadı, adresi, telefonu ve yine ne zaman geri getireceğini kaydederiz"* dedim. O hala bir sınır gibi belirlediği salon kapısının eşiğinde, sanki "benim hakkım sadece buraya kadar" dercesine duruyordu. Ve söylediklerime cevaben kendinden emin bir şekilde *"Ben bunları zaten biliyorum"* dedi. Tabii öyle söyleyince ben çelişkiye düştüm. Çünkü gelen kişinin yeni birisi olduğunu düşünmüştüm ve mücadeleye kazanabileceğimiz için sevinmiştim.

Şehit Eser'le böyle tanıştım. Ruhunun yüzüne yansıması, insanın içini rahatlatıp huzura kavuşturuyordu. O zaman fazla konuşmadım, ama duruşu, gül yüzündeki tebessüm, gözlerindeki ifade yıldızları kıskandırırcasınaydı. İstediği kitabı O'na verdim ve o da kayıt işlemleri için gereken bilgileri verdi. Kitap, Önderliğin çözümlemelerinden kitap haline getirilen Önderlik Gerçeği kitabıydı. Daha sonra benden hatır isteyerek dernekten ayrıldı.

Eser arkadaş dernekten ayrıldıktan hemen sonra, diğer arkadaşlar yanıma gelerek *"Sen neden o kitabı okumak için veriyorsun? Biz parti yayınlarını, hele hele Önderliğin kitaplarını okumak için dışarıya vermiyoruz. Bir de böylesi insanlara hiç vermiyoruz. Sen yeni olduğun için, bunları ve bu kişileri bilmiyor, tanımıyorsun"* dediler.

Bu söylenenler beni düşündürdü. Berlin'in durumunu daha önce biraz biliyordum. Bu önemli tarihsel-toplumsal olaylara mekânlık eden eski kent, yaşadığı nice güzellik ve kötülüğün yanında, bir de 20. yüzyılda kara bir leke olarak bir duvarla ikiye ayrılmıştı. Yüreği parçalara ayrılmıştı. Batı parçası, adeta tüm özgürlük ve demokrasi hareketlerini liberalize edip tasfiye etmenin, kendi potasında eritmenin merkezi rolünü oynuyordu. Bu rol temelinde Kürt Özgürlük Hareketi'ne karşı da birçok oyun bu kentte sergilendi, çok ciddi tahribatlar da yaşandı. Fakat süreklileşen özgürlük mücadelesi ve onun güçlü ideolojik yapısı, bu tasfiye politikaları karşısında sürekli mücadele etti ve boşa çıkardı.

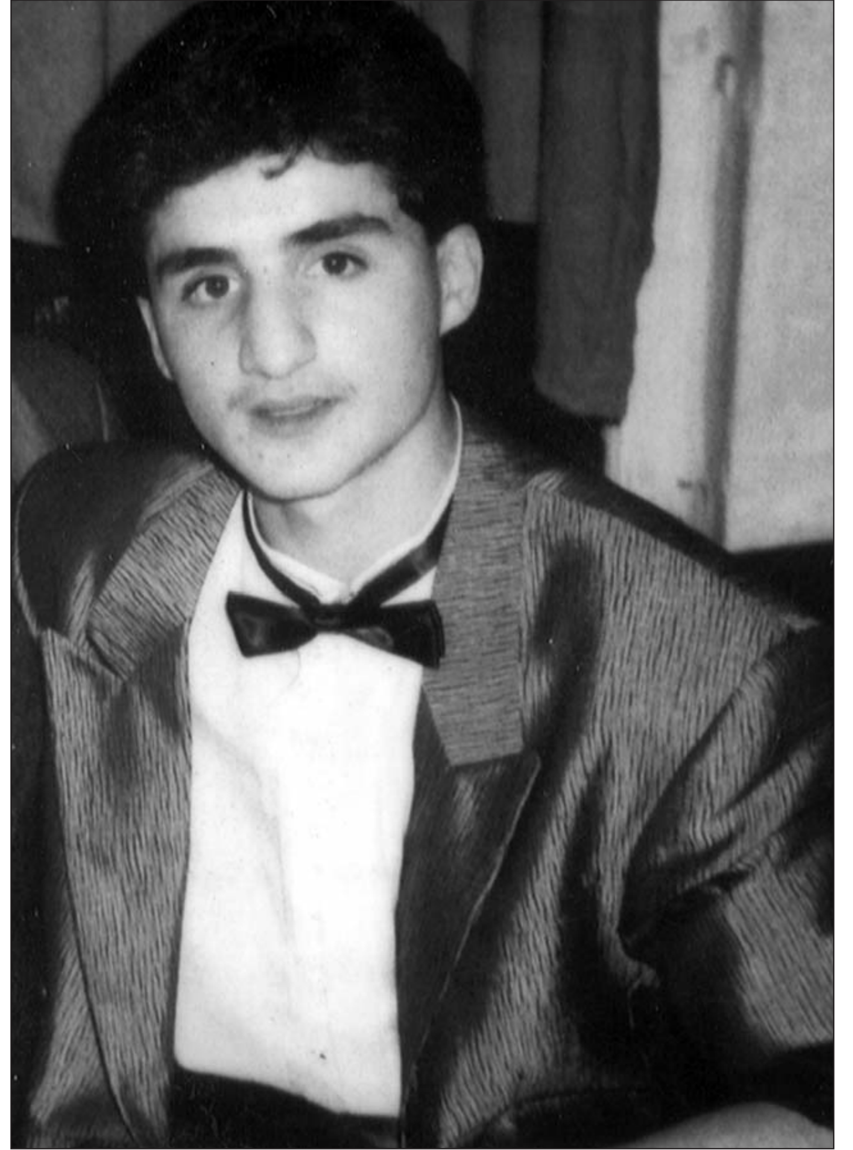
Gençliğin verdiği tez canlılığı hareketliliği ve zekiliği hemen dikkat çekiyordu

Arkadaşların beni uyarması karşısında biraz düşündüm. Tamam, devletin Hareketimize yönelik politikalarını biliyorum, kişileri bu amaçla kullanma yaklaşımları var, ancak bu kitabı verdiğim insanda hiçbir olumsuz durum hissetmedim. Durumu düzeltmek için *"Heval bir daha olmaz. Kitabın fiyatı neyse, ben veririm. Bir hata oldu işte"* dedim. Sözlerimi bitirmeden bir arkadaş hemen araya girdi ve *"Neden parasıyla almıyor? Parası mı yok? Hele bizden çaldığı paranın hesabını versin önce! Sen onu tanımıyorsun, duygusal yaklaşıyorsun. O bizden kaçan birisidir, ailesi de, çevresi de olumsuzdur zaten, Resul Altınok'un (Davut'un) akrabasıdır"* dedi.

Ben tabii anlatılanları dinleyip anlam verdim. Davut'u pati tarihinden biliyordum. Ancak Eser arkadaşın duruşu, istemindeki hal ve hareketleri, *"zamanında getiririm heval"* deyişi, *"arkadaşlar ablamı ve eniştemi tanıyor"* demesi ve bende yarattığı karmaşık duygular… Çelişik duygular yaşadım.

Özgürlük mücadelesi, gerilla boyutunun yanında kitle boyutuyla da bu yıllarda ivmesinden bir şey kaybetmeden yürüyordu. Müthiş bir ilgi ve katılım vardı, tabii fedakârlık da… Avrupa'da sürgündeki halkımız da kendi gücü oranında ayaktaydı.

Güzel bir Mayıs gününde Eser arkadaş tekrar derneğe geldi, Kitabı bitirdiğini, artık kitap almayacağını ve arkadaşlarla konuşmak istediğini söyledi. Arkadaşın bu önerisini Berlin bölge yönetimi değerlendirdi ve arkadaşla konuşma kararı aldı.

Yeniden doğuşlar olur ya, onca sancılardan, acılardan ve özlemlerden sonra, Eser arkadaş da böylesi bir doğuş duygusunu yaşadı. Eser arkadaşla konuşuldu ve bir rapor yazması istenildi. Arkadaş raporunu yazdı, yönetim tarafından değerlendirildi ve arkadaşın çalışmalara katılması şartlı olarak kabul edildi. Şart da halk çalışmalarında olmayacak, bir arkadaşın denetiminde olacak ve üzerinde değer taşımayacak biçimindeydi. Yani sadece kendini ispatlayacak, sarstığı güveni tekrar oluşturacaktı.

Eser arkadaşın ailesi de öz topraklarından koparılmış ve Avrupa'ya göç ettirilmişti. Adeta köklerinden sökülüp saksıya dikilen ve büyüyen bir bitki gibiydi. Köksüz, özsüz, manevi değerlerden kopuk bir şekilde yaşamıştı. Tabii bir de buna Avrupa uygarlığının merkezindeki yabancılaşmayı ve bu yabancılaşmanın duyguda, düşüncede ve ruhta derinleşmesini eklersek, tam da enkaza dönüşen bir gerçeklikle yüz yüze olduğu görülür. Bu, sadece Eser arkadaşın ailesi içinde değil, genelde insanlık, özelde Kürdistan halkının yaşadığı bir gerçekliktir. Bir taraftan yaşanan bu yabancılaşma gerçekliği, diğer tarafta yaşanan insanlık ve diriliş mücadelesi, kendi özüyle gerçek kökleriyle buluşma mücadelesi...

İşte bu çelişkiyi ve insanlık mücadelesini hisseden Eser arkadaş, daha on altı veya on yedi yaşındayken, Berlin'de mücadeleyle tanışıyor ve gençlik faaliyetlerinde yer alıyor. Gençliğin verdiği tez canlılığı, hareketliliği ve zekiliği hemen dikkat çekiyordu. Kendisine Mazlum Doğan ve Ali Çiçek arkadaşları hep örnek alıyor. O sıralar sürekli arkadaşlarla hareket ediyor ve kendi eğitimine çok önem veriyor. Belli bir süre sonra –ya 1991'in sonu ya da 1992 başında- temel eğitime gidiyor. Artık profesyonel olarak mücadeleye katılıyor. Eğitim esnasında derinleşme, yoğunlaşma ve kendi gerçekliğine indirgemede zayıflıklar yaşıyor. Bununla birlikte yine de eğitime katılımda ve yaşamda fazla sorun yaşamıyor. Eğitimden sonra da Hollanda'ya kitle çalışmalarına gönderiliyor. Burada yaşadığı bazı sorunlar oluyor ve mevcut sorunları çözmedeki yetersizlikleri, onu kopuşa kadar götürüyor. Ve kopuşa gidince bazı değerleri de beraberinde götürüyor. İşte derneğimize gelişinden, arkadaşlarla konuşup yeniden katılım talebine bulunmasından önce böyle bir süreç yaşıyor. Mücadeleden kopuk bir şekilde yaşayamayacağını görünce, tekrardan katılmak istiyor.

Raporunu yazdıktan sonra Eser arkadaş artık tekrar örgütsel yaşamın içindedir, ancak şartlı ve bir arkadaşın denetiminde olarak… Kitle faaliyetlerinin dışında, özgün bazı çalışmalarda yer alabileceği kendisine iletildi. Eser arkadaş 1993'ün ilkbaharın sonun da, büyüdüğü, ilk partiyle tanıştığı ve profesyonel katılım kararı aldığı şehirde, yani Berlin'de, tekrar halkının mücadelesinin içindeydi. Demokratik Esnaflar Birliği çalışmamız vardı, burada bir grup arkadaşla birlikte çalışmaya başladı. Bu çalışmalarda sezon sonuna kadar önemli başarılar elde etti ve kendini sorgulayıcı, doğru sonuçlar çıkartan bir çabası oldu. Parti çalışmalarına kapalı olan bu kentte, daha önce yaratılan değerler üzerine bu sezon da değerler katılarak önemli bir gelişme yaratıldı.

Görmede ve algılamada zekiydi pratiği de öyleydi

1993'ün sonunda bir eğitim devresine katıldı ve eğitimden sonra 1994'ün başlarında Avusturya'nın Graz bölgesinde sorumlu olarak çalışmalara başladı. Canlı ve atikti. Fakat toydu. Sorunları çözmede yetersizdi, ama yapma-geliştirme çaba ve azmi tartışılmazdı. Kısa bir zamanda halkın ve arkadaşların sempatisini kazandı. Düşman da bunun farkındadır.

Bu selvi boylu, gül yüzlü ve yıldızları gözleriyle kıskandıran çocukla yaşamak ve yakınından izlemek gerekiyordu. Yaşamda çok sade ve alçak gönüllüydü. Geçmişte yaşadıklarından hep intikam almanın istem ve çabası içindeydi. *"Bana yeter ki bir fırsat verilsin. Hiç sorun değildir; şartlı katılmak, halkın içine gitmemek ve maddi değerler taşımamak, bunlar benim için sorun olmaz"* diyordu. *"Ben Altınok'ların kaderini değiştireceğim"* diyordu. *"Halkımın direnişi ve ihaneti ne kadar yaşadığını biliyorum, bu yüzden de Mazlum arkadaşın izinden gideceğim"* sözleri çok anlamlıydı. Bu sözleri defalarca tekrarladığına tanık olunmuştur. Değerlerle bütünleşme, yurtseverlik görevlerini yerine getirme ve gerilla olma arzusunu, yine ülkeye olan hasretini hep dillendirirdi. Bu yüzden de bizleri hep ailesiyle tanıştırmayı, kardeşleriyle ilişkilendirmeyi çok istiyordu. *"Ben eğer gerillaya gidersem, benim ailem de 'bir gerilla oğlumuz var' deyip sahip çıksınlar ve benimle gurur duysunlar"* diyordu. Bu nedenle ailesini, ablası ve eniştesini arkadaşlarla tanıştırdı. Özellikle kitle faaliyetlerinde bulunan arkadaşları, ailesiyle ilgilenmeleri konusunda her defasında tembihliyordu. Eser arkadaş buna müthiş seviniyordu.

PKK'de gerçekten kendini buluyor, sürekli bir iç mücadele veriyordu. PKK ideolojisinin insanı değiştireceğine, esas moral güç kaynağı olduğuna yürekten inanıyordu. Yaşamının bazı dönemlerinde buna denk bir duruşunun olmayışı, bu gerçeğin olmadığı anlamına gelmez. O'nun gidişleri ve tekrar dönüşleri, yüreğindeki bu inancı çok net gösteriyor. Bir defasında arkadaşın anlattığı bir olay, beni oldukça etkilemişti. Avrupa'da yaşayan gençler için devletin bir sosyal hizmet olarak geliştirdiği psikolojik danışmanlık hizmeti vardır. Bilinen sistem içi terapi yöntemlerini gençler üzerinde uygulamaktadırlar. İşte Eser arkadaşın da böyle bir kadın danışmanı vardı. Eser arkadaş bu kadınla ciddi tartışmalar yürütüyor. *"Senin bu tedavi yöntemlerin beni iyileştirmez"* diyor. Kadın bu yaklaşıma çok kızıyor ve *"o zaman seni ne iyileştirir"* diye soruyor. O da *"halkımın yanında olmak ve davama hizmet etmek beni iyileştirir"* diyor. Çözümün PKK'de olduğunu anlatmaya çalışıyor. Tabii kadın küçümseme ve şaşkınlık duygusuyla karışık olarak böyle bir şeyin olamayacağını ifade ediyor, ancak Eser arkadaş bu gerçekte ısrarlıdır. Çünkü gerçek umudu, morali, coşkuyu PKK'de görmektedir. Aslında burada yaşanan, iki zihniyetin çatışmasıdır. Kadın, aslında Batı merkezli zihniyetin merkezinden bakarken, PKK'nin toplum ve insan eksenli yaklaşımına anlam veremiyor. Zaten Eser arkadaş da o kadına *"sen bu gerçeği anlayamazsın"* diyor.

Çalışmalarda duruşuyla ve fedakârlığıyla neler yapabileceğini ve değiştireceğini ispatlamıştı. Çok yoğundu. Canlı, atik, heyecanlı ve coşkuluydu. Eğitimine çok önem verirdi. Herhangi bir konu veya durum hakkındaki belirlemeleri, düşünceleri arkadaşlar ve dinleyenler tarafından dikkatle izlenirdi. Kendine güveni gelmişti, değerlendirmeleri derin ve kapsamlıydı. Bazen yazdığı yazı ve şiirleri arkadaşlara okurdu. Görmede ve algılamada zekiydi, pratiği de öyleydi. Fakat örgüt bilincinde bir çoğumuzun yaşadığı yetersizlikleri o da yaşıyordu. Eylemlere katılımda gözü karaydı, fakat sonuçlarını fazla hesaba katmazdı. Eser arkadaş daha ziyade manevi değerlere önem verirdi. Hep şunu derdi, *"bu şatafatlı şeyler bizi, ailemizi ve insanımızı bozdu, bunu halkımıza anlatmalıyız."* Bir de *"bir gün gerillaya gidersek ya da yakalanırsak, bunların hiçbirini belki görmeyiz, kendimizi şimdiden hazırlamalıyız"* diyordu. Bu yüzden arkadaşlar ve yurtseverler hep eleştirirlerdi. Kendisi de cevap olarak *"biz dervişler gibi yaşamak zorundayız"* diyordu. Uzun bir zaman maddi değerleri üzerinde taşımadı, sadece bazı zaruri ihtiyaçlarını karşılamak için biraz taşırdı.

Eser arkadaş Avusturya'da bir süre faaliyet yürüttükten sonra orada bir sorun yaşanıyor. Arkadaşı şiddet kullanmaya zorluyorlar -ki bunda bir oyun veya komplo da olabilir- ve sonra polise ihbar edilip tutuklatılıyor. Düşman, çirkin emellerini burada başlatıyor, arkadaşı zorluyorlar. Tabii örgütsel bazı yetersizlikler de var, mesela yeteri kadar ilgilenmeme, sahip çıkmama gibi özeleştiri konuları da var. Ve sonra Almanya'ya gönderiliyor, Alman devleti tarafından düşürülüyor. Artık kara günlerin başlangıcıdır…

Eser arkadaş PKK ruhuna tutunuyor ve bununla kendine karşı savaşıyor arınmaya çalışıyordu

Eser arkadaşın yaşadığı kara günler, elbette olumlu bir izlenim bırakmamıştı. Sanki tarih tekrardan ibaretti. O karşısında tek tek mücadele ettiği olumsuzluklar baskın çıkmış ve adeta kendini bir kader gibi dayatmaya çalışıyordu. Fakat mektuplarından da anlaşıldığı kadarıyla büyük bir çelişki, tarihi bir sorgulama yaşıyor kendi içinde. Bir yandan halkına ve mücadelesine karşı bir ihaneti yaşarken, diğer yandan –kendi deyimiyle- vicdanında bir toz zerreciği olarak kalan PKK ruhuna tutunuyor ve bununla kendine karşı savaşıyor, arınmaya çalışıyor. Bazen mahkemeye çıktığında anlattıkları, bazen de mahkemeye çıkmama istemi, sanki bir şeylerin haberini verir gibiydi.

Gül yüzlü, kelebek ruhlu çocuk, Prometheus'tan ateşi çoktan almıştı. *"Toz"* diyecekti, *"kırıntı kalmış ruhumda PKK'den"* diyecekti. Ve PKK'lileşmenin bir toz zerreciği halinde bile ne büyük direnişleri ve arınmayı yaratabileceğini gösterecekti. Kardelen edasında buzlu yüreklere ve köhnemiş beyinlere inat, güneşe, güne, yaşama bir daha "merhaba" diyecekti. İçindeki PKK ile volkan gibi patladı, bir alev topuna dönüştü. Çağdaş Zeus'ları şok etti. Çünkü onlara göre Truva Atını özgürlük hareketine karşı gereği gibi oynatmış ve kendilerine göre de sonuç almışlardı. Fakat arkadaşın bu kirli oyuna karşı kendi bedenini, yüreğini, beynini ateş topuna dönüştürerek verdiği cevap, gerçekten de çok anlamlı ve tarihi bir cevap oldu. Arkasından bıraktığı mektup, bir manifesto değerindedir. Buna rağmen bile belki bazıları anlam veremedi, gereken değerde anlaşılamadı. Ta ki yaşam pınarımız ve insanlık değerlerinin bileşkesi ve yaratıcısı Önderliğimiz o eşsiz çözümlemeyi yapana kadar… Yaşam pınarımız diyordu ki *"hep geç anlıyor ve geç uyguluyorsunuz: Burada bir zihin kavgası veriyor, bir beyin kavgası veriyor. İnsan savaşı meydanda kazanmaz, beyinde kazanır. Yine yaşama, kabul edilebilecek bir yaşama nasıl sıçranabileceğine dair bir vasiyettir!"*

Bu vasiyeti nasıl anlamalıyız? Nasıl cevap olabiliriz? İnsanlığa bu tür saldırılarla doludur tarih. İnsanı, bireyi kendinden yok etmek. İnsanlığın sürekli kendisiyle karşı karşıya getirildiği, hiçleştirildiği, kendine ihanet ettiği, insani anlamda bittiği, sapkınlaştığı, dolayısıyla toplumsuz kaldığı bir süreçtir. Uygarlık tarihinin karanlık yüzü budur. Eser arkadaşta süregelen kişilik savaşımı, tarihin aydınlık ile karanlık yüzünün savaşımının bireydeki devamıdır. Önce kararan sonra PKK ruhu ile inişli-çıkışlı da olsa aydınlanan ve aydınlatan bir devamıdır. Çok anlamlıdır. Mektubundaki sözleri çok çarpıcıdır. Toplum ve kişilik çözümlemesi, içinin derinliklerinden gelerek ve çok cesurcadır.

Tarihte süreçler değişir ve ilerlerken, devrimci kişiliklerin rolü, önemi, görevleri çok büyüktür. Hatta tarihin dönüştürücüleri olarak anılırlar. Avrupa'da bir sistem olarak yeşeren kapitalist uygarlık, her tür değeri kullanarak ve alım-satım konusu yaparak korkunç bir sistem ve birey gerçekliğini geliştirmiştir. Artık bitkin düşmüş uygarlık kapitalizmle birlikte, daha asalakça bir hal almış, sermaye tekelleriyle tüm insanlık birikimlerini, değerlerini sömürmüş, bireyi toplumundan koparmış ve egemenliğini böyle inşa etmiştir. Bütün amaç kişilikleri düşürmek, kendi toplumundan etmek, ahlaki ölçüleriyle oynamak ve deyim yerindeyse insana ihanet eden bir düzeye getirmektir. Bu anlamda Avrupa uygarlığının merkezinde Eser arkadaş şahsında gerçekleşen; egemen uygarlık karşısında, insanın kendi kişiliğine ne pahasına olursa olsun sahip çıkma savaşımıdır. *"Yanlış hayat doğru yaşanmaz"* belirlemesinin kişilikteki en devrimci eylem tarzı, Eser arkadaş şahsında böyle gerçekleşti. Batılı bir filozofun tespitini, Doğulu, Kürt bir insanın pratikleştirmesi ise, anlamlı olduğu kadar tesadüfi değildir.

Eser arkadaşı, eylemini, mektubunu tekrar tekrar okumalıyız. Sorgulamalarına, çağrılarına derinden, yürekten kulak vermeliyiz. Bizler nerede olursak olalım, koşullarımız ne olursa olsun, Eser yoldaşın eylemini doğru anlar ve bu eylemi yaratan gücün kaynağını duyguda, düşüncede ve ruhta özümsersek, o zaman Eser arkadaşa ve tüm şehitlerimize, Önderliğimize, halkımıza ve yoldaşlarımıza layık olabiliriz.

Son sözü bir arkadaşın ifadelerine bırakıyorum:

"Eser yaşıyor, yaşayacak. Eser güzel bir eser bıraktı ve onun bu eseri bize ve gelecek kuşaklara çok şey anlatacak"

Mücadele Arkadaşları

"Gül yüzlü, kelebek ruhlu çocuk, Prometheus'tan ateşi çoktan almıştı. *'Toz'* diyecekti, *'kırıntı kalmış ruhumda PKK'den'* diyecekti. Ve PKK'lileşmenin bir toz zerreciği halinde bile ne büyük direnişleri ve arınmayı yaratabileceğini gösterecekti. Kardelen edasında buzlu yüreklere ve köhnemiş beyinlere inat, güneşe, güne, yaşama bir daha 'merhaba' diyecekti. İçindeki PKK ile volkan gibi patladı, bir alev topuna dönüştü. Çağdaş Zeus'ları şok etti. Çünkü onlara göre Truva Atını özgürlük hareketine karşı gereği gibi oynatmış ve kendilerine göre de sonuç almışlardı. Fakat arkadaşın bu kirli oyuna karşı kendi bedenini, yüreğini, beynini ateş topuna dönüştürerek verdiği cevap, gerçekten de çok anlamlı ve tarihi bir cevap oldu"

ESER ALTINOK ARKADAŞIN ANASINA YAZDIĞI MEKTUP

Değerli Anneciğim!

Senin acın, senin üzüntün kadar ben de üzgünüm. Sana ilk defa evlat kaybetmenin acısını verdiğim için üzgünüm. İnan anne sana bu acıyı vermek istemezdim. Ben gerilla sen de yurtsever bir anne olsaydın, cenazemde zılgıt çeker, halay çekerdin. Fakat gerçek öyle değil. Bizim acılarımızın değeri nedir? Biçimi ne, özü nedir? Sana şu kadarını söyleyebilirim; her acı olayın kaynağı düşmandadır.

Düşman sadece acıyı yaratmıyor, onu yönetiyor. Evet, insanlık bu durumlara kadar gelecek bir varlıktır. Dünya insanlığı acıyla doğmadı, sadece bugün böyle bir aşamadan geçiyor. Gelecekte acı denen karanlık da ortadan kaybolacak. Çünkü insanlık acıyla başlamadı, huzurla başladı. Dolayısıyla huzurla da bu kavga sonuçlanacak. Çünkü her başlangıç sonucu belirler. Başlangıç nasılsa sonuç da öyledir. Başlangıç sonucu yaratır. Sonuçta başlangıcın karakterini içinde taşır. Başlangıç sonucu bağrında taşır ve sonuç yaratılınca onu doğurmuş sayılır. Bunun altını çiziyorum:

Her başlangıç sonucu belirler! Başlangıç nasılsa sonuç da odur. Eğer ortasında bir dönüş olmazsa. Bu benim için bir kanundur. Bu kanun her şey için geçerlidir. Bu kanunu eğitmenim Yılmaz arkadaştan duydum. O bu kanunu herhalde PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın çözümlemelerinden çıkarmıştır. PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan şunu belirtiyor: *"PKK değiştirilemez. PKK nasıl başlamışsa öyle de bitecek."* Dünya insanlığı acıyla başlamadı hayatına. Günümüzde böyle bir aşamadan geçiyor, acı çekiyor. Fakat bu her zaman böyle olacak biçiminde umutsuz bir duruma girmeyi gerektirmez. Niye? Çünkü başlangıcı böyle değildir.

Dolayısıyla sonucu da böyle olmayacak. Bununda gerçekleşmesi kendi kendiliğinden olmaz. Her şey yapılır ama hiçbir zaman çekilen acıyı akıtılan kanı ve gözyaşını parçalanmış bir toprağı, bu toprağın sahiplerinin paramparça olmuş beyinlerini kabullenmemeli. Sonucun başlangıca benzemesi için müdahale gerekir. Düzen kanunlarına karşı çıkmış bir insan nasıl ki kanunların geçerlilik kazanması, iktidar biçiminin yarışması olan bu kanunların işlemesi ve ayakta tutulması için yargılanıyorsa her başlangıç sonucu belirler kanununun da oturtulması başlangıç tarzını bozanların cezalandırılmasını gerektirir. PKK içi sınıf savaşımı, acıyı ortadan kaldırmaya çalışanların, acıyı ayakta tutmaya çalışanlarla giriştiği savaştır. PKK'nin başlangıç tarzını bozmaya çalışanlar bir tarafta, PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan bir tarafta. Bu iki tarafın PKK içinde yürüttükleri savaş düşmana karşı yürütülen savaştan daha yoğundur. Bu yoğunluğu ben kendim de hissettim, her gün yaşadım. Benim katılım tarzımda yanılgılar, PKK dışı anlayış ve kişilik özellikleri vardı. Bu kişilik özellikleri pratiğime de yansıdı.

Pratiğim an be an PKK dışı pratiktir. Katılım tarzımda PKK içinde taşımış olduğum kişilik özellikleri "ayrılış" tarzıma yansıdı. Bu yansımalar, PKK dışı kişilik özelliklerinin en yoğunlaşmış en fıttırmış biçimiydi. Sonuç başlangıcın karakterini içinde taşıdı. Çünkü ortasında müdahale gerçekleştirip, başlangıç tarzımda var olan olumlu özelliklerin, olumsuz özellikleri yıkarak yükseliş, partileşme biçimine bürünmesini başaramadım. Tersine olumsuz özellikler olumlu olan yönleri yani özlülüğü yıkmakla kalmadı ayakları altında çiğnedi. Bunun sorumlusu benim! Yeni bir kişilik müdahale ile gerçekleşir. Yeni bir kişiliğe kavuşmak, duygu dünyasını yeniden biçimlendirmek beyni yeniye göre ayarlamak, bunların hepsi müdahale ile olur. Kişilik yapılanmasına müdahale edip olumlu yanları genelleştirip partiye göre ayarlamak, duygu ve düşünce gücünü bu hedef etrafında birleştirmek, son tahlilde ruhta düşmanı yenmek ve bu temelde Önderliği yaşamak, yaşatmak ve etrafına saçmak politikleşmeyi gerektirir. Çünkü politika pratik bir alanı, yani müdahale sahasını ifade eder. Politik kişilik eksiklikleri görüp değiştiren, müdahale eden kişidir, politikanın başka bir anlamı yoktur. Benim katılım tarzımda olan yanılgılar sonucu tayin etti. Çünkü ben politikayı kişiliğe müdahale etmek için kavramadım. Parti içinde bireysel çıkarları geliştirmek için kullandım. Görüp değiştirmenin bir aracı olan politikayı, kitlelerin içinde en PKK'li görünmek, parti içinde de "sorunlarımı anladım" biçiminde kendimi sergilemek için kötüye kullandım. Senin yanında da "ne kadar akıllıyım" dercesine, kendine sevdalanmanın örneğini gösterdim. Ben PKK'nin P'sini bile doğru temelde anlayamadım. PKK'yi sadece düşüncede yaşadım. Hiçbir zaman yaşamıma indirgemedim. Bendeki PKK'nin politik terbiyesi değil, düşmanın politik terbiyesizliğiydi. Bu terbiyesizliğin en açık biçimini, hiç saklamadan düşmana teslim olarak ortaya koydum.

Sen şimdi benim gibi bir kişi için mi ağlayacaksın? Benim için gözyaşı dökmeye gerek var mı? Evet ben senin oğlunum, fakat sen çayını içtiği, pilavını yediği insanları hapise attıran bir oğlu nasıl seversin. Kendine isyan etmen lazım. Bırak benim çocuğum demeyi, benim yüzüme tükürmen lazım. Yani onlar Kürttür diye doğrumu yaptım. Kürtler insan değil mi? Hangi nedenden olursa olsun, suçsuz insanları düşmana teslim eden düşmana bilgi veren kişi, kişi değil kişiliksizdir. Sen benim yukarıda belirttiğim, PKK dışı pratiğin, Önderlik tarzının ne olduğunu şimdilik anlayamazsın.

Eski Kürt'ün kurumuş kurutulmuş çiçeğinin bir yaprağıyım

Fakat senden istediğim, ***Serxwebun***'dan ve kitaplardan bu konuda bilgi sahibi olman. Bu konuda bilinçlendikçe acın azalacak, dolayısıyla bilimselleşecektir. Benim ölümümü acıyla karşılıyorsun, ortasında dönüş yapmaz bu acıyı bilimselliğe kavuşturamazsan ömür boyu bu acıyla yaşarsın. Senden istediğim müdahale etmen, yoksa bugüne kadar çektin gelecekte de çekersin. Çünkü her başlangıç sonucu belirler. Benim ölümüme acıyla başlayıp acıyla yaklaşacaksın, bunu biliyorum. Eğer bilinçlenmezsen bu böyle devam edecek. Yurtseverleşeceksin, Kürdistan halkını seveceksin anne. Bu, bütün aile üyeleri için de geçerlidir. Yurtseverleşin ve savaşı yaşayın. İhanetimden sonra sizlere karşı nasıl davrandım? Hiçbir gün size değer verdim mi? İşte bu ihanet kişiliğidir. Bir hain her şeye karşı haindir. Sevgi ve saygı aramayın onda. İhanet kişiliği sevgi ve saygıya karşı saldırganlıktır, düşmanlıktır. İhanet her zaman arkadan vurmaz, insanın iki kaşının arasından vurur. Ben sadece Kürdistan halkının ihanetçisi değilim. Ben dünya insanlığına düşmanım. Ben kimseye saygı duymadım, sevgi göstermedim. Ben neyim? Bilmi-yorum. Sadece hain diyerek kendimi kavramam yetmiyor. Kişiliğimi, dünya ve Kürdistan devriminin içinde ararsam, çamurdan başka bir şey bulamıyorum.

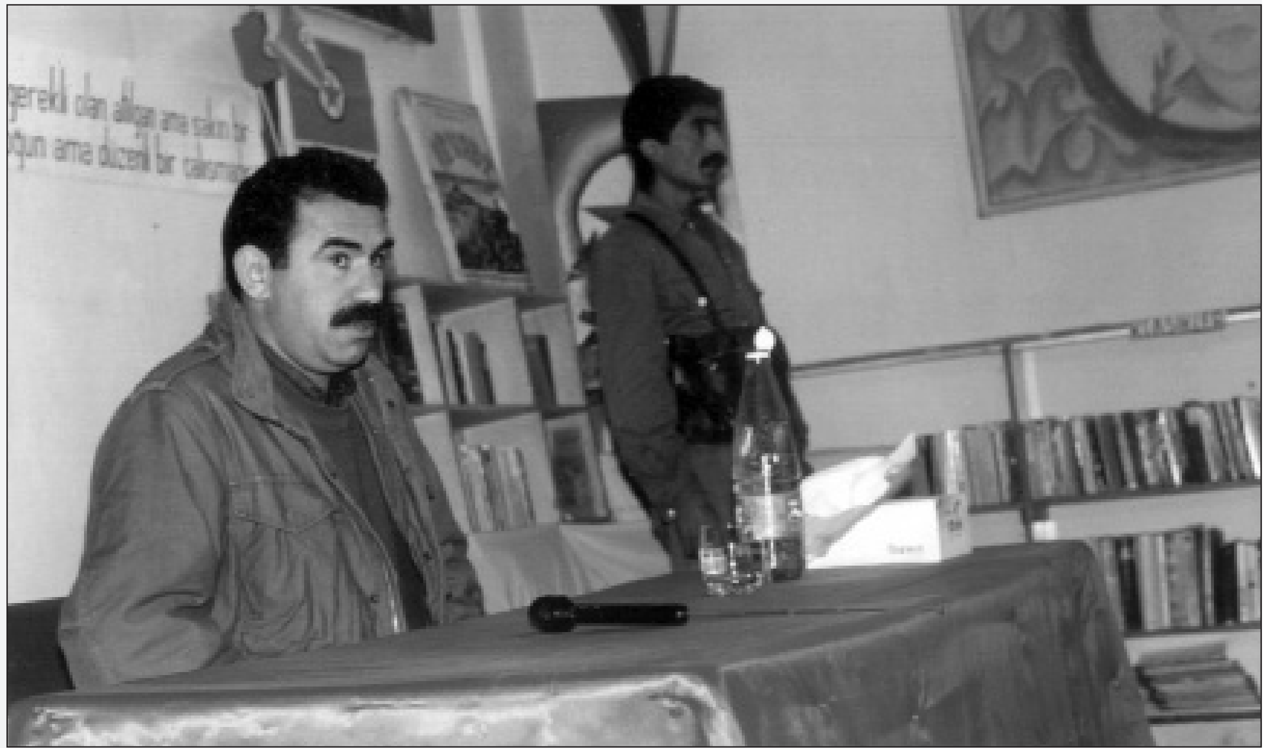
Eski Kürt'ün kurumuş, kurutulmuş çiçeğinin bir yaprağıyım. Ki ben bu çiçeği canlandıran deryanın bir damlası olmak istedim. Eskiyi yıkayım derken kokuşmuşluğu yaşadım. Duygu adına duygusuzluğu yarattım. Bir dirhem zevk için beynimi kilitledim. Kilitlenmiş beyin şahlanmış zevktir. Şaha kalkmış zevk onu tatmin etmek için her şeyi göze alır. Gider düşmana teslim olur, Berlin'de, Münih'te, Stutgart'ta mahkemelere çıkar; "PKK terörist, PKK Genel Başkanı da diktatördür" der. Dün sevdiğine kin duyar. Dün yattığı yatağı ateşe verir. Dün yemeğini yediği kişinin yüzüne tüküren, "bak sen hapistesin ben dışarıdayım" dercesine sırıtır. Bu kişiliksizlik nasıl sevilir?

Ben ucuz kahramanlık peşinde koşmu-yorum. Ben onurunu tekrar kazanmaya çalışan bir insanım. "İtirafçı" düşüncesi bende hiçbir zaman eksik olmadı. Dönem dönem geldi, dönem dönem de tekrar kaçtı. İki yıldır bu böyle. Geçen sene çok keskin bir biçimde geldi, psikiyatri bölümündeyken. Ben pişmanlık yüzünden ruh hastası olmuş biriyim, evet demek ki bir damla insanlık var halen bende. Dolayısıyla hastanede damarlarımı kesmiştim. Sen geldin *"neden intihar ediyorsun, biz varız"* demiştin. Anne sen belki pişmanlık duygusunun sıcaklığını ruhunda hiç keskin bir biçimde hissetmedin. Bu öyle sürekli bilinçte olan bir duygu değildir. Senin ruhunun insanın ruhunun bir köşesine saklanır. Bu duygunun ruhtaki egemenliğini engelleyen diğer özellikler, ki bunlar güçlü özelliklerdir, zayıflamaya başladığı güçlülüğünü yitirdiği zaman saldırıya geçer ve ruhu zapt eder. Duygu ve düşünceyi eliyle tutar. Eğer maddi şartlar pişmanlık duygusunu gidererek, ona huzur verecek bir ortamsa, pişmanlık duygusunun yerini şükrana bırakır. Fakat bu ortam yoksa, eğer pişmanlık duygusunu yaratan nedenleri ortadan kaldırıp huzura kavuşamıyorsan, bu duygu ruhta egemenliğini tam zıddına bırakır; günün birinde patlamak için köşesine çekilir. Bu süreçte, pişman olduğun olayı, durumu bunun biçim ve özünü haklı çıkaran duygu ve düşünceler ruhta egemen olur. Pişmanlık duygusu saman alevi gibi yanıp sönen bir ateş değil, kimi zaman duran kimi zamansa patlayan bir volkandır. Benim ruhuma dönem dönem egemen oldu, dönem dönem ezilen oldu. Kendimi yakarken çok mutluyum. Çünkü bu sefer, bu sefer bu duygunun teselli ve sinir haplarıyla ezilmesine asla müsaade etmeyeceğim! Ateşim Newroz'un değil bu duygunun bayramı olacak! Mahkemelere çıkaran bu duyguyu tamamıyla tasfiye edeceğimi, ortadan kaldıracağımı, düşmanla teori ve pratikte tamamıyla birleşince bu duygunun duygu olmaktan çıkacağını sandım. Ve mahkemelere de bu hedefle çıktım. Oysa ruhumun bir köşesine saklanmış. Bunun saklandığı bu köşe PKK'nin ruhumdaki izidir. PKK böyleymiş. Bir defa ruha girdi mi bir daha çıkmıyor. PKK ruhumda bir "toz" gibiydi. Fakat canlandı, canlanacak. Bu sefer bu duygunun, bu yüce, benim için insanlığımın özü olan bu duygunun bu sefer içimdeki düşman tarafından bastırılmasına müsaade etmeyeceğim! Tuttum, şu anda ruhuma tümden egemen, günlerdir, haftalardır, egemendir, bırakmayacağım. Bu sefer hayatımda ilk defa tuttuğumu koparacağım! Bunu yaparken onurumu kurtarmayı hedefliyorum. Bu duyguyu giderecek maddi şartları yine pişmanlık duygusu hatasını düzeltmek maddi şart arar. Bu benim için yoktur. İhanet dönüşü olmayan bir yoldur. İhanet, düşman için gemileri yakmanın özüdür! Maddi koşulların yokluğu bende büyük korku yaratıyordu ömür boyu. Ki yaşım 23. Bu alnımdaki lekeyle mi yaşayacağım diyorum. Nasıl evlenir çocuk büyütürüm? Nasıl çocuklarıma ben itirafçı parçasıyım ben döküntü bir bozguncuyum diyebilirim? Hangi yüzle. Çocuk, babanın erkeğin demir gibi olanını sever. Ben neyim? Eğer benim için ağlayacaksan, bir senesini halkı için Avusturya'da hapiste geçiren insan için ağlayacaksın, ağlayacaksın... O zamanlar temizdim. O zamanlar sahte isim altında cezaevinde yattığım için Salih Çetin adıyla Serxwebun'a şiirlerimi gönderdim. Bu şiirleri Serxwebun'dan iste o şiirleri oku ve onu yazanı sev. Benim bugünümü değil, cezaevinde yattığım anları sev. Gözyaşı akıtıyorsan, o şiirlerin üstüne akıt. O yazılarda benim en temiz duygularım yazılı. En özlü, en güzel. PKK'de kazandığım insanlık anlayışı var. PKK'yi bir ev olarak gördüğüm için ben bu günlere geldim. Oysa PKK bir işyeridir. PKK emek harcayanların fabrikası kara sevdasıdır. Bir evde oturup yemek yer gibi, PKK'de oturup yemek yedim sadece. Bundan sonra ruhumdaki düşmanı konuşturmayacağım. Pişmanlık duygusu bana şunu söylüyor. Bir hainin en güzel yanı kül olmuş yüreğidir. Eğer yüreksizlikten, yüreklilerin yüzüne tükürdüysen o yüreğini ateşe ver. Ver ki, yüreğindeki kan ateş altında demlensin. Ki ben Kürdistan köyleri boşaltılıp yakılırken, gökyüzüne dumanlar yükselirken, o dumanı içime çekip düşmanı geri püskürten halkımın nefesi olmak istedim. Ben bir Kürt'üm. Evet, ben bir Kürt'üm! Ben de Ateşin ve Güneşin çocuğuyum. Fakat ben Mazlum DOĞAN, RONAHİ ve BERİVAN gibi yanmayacağım. Onların ateşi, dumanı, külleri Kürdistan halkına yol gösterdi. Benim intiharım yol göstermiyor. Ben kendi onurumu, insanlık onuru için kendimi yakıyorum. Benimki kitle için değil kendim içindir. Aslında sana yazmak istediğim daha çok şey var. Benim ruhumdaki düşman, PKK yaşamının kısmını yaşarken azdı. PKK yaşamından kopunca yavaş yavaş büyüdü; küçükken çoğaldı. Tıpkı bir harfin bir kavrama dönüşmesi gibi. Kendimle beraber düşmanı da yakacağım. Ben bir kişiyi değil bir sınıfı yakacağım, içimdeki emperyalizmi yakarken, yüreğimi küle döndürmek istiyorum. Benzini yutar içime de akıtırsam, yüreğimi içinden yakmış olacağım. Kaleyi içten fethediyorum. Anne üzülmeyin Kürdistanlaşın, savaşı yaşayın. Bütün Altınoklar bütün Narinler benden ibret alsınlar. Senin yaşamın ibret versin, onlara son olarak yazmak istediğim şudur: Çok mutluyum hiç ağlamıyorum. Hatamı düzeltmek için intihar etmem lazım. Siz benim yarattığım tahribatları gidermeye çalışın. Başka belirtmek istediğim beni Berlin'deki Müslüman mezarlığına gömün. Orada gömülmek istiyorum. Ne İstanbul ne Bingöl. Berlin kişiliğinin yeri Berlin'dir. Ellerinden öpüyorum. Ablamın, eniştemin, kardeşimin, yeğenlerimin gözlerinden öpüyorum. Bana yapacağınız tek şey acınızı bilinçlendirmektir.

- Kahrolsun ihanet!
- Yaşasın direniş!

05. 01. 1998

Eser ALTINOK

Bu yazı Rêber Apo'nun UYGARLIK adlı kitabından alınmıştır

UYGAR TOPLUMU DOĞRU YORUMLAMAK

Sümer toplumunu yorumlama çabamızı genelleştirip biraz daha ayrıntılandırmak, aydınlanma ve anlama gücümüzü arttıracaktır. Yapılması gereken, uygarlığı çözümleyerek, zihniyet ve kurumlarındaki muazzam bir yekûn tutan maskeleri indirerek ardındaki yüzleri, gerçek çıkarları, yalın ve somut toplum hallerini görünür kılmaktır.

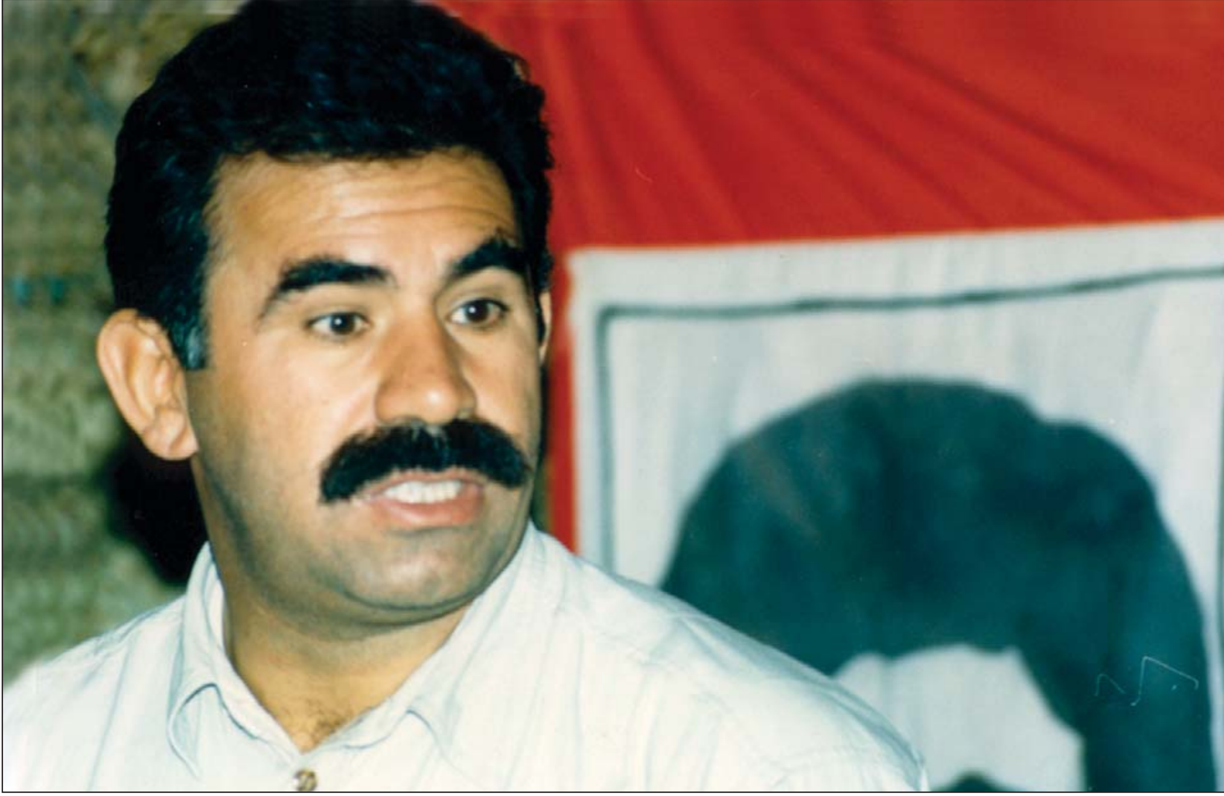
Tarihsel-toplumumuz kadim uygarlığın yaşlılığını öne sürerek, kendini 'yeniçağ, yakınçağ' adıyla genç göstermek ister. Burada bir gariplik vardır. Gençlik bir olgunun doğuş ve doğuşuna yakın zamanını ifade eder. Eğer kanıtladığımız gibi Sümer toplumu uygarlığımızın doğuş anını temsil ediyorsa, gençlik de ona göre belirlenmelidir. Bu durumda yeni, genç sıfatları bir aldatmaca olup, en yaşlı uygarlık toplumu olduğumuz anlaşılacaktır. Zamanı tersinden okuyarak yaşlıyı genç gibi göstermek, uygar topluma ilişkin yapılan maskelemelerin bir devamıdır.

Sorulması gereken temel soru şudur: Kent uygarlığı da diyebileceğimiz uygar toplum neden yoğun maskelemelere ihtiyaç göstermektedir?

Sümer rahiplerinin müthiş maskeleme ustalığı durmadan sürdürüldü. Başlangıç halinde soylu ve anlamlı bir içeriği olan tanrısallık, neden en çok düşürme ve anlamsızlığın baş kavramına dönüştü?

Uygar toplumun lehinde ve aleyhinde birçok görüş dile getirilmiştir. Fakat en zor ifade edilen ve başarılan, uygarlığın radikal eleştirisi ve aşılma pratiğidir. Bu da yapılan yorumların başarısızlığını göstermektedir. İnsanlığın özgürlük arzusu üzerinde muazzam bir baskının oluştuğu da ortak bir yargıdır. Sürdürülemez bir konuma çoktan gelindiği sıkça söylenmektedir. Hegel uygarlık tarihini 'kanlı mezbahalar' seremonisi olarak yargılar. Savaşsız geçen bir yılı yoktur. Baskılı yaşam sanki doğa kanunuymuş gibi yansıtılmaktadır. İstismar tam bir yaşam kuralı seviyesine yükseltilmiştir. Dürüstlük, saflık, ahlaki kalabilme enayilik yerine konulmaktadır.

Şuna varmak istiyorum: Uygar toplumu onu aşmak isteyen bir eleştiriye imkân sunacak bir içerikte yorumlamak gerekir. Kapitalist moderniteyi kendi başına eleştirmekle uygar toplumun aşılamayacağı, başta Marksistler olmak üzere birçok ekolün çabalarında açığa çıkmıştır. Bunda da en temel etken, bir zincir gibi bağlı olduğu uygar toplumun çözümlenmemesidir. Avrupa merkezli dünya görüşü en sert muhaliflerini bile etkisizleştirmiş gibidir. Neolitik kültür-Avrupa uygarlığı ilişkisinde olduğu gibi, Avrupa uygarlığı-önceki uygarlıklar tarihi ve toplumu ilişkisinin anlaşılır bir yorumu en çok ihtiyaç duyduğumuz husustur. Çok amatörce de olsa, bu uygarlığın en sert baskısı altındaki mahkûmiyetim, yorum geliştirmeyi benim için hem hak hem de görev olarak önüme koymaktadır.

Genel sosyolojinin biricik görevi toplumun teşhis ve tedavisidir

a- Uygarlık yorumu öncelikle yapısal sosyolojinin bir sorunudur. Bilim olmanın temel koşulu eğer pozitivizm bataklığında debelenmek olmayıp, özne-nesne ayrımını aşan 'anlambilim' ise, buna en çok ihtiyaç yapısal sosyoloji alanında vardır. Genel sosyolojinin biricik görevi (nasıl doktorun yaptığı teşhis ve tedaviyse), toplumun teşhis ve tedavisidir. Bilmenin bir tek gerekçesi olabilir: Çok bağlı olduğumuz yaşamı anlamlandırmak. Yaşamın anlamlandırılması ise, yapısallıklar sorununu anlamamıza ve varsa sağlıksızlıkları yeniden yapılandırmamıza imkân verecektir.

Uygarlık toplumu, anlambilimin en zorlandığı yapısallıklar yığınıdır. Bu yığının varlığı bizzat anlambilimin saptırılması ve anlambilim olmaktan çıkarılmasıyla yakından bağlantılıdır. Elde tüm silahlarını kuşanmış olarak, varsa can çekişmekte olan bir kurbanına son söz olarak ***'yalanı'*** itiraf ettirmek, aksi halde her tür yöntemle ***'imha'*** etmek olan garip bir varlık, bir Leviathan'dır o. Bu varlık, yani uygarlık, yerinde bir tavır olarak her tür canavara benzetilebilir. Fakat bu çok geri bir yaklaşımdır. Hele bilim adamı hüviyetimiz varsa, bu bizi çocukluk hayalinden (canavarlık hayalleri) öteye götürmez. Canavarın yetkin bir teşhisi de yetmez. Acilen yapılması gereken tedavidir. Bütün tedavi denemelerinin boşa çıktığı ortadadır. En son aşamasında oluk oluk akan kan, korkunç acılı, soykırımlı geçen yaşamlar, beterin beteri açlık, işsizlik, her tür hastalıklar ve eko-çevrenin (mutlak gerekli olan yaşam çevresi) yıkımı en son durumun bir cümleye sığdırabileceğim raporudur. Eğer yapısal ve özgürlük sosyolojimiz sosyal bilim yaptığını iddia eden binlercesinin yaşadığı bir çöp yığını olmaktan kurtulmak istiyorsa, teşhis ve tedavisindeki gücünü kanıtlamak durumundadır. Aksi halde Adorno'nun söylediği gibi, *"Soykırım kamplarından sonra, tüm gökteki tanrıların -sözcü bilim adamlarının- söyleyecekleri tek bir sözcükleri olamaz."*

Uygarlık sadece bir 'kanlı mezbahalar' (Hegel) seremonisi değil, daha fazlası olan bir şeydir; insan yaşamının biricik nedeni olan özgürlüksel anlamının sürekli soykırıma tabi tutulmasıdır. Gerisi yaşamın posasıdır. Uygarlık en yalın teşhisle özgür yaşam anlamının boşaltılmasından geriye kalandır.

En basit canlı yaşamına baktığımızda gördüğümüz şey yaşama verdiği anlamdır. Bu öyle bir anlam ki, milyonlarca çeşide ulaşabilme, kayalıklara kök salma, gerektiğinde kutup soğuklarında varlığını sürdürme, gerektiğinde uçma, insan buluşlarının yanından bile geçemeyeceği sınırsız teknikleri geliştirme gücüne eriştirir. Uygar toplum ise, başlangıcında yalan dolanla, örgütlenmiş zorla en gelişmiş yaşam varlığını anlam yitimine uğratma; son aşamasında ise intiharın eşiğine getirme gücünden başka hangi anlam veya anlamsızlığa sahiptir?

Sosyoloji Avrupa merkezli uygarlık aşamasında ona bu gücünü yeniden tanıtma sözü olmuştur. Hıristiyanlıktaki deyişle Tanrının son 'sözü' olmuştur. Bu sözleri terk etmek, en basit canlının sahip olduğu yaşam anlamına saygının gereğidir. Ahlakın en gelişkin varlığı, bu kadar ahlaksızlığı hiçbir şeyle izah edemez. Tekrar hatırlatalım: İlahların söyleyebileceği tek sözü kalmamıştır.

Tarih diye belletilen, devlet kurumları ve yardımcısı dolaylı kurumların kuruluş, yıkılış öyküleri değil mi? Biricik amaç hanedan yükseliş ve çöküşleri, yeni hanedanların entrika ve zorbalıkla iktidar tacı denilen 'sürü çobanlığı'nı elde etmeleri değil midir? Bunun ise biricik amacı yünü, sütü, gerektiğinde eti ve derisi için istismarı değil midir?

Kahramanlık öykülerinden hangisi zorbalıktan azadedir, istismardan uzaktır? Aşireti, kavmi, dini için ayağa kalktıklarını ilan edenler, iktidar tacından başka bir değer kanıtlamışlar mıdır?

Savaşsız bir yılı ve insan alanı kalmamış uygar toplum, gerçekten 'mezbaha' kurumundan başka hangi adı anlamlıca hak edebilir?

Bilim, sanat ve tekniğin gelişimi diye hikâye edilenler hangi gerçek mucitlerinin başını almadan gerçekleştirilmişler veya gasp edilmişlerdir?

Düzen, istikrar, barış diye öykülenen gerçeklik kuzuların sessizliği değil midir ya da kulların (köle, serf, işçiler, emekçiler, tüm ezilenler) boyun eğdirilmesini anlatan tiyatro seanslarından başka hangi derin anlama sahiptir? Bu uygarlık konusunda sorular sınırsız artma ve derinleşme anlamına sahiptir. Asıl dehşet verici olan, bu öykünün şanlı tarih, kutsal din, güzellik ve aşk destanı, harika buluşlar, bir gün erişilecek cennet hayali, dostluk, centilmenlik, ittifak gereği diye sanki insanlığın mutlak kader yürüyüşüymüş gibi sunulması cesareti ve küstahlığıdır.

Şüphesiz bu soruları üretmedeki amacım, yaşamın özgürlükten ibaret olan anlamı uğruna gelişen tüm direnişçilerin gerçek kahramanlık, kutsallık, aşk destanlığı ve yoldaşlık olan özüne ve onların söylenmemiş son sözlerine duyduğum derin ilgi, anılarına saygı ve bağlılıktır. Eğer bir gül ağacı kadar dikenleriyle güzelim güllerini savunmak için dikenlenmek gerekiyorsa bunu yapmak, anlam gücü belki de sonsuz güzellikte olan özgür insan yaşamının savunulması uğruna savaşımı bilmektir.

Tarihi sınıf savaşlarından ibaret görmek aşırı indirgemeci bir görüştür

b-Ahlaki yargılarımızdan teorik yargılarımıza biraz geçelim. Modernite (kapitalist) döneminde muhaliflerin çok sözünü ettikleri 'sınıfsallık' kavramını bütün yönleriyle, özellikle tarihsel akıştaki rolüyle anlamak çok önemlidir. Aksi halde en yavan 'demagojik sakız' ve anlambilimini perdeleme araçlarından biri olmaktan öteye gidemez.

Sınıfsallığı gerçekten kavramak için bilinmesi gereken ilk husus, onun güç organizesinin el ve ayak kısımlarını teşkil ettiğidir. Bu organların kendi başlarına bir anlam değerleri yoktur. Belki benzetme aşırı sosyobiyolojiktir, ama yerindedir. Gücün, toplumdaki iktidarın, uygar toplumdaki Leviathan'ın en organize güç olduğu herhalde tartışılmaz. Eğer devleti sınıflı toplumun genel baskı ve istismarı mümkün kılan en geliştirilmiş iktidar ilişkileri bütünlüğü olarak yorumlarsak, baskı altındakiler ve istismar edilenler bu ilişkiler ağının ayrılmaz parçaları değil midir? Uygarlık yalnız devlet örgütlenmesinde değil, dinden ekonomiye kadar tümüyle bir yapılanma, örgütleme gücü değil midir? Esas olarak da organize edilmiş köleyi, serfi, işçiyi, sayılamayacak kadar çok yatay-dikey toplumsal katmanları oluşturmak bu gücün esas işlevi değil midir?

Şunu önemle belirtmek istiyorum: Güç örgütlenmesinde el ve ayakların özne değeri olmasına asla fırsat tanınmaz. Eğer iktidar başarılmış bir organize ise, kaba diye tabir ettiği emekçilerine mutlak hâkimiyet sağlamış demektir. Bu da daha önce varsa bile, iktidar koşullarında özne değerini yitirmeleri demektir. Bu nedenle Spartaküs'ten Paris Komünarlarına kadar köle emekçi isyancılarının başarı şansı yoktur. Bir şartla olur: İktidar için taze kan değerinde olabileceklerse! Bu da yeniden uygar topluma eklemlenmekten başka anlama gelmez. Yüz elli yıllık bilimsel sosyalizm denemeleri bu gerçekliğin veciz bir açıklanmasında çarpıcı örnek değerindedir.

Peki, iktidar ilişkileri kapsamına alınmakla bu sonuçlar arasında ilişki yok mudur? Esas anlaşılması gereken husus, resmi iktidar ilişkisindeki sınıfsallığın bağlılık düzeyidir, niteliğidir; sınıfsallığın kendi başına bir eylem, anlam değeri taşıyıp taşımadığıdır. İster sınıfsallığın üst katmanı efendi, senyör, patron, burjuva olsun, ister alt katmanı köle, serf, işçi olsun, iktidar ilişkisinde aynı ideolojik-politik yaklaşımda anlaşılırlar. İçlerinde itiraz etmeleri fazla değer taşımaz. Bu ilişki öyle bir ağdır ki, binbir düğümü vardır. Birine itiraz etsen, hatta yırtsan bile, 999 tanesi hemen devreye girer. Yırtığı tamir ettiği gibi, yırtanı en sağlamından bağlamayı başarmadan bırakmaz. Gerekirse başını alarak bunu yapar.

Sümer rahipleri ve hanedan şefleri tarafından tesis edilen ilk taslak devlet-iktidar ilişkilerindeki çalışanı, kabilenin emekçilerini düşünelim. Rahibin kullaştırmaya başladığı çalışan, bir defa iki kat üstteki yeni imal edilmiş tanrıların (Kutsallık kavramları; ki, birey üzerindeki etkilerini hiçbir maddi güç sağlayamaz) müthiş meşrulaştırıcı etkisi altındadır. Böyle olmazsa zaten oraya alınmaz. İkincisi, eskiye göre daha iyi beslenmektedir. Daha iyi beslenmenin kendisi için başka bir alternatifi görünürde yoktur. Üçüncüsü, cinsel tutkuları açısından eskisiyle kıyaslanamaz, güzellik saçan huriler gerçeği ile sürekli hayali süslendirilmektedir.

Günümüzde medyanın sunduğundan ve orduların sağladığından belki de katbekat daha fazla itaate ve düzen düşkünlüğüne katkı sunan kadın sunulmaları!

Devamı sayfa 24'te